BANK NEGARA MALAYSIA
CENTRAL BANK OF MALAYSIA

Keperluan Berkanun

Mengikut seksyen 13 Akta Bank Negara Malaysia 2009, Bank Negara Malaysia dengan ini menerbitkan dan telah mengemukakan kepada Menteri Kewangan satu naskhah Laporan Tahunan 2016 ini berserta dengan satu salinan Penyata Kewangan Tahunannya bagi tahun berakhir 31 Disember 2016, yang telah diperiksa dan disahkan oleh Ketua Audit Negara. Penyata Kewangan Tahunan ini akan juga diterbitkan di dalam Warta.

Bagi maksud seksyen 115 Akta Institusi Kewangan Pembangunan 2002, laporan tahunan berhubung dengan pentadbiran Akta Institusi Kewangan Pembangunan 2002 dan perkara lain yang berkaitan bagi tahun berakhir 31 Disember 2016 dimasukkan ke dalam Laporan Kestabilan Kewangan dan Sistem Pembayaran 2016 yang merupakan satu bahagian penting Laporan Tahunan 2016.

Muhammad bin Ibrahim
Pengerusi
Lembaga Pengarah
23 Mac 2017

Kandungan

Perutusan Gabenor

Ringkasan Eksekutif

Perkembangan Ekonomi pada Tahun 2016

13 Persekitaran Ekonomi Antarabangsa
17 Ekonomi Malaysia
25 Sektor Luaran
32 Perkembangan Inflasi
35 *Rencana: Memahami Dinamik Perubahan Akaun Semasa Imbangan Pembayaran Malaysia*
41 *Rencana: Manfaat Pelaburan ke Luar Negeri: Menilai Pulangan Pelaburan Langsung Malaysia di Luar Negeri*

Keadaan Monetari dan Kewangan pada Tahun 2016

51 Keadaan Monetari dan Kewangan Antarabangsa
54 Keadaan Monetari dan Kewangan Domestik
63 *Rencana: Turun Naik dan Terputusnya Perkaitan Kadar Pertukaran dengan Asas-asas Ekonomi: Struktur atau Kitaran?*

Dasar Monetari pada Tahun 2016

73 Dasar Monetari
75 Operasi Monetari

Kandungan

Prospek dan Dasar pada Tahun 2017

81 Prospek Ekonomi Antarabangsa
82 Ekonomi Malaysia
86 Sektor Luaran
87 Prospek Inflasi
88 Dasar Monetari
89 Dasar Fiskal
92 *Rencana: Pembaharuan Struktur Ekonomi di ASEAN-5: Kejayaan Masa Lalu dan Cabaran Akan Datang*
99 *Rencana: Pencerahan Terhadap Isu Rumah Mampu Milik di Malaysia*
109 *Rencana: Pengangguran Belia di Malaysia: Perkembangan dan Pertimbangan Dasar*

Tadbir Urus, Pembangunan Organisasi dan Komunikasi

121 Tadbir Urus
127 Pembangunan Organisasi
130 Komunikasi
136 Struktur Organisasi
137 Senarai Pegawai Kanan

Ahli-ahli Lembaga Pengarah dan Jawatankuasa Bank

141 Ahli-ahli Lembaga Pengarah
143 Jawatankuasa Pengurusan
145 Jawatankuasa Dasar Monetari
147 Jawatankuasa Eksekutif Kestabilan Kewangan
149 Majlis Penasihat Shariah
151 Jawatankuasa Kestabilan Kewangan

Penyata Kewangan Tahunan

159 Penyata Kedudukan Kewangan pada 31 Disember 2016
160 Penyata Pendapatan bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2016
161 Nota-nota bagi Penyata Kewangan

Tambahan

BANK NEGARA MALAYSIA
CENTRAL BANK OF MALAYSIA

Perutusan Gabenor

Tahun 2016 merupakan tahun yang agak unik. Persekitaran pembangunan global pada tahun tersebut menyaksikan beberapa peristiwa yang menyimpang daripada norma biasa yang dibawa oleh arus perubahan dasar dan sosiopolitik yang begitu ketara. Kesan perubahan yang lebih besar dan berpanjangan ini masih belum sampai ke penghujungnya. Perkembangan ini adalah punca kepada wujudnya ketidakpastian dan keadaan tidak menentu yang dialami oleh ekonomi dan pasaran kewangan global. Jika perkembangan ini semakin terserlah sehingga mencetuskan pelbagai kesulitan, kita perlu bertindak dengan pantas dan pragmatik dengan mengkaji dan mengukur kembali kekuatan dan kelemahan kita dalam usaha untuk meningkatkan daya tahan ekonomi negara.

Beberapa perubahan asas di tengah-tengah gelora politik dan sosial telah menjadikan persekitaran dunia sebagai medan yang penuh dengan ranjau yang mencabar. Ini menjadikan persekitaran dunia tambah berisiko yang sehingga kini masih berlarutan, seperti risiko yang menyelubungi ketidakpastian dalam hala tuju dasar monetari Amerika Syarikat (AS), perubahan harga komoditi dunia yang sangat ketara dan trajektori pertumbuhan global yang tidak menentu. Pada tahun 2016, faktor-faktor ini diburukkan lagi dengan perkembangan luar jangkaan termasuk referendum EU oleh United Kingdom (Brexit) dan keputusan pilihan raya presiden AS, yang telah mewujudkan rentak baharu dalam persekitaran dan perkembangan ekonomi global. Jangkaan akan berlakunya perubahan dasar dalam ekonomi maju telah menambah kerumitan dan ketidaktentuan yang berkaitan dengan matlamat jangka panjang bersama natijah daripada globalisasi, integrasi perdagangan, serta mobiliti modal dan pekerja. Namun, perkembangan ini juga akan mengembalikan semula keyakinan bahawa dasar fiskal akan mengambil alih memainkan peranan utama untuk menyokong pertumbuhan dalam ekonomi global. Walau bagaimanapun, satu elemen perlu diberikan perhatian. Apabila bebanan terhadap kedudukan fiskal kerajaan semakin besar, dasar fiskal mungkin akan menerima nasib yang sama dialami oleh dasar monetari – terlalu dibebankan dan hilang keberkesanannya.

Ketika berdepan dengan persekitaran yang dinamik dan serba mencabar ini, kita semua perlu merenung kembali dan memperbaharui azam dan iltizam kita. Pertama, kita perlu melihat dan mengkaji semula keadaan semasa dan pilihan-pilihan dasar yang tersedia. Sesungguhnya, dasar monetari dan dasar fiskal masing-masing mempunyai batas kemampuan. Oleh itu, dengan cabaran yang semakin hebat, strategi dan pendekatan baharu

diperlukan agar dapat menyokong dasar yang sedia ada. Dalam hal ini, besar kemungkinan penggunaan teknologi akan memberi kita sumber-sumber pertumbuhan alternatif. Kedua, langkah pembaharuan perlu diteruskan dan dilaksanakan secara proaktif sebelum tindakan kita menjadi terdesak disebabkan oleh peristiwa di sekeliling kita. Pembaharuan yang berani tetapi pragmatik wajar dilaksanakan untuk membendung kelemahan jangka pendek, membina daya tahan dan meningkatkan produktiviti masa depan. Akhirnya, sebaik sahaja pembaharuan strategik dasar ini diluluskan untuk pelaksanaan, semua pihak yang berkepentingan perlu mempunyai tekad dan kecekalan yang jitu untuk melaksanakan dasar-dasar ini sehingga mencapai apa jua matlamat yang ditetapkan.

Malaysia terus mempamerkan prestasi ekonomi yang baik dengan pertumbuhan yang menggalakkan meskipun terpaksa mengharungi tempoh yang serba mencabar. Pencapaian yang menggalakkan ini didorong terutamanya oleh permintaan dalam negeri. Perbelanjaan isi rumah disokong oleh pertumbuhan upah dan guna tenaga yang berterusan, di samping rangsangan tambahan daripada beberapa langkah bersasaran khusus untuk isi rumah berpendapatan rendah dan sederhana. Aktiviti pelaburan terus dipacu oleh pelaksanaan beberapa projek infrastruktur dan perbelanjaan modal yang berterusan. Pihak Bank telah melaksanakan beberapa langkah awalan semasa menyelaraskan dasarnya bagi menyokong pertumbuhan ekonomi Malaysia yang mampan.

Pelarasan dasar yang dilaksanakan oleh Bank pada tahun 2016 merupakan keputusan pragmatik yang dibuat tepat pada masanya. Bank telah menggunakan kesempatan yang ada untuk mengembalikan tahap akomodatif dasar monetari dan memanfaatkan persekitaran inflasi domestik semasa yang rendah. Memandangkan risiko ketidakseimbangan kewangan berada pada tahap yang sederhana, tindakan dasar telah dapat dilaksanakan dengan jayanya. Dasar kehematan makro dan mikro serta dasar fiskal yang dilaksanakan sejak sekian lama untuk membendung ketidakseimbangan kewangan, terbukti berkesan dan berjaya memainkan peranan penting dalam memperlengkap dasar monetari. Langkah-langkah dasar kekal seimbang dengan penggunaan pelbagai instrumen yang meluas tanpa membebankan mana-mana instrumen dasar yang ada.

Usaha juga terus cenderung ke arah mengoptimumkan keseimbangan antara strategi liberalisasi dan risiko yang berkait rapat dengannya. Pada bulan Mei 2016, Bank menubuhkan Jawatankuasa Pasaran Kewangan (Financial Markets Committee, FMC). Ahlinya terdiri daripada peserta pasaran daripada pelbagai industri yang berbeza serta berpengalaman luas. FMC diberikan mandat untuk merangka strategi pembangunan pasaran kewangan domestik dan menyediakan platform interaksi yang berkesan bagi membincangkan isu-isu dan risiko berkaitan dengan perkembangan pasaran kewangan yang mungkin timbul. Sejak ditubuhkan, FMC telah memperkenalkan beberapa langkah proaktif untuk membangunkan pasaran pertukaran dalam negeri, mengurangkan kegiatan spekulasi dan membetulkan ketidakseimbangan yang wujud dalam pasaran pertukaran asing dalam negeri.

Daya tahan ekonomi dan kewangan Malaysia yang terus utuh adalah hasil daripada pembaharuan asas-asas terdahulu dan pembaharuan yang sedang dilaksanakan sekarang ini, di samping penambahbaikan institusi. Pembaharuan ini meningkatkan keupayaan dan ketangkasan Bank untuk mengharungi tempoh yang tidak menentu ini. Sejak beberapa dekad yang lalu, strategi Malaysia untuk mempelbagaikan ekonominya terbukti berjaya dan ekonomi Malaysia terus berdaya tahan untuk berdepan dengan kejutan luaran. Sama pentingnya ialah pelaburan strategik dalam projek-projek infrastruktur yang telah meningkatkan potensi pertumbuhan Malaysia. Pada masa yang sama, pelaburan

yang berterusan untuk meningkatkan mobiliti dan kualiti modal insan negara akan menyediakan tenaga kerja dengan kemahiran yang relevan dan menjadikan mereka bersedia untuk merebut dan memanfaatkan peluang-peluang baharu dalam persekitaran yang pesat berkembang. Kerajaan juga terus komited terhadap langkah-langkah pembaharuan fiskalnya dan negara dijangka mencapai sasaran pengukuhan fiskalnya bagi tahun kelapan berturut-turut pada tahun 2017. Daya tahan ekonomi Malaysia terus diperkukuh oleh usaha yang berterusan bagi memantapkan sistem kewangan dan perbankan domestik.

Kepentingan mengekalkan disiplin dalam melaksanakan pembaharuan bagi mengekalkan daya tahan tidak boleh disangkal. Pada masa yang sama, inisiatif untuk mencari sumber pertumbuhan baharu juga tidak kurang pentingnya. Ekonomi Malaysia perlu terus dipelbagaikan dan diperdalam untuk menggalakkan pelaburan swasta sekali gus membolehkan sektor awam mengalihkan sumber-sumbernya kepada keutamaan lain, terutamanya infrastruktur. Sumber hasil yang baharu dan pelbagai juga diperlukan untuk membiayai infrastruktur baharu yang boleh memacu Malaysia menjadi negara yang mempunyai nilai ditambah yang tinggi dan juga negara yang berpendapatan tinggi. Malaysia perlu mencipta bidang yang berdaya saing dalam ekonomi baharu yang kian berubah. Dalam hal ini, Bank memainkan peranannya dengan menyediakan persekitaran pengawalseliaan kondusif yang dapat memanfaatkan potensi teknologi kewangan (financial technology, FinTech) bagi memodenkan, memperdalam dan menyuntik persaingan dalam pasaran kewangan domestik dan pasaran pendanaan dalam negeri.

Bagi memanfaatkan kemajuan teknologi untuk mengenal pasti peluang pertumbuhan baharu, semua lapisan masyarakat perlu meraih manfaat daripadanya dan tidak terpinggir dalam proses tersebut. Oleh yang demikian, keseimbangan yang wajar adalah perlu antara inovasi, kestabilan dan kesamarataan. Bagi mencapai tujuan ini, Bank terus memberikan keutamaan terhadap rangkuman kewangan dan berusaha menyesuaikan pendekatan yang diambil agar Bank terus relevan dalam melaksanakan dasar makroekonomi dan memahami isu-isu yang dihadapi oleh isi rumah dan perniagaan. Pelbagai platform telah diwujudkan untuk menggalakkan penglibatan aktif isi rumah dan perniagaan seperti pembentukan Skim Ombudsman Kewangan, bagi membantu orang ramai dalam urusan mereka dengan institusi kewangan. Analisis data yang lebih terperinci juga sedang dijalankan secara meluas untuk memperdalam pemahaman kita berhubung dengan kesan kejutan dan dasar. Ini akan membolehkan kita melaksanakan dasar yang lebih baik dan berkesan. Pada masa hadapan, penyelidikan yang teliti terhadap kumpulan data yang besar boleh menjadi alat yang berkesan untuk menyokong analisis makroekonomi dan kestabilan kewangan.

Selain dalam negeri, Bank terus terlibat dalam beberapa inisiatif penting yang mengukuhkan kerjasama dan integrasi pada peringkat serantau. Bank Negara Malaysia komited untuk memperdalam integrasi kewangan serantau melalui penubuhan Rangka Kerja Integrasi Perbankan ASEAN (ASEAN Banking Integration Framework, ABIF). Contohnya, perjanjian dua hala dengan Otoritas Jasa Keuangan Indonesia telah membolehkan penyertaan lebih meluas Bank-bank ASEAN yang Layak (Qualified ASEAN Banks) di bawah ABIF. Banyak pencapaian penting juga telah diperoleh dalam penyelesaian perdagangan dan pelaburan menggunakan mata wang domestik. Pelaksanaan perjanjian dua hala dengan Bank of Thailand dan Bank Indonesia juga telah memberikan pilihan yang lebih banyak kepada entiti perniagaan untuk menyelesaikan urus niaga perdagangan mereka. Bank terus mengambil beberapa langkah yang konkrit bagi menyediakan persekitaran yang menggalakkan demi meningkatkan kestabilan makroekonomi dan kewangan serantau melalui pengaturan kerjasama di bawah ASEAN, ASEAN+3, Mesyuarat Eksekutif Bank-bank Pusat Asia Timur dan Pasifik (Executives' Meeting of East Asia-Pacific Central Banks, EMEAP)

serta Pusat Penyelidikan dan Latihan Bank-bank Pusat Asia Tenggara (South East Asian Central Banks (SEACEN) Research and Training Centre). Pembukaan Hab Penyelidikan dan Pengetahuan Global Kumpulan Bank Dunia (World Bank Group Global Knowledge and Research Hub) telah memperkembangkan kelompok intelek di Sasana Kijang dan meningkatkan profil Malaysia sebagai pusat kecemerlangan serantau yang menggalakkan peluang pembelajaran dan mempertingkatkan kepimpinan berwawasan.

Pada masa hadapan, rancangan untuk terus membangunkan Malaysia menjadi negara berpendapatan tinggi mempunyai peluang yang tinggi untuk berjaya dengan tekad yang berterusan dalam pembaharuan dan dasar awam. Usaha ini tidak boleh dilakukan secara bersendirian. Usaha secara kolektif perlu daripada semua pembuat dasar untuk membangunkan dasar awam yang dipersetujui bersama, dengan reka bentuk yang mantap dan bersifat inklusif. Sebaik sahaja dasar-dasar ini diumumkan dan dilaksanakan, kita perlu terus gigih berusaha untuk memastikan matlamat dasar berjaya dicapai. Sebagai sebuah ekonomi yang terbuka dan liberal, kita telah menikmati manfaat perdagangan terbuka dan perlu terus mengekalkan strategi ini meskipun sentimen perlindungan perdagangan semakin berleluasa.

Kekukuhan pengaturan institusi di Bank sentiasa diuji dan telah terbukti ketika berhadapan dengan perubahan dan ketidakpastian. Tahun 2016 juga tidak terkecuali. Meskipun kita berhadapan dengan tempoh yang sukar, asas-asas yang telah dibangunkan sebelum ini memberikan kita kestabilan dan kesinambungan dalam melaksanakan dasar-dasar kita. Bank merakamkan setinggi-tinggi rasa penghargaan dan terima kasih kepada Gabenor Dr. Zeti Akhtar Aziz atas sumbangan beliau yang begitu besar dan tidak ternilai. Kepimpinannya yang berwawasan telah membawa Bank ke tahap yang lebih tinggi, meletakkan Bank pada kedudukan yang tepat dan kukuh untuk melaksanakan mandat Bank. Bank sentiasa mengambil pendekatan yang tangkas dan inovatif serta akan terus membuat perubahan yang perlu untuk memastikan Bank terus relevan dan berfungsi dengan berkesan. Pada tahun 2016, Bank telah memperuntukkan sumber tambahan untuk aktiviti risikan dan penguatkuasaan kewangan serta melaksanakan langkah-langkah untuk meningkatkan lagi keselamatan maklumat dan teknologi. Bank akan terus memberikan penekanan terhadap standard kecemerlangan yang tertinggi dalam bidang tugas, budaya korporat dan amalan beretika di Bank.

Tahap dedikasi dan profesionalisme tertinggi kakitangan Bank menjadi teras keupayaan Bank dalam memenuhi tuntutan yang semakin meningkat. Bank menghargai kakitangannya dan komited untuk terus meningkatkan pengurusan dan pembangunan kumpulan tenaga mahirnya. Bagi pihak Lembaga Pengarah dan pihak pengurusan, saya ingin merakamkan penghargaan atas komitmen dan usaha gigih semua kakitangan Bank. Saya juga ingin merakamkan ucapan terima kasih kepada Lembaga Pengarah atas sokongan dan bimbingan mereka yang berterusan. Bank akan terus melaksanakan mandat yang diamanahkan meskipun dalam tempoh yang amat mencabar ini, dengan semangat dan kecekalan yang lebih tinggi.

Muhammad bin Ibrahim
Gabenor
23 Mac 2017

Ringkasan Eksekutif

Ringkasan Eksekutif

Pada tahun 2016, ekonomi dunia mencatat pertumbuhan paling rendah sejak Krisis Kewangan Global. Perdagangan global terus sederhana mencerminkan kegiatan ekonomi yang lemah. Pertumbuhan sebahagian besar ekonomi maju dan ekonomi sedang pesat membangun hanya meningkat dengan kadar yang lebih perlahan, kecuali beberapa ekonomi di Asia. Ekonomi maju berkembang dengan lebih sederhana disebabkan sebahagiannya oleh aktiviti pelaburan yang perlahan ekoran sentimen perniagaan yang lembap serta ketidakpastian politik dan dasar yang lebih ketara. Momentum pertumbuhan ekonomi sedang pesat membangun juga lebih perlahan disebabkan permintaan luar negeri yang lembap, harga komoditi yang lemah dan turun naik pasaran kewangan yang berpunca daripada ketidakpastian global yang semakin ketara. Di Asia, walaupun ekonomi Republik Rakyat China (RR China) berkembang secara lebih beransur-ansur disebabkan pelaksanaan langkah-langkah pembaharuan yang berterusan serta pengimbangan semula ekonominya ke arah model pertumbuhan yang didorong penggunaan, banyak negara lain di Asia menunjukkan pertumbuhan yang lebih kukuh. Pertumbuhan ini didorong oleh pelaburan yang lebih besar dalam infrastruktur dan pelaksanaan langkah-langkah dasar monetari, fiskal dan struktur yang menyokong pertumbuhan. Tekanan inflasi global terus rendah, disebabkan terutamanya oleh keadaan permintaan dan harga komoditi yang lemah, khususnya harga minyak mentah.

Berdepan dengan kebimbangan yang semakin meningkat terhadap pertumbuhan ekonomi dan tekanan inflasi yang rendah, kebanyakan negara mengambil pendirian dasar makroekonomi yang lebih akomodatif. Dalam ekonomi maju, dasar monetari kekal sebagai pilihan dasar yang utama. Federal Reserve (Fed) Amerika Syarikat mengambil langkah yang lebih beransur-ansur untuk mengembalikan semula dasar monetarinya ke paras yang wajar berbanding dengan jangkaan terdahulu. Sementara itu, bank pusat di Australia, New Zealand, Norway dan Sweden pula menurunkan kadar dasar utama mereka. Sebilangan ekonomi maju, seperti kawasan euro dan Jepun, juga melaksanakan beberapa pembaharuan struktur bersama-sama dengan pelonggaran dasar monetari. Di Asia, banyak ekonomi menerapkan gabungan langkah fiskal dan monetari untuk merangsang aktiviti ekonomi dalam negeri dan meneruskan pembaharuan struktur bagi meningkatkan daya tahan ekonomi dan menyokong pertumbuhan yang mampan.

Berikutan ruang dasar di antara konvensional dan tidak konvensional terus mengecil, beberapa ekonomi telah menjadi bertambah lemah. Hutang global meningkat dalam keadaan pelonggaran kuantitatif yang tidak pernah dilaksanakan sebelum ini, pertumbuhan produktiviti kekal rendah manakala manfaat daripada pembaharuan struktur yang sedang dilaksanakan masih belum diraih sepenuhnya. Keadaan ini diburukkan lagi oleh ketidakpastian yang meningkat dalam arena politik dan dasar dalam ekonomi utama yang menimbulkan kebimbangan terhadap masa depan ekonomi dunia pada tahun 2017 dan tahun-tahun seterusnya. Dalam persekitaran sedemikian, pembuat dasar menghadapi tugas yang semakin berat untuk menjana pertumbuhan dalam jangka pendek. Pada masa yang sama mereka perlu mengekalkan semangat yang teguh untuk melaksanakan pembaharuan yang sukar, tetapi perlu, untuk mencapai pertumbuhan yang mampan dalam jangka lebih panjang.

Meskipun berhadapan dengan persekitaran yang mencabar, ekonomi Malaysia mencatat pertumbuhan yang menggalakkan sebanyak 4.2% pada tahun 2016. Laporan Tahunan ini mengemukakan analisis perkembangan ekonomi Malaysia dan menggariskan cabaran pada masa hadapan. Laporan ini juga memaparkan pelbagai usaha Bank untuk meningkatkan tadbir urus, pembangunan organisasi dan komunikasi.

Ekonomi Malaysia pada Tahun 2016

Pada tahun 2016, ekonomi Malaysia meningkat 4.2% (2015: 5.0%) meskipun berhadapan dengan rintangan yang besar dari dalam dan luar negeri. Landskap ekonomi global berdepan dengan cabaran berikutan permintaan global yang lemah dan harga komoditi yang rendah. Pasaran kewangan antarabangsa juga dibelenggu oleh ketidakpastian yang ketara dengan kebalikan (reversal) aliran keluar modal yang besar daripada ekonomi sedang pesat membangun. Ini didorong oleh perkembangan politik luar jangkaan dalam ekonomi maju seperti di United Kingdom dan Amerika Syarikat, serta dasar makroekonomi yang dilaksanakan oleh negara-negara tersebut. Di dalam negeri, keadaan ekonomi terus berhadapan dengan rintangan yang berpunca daripada kos sara hidup yang lebih tinggi dalam keadaan guna tenaga yang lembap. Pada masa yang sama, sentimen perniagaan dan pengguna terjejas disebabkan oleh beberapa faktor global dan dalam negeri, termasuk keadaan pasaran kewangan yang semakin tidak menentu dan prestasi ringgit yang nyata kurang menggalakkan.

Berlatarkan cabaran dari dalam dan luar negeri, semua sektor ekonomi negara mencatat pertumbuhan yang sederhana pada tahun 2016. Permintaan dalam negeri terus menjadi peneraju pertumbuhan, disokong terutamanya oleh perbelanjaan sektor swasta. Lebih khusus lagi, pertumbuhan penggunaan swasta kekal pada 6.1% (2015: 6.0%). Ini disokong oleh peningkatan guna tenaga dan upah yang berterusan berikutan pelaksanaan kenaikan gaji minimum dan gaji penjawat awam. Kerajaan turut mengambil beberapa langkah untuk meningkatkan pendapatan boleh guna rakyat, antaranya pengurangan bahagian pekerja dalam caruman Kumpulan Wang Simpanan Pekerja (KWSP) untuk tempoh sementara, bayaran Bantuan Rakyat 1Malaysia (BR1M) yang lebih tinggi dan pelepasan cukai bagi kumpulan pembayar cukai yang berpendapatan rendah. Kesemua ini telah menyokong perbelanjaan isi rumah. Sementara itu, penggunaan awam meningkat dengan sederhana pada 1.0% (2015: 4.4%), berikutan beberapa langkah rasionalisasi perbelanjaan yang dilaksanakan oleh Kerajaan pada awal tahun 2016 yang berpunca daripada penurunan hasil berkaitan petroleum akibat kejatuhan harga minyak mentah. Pembentukan modal tetap kasar (PMTK) berkembang dengan sederhana sebanyak 2.7% pada tahun 2016 (2015: 3.7%), didorong terutamanya oleh pertumbuhan pelaburan swasta yang lebih rendah berikutan tahap keberuntungan dan sentimen perniagaan yang lemah. Pelaburan awam merosot pada kadar yang lebih kecil pada tahun 2016 (-0.5%; 2015: -1.0%) disebabkan oleh perbelanjaan aset tetap oleh syarikat-syarikat awam yang mencatat penguncupan yang lebih kecil berikutan pelaburan yang meningkat dalam industri minyak dan gas hiliran, serta subsektor pengangkutan dan utiliti.

Dari segi penawaran, semua sektor ekonomi terus berkembang pada tahun 2016, kecuali sektor pertanian. Pengeluaran pertanian merosot 5.1% (2015: 1.2%), disebabkan oleh pengeluaran minyak sawit mentah yang terjejas akibat fenomena El Niño. Meskipun pertumbuhan sektor perkhidmatan lebih tinggi pada 5.6% (2015: 5.1%) berikutan permintaan yang berterusan dalam sektor berkaitan pengguna, sektor-sektor lain berkembang dengan lebih sederhana.

Keadaan pasaran pekerja pada amnya stabil pada tahun 2016, dengan guna tenaga dan upah terus berkembang. Jumlah guna tenaga bersih pada tahun ini sebanyak 112,300 pekerjaan dan tertumpu pada segmen berkemahiran tinggi seperti pekerjaan profesional dan pengurusan, manakala upah nominal agregat dalam sektor awam dan swasta masing-masing berkembang 4.2% dan 6.7% pada tahun 2016 (2015: masing-masing 4.9% dan 4.7%). Meskipun jumlah guna tenaga terus bertambah, namun jumlahnya tidak mencukupi untuk menyerap kemasukan pekerja baharu ke dalam pasaran pekerja. Ini memandangkan sikap majikan kini lebih berhati-hati dan tidak mahu menambah pekerja dengan terlalu mudah. Oleh itu, kadar pengangguran meningkat kepada 3.5% pada tahun 2016 (2015: 3.1%).

Tekanan inflasi dalam ekonomi kekal rendah. Pada tahun 2016, purata inflasi keseluruhan adalah 2.1% (2015: 2.1%). Walaupun kadar pertukaran ringgit lebih lemah pada tahun 2016, harga tenaga dan komoditi global yang rendah telah menyebabkan harga bahan api dalam negeri dan kos input menjadi lebih rendah. Keadaan ini mengurangkan kesan pelarasan harga ditadbir dan harga makanan yang lebih tinggi yang disebabkan oleh fenomena El Niño. Inflasi teras juga secara relatif stabil mencatat kadar purata 2.1% pada tahun 2016 (2015: 2.3%). Hal ini disebabkan oleh tekanan inflasi yang didorong oleh permintaan dalam ekonomi yang sebahagian besarnya dapat dibendung pada tahun itu. Ini disokong oleh pertumbuhan yang kekal sederhana dalam aktiviti penggunaan swasta dan ketiadaan tekanan upah yang ketara.

Kedudukan sektor luaran Malaysia kekal berdaya tahan pada tahun 2016. Akaun semasa imbangan pembayaran terus mencatat lebihan, namun jumlahnya lebih kecil. Keadaan ini disebabkan terutamanya oleh lebihan perdagangan yang lebih rendah dan defisit struktur yang berterusan dalam akaun perkhidmatan dan pendapatan. Pertumbuhan eksport kasar menjadi sederhana kepada 1.1% pada tahun 2016 (2015: 1.6%), akibat pertumbuhan global yang lembap dan harga komoditi yang rendah. Import kasar mencatat pertumbuhan yang lebih tinggi iaitu sebanyak 1.9% (2015: 0.4%), didorong oleh import barangan modal yang lebih tinggi selaras dengan pelaksanaan beberapa projek infrastruktur yang sedang dijalankan dan pengembangan aktiviti pelaburan yang berterusan.

Pada tahun 2016, akaun kewangan dalam imbangan pembayaran negara bertambah baik dalam persekitaran turun naik aliran modal merentas sempadan yang ketara. Akaun kewangan mencatat aliran keluar bersih yang lebih kecil sebanyak RM4.2 bilion (2015: aliran keluar bersih RM50.9 bilion). Hal ini disebabkan oleh aliran masuk bersih yang lebih tinggi dalam akaun pelaburan langsung dan aliran keluar bersih yang lebih rendah dalam akaun portfolio dan akaun pelaburan lain. Pada tahun 2016, akaun pelaburan langsung mencatat aliran masuk bersih yang lebih tinggi sebanyak RM17.9 bilion (2015: aliran masuk bersih sebanyak RM4.8 bilion). Keadaan ini mencerminkan pelaburan langsung yang lebih rendah di luar negeri oleh syarikat-syarikat Malaysia. Sementara itu, akaun pelaburan portfolio mencatat aliran keluar bersih sebanyak RM19.7 bilion (2015: aliran keluar bersih sebanyak RM28.2 bilion).

Rizab antarabangsa Bank Negara Malaysia pada akhir tahun 2016 berjumlah USD94.5 bilion (bersamaan dengan RM423.9 bilion). Pada 28 Februari 2017, paras rizab ialah USD95.0 bilion (bersamaan dengan RM426.3 bilion). Rizab antarabangsa ini kekal lebih daripada mencukupi untuk memudahkan urus niaga antarabangsa dan cukup untuk membiayai 8.5 bulan import tertangguh. Selain itu, paras rizab ini boleh menampung sebanyak 1.1 kali hutang luar negeri jangka pendek. Kadar pertukaran yang fleksibel telah membolehkan ekonomi negara mengurangkan kebergantungannya pada rizab antarabangsa Bank.

Hutang luar negeri Malaysia kekal terurus. Hutang luar negeri berjumlah RM908.7 bilion atau bersamaan dengan USD200.6 bilion atau 73.9% daripada KDNK pada akhir tahun 2016 (2015: RM833.8 bilion).

Peningkatan hutang luar negeri sebahagiannya disebabkan oleh kesan daripada ringgit mengalami susut nilai berbanding dengan kebanyakan mata wang pada tahun 2016. Tidak termasuk kesan penilaian ini, hutang luar negeri Malaysia meningkat 6.2%, disebabkan terutamanya oleh pinjaman antara syarikat dan pinjaman antara bank yang lebih tinggi. Profil hutang luar negeri adalah lebih baik dan satu pertiga daripadanya adalah dalam denominasi ringgit. Ini mengehadkan risiko yang mungkin timbul daripada turun naik kadar pertukaran asing. Baki hutang luar negeri yang lain adalah dalam mata wang asing, yang kebanyakannya telah dilindung nilai sama ada mengikut cara biasa dengan menggunakan pendapatan eksport atau menggunakan instrumen kewangan. Risiko pembiayaan semula juga dapat dibendung kerana lebih separuh daripada jumlah hutang luar negeri Malaysia mempunyai tempoh matang jangka sederhana hingga panjang. Di samping itu, tidak semua hutang jangka pendek luar negeri mempunyai tuntutan ke atas rizab memandangkan peminjam mempunyai pendapatan eksport dan aset luaran yang membolehkan mereka memenuhi obligasi luaran mereka tanpa perlu membuat tuntutan ke atas rizab antarabangsa.

Asas-asas ekonomi negara yang secara keseluruhan kukuh telah memberi Malaysia kekuatan untuk berhadapan dengan cabaran dari dalam dan luar negeri. Sumber pertumbuhan ekonomi negara yang pelbagai telah membantu untuk membendung kesan limpahan yang berpunca daripada kejutan di sektor-sektor tertentu. Keadaan pasaran pekerja yang stabil dalam keadaan pertumbuhan upah yang berterusan terus menyokong perbelanjaan isi rumah. Institusi kewangan yang kukuh dengan mudah tunai dalam negeri yang lebih daripada mencukupi turut memastikan pengantaraan kewangan dapat berjalan dengan lancar. Meskipun permintaan global lemah, kedudukan luaran Malaysia kekal kukuh, disokong oleh rizab antarabangsa yang lebih daripada mencukupi dan paras hutang luar negeri yang terurus.

Selain itu, tindak balas dasar monetari yang sesuai dan tepat pada masanya serta beberapa langkah bersasaran yang menyokong pertumbuhan, memainkan peranan yang penting dalam menyokong pertumbuhan ekonomi negara pada tahun 2016. Pengurangan Kadar Dasar Semalaman (OPR) oleh Bank Negara Malaysia turut disokong oleh beberapa langkah untuk meningkatkan pendapatan boleh guna isi rumah dan menyokong aktiviti sektor perniagaan. Ini termasuk beberapa dasar untuk mewujudkan

ekosistem yang kondusif bagi sebuah ekonomi perkongsian untuk berkembang maju, pengurangan untuk tempoh sementara bahagian pekerja dalam caruman KWSP, pembayaran BR1M yang lebih tinggi dan insentif cukai untuk merangsang kegiatan perniagaan, terutamanya dalam kalangan perusahaan kecil dan sederhana (PKS).

Menyedari akan cabaran yang mungkin timbul berikutan trend global dan dalam negeri seperti bertambahnya penduduk yang semakin berusia, kemasukan teknologi baharu dan peningkatan produktiviti yang lebih perlahan, pembaharuan-pembaharuan kritikal dan pelarasan struktur menjadi keutamaan bagi memastikan pertumbuhan ekonomi Malaysia akan terus mampan. Antara usaha yang diambil ialah meningkatkan daya saing eksport, membuat pelaburan yang berterusan untuk menambah baik infrastruktur fizikal dan maya, serta dasar-dasar untuk membangunkan tenaga kerja yang berkualiti tinggi melalui peningkatan kualiti sistem pendidikan negara.

Pengurusan Ekonomi dan Monetari pada Tahun 2016

Pada tahun 2016, dasar monetari tertumpu pada usaha untuk memastikan keadaan monetari negara terus menyokong pertumbuhan ekonomi dalam negeri yang mampan dengan kestabilan harga. Ini dilaksanakan dalam persekitaran dasar yang mencabar bercirikan anjakan besar dalam imbangan risiko terhadap prospek ekonomi dalam negeri serta turun naik yang ketara dalam pasaran kewangan. Khususnya, risiko terhadap pertumbuhan ekonomi dalam negeri semakin beralih kepada pertumbuhan yang lebih perlahan menjelang pertengahan tahun 2016, yang berpunca daripada beberapa perkembangan di luar negeri, termasuk momentum pertumbuhan global yang bertambah lemah daripada jangkaan dan ketidakpastian mengenai dasar di AS dan RR China. Persekitaran luar negeri yang mencabar ini menjadi semakin buruk ekoran ketidakpastian yang menyelubungi keputusan referendum EU oleh UK dan risiko geopolitik global yang semakin meningkat. Risiko pertumbuhan yang lebih perlahan telah mendorong Jawatankuasa Dasar Monetari (Monetary Policy Committee, MPC) menyelaraskan tahap akomodatif dasar monetari. Ini dilakukan dengan menurunkan OPR sebanyak 25 mata asas kepada 3.00% pada 13 Julai 2016. Pelarasan ini merupakan langkah awalan yang bertujuan untuk memastikan pertumbuhan ekonomi negara terus berada pada landasan pertumbuhan yang stabil. Pada paras 3.00%, OPR adalah sejajar dengan pendirian dasar setelah mengambil kira prospek pertumbuhan dan inflasi.

Sejak pelarasan OPR pada bulan Julai, MPC telah membuat penilaian bahawa pendirian dasar monetari adalah konsisten dengan prospek makroekonomi dan seterusnya kadar dasar dikekalkan pada 3.00% bagi tempoh selanjutnya pada tahun itu. Ekonomi dalam negeri terus berkembang seperti yang diunjurkan untuk tahun 2016 dan 2017. Sepanjang tahun 2016, MPC juga mengawasi tahap turun naik yang ketara dalam pasaran kewangan domestik dan kadar pertukaran ringgit berikutan perubahan dalam aliran mudah tunai global dan sentimen pelabur. MPC menegaskan pendiriannya melalui Pernyataan Dasar Monetari (Monetary Policy Statement, MPS) bahawa Bank Negara Malaysia akan terus menyediakan mudah tunai secukupnya bagi memastikan pasaran kewangan domestik terus berfungsi dengan teratur, supaya mudah tunai domestik kekal mencukupi untuk pengantaraan kewangan yang cekap.

Pada tahun 2016, prestasi ringgit serta kebanyakan mata wang utama dan serantau, terus menerima kesan akibat aliran dana portfolio yang tidak menentu. Pada tahun 2016 secara keseluruhan, ringgit menyusut nilai sebanyak 4.3% dan mencatat kadar RM4.486 berbanding dengan dolar AS pada akhir tahun. Pada empat bulan pertama 2016, ringgit pada amnya menunjukkan trend pengukuhan berbanding dengan dolar AS disebabkan oleh aliran masuk modal yang berterusan. Hal ini dipacu terutamanya oleh jangkaan penangguhan penyelarasan kadar faedah AS ke paras yang wajar dan lanjutan pelonggaran dasar monetari oleh ekonomi maju. Berikutan itu, sentimen mula berubah. Ringgit dan beberapa mata wang serantau menyusut nilai berbanding dengan dolar AS. Sentimen dalam kalangan pelabur terjejas akibat jangkaan berterusan bahawa kadar faedah di AS akan meningkat sebelum akhir tahun 2016, faktor harga minyak mentah global yang terus tidak menentu dalam tempoh yang sama dan ketidakpastian geopolitik berikutan referendum UK untuk keluar daripada EU. Perkembangan ini telah menyebabkan aliran portfolio bertukar arah daripada ekonomi sedang pesat membangun lantas menjejaskan prestasi kebanyakan mata wang ekonomi tersebut, termasuk ringgit. Kekuatan dolar AS terus diperkukuh oleh jangkaan penyelarasan kadar faedah AS ke paras yang wajar yang akan dilaksanakan dengan lebih cepat pada tahun 2017, berikutan jangkaan dasar

fiskal akan mengembang di AS selepas keputusan pilihan raya presiden AS. Perkembangan ini memberi kesan kepada Malaysia dalam bentuk aliran keluar modal yang terus berlaku pada bulan November dan awal Disember 2016 dan seterusnya mengimbangi hasil yang diperoleh daripada pengukuhan nilai ringgit sebelum ini.

Pada tahun 2016, turun naik kadar pertukaran ringgit diburukkan lagi oleh kegiatan spekulasi dalam pasaran kontrak hadapan tanpa serahan (non-deliverable forward, NDF) luar pesisir yang samar-samar, khususnya pada bulan November. Spekulasi dalam pasaran NDF mengakibatkan terputusnya perkaitan yang nyata antara kadar pertukaran dengan asas-asas ekonomi dalam negeri. Akibatnya, mekanisme penentuan harga dalam pasaran NDF yang samar-samar itu telah melimpah ke pasaran pertukaran asing dalam negeri sekali gus mengganggu proses penentuan harga dalam negeri sepanjang tempoh tersebut.

Turun naik nilai ringgit juga disebabkan oleh keadaan penawaran dan permintaan yang tidak seimbang yang semakin ketara dalam pasaran pertukaran asing domestik. Meskipun akaun semasa terus mencatat lebihan, namun disebabkan perolehan eksport yang ditukarkan kepada ringgit yang tidak mencukupi, permintaan struktur terhadap ringgit menjadi lemah. Sebaliknya, pelaburan syarikat-syarikat Malaysia ke luar negeri telah meningkatkan permintaan terhadap mata wang asing. Ketidakseimbangan ini telah menyebabkan ringgit terdedah kepada aliran portfolio pelaburan yang ketara oleh pelabur bukan pemastautin, lalu mengakibatkan penyusutan nilai ringgit yang melebihi paras lazim berlaku lebih kerap daripada biasa sebagai tindak balas terhadap perkembangan global. Dalam usaha membetulkan ketidakseimbangan ini, Jawatankuasa Pasaran Kewangan (Financial Markets Committee, FMC), dengan kerjasama Bank Negara Malaysia, telah memperkenalkan beberapa langkah untuk memperdalam dan memperluas pasaran pertukaran asing domestik. Langkah-langkah ini termasuk menggalakkan lindung nilai pertukaran asing dalam pasaran pertukaran asing domestik dan menetapkan syarat supaya hasil eksport dalam mata wang asing ditukarkan kepada ringgit. Aliran masuk kembali hasil eksport dalam mata wang asing ke pasaran domestik seterusnya akan menambahkan mudah tunai mata wang asing di pasaran dalam negeri.

Operasi monetari pada tahun 2016 tertumpu pada usaha untuk memastikan pasaran wang domestik terus mengantarakan dana jangka pendek dengan cekap dalam persekitaran ketidakpastian yang nyata dalam pasaran kewangan global. Sebagai sebahagian daripada usaha menyeluruh Bank untuk memastikan mudah tunai sistem kewangan domestik mencukupi, nisbah Keperluan Rizab Berkanun (Statutory Reserve Requirement, SRR) diturunkan daripada 4.00% kepada 3.50%, berkuat kuasa pada Februari 2016. Suntikan mudah tunai yang besar ke dalam sistem perbankan seterusnya meningkatkan mudah tunai dalam pasaran antara bank dan melegakan tekanan atas kos peminjaman antara bank. Apabila aliran modal yang tidak menentu menjadi lebih nyata pada tahun itu, komposisi instrumen monetari yang digunakan untuk menyerap lebihan mudah tunai juga diselaraskan kepada tempoh yang lebih pendek bagi memberikan fleksibiliti yang lebih kepada bank dalam menguruskan kedudukan mudah tunai mereka. Ini membolehkan bank lebih bersedia berhadapan dengan pengeluaran dana secara tiba-tiba yang disebabkan oleh aliran keluar modal. Oleh itu, meskipun terdapat turun naik dalam pasaran kewangan domestik dan pasaran pertukaran asing, agregat mudah tunai sistem perbankan kekal lebih daripada mencukupi sepanjang tahun 2016.

Pengantaraan kewangan domestik terus berfungsi tanpa gangguan pada tahun 2016 dengan pembiayaan bersih kepada sektor swasta meningkat 5.5% pada tahun itu (2015: 8.2%). Kadar pertumbuhan pembiayaan bersih yang lebih sederhana pada tahun 2016 adalah sejajar dengan kegiatan ekonomi, mencerminkan terutamanya kadar pertumbuhan pinjaman terkumpul yang lebih rendah kepada isi rumah dan perniagaan. Pertumbuhan hutang isi rumah yang sederhana disebabkan oleh pertumbuhan permintaan dalam negeri yang sederhana dan sebahagiannya berikutan langkah-langkah awalan kehematan makro dan mikro yang dilaksanakan oleh Bank untuk memastikan paras hutang isi rumah kekal pada tahap yang berhemat. Pertumbuhan pinjaman perniagaan terkumpul yang lebih perlahan hanya terhad kepada beberapa sektor tertentu walaupun tiada bukti jelas bahawa akses kepada pembiayaan telah diketatkan secara meluas. Pendanaan pasaran modal untuk perniagaan juga terus kukuh, dengan pasaran bon kekal sebagai sumber utama bagi pembiayaan sektor swasta.

Prospek Ekonomi Malaysia pada Tahun 2017

Aktiviti ekonomi global diunjurkan meningkat pada tahun 2017, disokong oleh pertumbuhan permintaan dalam negeri di beberapa ekonomi maju dan ekonomi sedang pesat membangun. Pertumbuhan ini dirangsang sebahagiannya oleh dasar pengembangan fiskal di beberapa ekonomi utama tertentu. Semua dasar yang menyokong pertumbuhan tersebut akan merangsang permintaan dan perdagangan global. Prospek ini juga akan disokong oleh pemulihan harga komoditi berikutan langkah mengurangkan keadaan lebihan bekalan. Namun begitu, ekonomi global akan terus berhadapan dengan beberapa risiko yang akan menyebabkan pertumbuhan lebih perlahan. Antara risiko yang dihadapi ialah potensi ekonomi maju tidak lagi menyokong kuat globalisasi dan perdagangan bebas, serta ketidakpastian mengenai rundingan UK dan EU dan perkembangan geopolitik. Jangkaan pencapahan (divergence) dasar monetari antara AS dan ekonomi maju lain juga boleh menyebabkan pelarasan yang berlebihan dalam pasaran pertukaran asing dan dalam keadaan aliran modal yang tidak stabil.

Pertumbuhan global yang bertambah baik secara beransur-ansur, pemulihan harga komoditi global dan pertumbuhan permintaan dalam negeri yang berterusan dijangka menyokong prestasi pertumbuhan Malaysia. Ekonomi Malaysia dijangka berkembang 4.3% – 4.8% pada tahun 2017.

Permintaan dalam negeri akan terus menjadi pemacu utama pertumbuhan, disokong oleh aktiviti sektor swasta. Meskipun inflasi dijangka lebih tinggi, pertumbuhan penggunaan swasta dijangka terus disokong oleh upah yang terus meningkat dan peningkatan pendapatan boleh guna disebabkan pelaksanaan langkah-langkah tertentu oleh Kerajaan dan harga komoditi global yang lebih tinggi. Dalam persekitaran sentimen perniagaan yang berhati-hati dan suasana ekonomi yang terus tidak menentu, pertumbuhan pelaburan diunjurkan kekal sederhana. Namun begitu, aktiviti pelaburan swasta akan disokong oleh peningkatan perbelanjaan modal dalam industri berorientasikan eksport serta projek yang sedang dilaksanakan dan projek baharu, khususnya dalam sektor perkilangan dan perkhidmatan. Meskipun perbelanjaan awam akan mengalami penurunan berikutan komitmen Kerajaan yang berterusan terhadap usaha memperkukuh kedudukan fiskal, sektor awam diunjurkan akan menyokong pertumbuhan, didorong terutamanya oleh pelaburan awam yang lebih tinggi melalui pelaksanaan projek infrastruktur utama dalam sektor terpilih.

Sektor luaran Malaysia dijangka kekal berdaya tahan walaupun persekitaran global terus tidak menentu. Eksport dan import dijangka terus kukuh pada tahun 2017, disokong oleh unjuran pertumbuhan global yang bertambah baik, harga komoditi yang lebih tinggi serta permintaan dalam negeri yang mampan. Namun begitu, pertumbuhan import dijangka terus mengatasi pertumbuhan eksport, dan mengurangkan lebihan perdagangan. Defisit akaun perkhidmatan diunjurkan lebih besar, selaras dengan aktiviti perdagangan yang meningkat dan aktiviti pelaburan yang bertambah baik. Secara keseluruhan, akaun semasa dijangka mencatat lebihan 1.0% – 2.0% daripada PNK pada tahun 2017.

Dari segi penawaran, kesemua sektor ekonomi dijangka mencatat pertumbuhan positif pada tahun 2017. Sektor perkhidmatan dan perkilangan akan menjadi penyumbang utama kepada pertumbuhan keseluruhan. Pertumbuhan sektor pertanian dijangka meningkat semula berikutan pemulihan kadar hasil pertanian yang sebelum ini terjejas akibat fenomena El Niño. Pertumbuhan sektor perlombongan dijangka kekal stabil, berikutan peningkatan ketara pengeluaran gas asli akan mengimbangi pengeluaran sederhana dalam subsektor minyak mentah.

Inflasi keseluruhan diunjurkan meningkat kepada purata antara 3.0 – 4.0% pada tahun 2017, memandangkan prospek harga komoditi dan tenaga global yang lebih tinggi serta kesan penyusutan nilai kadar pertukaran ringgit. Walau bagaimanapun, semua faktor yang didorong oleh kos ini dijangka tidak menyebabkan kesan limpahan yang besar kepada trend harga yang lebih meluas, memandangkan keadaan permintaan dalam negeri yang stabil. Oleh itu, inflasi teras dijangka hanya meningkat dengan sederhana.

Pengurusan Ekonomi dan Monetari pada Tahun 2017

Perubahan serentak dalam pendirian dasar dijangka berlaku dalam landskap global, dengan implikasi yang berbeza-beza kepada ekonomi Malaysia. Khususnya, pendirian tentang perlindungan perdagangan dalam ekonomi utama akan melembapkan prestasi perdagangan global. Terdapat kemungkinan bahawa perbezaan dasar monetari antara AS dengan ekonomi utama lain dan juga turun naik yang ketara dalam aliran modal dan kadar pertukaran boleh membawa kepada keadaan pasaran

kewangan yang lebih ketat. Risiko luaran sedemikian, jika menjadi kenyataan, boleh memberi implikasi yang buruk kepada ekonomi dan sistem kewangan Malaysia, dan mempunyai kesan ke atas sentimen dan keadaan pasaran pekerja. Di samping itu, rintangan sedia ada dalam negeri yang terus dihadapi, seperti kos sara hidup yang lebih tinggi dan sentimen yang lemah, juga boleh menyebabkan pertumbuhan permintaan dalam negeri yang lebih sederhana.

Walau bagaimanapun, kekuatan ekonomi Malaysia hasil daripada struktur ekonomi yang pelbagai, kedudukan luaran yang kukuh dan dasar yang fleksibel akan menguatkan keupayaan Malaysia untuk berhadapan dengan semua cabaran ini pada masa hadapan. Pengantaraan kewangan akan terus menyokong pertumbuhan, dibantu oleh kedudukan kewangan institusi perbankan yang kukuh dan pasaran kewangan yang maju. Bagi menghadapi persekitaran global yang mencabar pada masa hadapan, tumpuan yang berterusan diperlukan untuk meningkatkan daya tahan ekonomi negara serta mempelbagaikan sumber pertumbuhan. Usaha sedang dipergiat untuk membina semula ruang dasar, mengatasi potensi kelemahan secara proaktif dan meningkatkan potensi bidang pertumbuhan baharu.

Dasar monetari pada tahun 2017 akan terus memastikan pendirian dasar yang konsisten dengan usaha mengekalkan ekonomi pada landasan pertumbuhan yang mantap dalam keadaan harga yang stabil. Persekitaran dasar dijangka kekal mencabar. Walaupun pertumbuhan dijangka meningkat disebabkan oleh prestasi sektor luaran yang lebih baik, namun, ekonomi akan berhadapan dengan cabaran inflasi yang lebih tinggi, aliran modal yang tidak menentu dan ketidakpastian yang berlarutan dalam persekitaran ekonomi dan kewangan global. Meskipun sebahagian besar risiko ketidakseimbangan kewangan dapat dibendung, risiko ini akan terus dipantau rapi. Meskipun terdapat jangkaan bahawa ekonomi akan mengalami beberapa tempoh ketidaktentuan aliran modal, operasi monetari Bank beriltizam untuk terus memastikan mudah tunai dalam sistem kewangan domestik adalah mencukupi untuk menyokong pasaran kewangan domestik agar dapat berfungsi dengan teratur, meskipun terdapat jangkaan bahawa ekonomi akan terus mengalami ketidaktentuan aliran modal.

Dasar fiskal pada tahun 2017 akan terus tertumpu pada usaha untuk memperkukuh kedudukan fiskal Kerajaan, sambil memastikan sokongan berterusan terhadap pertumbuhan dalam negeri dan menggalakkan ekonomi yang inklusif. Defisit fiskal Kerajaan Persekutuan dijangka terus mengecil, disokong oleh pertumbuhan hasil yang mampan dan peningkatan yang sederhana dalam perbelanjaan mengurus. Dalam Bajet tahun 2017, sumber fiskal telah diberikan keutamaan strategik dengan tumpuan pada projek infrastruktur yang mempunyai impak yang tinggi dan program bina upaya. Bajet ini juga selaras dengan usaha untuk memastikan pertumbuhan yang inklusif dan mampan. Khususnya, penambahbaikan program kebajikan dan sokongan sosioekonomi dijangka dapat mengekalkan kemampuan segmen berpendapatan rendah dan sederhana untuk menguruskan kos sara hidup yang semakin meningkat dan menyokong pertumbuhan penggunaan swasta.

Tadbir Urus, Pembangunan Organisasi dan Komunikasi

Warga kerja di Bank senantiasa komited terhadap mandat untuk mengekalkan kestabilan monetari dan kewangan yang merupakan faktor penting untuk mencapai pertumbuhan ekonomi yang mampan. Para individu di Bank dipertanggungjawabkan terhadap kemantapan rangka kerja tadbir urus dan pengawasan seperti yang digariskan oleh Lembaga Pengarah Bank Negara Malaysia (Lembaga Pengarah). Pada tahun 2016, terdapat beberapa perubahan terhadap komposisi Lembaga Pengarah. Dr. Zeti Akhtar Aziz telah menamatkan tempoh perkhidmatan beliau sebagai Gabenor pada 30 April 2016 dan Muhammad bin Ibrahim dilantik sebagai Gabenor pada 1 Mei 2016. Shaik Abdul Rasheed bin Abdul Ghaffour dilantik sebagai Timbalan Gabenor pada 16 Julai 2016 dan Nor Shamsiah binti Mohd Yunus menamatkan tempoh perkhidmatan beliau sebagai Timbalan Gabenor pada 15 November 2016. Oleh itu, bilangan ahli Lembaga Pengarah telah berkurang daripada 12 orang kepada 11 orang. Pada masa ini, ahli Lembaga Pengarah terdiri daripada Gabenor sebagai Pengerusi, dua Timbalan Gabenor dan Ketua Setiausaha Perbendaharaan serta tujuh ahli bebas bukan eksekutif.

Pada tahun 2016, kajian semula telah dibuat ke atas pernyataan tahap kesanggupan mengambil risiko dan toleransi risiko bagi mengukuhkan keupayaan pengurusan risiko Bank. Pernyataan ini menunjukkan jumlah dan jenis risiko yang sanggup diambil untuk memenuhi mandat Bank. Dalam mengukuhkan proses pengauditan, Bank melantik pihak luar yang bebas untuk melaksanakan penilaian semula jaminan kualiti terhadap amalan

pengauditannya. Amalan pengauditan oleh Jabatan Audit Dalam (JAD) dinilai sebagai telah mematuhi taraf pematuhan tertinggi Piawaian Antarabangsa Profesional Pengauditan Dalam (International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing). Sebagai sebahagian daripada pelan urusan Bank bagi tahun 2016, beberapa inisiatif baharu telah diperkenalkan bagi mengambil kira keutamaan baharu, seperti memupuk persekitaran yang akan menggerakkan penyelesaian teknologi kewangan (financial technology, FinTech), mempercepat pembangunan industri insurans dan membina keupayaan baharu dalam analisis data.

Pada tahun 2016, Bank telah melaksanakan lebih banyak penambahbaikan dalam perancangan penggantian serta pengurusan dan pembangunan tenaga mahir. Secara khusus, Bank telah menggabungkan kumpulan penggantian dan tenaga mahir korporat. Integrasi ini membolehkan lebih banyak intervensi pembangunan bersasaran untuk kakitangan yang bertujuan menyediakan mereka untuk memegang jawatan yang lebih penting. Penilaian bebas terhadap pengurusan keselamatan fizikal Bank juga telah dijalankan bagi memastikan Bank memiliki keupayaan untuk bertindak balas terhadap sebarang ancaman yang timbul. Skop penilaian merangkumi semua aspek pengurusan keselamatan, orang ramai, proses dan teknologi. Beberapa inisiatif keselamatan telah dilaksanakan untuk mempertingkatkan tahap keselamatan. Penilaian bebas terhadap Infrastruktur ICT Bank juga telah dijalankan, dan rancangan transformasi empat tahun perkhidmatan IT telah digerakkan yang menyasarkan untuk menghasilkan tahap kepakaran IT yang lebih khusus dengan platform dan binaan teknologi baharu.

Saluran dan amalan komunikasi dipertingkatkan supaya dapat menyampaikan pengumuman dan perkembangan penting kepada orang ramai. Selaras dengan peralihan arus media global, platform digital digunakan untuk memperluas jangkauan kepada pelbagai pihak berkepentingan. Masa embargo siaran akhbar diubah menjadi lebih awal untuk memberikan masa yang lebih kepada pasaran untuk menilai dan memahami implikasi pelbagai maklumat yang disampaikan.

Pada tahun 2016, Jawatankuasa Pengurusan Kewangan (FMC) telah ditubuhkan sebagai forum yang lebih inklusif untuk mengesyorkan strategi yang bertujuan menggalakkan perkembangan pasaran kewangan Malaysia. Ahli jawatankuasa ini terdiri daripada wakil daripada Bank, institusi kewangan, syarikat, dan pihak berkepentingan lain dalam pasaran kewangan. Kumpulan Penggerak Teknologi Kewangan (Financial Technology Enabler Group, FTEG) juga ditubuhkan pada tahun 2016 untuk merumuskan dan menambah baik dasar pengawalseliaan inovasi teknologi dalam industri kewangan Malaysia. Penubuhan FTEG merupakan sebahagian daripada komitmen Bank untuk menyokong inovasi yang akan meningkatkan kualiti, kecekapan dan kemudahan akses kepada perkhidmatan kewangan di Malaysia.

Laman sesawang Bank yang telah diubah suai kini lebih mesra pengguna dengan memberikan pengalaman yang lebih baik semasa melayari laman dengan alat mudah alih. Infrastruktur baharu penstriman secara langsung yang dipertingkatkan (enhanced live streaming) yang diperkenalkan semasa penganjuran acara antarabangsa telah membolehkan siaran langsung ditonton oleh peserta program melalui pelbagai platform.

Menyedari akan kepentingan kerjasama antara bank pusat dalam perkongsian pengetahuan yang meliputi pelbagai bidang perbankan pusat, Sasana Kijang Bank Negara Malaysia kini menjadi pusat tumpuan banyak aktiviti yang berkaitan. Acara penting yang dijalankan di Sasana Kijang pada tahun 2016 termasuklah pelancaran Hab Pengetahuan dan Penyelidikan Global Kumpulan Bank Dunia, Forum Global Wharton, Persidangan SEACEN bagi memperingati seorang mantan gabenor bank pusat yang telah memainkan peranan utama dalam mempertingkatkan kerjasama perbankan pusat serantau, Responsible Finance Summit, serta mesyuarat bersama-sama dengan Bank for International Settlements (BIS). Selain menjadi ibu pejabat tetap bagi Persekutuan bagi Rangkuman Kewangan (Alliance for Financial Inclusion, AFI) serta Hab Pengetahuan dan Penyelidikan Global Kumpulan Bank Dunia, Sasana Kijang juga berfungsi sebagai kampus sementara Asia School of Business (ASB).

Penyata Kewangan Bank Negara Malaysia yang Diaudit bagi Tahun 2016

Kedudukan kewangan Bank Negara Malaysia, seperti yang diaudit dan disahkan oleh Ketua Audit Negara, kekal kukuh pada tahun 2016. Aset Bank Negara Malaysia berjumlah RM451.0 bilion, dengan keuntungan bersih sebanyak RM6.5 bilion bagi tahun kewangan berakhir 31 Disember 2016. Bank Negara Malaysia mengumumkan dividen sebanyak RM2.5 bilion kepada Kerajaan bagi tahun 2016.

Perkembangan Ekonomi pada Tahun 2016

13 Persekitaran Ekonomi Antarabangsa
17 Ekonomi Malaysia
25 Sektor Luaran
32 Perkembangan Inflasi
35 *Rencana: Memahami Dinamik Perubahan Akaun Semasa Imbangan Pembayaran Malaysia*
41 *Rencana: Manfaat Pelaburan ke Luar Negeri: Menilai Pulangan Pelaburan Langsung Malaysia di Luar Negeri*

Perkembangan Ekonomi pada Tahun 2016

PERSEKITARAN EKONOMI ANTARABANGSA

Tahun 2016 menyaksikan pertumbuhan KDNK dunia yang paling rendah sejak Krisis Kewangan Global. Pertumbuhan perdagangan antarabangsa pula mencatat prestasi lebih rendah berbanding pertumbuhan KDNK dunia untuk tahun kedua berturut-turut. Pertumbuhan KDNK yang lebih sederhana ini disebabkan oleh aktiviti pelaburan yang perlahan dalam kebanyakan ekonomi dan harga komoditi yang lemah. Ini berlaku dalam keadaan ketidakpastian politik dan dasar yang meningkat dalam ekonomi utama. Matlamat pemulihan yang berterusan menjadi matlamat yang sukar dicapai oleh banyak ekonomi. Inflasi pula terus berada di bawah paras yang disasarkan oleh banyak bank pusat utama. Memandangkan ruang di antara dasar konvensional dan tidak konvensional terus mengecil, beberapa ekonomi menjadi bertambah lemah. Hutang global meningkat dalam keadaan pelonggaran kuantitatif yang tidak pernah dilaksanakan sebelum ini, manakala peningkatan produktiviti kekal rendah. Manfaat daripada pembaharuan struktur yang sedang dilaksanakan masih belum dapat diraih sepenuhnya. Keraguan yang kian meningkat terhadap manfaat globalisasi yang diperlihatkan melalui referendum EU di UK dan keputusan pilihan raya Presiden AS menimbulkan kebimbangan tentang masa depan ekonomi global menjelang tahun 2017 dan seterusnya. Dalam persekitaran ini, pembuat dasar menghadapi tugas yang semakin sukar untuk menjana pertumbuhan jangka pendek dan pada masa yang sama, mengekalkan semangat yang teguh untuk melaksanakan pembaharuan yang sukar tetapi perlu, untuk mencapai pertumbuhan yang mampan dalam jangka lebih panjang.

Pertumbuhan ekonomi dunia lebih sederhana

Pertumbuhan ekonomi dunia menjadi sederhana untuk tahun kedua berturut-turut sejak tahun 2014, jauh berbeza daripada jangkaan awal bahawa ekonomi global akan bertambah baik berbanding pertumbuhan pada tahun 2015. Oleh itu, IMF menyemak unjuran awal pertumbuhan global dan mengurangkannya daripada 3.4% pada bulan Januari 2016 kepada 3.1% pada bulan Oktober 2016. Pertumbuhan perdagangan global terus menjadi sederhana pada tahun 2016 disebabkan oleh pertumbuhan pelaburan yang perlahan merentas seluruh ekonomi utama serta pengimbangan semula ekonomi di RR China. Jumlah perdagangan dunia bagi barangan dan perkhidmatan berkembang pada kadar paling perlahan sejak tercetusnya krisis lalu menyebabkan keanjalan perdagangan global[1] jatuh kepada 0.6.

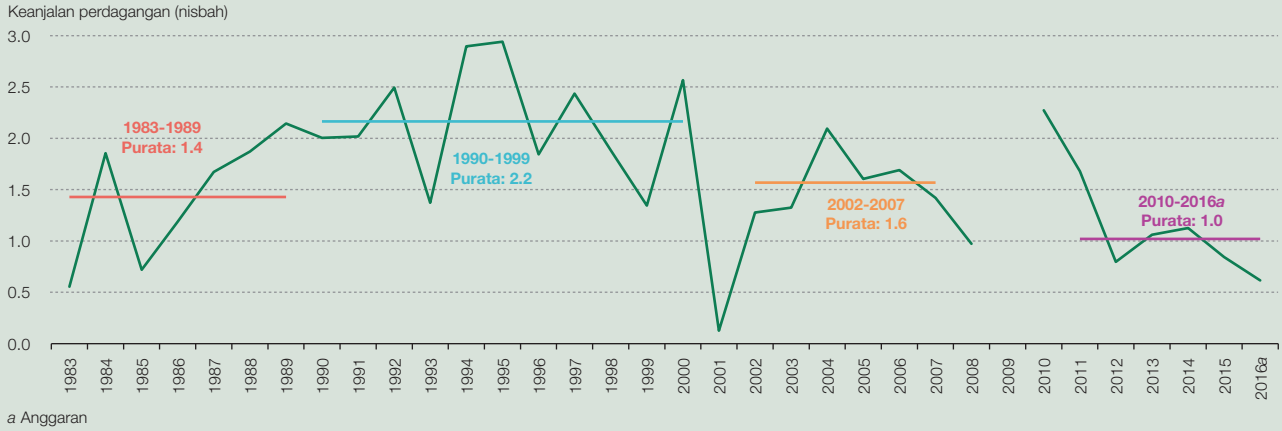
Ekonomi dunia mencatat pertumbuhan paling rendah sejak Krisis Kewangan Global

Ekonomi maju mencatat pertumbuhan yang sederhana, sebahagiannya disebabkan oleh pelaburan yang perlahan. Di AS, penggunaan swasta juga menjadi sederhana lalu menghasilkan pertumbuhan KDNK yang lebih rendah pada tahun 2016. Meskipun keadaan pasaran pekerja menggalakkan, pertumbuhan pendapatan adalah perlahan. Di kawasan euro, pemberian pinjaman perniagaan terus merosot dan sentimen perniagaan terus lemah dalam keadaan ketidakpastian dasar dan politik yang meningkat di negara anggota. Walaupun UK mengalami peristiwa politik yang besar, iaitu keputusan referendum yang tidak dijangka untuk meninggalkan EU, pertumbuhan ekonomi UK mampan pada 1.8%, disokong oleh perbelanjaan isi rumah yang menggalakkan. Kesan daripada kekayaan lebih tinggi berikutan harga rumah yang bertambah baik dan keadaan pasaran pekerja yang bertambah kukuh terus menyokong perbelanjaan pengguna. Walau bagaimanapun, aktiviti pelaburan

[1] Keanjalan perdagangan global dikira berasaskan nisbah pertumbuhan perdagangan dunia kepada pertumbuhan KDNK.

Rajah 1.1

Keanjalan Perdagangan Global

a Anggaran

Sumber: Tabung Kewangan Antarabangsa (IMF)

masih lemah, terutamanya dalam pelaburan harta bukan kediaman dan pembinaan, serta kelengkapan pengangkutan dan aset tetap tidak ketara.

Dalam ekonomi sedang pesat membangun, pertumbuhan lebih perlahan daripada jangkaan. Harga komoditi menguncup dengan lebih besar berbanding unjuran awal, mempengaruhi kadar pemulihan di beberapa wilayah seperti Amerika Latin dan Komanwel Negara-negara Merdeka (CIS). Rintangan terhadap pertumbuhan, khususnya aktiviti penggunaan swasta masih wujud mencerminkan kesan buruk pelaksanaan pembaharuan struktur, termasuk yang berkaitan dengan tenaga, percukaian dan harga. Mata wang kebanyakan ekonomi sedang pesat membangun turut terjejas oleh turun naik aliran modal yang berpunca daripada tindakan penghindaran risiko pada peringkat global yang semakin ketara. Permintaan luaran yang perlahan, seperti ditunjukkan oleh aktiviti perdagangan global yang sederhana, terus memberikan kesan kepada ekonomi sedang pesat membangun yang lebih terbuka.

Pertumbuhan RR China berkembang secara lebih beransur-ansur disebabkan oleh pengimbangan semula yang berterusan daripada model pertumbuhan didorong pelaburan kepada model yang didorong penggunaan. Ini mendorong pembaharuan dalam industri berat, seperti keluli, arang batu dan simen untuk membendung lebihan kapasiti. Banyak ekonomi di rantau Asia yang lain mencatat pengembangan lebih kukuh lantas membolehkan rantau ini berkembang dengan lebih cepat berbanding dengan ekonomi sedang pesat membangun yang lain. Tumpuan yang lebih pada penambahan pelaburan infrastruktur oleh sektor awam dan swasta menyokong perbelanjaan modal, dan dijangka mengurangkan kekangan struktur bagi pertumbuhan masa hadapan. Pelaksanaan dan pengenalan langkah-langkah fiskal, monetari dan struktur tambahan untuk menyokong aktiviti ekonomi oleh pembuat dasar meningkatkan trajektori pertumbuhan rantau ini. Dari segi permintaan, prestasi eksport yang lemah telah diimbangi oleh keadaan permintaan dalam negeri yang bertambah baik.

Inflasi global kekal rendah

Tekanan inflasi kekal rendah dalam banyak ekonomi berikutan kadar inflasi yang terus berada di bawah paras sasaran di kebanyakan ekonomi yang mempunyai sasaran inflasi. Bagi ekonomi yang lain, paras inflasi lebih rendah daripada paras terendah yang pernah dicatat sebelum ini yang mencerminkan terutamanya permintaan dalam negeri yang lemah. Walau bagaimanapun, inflasi keseluruhan dalam banyak negara berada pada trajektori pertumbuhan yang tinggi sedikit pada tahun 2016. Peningkatan ini mencerminkan berkurangnya kesan penurunan harga komoditi yang mendadak pada tahun 2014 – 15, berikutan pemulihan harga yang sederhana. Faktor lain yang menjejaskan tekanan inflasi termasuk perubahan harga ditadbir dan pergerakan kadar pertukaran.

Indeks harga komoditi IMF menunjukkan kembalinya trajektori menaik bagi makanan, logam dan minyak mentah pada tahun 2016. Dalam pasaran minyak mentah, harga Brent mencecah rekod terendah

Jadual 1.1

Ekonomi Dunia: Penunjuk Ekonomi Utama

	Pertumbuhan KDNK Benar (Perubahan tahunan, %)		Inflasi (Perubahan tahunan, %)	
	2015	2016*a*	2015	2016*a*
Pertumbuhan Dunia	**3.2**	**3.1**	**-**	**-**
Perdagangan Dunia	**2.7**	**1.9**	**-**	**-**
Ekonomi Maju				
Amerika Syarikat	2.6	1.6	0.1	1.3
Jepun	1.2	1.0	0.8	-0.1
Kawasan euro	1.9	1.7	0.0	0.3
United Kingdom	2.2	1.8	0.0	0.7
Asia Sedang Pesat Membangun[1]	**5.8**	**5.7**	**1.7**	**1.9**
Negara Maju Asia Lain	**2.0**	**2.2**	**0.4**	**1.0**
Korea	2.6	2.7	0.7	1.0
China Taipei	0.7	1.5	-0.6	1.0
Singapura	1.9	2.0	-0.5	-0.5
Hong Kong SAR	2.4	2.0	3.0	2.4
Republik Rakyat China	**6.9**	**6.7**	**1.4**	**2.0**
ASEAN-4	**4.6**	**4.8**	**3.6**	**2.4**
Malaysia	5.0	4.2	2.1	2.1
Thailand	2.9	3.2	-0.9	0.2
Indonesia	4.9	5.0	6.4	3.5
Filipina	5.9	6.8	1.4	1.8
India[2]	**7.5**	**7.5**	**4.9**	**4.9**

[1] Asia Sedang Pesat Membangun merujuk China Taipei, Hong Kong SAR, Indonesia, Korea, Malaysia, Filipina, RR China, Singapura dan Thailand
[2] Data KDNK bagi India ditunjukkan berdasarkan tahun fiskal
a Anggaran

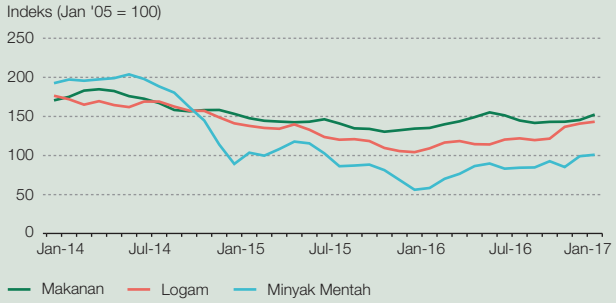
Sumber: Tabung Kewangan Antarabangsa (IMF), Pihak Berkuasa Negara dan anggaran Bank Negara Malaysia

dalam tempoh 12 tahun kepada USD28[2] setong pada pertengahan bulan Januari. Ini berikutan penarikan balik sekatan antarabangsa ke atas Iran. Harga minyak mentah yang lebih rendah ini diburukkan lagi oleh kebimbangan yang semakin meningkat terhadap keadaan lebihan bekalan global yang lebih ketara. Ini berikutan pertumbuhan permintaan agregat yang rendah dan bekalan yang banyak daripada negara anggota OPEC. Walau bagaimanapun, dalam tempoh berikutnya tahun itu, kenaikan harga minyak mentah yang telah didorong oleh gangguan yang tidak dirancang

[2] Berdasarkan harga hadapan satu bulan minyak mentah Brent global.

Rajah 1.2

Indeks Harga Komoditi Utama

Sumber: Tabung Kewangan Antarabangsa (IMF)

terhadap pengeluaran dan jangkaan pengurangan pengeluaran pada masa hadapan. Pada 30 November, OPEC dan Rusia bersetuju untuk mengurangkan pengeluaran buat kali pertamanya dalam tempoh lapan tahun.

Harga logam juga bertambah baik, disokong oleh pengurangan pengeluaran dalam pasaran timah, plumbum dan zink. Harga bijih besi didorong oleh permintaan yang lebih besar terhadap keluli di RR China, seiring dengan perbelanjaan infrastruktur awam yang meningkat. Kos makanan turut meningkat disebabkan harga produk pertanian yang lebih tinggi seperti beras, kacang soya, minyak sawit dan gula, didorong oleh pengeluaran yang lemah akibat keadaan cuaca yang buruk.

Pemulihan harga komoditi menyebabkan kadar inflasi keseluruhan meningkat sedikit di kebanyakan ekonomi maju utama dan ekonomi sedang pesat membangun. Dalam kalangan ekonomi maju, inflasi keseluruhan meningkat di AS dan UK disebabkan penguncupan lebih kecil dalam kos pengangkutan. Inflasi keseluruhan adalah sederhana di kawasan euro, pada purata 0.3% pada tahun 2016 (2015: 0%). Trend yang sama dilihat di beberapa ekonomi Asia, termasuk Thailand dan Korea. Selain itu, inflasi di RR China dan India terus meningkat berikutan kenaikan harga makanan. Namun, permintaan yang lembap dalam kebanyakan ekonomi mengekalkan kenaikan harga asas pada paras sederhana, seperti yang dicerminkan oleh pertumbuhan yang rendah dalam inflasi teras. Satu-satunya negara utama yang terkecuali ialah AS, kerana inflasi terasnya disokong oleh pengembangan berterusan dalam penggunaan swasta, terutamanya perkhidmatan seperti rawatan perubatan.

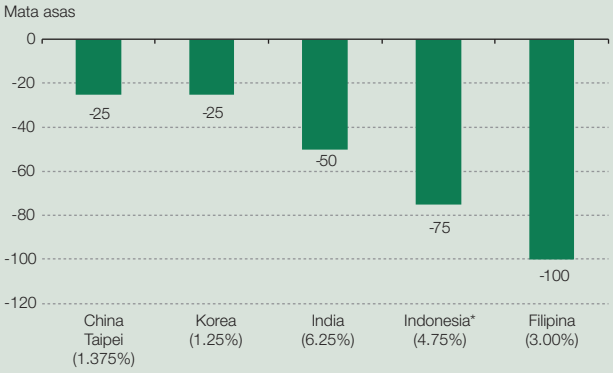
Sokongan dasar selanjutnya di seluruh dunia

Berdepan dengan kebimbangan yang semakin meningkat terhadap pertumbuhan serta tekanan inflasi yang rendah, pendirian dasar bertukar menjadi lebih akomodatif di kebanyakan rantau. Dalam ekonomi maju, dasar monetari kekal sebagai pilihan dasar yang utama memandangkan beberapa kerajaan terus membina semula kedudukan fiskal mereka. Federal Reserve (Fed) AS mengambil langkah secara lebih beransur-ansur untuk mengembalikan semula dasar monetari ke paras yang wajar berbanding dengan jangkaan terdahulu, dengan menaikkan sasaran kadar dana Fed sebanyak 25 mata asas kepada julat 0.50% - 0.75% pada 14 Disember 2016. Sementara itu, bank pusat dalam ekonomi maju utama yang lain terus melaksanakan pelonggaran dasar monetari. Berikutan keputusan referendum EU di UK, Bank of England melancarkan satu pakej untuk menyokong pertumbuhan. Merentas ekonomi maju yang lain, bank pusat di Australia, New Zealand, Norway dan Sweden juga mengurangkan kadar dasar utama mereka berikutan risiko yang lebih tinggi terhadap inflasi dan pertumbuhan. Di samping pelonggaran dasar monetari, beberapa ekonomi maju juga melaksanakan pembaharuan struktur pada tahun 2016 untuk mempertingkatkan asas-asas makroekonomi dan kemampanan pertumbuhan jangka sederhana. Kerajaan Jepun menubuhkan dua jawatankuasa untuk menerajui perubahan struktur dalam sektor pertanian dan perubatan serta melaksanakan pembaharuan pasaran pekerja untuk meningkatkan produktiviti. Di kawasan euro, pembaharuan struktur terus dilaksanakan khususnya dalam usaha menambah baik pasaran pekerja serta memperbaiki persekitaran perniagaan.

Di Asia, banyak ekonomi menerapkan gabungan dasar monetari dan fiskal untuk merangsang aktiviti ekonomi dalam negeri. Sebagai tambahan, pembuat dasar di Asia terus melaksanakan pembaharuan struktur untuk mengukuhkan asas-asas makroekonomi dan meningkatkan kemampanan pertumbuhan jangka sederhana. RR China, China Taipei dan Thailand melaksanakan sokongan fiskal untuk merancakkan aktiviti ekonomi dalam negeri. Langkah ini mencakupi aspek penyediaan sokongan kewangan untuk perusahaan milik negara, perniagaan kecil dan pelaburan awam yang lebih tinggi. Pembuat dasar Asia turut memperkenalkan langkah-langkah mempercepat pelaburan

Rajah 1.3

Pergerakan Kadar Dasar Kumulatif (Januari 2016 - Januari 2017)

Nota: Kadar dasar semasa dalam kurungan adalah pada Januari 2017
*Kadar faedah dasar rasmi Indonesia ditukar kepada kadar repo berbalik 7 hari pada bulan April 2016

Sumber: Pihak Berkuasa Negara

infrastruktur, termasuk memberikan keutamaan kepada infrastruktur 'hard' (fizikal) dan infrastruktur 'soft' (modal insan dan institusi), dengan menaik taraf rangkaian pengangkutan, menambah baik rangka kerja perkongsian awam-swasta (PPP) yang sedia ada dan meningkatkan kadar penembusan jalur lebar. Selain itu, tumpuan terus diberikan pada usaha meningkatkan tadbir urus, liberalisasi sektor perindustrian dan memudahkan urusan menjalankan perniagaan (lihat juga rencana bertajuk Pembaharuan Struktur Ekonomi di ASEAN-5: Kejayaan Masa Lalu dan Cabaran Akan Datang).

Cabaran daripada kesan krisis kewangan yang lalu, kelemahan dalam negeri yang kian meningkat serta bertambahnya tekanan dalam pasaran kewangan global dan pertukaran asing merumitkan pertimbangan dasar pada tahun 2016. Hal ini diburukkan lagi oleh ruang dasar yang terhad dalam banyak ekonomi serta meningkatnya rasa tidak puas hati orang ramai terhadap pengaturan perdagangan dan politik sedia ada. Persekitaran untuk beroperasi akan menjadi jauh lebih mencabar pada tahun 2017. Ini kerana dasar ekonomi antarabangsa dan landskap politik akan dibentuk semula oleh perubahan yang mungkin berlaku dalam hubungan antara UK dengan Kesatuan Eropah, serta pendirian dasar baharu AS. Oleh itu, pembuat dasar perlu proaktif dan lebih strategik menggunakan semua pilihan dasar yang ada untuk mencapai matlamat menyokong pertumbuhan jangka pendek dan mencerahkan prospek ekonomi jangka panjang.

EKONOMI MALAYSIA

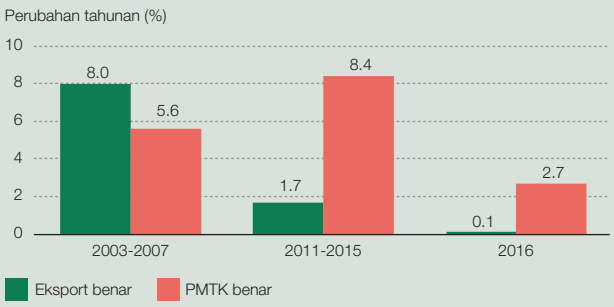
Pada tahun 2016, ekonomi Malaysia terus berhadapan dengan rintangan yang besar dari dalam dan luar negeri. Walaupun beberapa kesan kejutan dalam negeri yang dialami sebelum ini beransur-ansur luput pada tahun 2016, prestasi pertumbuhan terjejas oleh risiko baharu yang timbul dan langkah penyesuaian yang berterusan terhadap kejutan dari luar negeri yang telah memberikan kesan kepada ekonomi negara sejak akhir tahun 2014[3]. Meskipun berdepan dengan pelbagai cabaran ini, ekonomi Malaysia mencatat prestasi yang menggalakkan dengan meningkat 4.2% pada tahun 2016.

Meskipun persekitaran ekonomi mencabar, ekonomi Malaysia mencatat pertumbuhan yang menggalakkan sebanyak 4.2% pada tahun 2016

Landskap global yang mencabar memerlukan penyesuaian berterusan dalam perbelanjaan isi rumah, perniagaan dan Kerajaan, dalam keadaan kesan kejutan dalam negeri terdahulu yang semakin luput. Prestasi eksport dan aktiviti pelaburan secara relatifnya perlahan sepanjang tahun 2016 berikutan permintaan global yang lembap dan harga komoditi yang rendah (Rajah 1.4). Selain itu, perkembangan politik ekonomi maju yang di luar jangkaan, terutamanya di UK dan AS, serta dasar makroekonomi yang dilaksanakan oleh negara-negara tersebut telah menimbulkan ketidakpastian yang lebih ketara dalam pasaran kewangan serta aliran keluar modal yang besar daripada ekonomi sedang pesat membangun.

Rajah 1.4

Eksport dan Pembentukan Modal Tetap Kasar (PMTK) Benar (2010=100)

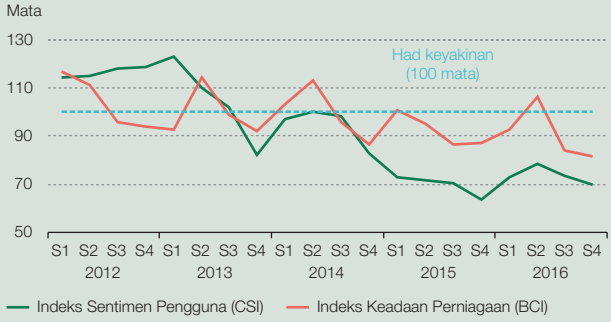

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

[3] Kejutan dari luar termasuk harga komoditi yang rendah, pertumbuhan lebih perlahan dalam ekonomi maju dan serantau, serta perkembangan geopolitik.

Di dalam negeri, ekonomi negara terus berhadapan dengan rintangan yang berpunca daripada kos sara hidup yang lebih tinggi dan sentimen yang lemah. Penyesuaian oleh isi rumah secara berterusan terhadap kos sara hidup yang semakin meningkat, khususnya mereka yang berpendapatan rendah dan sederhana, telah diburukkan lagi oleh keadaan pasaran pekerja yang lembap (Lihat rencana 'Keadaan Pasaran Pekerja yang Perlahan'). Pada masa yang sama, sentimen perniagaan dan pengguna terjejas disebabkan oleh beberapa faktor global dan faktor dalam negeri, termasuk keadaan pasaran kewangan yang semakin tidak menentu dan prestasi ringgit yang lemah secara berpanjangan (Rajah 1.5).

Rajah 1.5

Indeks Suku Tahunan MIER Sentimen Pengguna dan Keadaan Perniagaan

Sumber: Institut Penyelidikan Ekonomi Malaysia (MIER)

Cabaran dari dalam dan luar negeri ini telah mengakibatkan pengembangan yang lebih perlahan dalam semua sektor ekonomi pada tahun 2016. Keadaan harga yang lebih tinggi dan ketidakpastian yang semakin ketara menyebabkan pertumbuhan perbelanjaan isi rumah menjadi sederhana. Meskipun terdapat tanda-tanda tentatif bahawa momentum perbelanjaan semakin pulih pada separuh kedua tahun 2016, perbelanjaan isi rumah secara keseluruhan kekal di bawah purata jangka panjang sebanyak 6.6% (1990-2015). Pertumbuhan pelaburan sederhana dalam keadaan pelbagai kejutan kepada ekonomi dan persekitaran perniagaan yang tidak menentu. Pada awal tahun 2016, unjuran hasil berkaitan petroleum yang lebih rendah akibat kejatuhan harga minyak mentah telah menyebabkan Kerajaan membuat pengubahsuaian terhadap Bajet, lantas menyusun semula keutamaan perbelanjaannya. Berikutan pengurangan dalam perbelanjaan Kerajaan, aktiviti ekonomi benar terus mengalami tekanan.

Dalam sektor luar negeri, akaun semasa dalam imbangan pembayaran kekal dalam lebihan, namun jumlahnya lebih kecil. Hal ini disebabkan oleh lebihan

Jadual 1.2

Malaysia - Penunjuk Ekonomi Utama

	2014	2015	2016*a*	2017*r*
Populasi (juta orang)	30.7	31.2	31.7	32.1
Tenaga kerja (juta orang)	14.3	14.5	14.7	14.9
Guna tenaga (juta orang)	13.9	14.1	14.2	14.3
Pengangguran (% daripada tenaga kerja)	2.9	3.1	3.5	3.6 ~ 3.8
Pendapatan Per Kapita (RM)	34,839	36,078	37,738	39,656
(USD)	10,645	9,238	9,096	8,906[3]
KELUARAN NEGARA (% perubahan)				
KDNK benar pada harga tahun 2010	6.0	5.0	4.2	4.3 ~ 4.8
(RM bilion)	1,012.5	1,062.8	1,107.9	1,158.5
Pertanian, perhutanan dan perikanan	2.1	1.2	-5.1	4.0
Perlombongan dan pengkuarian	3.5	4.7	2.7	2.7
Perkilangan	6.2	4.9	4.4	4.3
Pembinaan	11.7	8.2	7.4	8.0
Perkhidmatan	6.6	5.1	5.6	4.9
PNK nominal	8.7	5.2	6.2	6.7
(RM bilion)	1,069.8	1,125.1	1,194.6	1,274.7
PNK benar	6.1	6.8	4.4	4.7
(RM bilion)	972.6	1,038.5	1,084.4	1,135.5
Agregat permintaan dalam negeri benar[1]	5.9	5.1	4.4	4.4
Perbelanjaan swasta	7.9	6.1	5.7	5.6
Penggunaan	7.0	6.0	6.1	6.0
Pelaburan	11.1	6.4	4.4	4.1
Perbelanjaan awam	0.4	2.1	0.4	0.5
Penggunaan	4.3	4.4	1.0	-0.2
Pelaburan	-4.7	-1.0	-0.5	1.5
Tabungan negara kasar (% daripada PNK)	30.4	28.9	28.9	27.9
IMBANGAN PEMBAYARAN (RM bilion)				
Imbangan barangan	113.3	109.6	101.2	98.4
Eksport	678.9	685.4	686.0	723.4
Import	565.5	575.8	584.8	625.1
Imbangan perkhidmatan	-10.7	-21.0	-22.6	-24.0
Pendapatan primer, bersih	-36.6	-32.0	-34.7	-36.3
Pendapatan sekunder, bersih	-17.4	-21.9	-18.7	-20.7
Imbangan akaun semasa	48.6	34.7	25.2	17.4
(% daripada PNK)	4.5	3.1	2.1	1.0 ~ 2.0
Rizab antarabangsa Bank Negara Malaysia, bersih[2]	405.3	409.1	423.9	-
(dalam bulan import tertangguh)	8.3	8.4	8.7	-
HARGA (% perubahan)				
IHP (2010=100)	3.2	2.1	2.1	3.0 ~ 4.0
IHPR (2010=100)	1.5	-7.4	-1.1	-
Upah benar bagi setiap pekerja dalam sektor perkilangan	1.5	3.7	4.1	-

[1] Tidak termasuk stok
[2] Semua aset dan liabiliti dalam mata wang asing telah dinilai semula kepada ringgit mengikut kadar pertukaran pada tarikh kunci kira-kira dan penambahan/pengurangan nilai juga ditunjukkan dengan sewajarnya dalam akaun Bank
[3] Berdasarkan kadar pertukaran purata dolar AS bagi tempoh Januari-Februari 2017
a Awalan
r Ramalan

Nota: Angka-angka tidak semestinya terjumlah disebabkan oleh penggenapan
Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan Bank Negara Malaysia

Jadual 1.3

Malaysia - Penunjuk Kewangan dan Monetari

KEWANGAN KERAJAAN PERSEKUTUAN (RM bilion)	2014	2015	2016*a*
Hasil	220.6	219.1	212.4
Perbelanjaan mengurus	219.6	217.0	210.2
Perbelanjaan pembangunan bersih	38.5	39.3	40.6
Imbangan keseluruhan	-37.4	-37.2	-38.4
Imbangan keseluruhan (% daripada KDNK)	-3.4	-3.2	-3.1
Perbelanjaan pembangunan bersih sektor awam	164.5	138.6	158.1
Imbangan keseluruhan sektor awam (% daripada KDNK)	-7.4	-7.8	-7.3
HUTANG LUAR NEGERI			
Jumlah hutang (RM bilion)	747.8	833.8	908.7
Hutang jangka sederhana dan panjang	383.7	481.9	532.1
Hutang jangka pendek	364.1	351.9	376.6
Nisbah khidmat bayaran hutang[1] (% daripada eksport barangan dan perkhidmatan)			
Jumlah hutang	19.1	22.6	25.0
Hutang jangka sederhana dan panjang	18.9	22.5	24.8

WANG DAN PERBANKAN		Perubahan 2014		Perubahan 2015		Perubahan 2016	
		RM bilion	%	RM bilion	%	RM bilion	%
Bekalan wang	M1	18.8	5.7	14.0	4.1	20.4	5.7
	M3	101.5	7.0	40.8	2.6	47.9	3.0
Deposit sistem perbankan		116.4	7.6	28.8	1.8	25.0	1.5
Pinjaman sistem perbankan[2]		114.1	9.3	105.4	7.9	76.4	5.3
Nisbah pinjaman kepada deposit (%, pada akhir tahun)[3]		86.8		88.7		89.8	
Nisbah pinjaman kepada dana (%, pada akhir tahun)[3&4]		82.1		83.0		84.3	
Nisbah pinjaman kepada dana dan ekuiti (%, pada akhir tahun)[3,4&5]		74.2		74.6		75.3	

KADAR FAEDAH (%, PADA AKHIR TAHUN)	2014	2015	2016
Kadar Dasar Semalaman (OPR)	3.25	3.25	3.00
Kadar antara bank (1 bulan)	3.38	3.45	3.10
Bank perdagangan			
Deposit tetap 3 bulan	3.13	3.13	2.92
12 bulan	3.31	3.31	3.06
Deposit tabungan	1.07	1.04	0.99
Kadar asas purata berwajaran (Weighted BR)	-	3.77	3.61
Kadar pinjaman asas (BLR)	6.79	6.79	6.65
Bil perbendaharaan (3 bulan)	3.42	2.74	3.06
Sekuriti Kerajaan Malaysia (1 tahun)	3.48	2.59	3.26
Sekuriti Kerajaan Malaysia (5 tahun)	3.84	3.47	3.70

KADAR PERTUKARAN (PADA AKHIR TAHUN)	2014	2015	2016
Pergerakan Ringgit (%)			
Perubahan berbanding dengan SDR	-0.7	-15.1	-0.8
Perubahan berbanding dengan USD	-6.1	-18.6	-4.3

[1] Termasuk prabayaran hutang jangka sederhana dan panjang
[2] Termasuk pinjaman yang dijual kepada Cagamas
[3] Deposit tidak termasuk deposit yang diterima daripada institusi perbankan. Pinjaman tidak termasuk pinjaman yang dijual kepada Cagamas dan pinjaman yang diberikan kepada institusi perbankan. Mulai bulan Julai 2015, pinjaman tidak temasuk pembiayaan oleh akaun Pelaburan Islam
[4] Dana terdiri daripada deposit dan semua instrumen hutang (termasuk hutang subordinat, sijil hutang/sukuk yang diterbitkan, kertas komersial dan nota berstruktur)
[5] Ekuiti terdiri daripada saham biasa dan saham keutamaan, premium saham dan perolehan tertahan
a Awalan

Sumber: Kementerian Kewangan Malaysia dan Bank Negara Malaysia

perdagangan yang lebih rendah berikutan pertumbuhan eksport yang sederhana akibat permintaan global yang lembap. Defisit struktur yang berterusan dalam akaun perkhidmatan dan pendapatan juga menyebabkan lebihan akaun semasa menjadi lebih kecil. Akaun kewangan terus mencatat aliran keluar bersih. Meskipun pelaburan langsung mencatat aliran masuk bersih, aliran masuk pelaburan portfolio pada separuh pertama tahun 2016 telah diimbangi oleh aliran keluar bersih yang lebih ketara pada separuh kedua tahun itu.

Asas-asas ekonomi yang kukuh telah memberi kekuatan kepada Malaysia untuk berhadapan dengan pelbagai cabaran ini. Sumber pertumbuhan ekonomi yang pelbagai membolehkan kesan buruk akibat kejutan di sektor-sektor tertentu terus dapat ditangani. Walaupun pasaran pekerja lembap sedikit, keadaannya kekal stabil dengan pertumbuhan pendapatan yang berterusan telah menyokong perbelanjaan isi rumah. Institusi kewangan yang kukuh dan mudah tunai dalam negeri yang lebih daripada mencukupi turut memastikan pengantaraan kewangan dapat berjalan dengan lancar. Meskipun permintaan global lemah, kedudukan luaran Malaysia kekal kukuh, disokong oleh rizab antarabangsa yang lebih daripada mencukupi serta paras hutang luar negeri yang terurus.

Selain itu, tindak balas dasar yang sesuai dan tepat pada masanya memainkan peranan yang penting dalam menyokong pertumbuhan pada tahun 2016. Tindak balas ini termasuk pelaksanaan gabungan dasar monetari yang akomodatif dan langkah-langkah bersasaran yang menyokong pertumbuhan. Bank Negara Malaysia menurunkan Kadar Dasar Semalaman (Overnight Policy Rate, OPR) untuk mengekalkan tahap akomodatif dasar monetari. Pengurangan OPR turut disokong oleh usaha untuk meningkatkan pendapatan boleh guna isi rumah dan menyokong aktiviti sektor perniagaan. Sebagai contoh, Kerajaan mula melaksanakan dasar mewujudkan ekosistem yang kondusif bagi ekonomi perkongsian yang akan membuka sumber pendapatan baharu kepada isi rumah. Langkah-langkah lain, termasuk pengurangan caruman KWSP bahagian pekerja dan pembayaran Bantuan Rakyat 1Malaysia (BR1M) yang lebih tinggi, juga diperkenalkan tahun itu bagi membantu isi rumah berpendapatan rendah dan sederhana. Pada masa yang sama, insentif juga disediakan untuk menggalakkan lagi aktiviti perniagaan, khususnya bagi perusahaan kecil dan sederhana (PKS). Ini termasuk dana dan insentif untuk meningkatkan penggunaan teknologi, menggalakkan keusahawanan dan meningkatkan aktiviti penyelidikan dan pembangunan (R&D).

Menyedari akan cabaran trend global dan dalam negeri seperti penduduk yang semakin berusia, kemasukan teknologi baharu dan peningkatan produktiviti yang kecil telah menyebabkan usaha pembaharuan kritikal dan pelarasan struktur menjadi keutamaan. Usaha untuk meningkatkan daya saing eksport dipercepat selaras dengan peranan sektor luar negeri sebagai penggerak pertumbuhan penting ekonomi. Pelaburan yang sedang dilaksanakan untuk menambah baik infrastruktur fizikal dan maya diteruskan bagi memenuhi permintaan yang bertambah untuk rangkaian hubungan yang lebih kukuh. Dalam membangunkan tenaga kerja berkualiti tinggi, kualiti sistem pendidikan terus menjadi keutamaan dasar. Oleh itu, penekanan akan lebih diberikan terhadap peningkatan kemahiran dan pembelajaran sepanjang hayat. Meskipun kesan pembaharuan struktur kepada pertumbuhan ekonomi jangka pendek adalah kecil, namun perkara ini penting demi pertumbuhan mampan ekonomi Malaysia pada masa hadapan.

Permintaan dalam Negeri Memacu Pertumbuhan pada Tahun 2016

Ekonomi Malaysia meningkat 4.2% pada tahun 2016 (2015: 5%). Permintaan dalam negeri terus menjadi peneraju pertumbuhan pada tahun itu, disokong terutamanya oleh perbelanjaan sektor swasta. Walau bagaimanapun, perbelanjaan sektor awam menjadi sederhana berikutan langkah rasionalisasi perbelanjaan oleh Kerajaan. Bagi sektor luar negeri, pertumbuhan eksport adalah lebih lemah dalam keadaan pertumbuhan global yang lebih sederhana, terutamanya dalam kalangan negara rakan perdagangan utama Malaysia.

Pertumbuhan penggunaan swasta kekal pada 6.1% pada tahun 2016 (2015: 6%), disokong terutamanya oleh kenaikan yang berterusan dalam upah dan guna tenaga, serta dorongan tambahan daripada langkah-langkah Kerajaan. Upah nominal sektor swasta meningkat 4.2%, sebahagiannya disokong oleh kenaikan gaji minimum pada bulan Julai 2016. Gaji sektor awam mencatat pertumbuhan lebih tinggi berikutan kenaikan gaji penjawat awam pada

separuh kedua tahun 2016. Langkah-langkah yang dilaksanakan oleh Kerajaan untuk meningkatkan pendapatan boleh guna isi rumah juga telah mendorong perbelanjaan isi rumah. Antara langkah yang dilaksanakan ialah pengurangan caruman KWSP bahagian pekerja sebanyak 3 mata peratusan (daripada 11% kepada 8%) dari Mac 2016 hingga Disember 2017, bayaran Bantuan Rakyat 1Malaysia (BR1M) yang lebih tinggi dan pelepasan cukai khas sebanyak RM2,000 kepada pembayar cukai individu yang mempunyai pendapatan bulanan sebanyak RM8,000 atau kurang bagi tahun taksiran 2015.

Jadual 1

KDNK Benar Mengikut Perbelanjaan (2010=100)

	2016*a*	2015	2016*a*	2015	2016*a*
	% daripada KDNK	Perubahan tahunan (%)		Sumbangan kepada pertumbuhan (mata peratusan)	
Permintaan Dalam Negeri[1]	**91.8**	**5.1**	**4.4**	**4.7**	**4.0**
Perbelanjaan sektor swasta	70.2	6.1	5.7	4.2	3.9
Penggunaan	*53.3*	*6.0*	*6.1*	*3.1*	*3.2*
Pelaburan	*16.9*	*6.4*	*4.4*	*1.1*	*0.7*
Perbelanjaan sektor awam	21.6	2.1	0.4	0.5	0.1
Penggunaan	*13.1*	*4.4*	*1.0*	*0.6*	*0.1*
Pelaburan	*8.5*	*-1.0*	*-0.5*	*-0.1*	*0.0*
Pembentukan Modal Tetap Kasar	*25.4*	*3.7*	*2.7*	*1.0*	*0.7*
Perubahan dalam stok	**0.2**			**0.6**	**0.4**
Eksport Bersih Barangan dan Perkhidmatan	**8.1**	**-3.8**	**-1.8**	**-0.4**	**-0.2**
Eksport	70.0	0.6	0.1	0.5	0.1
Import	61.9	1.2	0.4	0.8	0.2
Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK) Benar	**100.0**	**5.0**	**4.2**	**5.0**	**4.2**

[1] Tidak termasuk stok
a Awalan

Nota: Angka-angka tidak semestinya terjumlah disebabkan oleh penggenapan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Penggunaan awam meningkat dengan sederhana sebanyak 1% (2015: 4.4%) disebabkan perbelanjaan yang lebih rendah untuk bekalan dan perkhidmatan, selaras dengan usaha Kerajaan untuk merasionalisasikan perbelanjaannya. Namun, perbelanjaan untuk emolumen lebih tinggi pada tahun 2016, disebabkan terutamanya oleh kenaikan gaji pada bulan Julai 2016.

Pembentukan modal tetap kasar (PMTK) berkembang dengan sederhana sebanyak 2.7% pada tahun 2016 (2015: 3.7%). Pelaburan awam bertambah baik, namun masih pada paras yang rendah, manakala pelaburan swasta pula terus sederhana.

Pelaburan awam menguncup pada kadar yang lebih kecil pada tahun 2016 (-0.5%; 2015: -1%) disebabkan perbelanjaan aset tetap syarikat-syarikat awam yang mencatat penguncupan yang lebih kecil. Ini mencerminkan terutamanya pelaburan yang meningkat dalam industri minyak dan gas hiliran serta subsektor pengangkutan dan utiliti. Perbelanjaan modal Kerajaan Persekutuan terus meningkat pada tahun 2016, meskipun pada kadar yang sederhana, dan tertumpu terutamanya pada pembangunan infrastruktur pengangkutan, peningkatan kemajuan industri, penambahbaikan kemudahan awam serta pembangunan pertanian dan luar bandar yang lebih cepat.

Memandangkan syarikat membuat penyesuaian kepada kejutan yang berpunca daripada luar dan dalam negeri, pertumbuhan pelaburan swasta menjadi lebih sederhana pada 4.4% pada tahun 2016 (2015: 6.4%). Meskipun keadaan pembiayaan terus menyokong pelaburan swasta, keberuntungan dan sentimen perniagaan kekal lemah pada tahun 2016. Dari segi sektor, prestasi pelaburan secara keseluruhan terus disokong oleh

pelaksanaan projek baharu dan projek yang sedang dijalankan dalam sektor perkilangan dan perkhidmatan. Persekitaran harga minyak yang rendah terus menjadi kekangan kepada sektor perlombongan.

Bagi PMTK mengikut jenis aset, perbelanjaan untuk jentera dan kelengkapan meningkat (1.1%; 2015: -0.2%) sejajar dengan peningkatan pelaburan kejuruteraan awam, khususnya dalam subsektor petrokimia, pengangkutan dan utiliti. Namun, pertumbuhan pelaburan untuk struktur yang mencakupi 56% daripada jumlah PMTK, lebih sederhana pada 4.9% (2015: 6.8%). Hal ini disebabkan terutamanya oleh pelaburan dalam sektor bukan kediaman yang lebih rendah, khususnya dalam subsektor harta tanah komersial kerana terdapat lebihan bekalan ruang pejabat dan runcit. Pertumbuhan pelaburan dalam aset lain merosot pada tahun 2016 (-4.2%; 2015: 1.6%), disebabkan perbelanjaan modal yang lebih rendah untuk pembangunan produk harta intelek (contohnya, produk berkaitan penerokaan dan penilaian mineral) dan produk biologi dipupuk (seperti, ternakan dan tanaman).

Pada tahun 2016, tabungan negara kasar (TNK) meningkat sebanyak 6.3% (2015: 0%) untuk kekal pada 28.9% daripada pendapatan negara kasar (PNK) (2015: 28.9% daripada PNK). Hal ini disebabkan oleh pertumbuhan tabungan awam yang lebih tinggi (36.1%; 2015: -40.4%). Pembentukan modal kasar berkembang pada kadar lebih pantas pada 10.4%, disebabkan terutamanya oleh pertumbuhan pembentukan modal swasta yang lebih kukuh (15.3%; 2015: 7.7%). Hasilnya, jurang tabungan-pelaburan mengecil lagi kepada 2.1% daripada PNK pada tahun 2016 berbanding 3.1% pada tahun 2015.

Keadaan Pasaran Pekerja yang Perlahan

Kadar pengangguran meningkat kepada 3.5% pada tahun 2016 (2015: 3.1%; purata tahun 2011-2015: 3.0%), disebabkan kurangnya peluang pekerjaan yang diwujudkan dalam keadaan pertumbuhan ekonomi yang lebih sederhana. Meskipun jumlah guna tenaga bertambah, namun tidak mencukupi untuk menyerap kemasukan pekerja baharu ke dalam pasaran pekerja. Tenaga kerja bertambah sebanyak 168,000 orang, manakala jumlah guna tenaga bersih pula sebanyak 112,300 pekerjaan. Interaksi dan perbincangan pihak Bank dengan industri yang dijalankan dalam tahun 2016 turut mengesahkan tanggapan bahawa majikan kini lebih berhati-hati dan mengelak daripada mengembangkan tenaga kerja masing-masing dengan terlalu cepat. Dalam hal ini, tenaga kerja belia merupakan golongan yang paling terjejas memandangkan pertumbuhan yang sederhana menyebabkan keadaan yang lebih mencabari bagi golongan ini untuk memperoleh pekerjaaan. Kadar penyertaan tenaga kerja turun sedikit kepada 67.6% daripada populasi umur bekerja (2015: 67.9%).

Jadual 1

Penunjuk Pasaran Pekerja Terpilih

	2012*r*	2013*r*	2014*r*	2015*r*	2016*a*
Guna tenaga ('000 orang)	12,821	13,545	13,853	14,068	14,180
Tenaga kerja ('000 orang)	13,222	13,981	14,264	14,518	14,686
Kadar pengangguran (% daripada tenaga kerja)	3.0	3.1	2.9	3.1	3.5
Pemberhentian pekerja[1] (bil. orang)	33,989	33,086	25,917	44,343	37,699
Pekerja asing ('000 orang)	1,572	2,250	2,073	2,135	1,866

a Awalan
r Angka-angka bagi tahun 2012-2015 telah disemak semula yang menunjukkan anggaran populasi baharu
[1] Merupakan pekerja yang terlibat oleh pemberhentian pekerja dan skim pemberhentian pekerja secara sukarela (VSS)

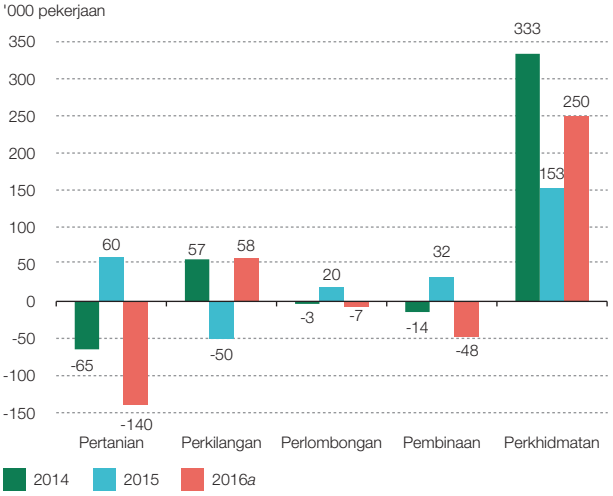
Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia; Kementerian Sumber Manusia; Kementerian Dalam Negeri; dan anggaran Bank Negara Malaysia

Namun demikian, keadaan pasaran pekerja pada amnya kekal stabil apabila guna tenaga serta gaji dan upah terus berkembang. Peningkatan guna tenaga didorong terutamanya oleh sektor perkhidmatan, khususnya *subsektor perdagangan borong dan runcit, penginapan serta makanan dan minuman, dan pendidikan*, manakala peningkatan dalam *sektor perkilangan* pula sederhana (Rajah 1). Dari segi kemahiran, pertambahan pekerjaan bersih tertumpu

kebanyakannya pada segmen kemahiran tinggi seperti jawatan profesional dan pengurusan, yang merupakan kesinambungan trend sejak tahun 2014 (Rajah 2). Walau bagaimanapun, pertambahan pekerjaan dalam semua segmen ini, masih tidak mencukupi untuk mengatasi isu kadar pengangguran belia yang tinggi, terutamanya bagi belia berpendidikan peringkat tertiari[1] (2016: 10.5%; 2015: 10.7 %, Lihat rencana 'Pengangguran Belia di Malaysia: Perkembangan dan Pertimbangan Dasar').

Rajah 1

Peningkatan Guna Tenaga Bersih[1] Mengikut Sektor, 2014-2016

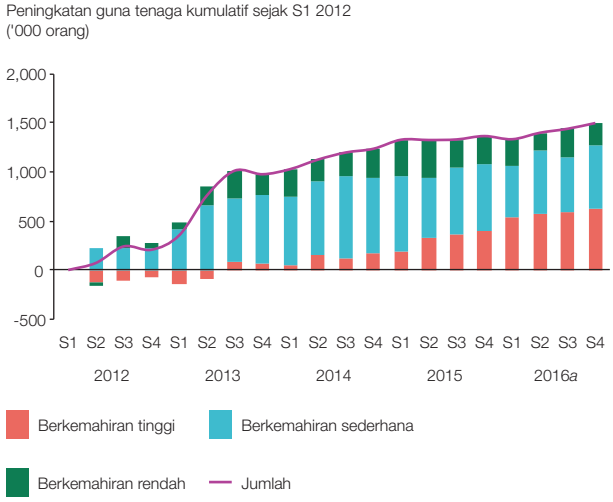

a Awalan

[1] Peningkatan guna tenaga bersih ialah perbezaan antara tahap guna tenaga pada sesuatu tahun berbanding dengan tahun sebelumnya

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan anggaran Bank Negara Malaysia

Rajah 2

Peningkatan Guna Tenaga Mengikut Tahap Kemahiran, 2012-2016

a Awalan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan anggaran Bank Negara Malaysia

Pemberhentian pekerja yang dilaporkan kepada Kementerian Sumber Manusia kekal tinggi (37,699 orang; 2015: 44,343 orang) tetapi tertumpu pada industri tertentu sahaja. Ini mencerminkan trend khusus industri, termasuk penstrukturan semula operasi disebabkan oleh perubahan pilihan pengguna dan kemajuan teknologi dalam sektor perbankan, penggabungan dan pengambilalihan dalam sektor elektronik dan elektrik (E&E), serta penyelarasan operasi dalam industri perlombongan berikutan harga minyak global yang lebih rendah. Dalam sektor pertanian, guna tenaga berkurang akibat kesan keadaan cuaca yang buruk ke atas sektor perladangan. Yang ketara, bilangan pekerja asing yang kurang mahir di Malaysia merosot kepada 1.87 juta orang pada tahun 2016 (2015: 2.14 juta orang) dan tertumpu dalam sektor pembinaan, perkilangan dan pertanian.

Upah nominal agregat sektor swasta[2] dan awam masing-masing meningkat 4.2% dan 6.7% pada tahun 2016 (2015: masing-masing 4.9% dan 4.7%). Peningkatan ini sebahagiannya disebabkan oleh pelaksanaan gaji minimum baharu[3] dan kenaikan gaji penjawat awam berkuat kuasa bulan Julai 2016. Dalam sektor swasta, upah sektor perkilangan lebih tinggi (6.2%; 2015: 5.8%), manakala upah subsektor perkhidmatan utama[4] meningkat dengan lebih sederhana (3.3%; 2015: 4.6%). Produktiviti pekerja, seperti yang diukur oleh nilai ditambah benar bagi setiap pekerja, meningkat 3.2% (2015: 3.4%), didorong terutamanya oleh peningkatan produktiviti sektor perkilangan dan pembinaan (masing-masing 3.7% dan 7.9%; 2015: masing-masing 7.2% and 5.5%). Peningkatan produktiviti pekerja sektor perkhidmatan pula sederhana pada 2.1% (2015: 3.3%).

[1] Dalam kalangan tenaga kerja yang berumur antara 15-24 tahun.
[2] Gaji sektor swasta merujuk gaji dalam sektor perkilangan dan perkhidmatan terpilih yang diterbitkan oleh Jabatan Perangkaan Malaysia.
[3] Semakan menaik terhadap gaji minimum menetapkan tahap minimum pada RM1,000 sebulan di Semenanjung Malaysia dan RM920 sebulan di Sabah dan Sarawak (Data terdahulu: masing-masing RM900 dan RM800).
[4] Sektor perkhidmatan utama terdiri daripada perdagangan borong dan runcit serta makanan dan minuman, penginapan; maklumat dan komunikasi, pengangkutan dan penyimpanan; kesihatan, pendidikan dan kesenian, hiburan dan rekreasi; dan subsektor perkhidmatan profesional dan harta tanah.

Perkembangan Berterusan Hampir Kesemua Sektor Ekonomi

Dari segi penawaran, semua sektor ekonomi terus berkembang pada tahun 2016, kecuali sektor pertanian. Pengeluaran pertanian merosot kerana hasil minyak sawit mentah yang terjejas akibat fenomena El Niño.

Jadual 1

KDNK Benar Mengikut Jenis Aktiviti Ekonomi (2010=100)

	2016*a*	2015	2016*a*	2015	2016*a*
	% daripada KDNK	Perubahan tahunan (%)		Sumbangan kepada pertumbuhan (mata peratusan)[1]	
Perkhidmatan	54.2	5.1	5.6	2.7	3.0
Perkilangan	23.0	4.9	4.4	1.1	1.0
Perlombongan dan pengkuarian	8.8	4.7	2.7	0.4	0.2
Pertanian	8.1	1.2	-5.1	0.1	-0.5
Pembinaan	4.5	8.2	7.4	0.3	0.3
Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK) Benar	**100.0**[1]	**5.0**	**4.2**	**5.0**	**4.2**

[1] Angka-angka tidak semestinya terjumlah disebabkan oleh penggenapan dan pengecualian komponen duti import
a Awalan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Sektor perkhidmatan mencatat pertumbuhan yang lebih tinggi pada kadar 5.6% pada tahun 2016 (2015: 5.1%). Pertumbuhan ini disokong oleh peningkatan dalam kesemua subsektor. Subsektor *kewangan dan insurans* kembali mencatat pertumbuhan positif, didorong oleh pendapatan faedah bersih yang lebih tinggi dan prestasi segmen insurans hayat yang lebih baik. Subsektor *runcit* dan *makanan dan minuman dan penginapan* mencatat pertumbuhan yang lebih tinggi, disokong oleh kenaikan upah dan guna tenaga yang berterusan serta ketibaan pelancong yang kembali pulih. Subsektor *utiliti* mendapat manfaat daripada keadaan cuaca panas, terutamanya pada separuh pertama tahun 2016, yang telah menyebabkan permintaan terhadap elektrik meningkat. Aktiviti berkaitan perdagangan yang mampan dan bilangan penumpang pengangkutan udara yang lebih tinggi pada tahun 2016 menyumbang kepada pertumbuhan subsektor *pengangkutan dan penyimpanan*.

Sektor perkilangan berkembang 4.4% pada tahun 2016 (2015: 4.9%), disokong oleh perkembangan berterusan industri berorientasikan eksport dan dalam negeri. Prestasi industri berorientasikan eksport didorong terutamanya oleh pertumbuhan segmen *elektronik dan elektrik* (E&E) yang kukuh, dengan eksport keluaran separa konduktor meningkat dengan ketara sejajar dengan pemulihan permintaan global untuk keluaran separa konduktor pada separuh kedua tahun 2016. Pertumbuhan juga disokong pengeluaran produk petrokimia yang lebih tinggi untuk memenuhi permintaan serantau yang mampan. Industri berorientasikan dalam negeri terjejas akibat pengeluaran kenderaan bermotor yang lembap, namun permintaan yang kukuh untuk keluaran berkaitan makanan dan pembinaan telah menyokong pertumbuhan.

Sektor pembinaan meningkat dengan sederhana pada tahun 2016 (7.4%; 2015: 8.2%). Ini kerana kadar pertumbuhan yang lebih cepat dalam subsektor *kejuruteraan awam* dan *kediaman* telah diimbangi sebahagiannya oleh pengurangan aktiviti subsektor *bukan kediaman*. Pertumbuhan subsektor *kejuruteraan awam* didorong oleh peningkatan aktiviti dalam projek jangka panjang sedia ada, khususnya petrokimia, pengangkutan dan utiliti. Aktiviti subsektor *kediaman* disokong oleh pelancaran harta tanah yang besar pada tahun-tahun yang lalu, manakala pertumbuhan subsektor *pertukangan khas* berterusan hasil aktiviti kerja peringkat awal dan akhir. Sebaliknya, pertumbuhan subsektor *bukan kediaman* terjejas akibat aktiviti yang lebih perlahan dalam segmen harta tanah komersial disebabkan lebihan bekalan ruang pejabat dan runcit.

Dalam sektor pertanian, pertumbuhan menguncup 5.1% (2015: +1.2%), terutamanya disebabkan oleh kemerosotan hasil pengeluaran minyak sawit mentah yang terjejas akibat fenomena El Niño. Khususnya, kadar hasil tandan buah segar menurun 13.9% berbanding tahun sebelumnya.

Pertumbuhan sektor perlombongan menjadi sederhana (2.7%; 2015: 4.7%), sebahagiannya disebabkan oleh kesan asas yang tinggi pada tahun 2015 apabila pengeluaran dari medan minyak Gumusut-Kakap meningkat dengan nyata. Pengeluaran gas asli yang lebih tinggi turut menyokong sektor ini, berikutan penyambungan semula operasi saluran paip gas Sabah-Sarawak pada pertengahan tahun 2016 dan permulaan kemudahan baharu (LNG Train 9 dan FLNG1) pada separuh kedua tahun 2016.

SEKTOR LUARAN

Permintaan global sederhana dan harga komoditi lemah pada tahun 2016

Dalam keadaan pertumbuhan rakan perdagangan utama Malaysia yang lembap dan harga komoditi yang terus jatuh, eksport kasar negara mencatat pertumbuhan 1.1% pada tahun 2016 (2015: 1.6%), yakni pertumbuhan yang paling rendah sejak tahun 2012. Eksport ke negara rakan perdagangan utama seperti RR China dan Jepun, yang secara kumulatif mencakupi 20.6% daripada eksport kasar, masing-masing jatuh 2.9% dan 12.9%. Kebanyakan eksport ke RR China lebih rendah disebabkan terutamanya oleh eksport komoditi dan produk bukan berasaskan sumber yang lebih rendah. Sementara itu, eksport ke Jepun terjejas disebabkan permintaan LNG yang lemah kerana pembukaan semula loji kuasa nuklear yang sebelum ini ditutup susulan bencana Fukushima pada tahun 2011. Sebaliknya, eksport ke Amerika Syarikat (bahagian sebanyak 10.2%) meningkat 8.9%, didorong oleh permintaan yang berterusan terhadap separa konduktor, manakala eksport ke rantau ASEAN (bahagian sebanyak 29.4%) meningkat 5.4%, kebanyakannya hasil daripada eksport E&E dan produk petroleum. Secara keseluruhan, struktur perdagangan Malaysia yang pelbagai telah sedikit sebanyak membantu mengurangkan kesan perkembangan negatif dalam beberapa rakan eksport utama ke atas prestasi perdagangan keseluruhan.

Jadual 1.4

Imbangan Pembayaran[1]

Butiran (Bersih)	2014	2015	2016*a*
	RM bilion		
Barangan	113.3	109.6	101.2
Perkhidmatan	-10.7	-21.0	-22.6
Pendapatan primer	-36.6	-32.0	-34.7
Pendapatan sekunder	-17.4	-21.9	-18.7
Imbangan akaun semasa	**48.6**	**34.7**	**25.2**
% daripada PNK	*4.5*	*3.1*	*2.1*
Akaun modal	**0.3**	**-1.1**	**0.1**
Akaun kewangan	**-80.0**	**-50.9**	**-4.2**
Pelaburan langsung	-18.0	*4.8*	17.9
Pelaburan portfolio	-39.4	-28.2	-19.7
Derivatif kewangan	-1.0	-0.7	-0.8
Pelaburan lain	-21.7	-26.8	-1.7
Kesilapan dan ketinggalan[2]	*-5.5*	*21.1*	*-6.3*
% daripada jumlah perdagangan	*-0.4*	*1.4*	*-0.4*
antaranya:			
Penambahan (+) atau pengurangan (-) nilai rizab hasil daripada penilaian semula pertukaran asing	*7.6*	*57.3*	8.9
Imbangan keseluruhan	**-36.5**	**3.8**	**14.8**
Rizab antarabangsa			
Bank Negara Malaysia, bersih	**405.3**	**409.1**	**423.9**
Nilai bersamaan dengan USD bilion	**115.9**	**95.3**	**94.5**

[1] Data disusun mengikut Manual Imbangan Pembayaran dan Kedudukan Pelaburan Antarabangsa Edisi Keenam (BPM6) oleh Tabung Kewangan Antarabangsa (IMF)
[2] Termasuk penambahan/pengurangan nilai rizab antarabangsa yang belum direalisasikan disebabkan oleh penilaian semula pertukaran asing
a Awalan
Nota: Angka-angka tidak semestinya terjumlah disebabkan oleh penggenapan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan Bank Negara Malaysia

Jadual 1.5

Perdagangan Luar Negeri

	Bahagian 2016 (%)	2014	2015	2016*a*
		Perubahan tahunan (%)		
Eksport kasar	**100.0**	**6.3**	**1.6**	**1.1**
antaranya:				
Perkilangan	82.2	7.1	6.5	3.2
Elektronik dan elektrik (E&E)	*36.6*	*8.1*	*8.5*	*3.5*
Bukan E&E	*45.5*	*6.4*	*5.0*	*3.0*
Komoditi	17.1	3.9	-14.9	-8.6
Pertanian	*9.0*	*0.5*	*-2.8*	*4.7*
Mineral	*8.2*	*6.2*	*-22.9*	*-19.8*
Import kasar	**100.0**	**5.3**	**0.4**	**1.9**
antaranya:				
Barangan pengantara	57.1	7.6	-2.1	-0.1
Barangan modal	14.3	-2.4	-0.3	4.9
Barangan penggunaan	9.6	5.7	24.1	7.3
Imbangan perdagangan (RM bilion)	**-**	**82.5**	**91.6**	**87.3**

a Awalan

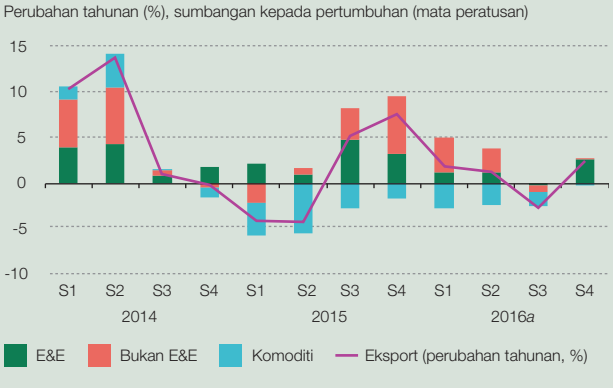
Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan Bank Negara Malaysia

Pertumbuhan import kasar meningkat lebih tinggi sebanyak 1.9% (2015: 0.4%), sebahagian besarnya didorong oleh import barangan modal yang lebih tinggi selaras dengan pelaksanaan projek infrastruktur yang sedang dijalankan dan pengembangan aktiviti pelaburan yang berterusan. Di samping itu, import barangan pengantara mencatat penguncupan yang lebih kecil, disebabkan terutamanya oleh import yang lebih rendah bagi input berkaitan bahan api berikutan harga komoditi yang terus lemah.

Perdagangan luar negeri Malaysia masih lembap, mencerminkan pertumbuhan global yang sederhana dan harga komoditi yang rendah

Rajah 1.6

Prestasi Eksport

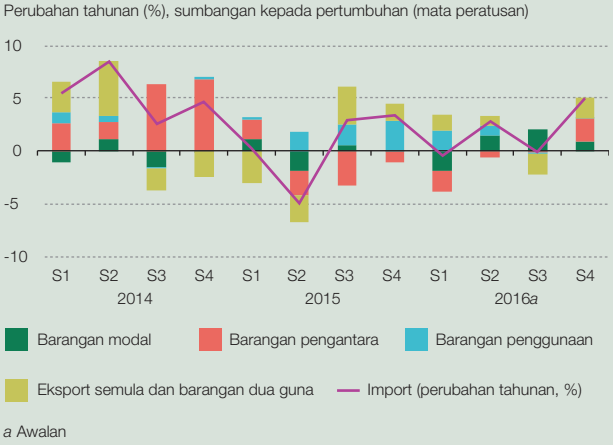

a Awalan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Rajah 1.7

Prestasi Import

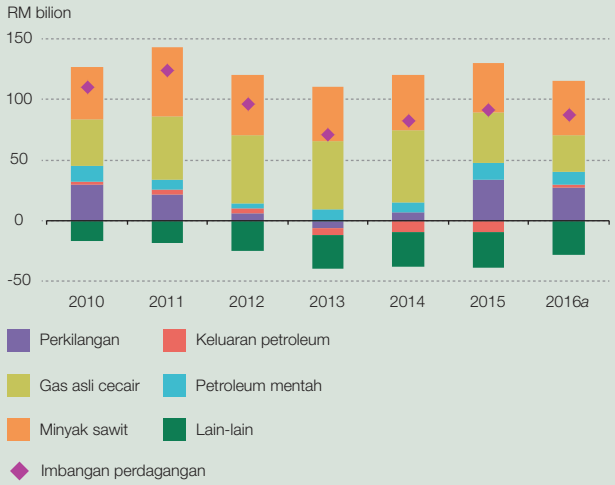

a Awalan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Rajah 1.8

Imbangan Perdagangan Mengikut Komoditi

a Awalan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

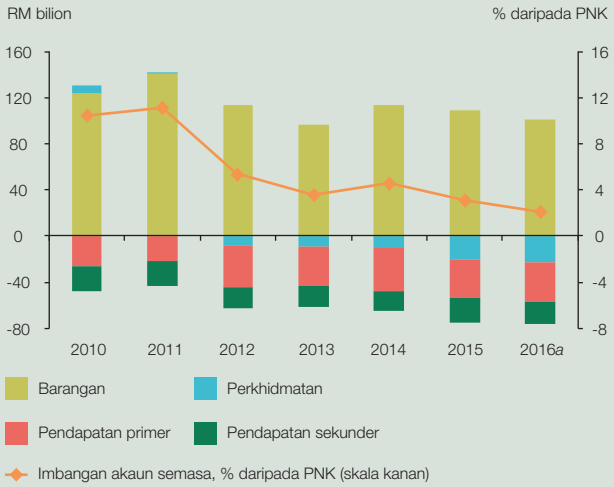
Beberapa tanda awal pemulihan prestasi perdagangan luar negeri mula kelihatan menjelang akhir tahun 2016. Ini dilihat dalam kadar pertumbuhan eksport dan import yang lebih tinggi pada dua bulan terakhir 2016 (pertumbuhan purata bulan November - Disember 2016: masing-masing pada 9.2% dan 11.4%). Kenaikan ini mencerminkan momentum permintaan ekonomi serantau yang lebih kukuh dan pergerakan harga yang positif. Perkembangan yang penting ialah eksport E&E meningkat 11.1% dalam tempoh dua bulan terakhir 2016. Terdapat juga kesan penilaian yang positif berikutan penyusutan nilai ringgit dan peningkatan harga komoditi secara beransur-ansur menjelang akhir tahun 2016.

Apabila pertumbuhan eksport menjadi sederhana dan import meningkat bagi seluruh tahun 2016, lebihan perdagangan menjadi lebih kecil kepada RM87.3 bilion (2015: RM91.6 bilion).

Akaun perkhidmatan mencatat defisit lebih besar, disebabkan terutamanya oleh penggunaan khidmat profesional, teknikal dan kejuruteraan dalam kalangan warga asing yang meningkat (pertumbuhan 21%; 2015: 7.9%), khususnya dalam sektor penerbangan, minyak dan gas, serta utiliti. Walau bagaimanapun, keadaan ini sebahagiannya telah diimbangi oleh pembayaran bersih yang lebih rendah dalam akaun pengangkutan, sejajar dengan aktiviti perdagangan yang sederhana. Akaun perjalanan juga mencatat lebihan yang tinggi berikutan pemulihan dalam jumlah ketibaan pelancong.

Rajah 1.9

Imbangan Akaun Semasa

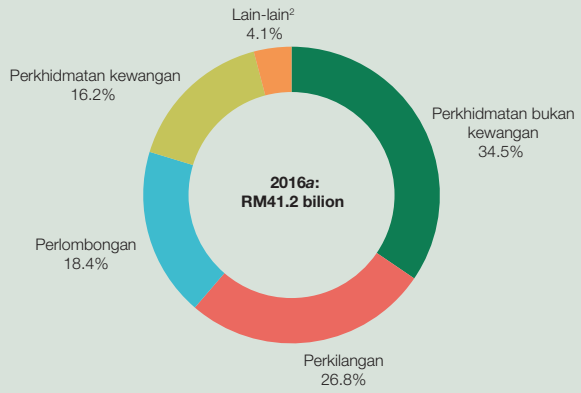

a Awalan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Rajah 1.10

Pelaburan Langsung Asing Bersih Mengikut Sektor[1]

[1] Pelaburan langsung asing seperti yang ditakrifkan mengikut Edisi Kelima Manual Imbangan Pembayaran (BPM5) oleh Tabung Kewangan Antarabangsa (IMF)
[2] Merujuk sektor pertanian dan pembinaan

a Awalan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Dalam akaun pendapatan, defisit pendapatan primer bertambah besar disebabkan oleh penerimaan bersih yang lebih rendah daripada pelaburan lain, namun hal ini telah diimbangi sebahagiannya oleh defisit lebih kecil dalam pendapatan pelaburan langsung. Sebaliknya, akaun pendapatan sekunder mencatat defisit lebih kecil disebabkan oleh pengiriman masuk wang yang lebih tinggi dalam keadaan peningkatan pengiriman wang keluar secara berterusan oleh pekerja asing.

Secara keseluruhan, imbangan akaun semasa terus mencatat lebihan kerana lebihan perdagangan melebihi defisit akaun perkhidmatan dan pendapatan. Kedudukan akaun semasa adalah pada RM25.2 bilion atau 2.1% daripada PNK, jumlah yang lebih kecil berbanding dengan tahun sebelumnya (2015: RM34.7 bilion, 3.1% daripada PNK).

Pergerakan aliran modal dua hala yang ketara

Sektor kewangan luar negeri dalam imbangan pembayaran terus mengalami ketidaktentuan yang ketara dalam pergerakan aliran modal merentas sempadan. Walau bagaimanapun, akaun kewangan mencatat aliran keluar bersih yang lebih kecil sebanyak RM4.2 bilion pada tahun 2016 (2015: aliran keluar bersih sebanyak RM50.9 bilion). Ini disebabkan terutamanya oleh aliran masuk bersih yang lebih tinggi dalam akaun pelaburan langsung dan aliran keluar bersih yang lebih rendah dalam akaun portfolio dan akaun pelaburan lain.

Disokong oleh rizab yang lebih daripada mencukupi serta kadar pertukaran terapung dan paras hutang luar negeri yang terurus, kedudukan kewangan luar negeri terus berdaya tahan walaupun terdapat ketidaktentuan yang ketara dalam aliran modal

Akaun pelaburan langsung mencatat aliran masuk bersih yang lebih tinggi sebanyak RM17.9 bilion (2015: aliran masuk bersih sebanyak RM4.8 bilion), disebabkan peningkatan aliran masuk bersih yang lebih tinggi berpunca daripada tanggungan liabiliti pelaburan langsung dan aliran keluar bersih yang sederhana berikutan paras pemerolehan aset pelaburan langsung yang lebih rendah[4].

Pada tahun 2016, pelaburan langsung asing (FDI) di Malaysia menjadi sederhana kepada RM41.2 bilion, bersamaan dengan 3.4% daripada PNK (2015: RM43.4 bilion atau 3.9% daripada PNK), disebabkan terutamanya pelaburan yang lebih rendah dalam sektor perkilangan dan perlombongan. Persekitaran global

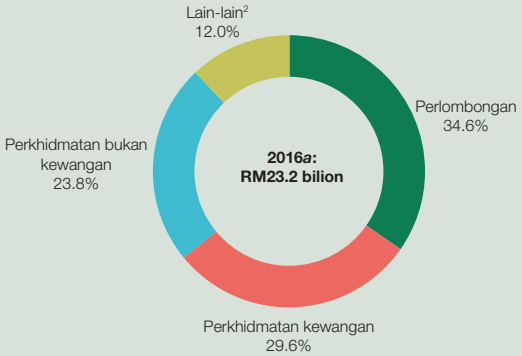
[4] Perbezaan utama antara 'aset/liabiliti pelaburan langsung' dengan 'DIA/FDI' ialah olahan pinjaman antara syarikat yang telah berubah daripada berasaskan arah tuju kepada berasaskan aset-liabiliti selaras dengan Manual Imbangan Pembayaran dan Kedudukan Pelaburan Antarabangsa (BPM6) Edisi Keenam oleh Tabung Kewangan Antarabangsa (IMF). Untuk maklumat lanjut, sila rujuk rencana "Klasifikasi Pelaburan Langsung dalam BPM6" dalam Laporan Tahunan Bank Negara Malaysia 2013.

yang mencabar telah menyebabkan beberapa syarikat multinasional (multinational corporations, MNC) yang besar, khususnya dalam industri E&E, melaksanakan penyusunan semula dan penggabungan operasi mereka di rantau ini, termasuk di Malaysia. Persekitaran harga minyak yang rendah juga menyebabkan kemerosotan yang besar dalam pelaburan asing, terutamanya dalam aktiviti minyak dan gas huluan. Walau bagaimanapun, FDI dalam sektor perkhidmatan dan pembinaan meningkat, mencerminkan pemerolehan aset penjanaan kuasa domestik yang besar oleh sebuah entiti asing, di samping pengembangan berterusan dalam subsektor *kewangan dan insurans*, dan *perkhidmatan perdagangan borong dan runcit* serta pelaksanaan projek kediaman dan infrastruktur yang sedang dijalankan, khususnya di kawasan Lembah Klang dan Iskandar Malaysia.

Pelaburan langsung luar negeri (direct investment abroad, DIA) oleh syarikat Malaysia merosot kepada RM23.2 bilion atau 1.9% daripada PNK (2015: RM38.7 bilion atau 3.4% daripada PNK). Kemerosotan ini kebanyakannya disebabkan oleh pelaburan dalam sektor perlombongan yang merosot 67% kepada RM8 bilion (2015: RM24.4 bilion). Hal ini mencerminkan pengurangan dan penangguhan perbelanjaan modal untuk aktiviti minyak dan gas huluan di luar negeri berikutan langkah-langkah mengoptimumkan kos, terutamanya oleh syarikat minyak negara. Walau bagaimanapun, DIA dalam sektor perkhidmatan menjadi bertambah baik, khususnya dalam subsektor *kewangan dan insurans*.

Rajah 1.11

Pelaburan Langsung Luar Negeri Bersih Mengikut Sektor[1]

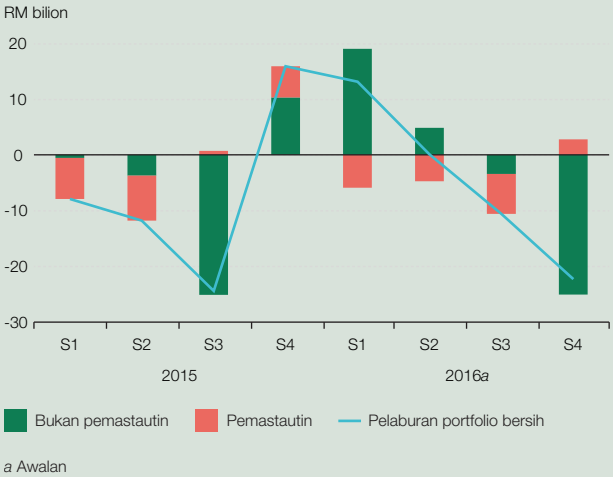

[1] Pelaburan langsung ke luar negeri seperti yang ditakrifkan mengikut Edisi Kelima Manual Imbangan Pembayaran (BPM5) oleh Tabung Kewangan Antarabangsa (IMF)
[2] Merujuk sektor perkilangan, pertanian dan pembinaan
a Awalan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Pelaburan portfolio mencatat aliran keluar bersih yang lebih rendah sebanyak RM19.7 bilion pada tahun 2016 (2015: aliran keluar bersih sebanyak RM28.2 bilion). Khususnya, pelaburan portfolio oleh bukan pemastautin sebahagian besarnya dicirikan oleh dua tempoh yang berbeza. Pada separuh pertama tahun 2016, terdapat aliran masuk bersih berjumlah RM23.8 bilion. Aliran masuk ini kebanyakannya didorong oleh pembelian sekuriti hutang, kerana usaha berterusan pelabur pendapatan tetap bukan pemastautin untuk mencari kadar pulangan telah menghasilkan permintaan yang kukuh untuk Sekuriti Kerajaan Malaysia (Malaysian Government Securities, MGS) dan Terbitan Pelaburan Kerajaan (Government Investment Issues, GII). Hasilnya, jumlah pemegangan sekuriti hutang awam terkumpul oleh bukan pemastautin meningkat kepada 23% pada akhir bulan Jun 2016 (akhir bulan Disember 2015: 22.1%). Pada separuh kedua tahun 2016, aliran portfolio bukan pemastautin mencatat kebalikan bersih sebanyak RM28.5 bilion. Aliran keluar ini kebanyakannya merupakan tindak balas pelabur antarabangsa terhadap jangkaan bahawa pengembalian kadar dasar monetari ke paras yang wajar oleh Fed dalam masa yang lebih cepat selain jangkaan pelaksanaan dasar yang positif untuk menyokong pertumbuhan di bawah pentadbiran AS yang baharu. Aliran keluar dalam tempoh ini kebanyakannya mencerminkan telah matangnya Sukuk Global Wakala dalam denominasi mata wang asing yang diterbitkan oleh Kerajaan Persekutuan dan juga pemegangan MGS dan Nota Monetari Bank Negara (BNMN) yang lebih

Rajah 1.12

Pelaburan Portfolio

a Awalan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

rendah. Oleh itu, jumlah pemegangan instrumen hutang awam terkumpul oleh bukan pemastautin menurun kepada 20.8%. Walaupun terdapatnya pelupusan sekuriti ekuiti pada tahun 2016, bahagian penyertaan asing dalam permodalan pasaran saham kekal pada 22.3% pada akhir bulan Disember 2016 (akhir bulan Disember 2015: 22.3%).

Pelaburan portfolio oleh pemastautin mencatat aliran keluar bersih yang lebih tinggi sebanyak RM15 bilion pada tahun 2016 (2015: aliran keluar bersih RM9.1 bilion). Sebahagian besar daripada pelaburan ini merupakan pembelian aset kewangan asing yang berterusan oleh pelabur institusi domestik, pengurus dana dan institusi kewangan selaras dengan strategi mereka untuk mempelbagaikan pelaburan.

Meskipun berlaku ketidaktentuan dalam aliran modal jangka pendek yang ketara, kesannya terhadap keadaan keseluruhan pembiayaan masih terkawal. Pasaran kewangan Malaysia yang pelbagai dan mendalam, bersama-sama sektor kewangan yang berdaya tahan, terus beroperasi dengan penampan modal dan penampan mudah tunai yang kukuh. Hal ini kemudiannya membolehkan sistem kewangan domestik mengantarakan jumlah aliran modal yang besar dengan lancar. Kehadiran pelabur institusi domestik yang besar juga memainkan peranan penting dalam menstabilkan pasaran kewangan, melalui permintaan yang mampan terhadap aset kewangan domestik ketika pelabur asing mengimbangi semula dedahan mereka.

Akaun pelaburan lain mencatat aliran keluar bersih yang lebih rendah sebanyak RM1.7 bilion (2015: aliran keluar bersih sebanyak RM26.8 bilion). Sektor swasta mencatat aliran masuk bersih sebanyak RM1.3 bilion (2015: aliran keluar bersih sebanyak RM24.9 bilion). Perubahan dalam aliran ini disebabkan terutamanya oleh pembayaran balik pinjaman oleh institusi kewangan bukan pemastautin kepada bank-bank Malaysia serta telah matangnya deposit luar negeri yang dipegang oleh bank-bank Malaysia. Pemberian kredit perdagangan bersih oleh pengeksport Malaysia kepada rakan perdagangan mereka juga lebih rendah, selaras dengan pertumbuhan eksport yang lemah. Walau bagaimanapun, sektor awam mencatat aliran keluar bersih yang lebih tinggi sebanyak RM2.9 bilion (2015: aliran keluar bersih sebanyak RM1.9 bilion), berikutan pengeluaran daripada peminjaman luar baharu yang lebih sederhana dan pembayaran balik pinjaman luar negeri yang berterusan.

Secara keseluruhan, imbangan pembayaran mencatat lebihan yang lebih besar sebanyak RM14.8 bilion (2015: lebihan sebanyak RM3.8 bilion). Kesilapan dan Ketinggalan (E&O) berjumlah -RM6.3 bilion atau -0.4% daripada jumlah perdagangan, dengan sebahagian besarnya mencerminkan penambahan nilai rizab antarabangsa yang disebabkan oleh penilaian semula pertukaran asing. Tanpa mengambil kira penambahan penilaian semula, E&O adalah pada -RM15.2 bilion atau -1% daripada jumlah perdagangan.

Rizab antarabangsa Bank Negara Malaysia berjumlah USD94.5 bilion (bersamaan dengan RM423.9 bilion) pada akhir tahun 2016 berbanding dengan jumlah sebanyak USD95.3 bilion (bersamaan dengan RM409.1 bilion) pada akhir tahun 2015. Di samping perkembangan dalam akaun semasa dan kewangan, paras rizab juga dipengaruhi oleh perubahan penilaian semula pertukaran asing. Paras rizab dalam nilai dolar AS menurun pada tahun 2016 kerana dolar AS lebih kukuh berbanding dengan kebanyakan mata wang yang membentuk pelbagai aset rizab mata wang asing. Dalam nilai ringgit, paras rizab seterusnya meningkat kerana ringgit adalah lebih lemah berbanding dengan kebanyakan mata wang dalam tempoh yang sama.

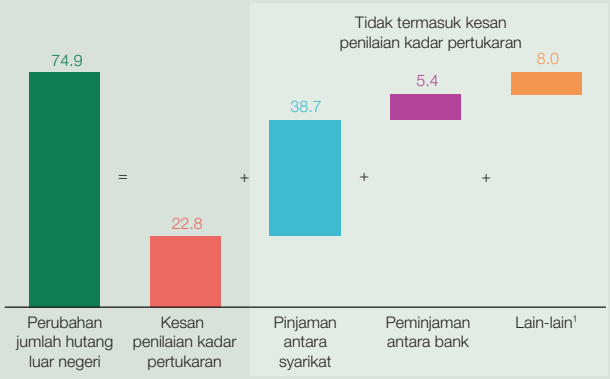
Pada 28 Februari 2017, paras rizab berjumlah USD95 bilion (bersamaan dengan RM426.3 bilion). Rizab antarabangsa masih lebih daripada mencukupi untuk memudahkan urus niaga antarabangsa dan memadai untuk membiayai 8.5 bulan import tertangguh serta 1.1 kali hutang luar negeri jangka pendek. Selain itu, rangkaian instrumen dasar monetari yang luas dan kadar pertukaran yang fleksibel telah membolehkan ekonomi mengurangkan kebergantungannya kepada rizab antarabangsa Bank dalam menguruskan tekanan daripada luar negeri.

Hutang luar negeri terurus

Hutang luar negeri Malaysia berjumlah RM908.7 bilion, bersamaan dengan USD200.6 bilion atau 73.9% daripada KDNK pada akhir tahun 2016. Peningkatan sebanyak RM74.9 bilion atau 9% daripada jumlah pada akhir tahun 2015 iaitu sebanyak RM833.8 bilion, sebahagiannya disebabkan oleh kesan penilaian berikutan susut nilai ringgit berbanding dengan kebanyakan mata wang pada tahun 2016. Tidak termasuk kesan penilaian, kedudukan hutang luar negeri Malaysia meningkat 6.2%, terutamanya disebabkan oleh peminjaman antara syarikat dan antara bank yang lebih tinggi (Rajah 1.13).

Rajah 1.13

Perubahan Jumlah Hutang Luar Negeri pada Tahun 2016 (RM bilion)

[1] Termasuk instrumen lain seperti bon dan nota, pinjaman, pemegangan sekuriti hutang domestik oleh bukan pemastautin, deposit bukan pemastautin, kredit perdagangan, peruntukan SDR IMF dan pelbagai, seperti tuntutan insurans yang belum dibayar dan faedah belum bayar untuk bon dan nota

Sumber: Bank Negara Malaysia

Hutang luar negeri Malaysia kekal terurus berdasarkan profil mata wang, tempoh matang dan kedudukan kewangannya. Lebih satu pertiga daripada jumlah hutang luar negeri adalah dalam denominasi ringgit (34.4%), yang terdiri terutamanya dalam bentuk pemegangan sekuriti hutang ringgit domestik dan deposit ringgit oleh bukan pemastautin dalam institusi perbankan domestik. Oleh itu, liabiliti ini tidak tertakluk pada perubahan penilaian akibat turun naik kadar pertukaran ringgit. Sepanjang tahun 2016, jumlah pemegangan sekuriti hutang domestik oleh bukan pemastautin meningkat 1.4% kepada RM214.2 bilion (akhir tahun 2015: RM211.3 bilion). Pemerolehan GII dan MGS oleh bukan pemastautin pada sebahagian besar tahun 2016 telah mengimbangi jualan BNMN. Penjualan oleh pelabur portfolio bukan pemastautin ini, khususnya menjelang akhir tahun, didorong oleh peningkatan kadar dasar Fed pada bulan Disember 2016, jangkaan kadar faedah AS kembali kepada paras yang wajar dalam masa yang lebih cepat pada tahun 2017, dan kegiatan spekulasi dalam pasaran kontrak hadapan tanpa serahan (non-deliverable forward, NDF). Sebaliknya, jumlah deposit bukan pemastautin dalam denominasi ringgit dalam institusi perbankan domestik meningkat sebanyak RM6.2 bilion atau 14.3%.

Walaupun bahagian jumlah hutang luar negeri selebihnya iaitu sebanyak RM597.3 bilion (65.6%) adalah dalam denominasi mata wang asing, kebanyakan hutang ini dilindung nilai, sama ada mengikut cara biasa dengan menggunakan pendapatan mata wang asing atau melalui penggunaan instrumen kewangan. Kebanyakan daripada obligasi ini ialah peminjaman luar pesisir[5], yang diperoleh terutamanya untuk meningkatkan lagi keupayaan pengeluaran dan menguruskan sumber kewangan dalam kumpulan korporat dengan lebih baik. Pada akhir tahun 2016, peminjaman luar pesisir merosot kepada 42.7% daripada KDNK berbanding 60.0% daripada KDNK semasa Krisis Kewangan Asia.

Daripada jumlah hutang luar negeri dalam denominasi mata wang asing (termasuk kesan penilaian kadar pertukaran), kira-kira satu pertiga ialah peminjaman antara bank dan deposit mata wang asing dalam sistem perbankan domestik (Rajah 1.15), yang meningkat sebanyak RM10.4 bilion sejak akhir tahun 2015. Hal ini mencerminkan pengurusan mudah tunai antara kumpulan bank dan penempatan deposit oleh entiti induk asing, yang tertakluk pada amalan pengurusan mudah tunai berhemat. Antara amalan berhemat ini ialah had dalaman bagi pendanaan dan kematangan yang tidak sepadan. Ini diikuti oleh bon jangka panjang dan nota yang diterbitkan di luar pesisir (RM163.4 bilion), terutamanya untuk membiayai pemerolehan aset di luar negeri yang akan menjana pendapatan akan datang. Peningkatan bersih sebanyak RM40.3 bilion dalam pinjaman antara syarikat dalam denominasi mata wang asing kebanyakannya terakru oleh syarikat swasta dalam sektor minyak dan gas serta subsektor kewangan dan insurans. Obligasi ini biasanya tertakluk pada syarat yang fleksibel dan berkonsesi, contohnya pinjaman yang tiada jadual pembayaran balik yang tetap atau pinjaman yang mempunyai kadar faedah yang rendah.

Dari perspektif tempoh matang, lebih separuh daripada jumlah hutang luar negeri cenderung ke arah tempoh berjangka sederhana hingga panjang (58.6% daripada jumlah hutang luar negeri), yang menggambarkan risiko pembiayaan semula (rollover risks) yang terhad. Selain itu, bukan semua hutang luar negeri jangka pendek memerlukan tuntutan terhadap rizab memandangkan peminjam mempunyai pendapatan eksport dan aset luar negeri. Pada akhir tahun 2016, Malaysia mencatat

[5] Bersamaan dengan hutang luar negeri seperti yang ditakrifkan sebelum ini, kebanyakannya terdiri daripada pinjaman mata wang asing yang diperoleh, serta bon dan nota terbitan luar pesisir.

Rajah 1.14

Butiran Hutang Luar Negeri Malaysia (% bahagian)

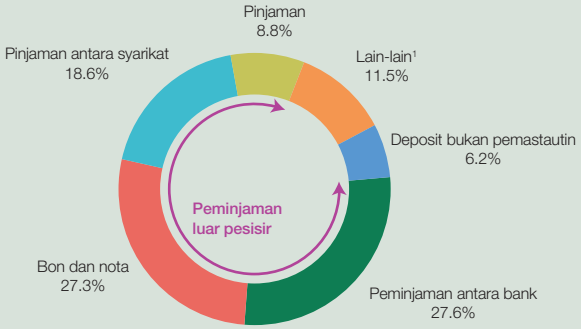

[1] Termasuk kredit perdagangan, peruntukan SDR IMF dan pelbagai, seperti tuntutan insurans yang belum dibayar dan faedah belum bayar untuk bon dan nota

Sumber: Bank Negara Malaysia

Rajah 1.15

Butiran Hutang Luar Negeri dalam Denominasi Mata Wang Asing (% bahagian)

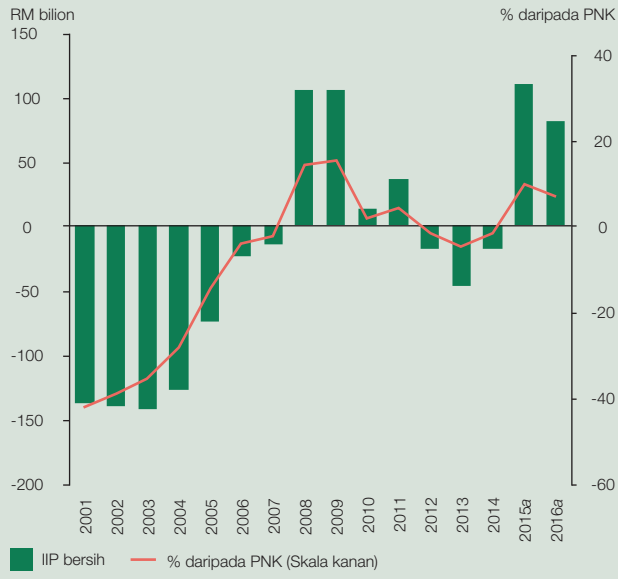

[1] Termasuk kredit perdagangan dan pelbagai, seperti tuntutan insurans yang belum dibayar dan faedah belum bayar untuk bon dan nota

Sumber: Bank Negara Malaysia

Rajah 1.16

Kedudukan Pelaburan Antarabangsa (IIP) Bersih

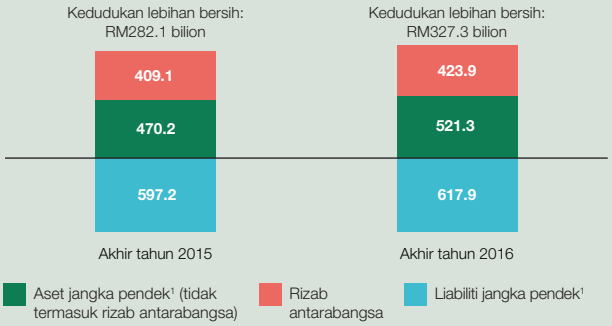

a Awalan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

lebihan akaun semasa dan kekal sebagai negara pemiutang bersih (Rajah 1.16). Sehubungan dengan ini, rizab antarabangsa hanya mencakupi satu perempat daripada jumlah aset luar negeri. Sejumlah besar aset luar negeri dipegang oleh bank dan syarikat. Dengan adanya aset luar negeri ini, entiti-entiti berkenaan boleh memenuhi obligasi luaran mereka dengan lebih baik tanpa perlu membuat tuntutan terhadap rizab antarabangsa. Pada akhir tahun 2016, Malaysia masih mencatat kedudukan lebihan luar negeri jangka pendek bersih sebanyak RM327.3 bilion (Rajah 1.17). Ini merupakan peningkatan sebanyak RM45.2 bilion berbanding jumlah pada akhir tahun 2015 (lebihan aset jangka pendek bersih sebanyak RM282.1 bilion).

Rajah 1.17

Aset dan Liabiliti Luar Negeri Jangka Pendek (RM bilion)

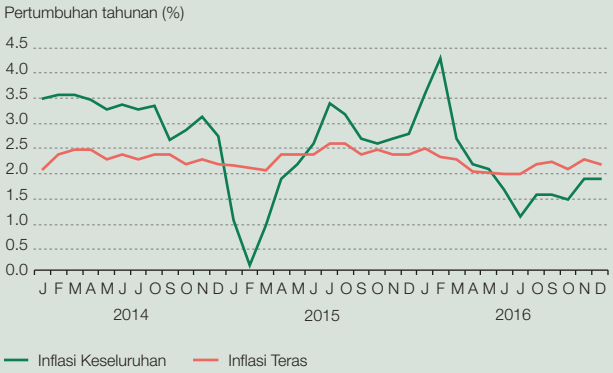

[1] Instrumen hutang jangka pendek dan ekuiti portfolio

Sumber: Bank Negara Malaysia

Rajah 1.19

Inflasi Harga Pengguna

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan Bank Negara Malaysia

PERKEMBANGAN INFLASI

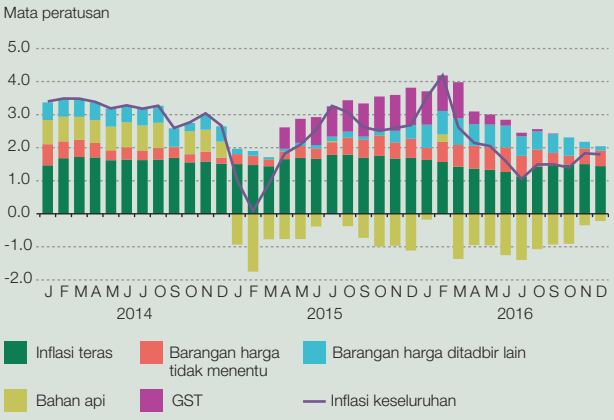
Inflasi kekal rendah pada tahun 2016

Inflasi keseluruhan, seperti yang diukur oleh perubahan peratusan tahunan dalam Indeks Harga Pengguna (IHP), kekal pada tahap 2.1% pada tahun 2016 (2015: 2.1%), iaitu pada paras paling rendah dalam julat yang diunjurkan Bank antara 2% - 3%. Inflasi pada tahun 2016 didorong terutamanya oleh pelarasan menaik harga ditadbir sejak suku keempat 2015[6] dan harga makanan segar yang lebih tinggi disebabkan oleh fenomena cuaca El Niño. Namun demikian, tekanan inflasi telah diimbangi oleh luputnya kesan GST dan harga bahan api dalam negeri yang lebih rendah. Keadaan permintaan dalam negeri yang sederhana dan persekitaran harga luar negeri yang rendah turut membantu membendung tekanan inflasi dalam negeri. Seiring dengan perkembangan ini, inflasi teras[7] secara amnya stabil sepanjang tahun pada kadar purata 2.1% (2015: 2.3%).

Walaupun inflasi keseluruhan purata tidak berubah pada tahun 2016 berbanding dengan tahun 2015, profil inflasi keseluruhan bulanan kekal tidak menentu disebabkan oleh beberapa faktor global. Inflasi keseluruhan bermula pada paras yang tinggi pada awal tahun 2016 dan mencecah paras kemuncak 4.2% pada bulan Februari 2016. Inflasi yang lebih tinggi ini didorong terutamanya oleh kesan asas daripada harga bahan api dalam negeri yang rendah dalam tempoh yang sama pada tahun 2015 dan harga makanan segar yang secara relatifnya tinggi berikutan fenomena El Niño pada awal tahun 2016. Walau bagaimanapun, inflasi menurun dengan cepat kepada 2.6% pada bulan Mac 2016 disebabkan oleh penurunan harga bahan api dalam negeri. Harga petrol RON95 diturunkan kepada paras serendah RM1.60 seliter pada bulan Mac 2016 berikutan penurunan harga minyak global. Kesan El Niño juga bersifat sementara apabila keadaan cuaca mulai kembali normal pada separuh tahun kedua 2016. Inflasi keseluruhan terus menurun dan berpurata 1.6% untuk sembilan bulan terakhir tahun 2016 berikutan luputnya kesan GST dan harga bahan api dalam negeri yang lebih rendah. Selain itu, tekanan permintaan yang

Rajah 1.18

Sumbangan kepada Inflasi Keseluruhan Mengikut Komponen

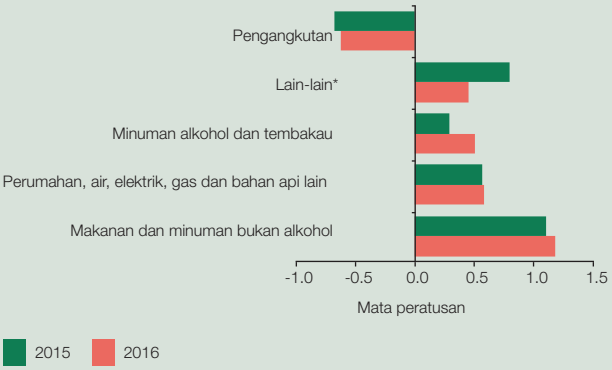

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan Bank Negara Malaysia

[6] Barangan dan perkhidmatan harga ditadbir ini ialah bayaran tol (Oktober 2015), harga rokok (November 2015), tambang kereta api (Disember 2015), pengurangan rebat tarif elektrik (Januari 2016) dan minyak masak (November 2016).

[7] Inflasi teras dikira dengan mengecualikan barangan harga tidak menentu dan barangan harga ditadbir. Pengiraan juga tidak termasuk anggaran kesan langsung GST.

Rajah 1.20

Sumbangan kepada Inflasi Mengikut Kategori

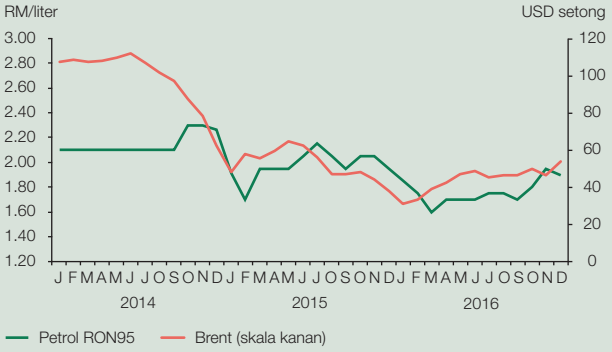

* Lain-lain termasuk kategori pakaian dan kasut, kesihatan, pendidikan, komunikasi, perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan, hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah, restoran dan hotel serta pelbagai barangan dan perkhidmatan.

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan Bank Negara Malaysia

Rajah 1.21

Harga Bahan Api Dalam Negeri dan Harga Minyak Global

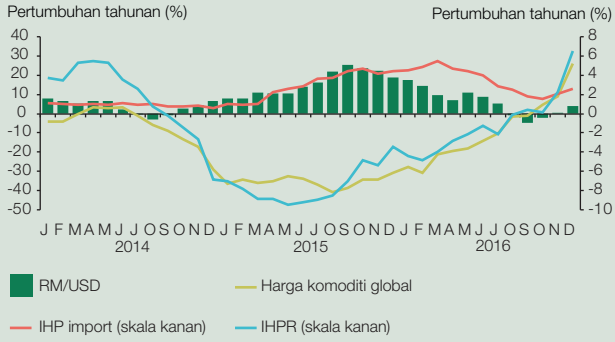

Sumber: Kementerian Perdagangan Dalam Negeri, Koperasi dan Kepenggunaan dan Bloomberg

sederhana, harga tenaga dan komoditi bukan makanan di pasaran global yang rendah serta inflasi global yang lemah juga membantu dalam mengekalkan inflasi pada paras yang rendah. Persekitaran inflasi dalam negeri yang sederhana mendorong Bank untuk membuat semakan ke bawah julat unjuran rasmi inflasi daripada 2.5% - 3.5% kepada 2.0% - 3.0% pada bulan Julai 2016.

Inflasi pada tahun 2016 didorong terutamanya oleh faktor kos dalam negeri yang berpunca daripada pelarasan menaik terhadap harga beberapa barangan dan perkhidmatan harga ditadbir yang dilaksanakan sejak suku keempat tahun 2015. Tarif elektrik dan harga minyak masak dinaikkan masing-masing pada bulan Januari dan November 2016. Di samping itu, keadaan

Rajah 1.22

Kadar Pertukaran, Harga Komoditi Global, IHP Import dan IHPR

Nota: Bagi RM/USD, pertumbuhan tahunan merujuk kepada perubahan tahunan keatas purata bulanan. Angka positif menandakan penyusutan nilai ringgit berbanding dolar AS.

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia, Bloomberg, Tabung Kewangan Antarabangsa (IMF) dan Bank Negara Malaysia

cuaca kering yang disebabkan oleh fenomena El Niño telah menjejaskan pengeluaran makanan segar seperti sayur-sayuran, buah-buahan dan ikan pada awal tahun itu. Bagi tahun 2016 secara keseluruhan, inflasi makanan segar adalah lebih tinggi pada 5.6% (2015: 4.2%). Walau bagaimanapun, inflasi dalam negeri berkurang berikutan luputnya kesan GST dan harga bahan api dalam negeri yang lebih rendah pada tahun itu. Harga purata petrol RON97, petrol RON95 dan diesel adalah lebih rendah pada tahun 2016, masing-masing pada RM2.11, RM1.76 dan RM1.62 seliter (2015: masing-masing pada RM2.33, RM1.98 dan RM1.92 seliter).

Dari segi faktor luar negeri, harga komoditi global yang kekal rendah juga merupakan faktor penting dalam mengurangkan tekanan inflasi dalam negeri meskipun kadar pertukaran ringgit lebih lemah[8]. Indeks Komoditi Utama IMF merosot sebanyak 10% pada tahun 2016 (2015: -35.3%), didorong terutamanya oleh harga tenaga yang lebih rendah berikutan lebihan bekalan yang berterusan. Akibatnya, harga komoditi global yang lebih rendah menyebabkan penurunan secara keseluruhan dalam kos input firma seperti yang dicerminkan oleh penurunan Indeks Harga Pengeluar (IHPR) sebanyak 1.1% pada tahun 2016 (2015: -7.4%). Kos pengeluaran firma yang lebih rendah ini membantu membendung harga barangan yang dihasilkan di dalam negeri. Ringgit yang lebih lemah telah menyebabkan inflasi diimport yang lebih tinggi pada tahun itu. Tidak termasuk bahan

[8] Untuk kesan penyusutan nilai ringgit terhadap inflasi dalam negeri, sila rujuk rencana bertajuk 'Kesan Penyusutan Nilai Kadar Pertukaran Terhadap Inflasi di Malaysia' dalam Laporan Tahunan 2015.

api, harga bagi komponen IHP yang diimport meningkat sebanyak 3.5% (2015: 3.0%)[9]. Kenaikan ini didorong oleh harga barangan makanan siap diimport yang lebih tinggi kerana kesan inflasi daripada kadar pertukaran ringgit yang lebih lemah telah diburukkan lagi oleh harga makanan global yang lebih tinggi. Harga makanan global meningkat pada tahun itu disebabkan keadaan cuaca buruk berikutan fenomena El Niño, seperti yang dicerminkan oleh kenaikan 2% dalam Indeks Harga Makanan IMF (2015: -17.1%).

Sementara itu, inflasi teras secara relatif stabil pada tahun 2016 dengan kadar purata 2.1% (2015: 2.3%). Tekanan inflasi dalam ekonomi yang didorong oleh permintaan, sebahagian besarnya kekal stabil pada tahun itu, disokong oleh pertumbuhan yang kekal sederhana dalam aktiviti penggunaan swasta dan ketiadaan tekanan upah yang ketara. Keadaan ini juga dapat dilihat melalui jurang keluaran positif yang kecil dan kadar penggunaan kapasiti yang secara relatif stabil pada 77.5% (2015: 76.5%).

[9] Tidak termasuk bahan api, barangan yang diimport hanya mencakupi sebahagian kecil daripada bakul IHP, iaitu sebanyak 6.7%. Oleh itu, kesannya terhadap inflasi keseluruhan adalah kecil.

Memahami Dinamik Perubahan Akaun Semasa Imbangan Pembayaran Malaysia

Oleh Cheah Wenn Jinn, Low Ai Loon dan Nooraihan Mohd Radzuan

Pengenalan

Sejak dua dekad yang lalu, prestasi akaun semasa Malaysia pada amnya dicorakkan oleh dua tempoh masa yang berbeza. Lebihan akaun semasa meningkat selepas Krisis Kewangan Asia (Asian Financial Crisis, AFC) dan mencapai paras tertinggi yang pernah dicatat sebanyak 17.6% daripada Pendapatan Negara Kasar (PNK) pada tahun 2008 (Rajah 1). Perkembangan ini disokong oleh lebihan perdagangan yang lebih besar tatkala terdapat defisit yang berterusan dalam akaun perkhidmatan dan pendapatan. Pada tempoh ini, eksport Malaysia meningkat dengan teguh, disokong oleh permintaan global yang kukuh dan harga komoditi yang semakin meningkat. Sebaliknya, pertumbuhan import lebih sederhana disebabkan oleh aktiviti pelaburan yang lembap selepas AFC. Namun, susulan Krisis Kewangan Global pada tahun 2008, lebihan akaun semasa mula mengecil. Pertumbuhan eksport menjadi lebih perlahan akibat kelemahan berpanjangan dalam permintaan global dan penurunan ketara dalam harga komoditi. Permintaan untuk barangan yang diimport meningkat, disokong oleh permintaan dalam negeri yang lebih kukuh, sebahagiannya didorong oleh rangsangan dasar makroekonomi. Bersama-sama defisit akaun perkhidmatan dan pendapatan yang semakin besar, lebihan akaun semasa mencakupi 2.1% daripada PNK pada tahun 2016.

Rajah 1

Imbangan Akaun Semasa Mengecil Sejak Tahun 2008

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Imbangan akaun semasa lazimnya dinilai dari perspektif perdagangan antarabangsa, dengan tumpuan diberikan pada faktor penentu eksport dan import barangan dan perkhidmatan; dan pembayaran dan penerimaan pendapatan dari luar negeri. Selain itu, akaun semasa juga boleh dinilai dari perspektif jurang tabungan-pelaburan (lebihan tabungan berbanding pelaburan) yang mencerminkan keputusan menabung dan melabur antara tempoh yang dibuat oleh sektor awam dan swasta dalam ekonomi domestik. Dalam ekonomi tertutup, tabungan dalam negeri merupakan satu-satunya sumber modal untuk aktiviti pelaburan. Namun, dalam ekonomi terbuka, apabila pelaburan dalam ekonomi melebihi tabungan sedia ada dalam negeri, keperluan untuk bergantung pada tabungan asing akan timbul. Ini mengakibatkan berlakunya defisit dalam akaun semasa. Bagi Malaysia, tabungan melebihi pelaburan, lantas menghasilkan lebihan akaun semasa. Lebihan tabungan ini sama ada dikumpulkan dalam bentuk aset asing yang dipegang sebagai sebahagian daripada rizab antarabangsa Malaysia, atau disalurkan ke luar negeri untuk membiayai aktiviti ekonomi di negara asing.

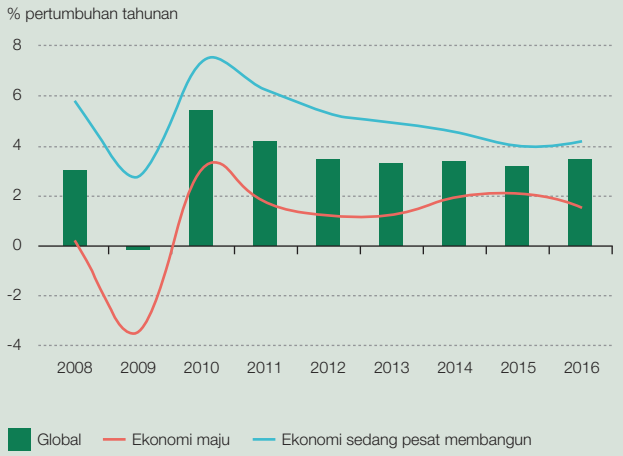
Memandangkan lebihan akaun semasa telah mengecil, adalah penting untuk memahami secara mendalam tentang faktor-faktor yang menyumbang kepada perubahan dalam akaun semasa. Rencana ini menyambung kupasan rencana yang dikeluarkan pada tahun 2012[1] tentang kedudukan akaun semasa, selain membuat penelitian mendalam dan lebih terkini tentang pemacu imbangan akaun semasa. Penilaian tentang trend dari perspektif perdagangan antarabangsa dan jurang tabungan-pelaburan turut diberikan, sebelum dirumuskan dengan penilaian ringkas mengenai prospek imbangan akaun semasa pada masa hadapan.

Pemacu Imbangan Akaun Semasa Malaysia

Dalam beberapa tahun kebelakangan ini, perubahan akaun semasa Malaysia dipengaruhi oleh tiga perkembangan global dan domestik yang utama. Pertama, ekonomi global telah mengalami tempoh pertumbuhan perlahan yang berpanjangan dengan momentum pertumbuhan yang agak lemah dan tidak sekata antara ekonomi maju dengan ekonomi sedang pesat membangun (Rajah 2). Meskipun ekonomi maju mula beransur pulih baru-baru ini, pertumbuhan ekonomi sedang pesat membangun menjadi sederhana. Kedua, harga komoditi dunia jatuh dengan ketara, dan prospek bagi harga untuk kembali ke paras sebelum ini adalah tipis (Rajah 3). Ketiga, pelaburan dalam ekonomi Malaysia, khususnya pelaburan sektor swasta, terus berkembang.

Rajah 2

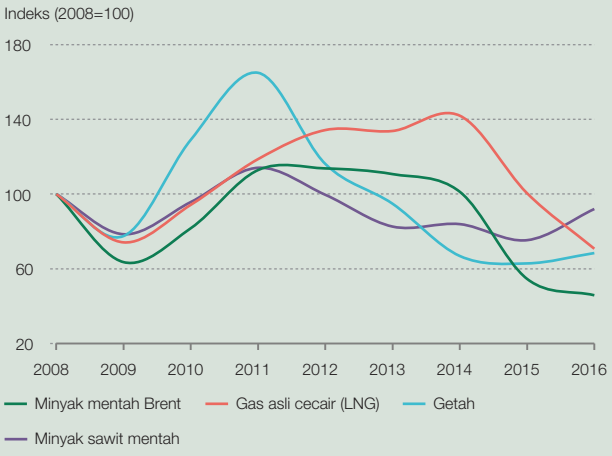
Pertumbuhan Global yang Lebih Perlahan (KDNK Benar)

Sumber: Tabung Kewangan Antarabangsa (IMF)

Rajah 3

Penurunan Ketara Harga Komoditi

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia, Lembaga Minyak Sawit Malaysia, Lembaga Getah Malaysia, Bloomberg

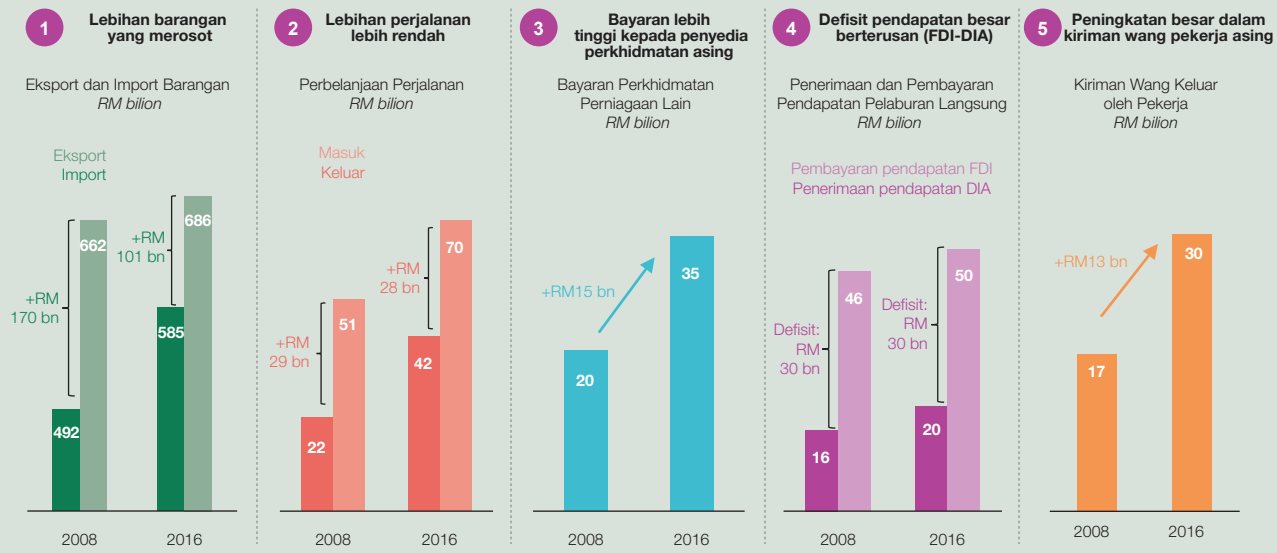
Dari perspektif perdagangan antarabangsa, faktor-faktor tersebut menunjukkan dengan jelas lebihan akaun barangan yang lebih rendah serta defisit akaun perkhidmatan dan pendapatan yang lebih tinggi (Rajah 4). Lebihan akaun barangan merosot disebabkan persekitaran luaran yang lembap yang menjejaskan prestasi eksport Malaysia. Pada masa yang sama, pelaburan dalam negeri yang kukuh dalam tempoh berkenaan (purata 2012-2016: 7.7%; purata 2003-2007: 5.6%) telah menyumbang kepada kenaikan import[2]. Sejajar dengan pengembangan kapasiti yang pesat dan pelaksanaan projek-projek infrastruktur yang besar, import barangan modal meningkat kepada purata RM97 bilion antara tahun 2012 hingga 2016 (purata 2003-2007: RM57 bilion).

Lebihan akaun perjalanan dalam akaun semasa beransur-ansur menurun meskipun masih tinggi. Sejak tahun 2010, peningkatan dalam perbelanjaan perjalanan keluar (iaitu perjalanan dan perbelanjaan pelancong dari Malaysia di luar negara) telah melebihi perbelanjaan perjalanan masuk. Perkembangan ini disokong oleh kumpulan berpendapatan sederhana yang semakin bertambah dan kemampuan mereka yang lebih tinggi untuk melancong

[1] Rujuk rencana 'Imbangan Akaun Semasa di Malaysia: Perkembangan Mutakhir dan Prospek', Laporan Tahunan Bank Negara Malaysia 2012.
[2] Rujuk rencana 'Pelaburan Swasta di Malaysia: Pemacu dan Kemampanan', Laporan Tahunan Bank Negara Malaysia 2012.

Rajah 4

Lima Perkembangan Utama dalam Imbangan Akaun Semasa di Malaysia

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

ke luar negara, susulan pengembangan pesat syarikat penerbangan tambang murah. Peningkatan pendapatan yang sederhana di negara-negara luar dan persaingan yang lebih sengit dalam sektor pelancongan serantau menyebabkan peningkatan yang lebih perlahan bagi pelancong yang datang ke Malaysia dalam tahun-tahun kebelakangan ini.

Pembayaran kepada penyedia perkhidmatan asing juga meningkat, khususnya untuk perkhidmatan pembinaan dan kejuruteraan. Kepakaran teknikal dan perkhidmatan perundingan pengurusan dalam negeri juga terus diperlengkap oleh kepakaran dan khidmat nasihat asing, khususnya bagi projek yang menggunakan teknologi yang lebih kompleks. Perkhidmatan asing yang menawarkan kemahiran dan kepakaran khusus telah digunakan, terutamanya oleh sektor minyak dan gas, pengangkutan dan utiliti.

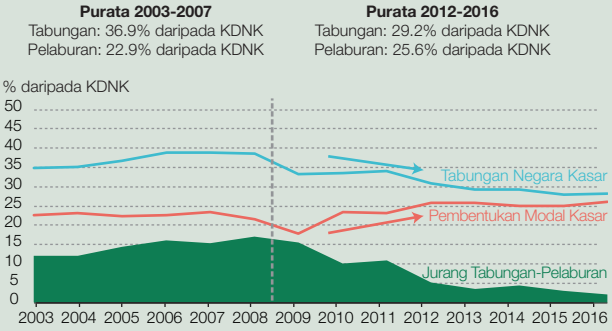
Akaun pendapatan pelaburan terus mencatat defisit yang besar[3], berikutan terjejasnya pendapatan terakru syarikat Malaysia yang melabur di luar negara akibat permintaan global yang lembap, khususnya dalam sektor perlombongan dan perkhidmatan. Pada masa yang sama, pelabur asing di Malaysia, khususnya dalam sektor perkilangan, terus menjana keuntungan yang agak besar hasil daripada pelaburan mereka di negara ini. Pengiriman wang oleh pekerja asing juga terus meningkat, mencerminkan pergantungan pada pekerja asing dalam sektor yang menggunakan tenaga buruh secara intensif.

Dari perspektif tabungan-pelaburan (saving-investment, S-I), lebihan akaun semasa yang semakin kecil baru-baru ini adalah disebabkan oleh aktiviti pelaburan yang meningkat tatkala tabungan kasar negara yang lebih sederhana (Rajah 5). Susulan pelaburan yang rendah dalam tempoh selepas AFC, pelaksanaan Program Transformasi Ekonomi (Economic Transformation Programme, ETP) sejak tahun 2010 menjadi pemangkin yang menggiatkan semula aktiviti pelaburan di Malaysia. Dalam tempoh ini, syarikat asing terus melabur di Malaysia seperti yang ditunjukkan oleh aliran masuk pelaburan langsung asing yang meningkat (purata 2012-2016: RM37.4 bilion; purata 2003-2007: RM18.8 bilion), khususnya ke dalam sektor perkhidmatan dan perkilangan.

[3] Rujuk rencana 'Manfaat Pelaburan Ke Luar Negeri: Menilai Pulangan Pelaburan Langsung Malaysia Di Luar Negeri', Laporan Tahunan Bank Negara Malaysia 2016.

Rajah 5

Lebihan Semakin Kecil Mencerminkan Pelaburan Lebih Tinggi dalam Keadaan Tabungan Sederhana di Malaysia

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Sektor swasta terus menjadi pemacu utama pelaburan di Malaysia (Rajah 6). Secara purata, pelaburan swasta meningkat 11.2% antara tahun 2012 hingga 2016 (purata tahun 2002-2007: 8.9%). Kenaikan ini disokong oleh pelaksanaan projek-projek infrastruktur yang besar dan peningkatan kapasiti sektor perkhidmatan, perkilangan dan perlombongan bernilai tambah yang tinggi. Pelaburan dalam sektor-sektor tersebut mencakupi 92% daripada jumlah pelaburan swasta pada tahun 2015. Pelaburan awam kekal stabil hasil daripada perbelanjaan modal yang berterusan oleh perbadanan awam, terutamanya dalam subsektor minyak dan gas, pengangkutan dan utiliti. Pelaburan-pelaburan ini juga jelas telah memberikan kesan terhadap keupayaan produktif Malaysia, khususnya dalam sektor minyak dan gas. Yang nyata, pembangunan medan minyak baharu Gumusut-Kakap telah menyumbang kepada peningkatan kapasiti pengeluaran minyak Malaysia daripada 570,000 tong sehari pada tahun 2013 kepada 661,000 tong sehari pada tahun 2016. Perbelanjaan pembangunan Kerajaan Persekutuan juga menyokong pelaburan awam. Pelaburan itu tertumpu terutamanya pada bidang pendidikan, kesihatan, perumahan, sistem pengangkutan dan perbelanjaan infrastruktur industri[4].

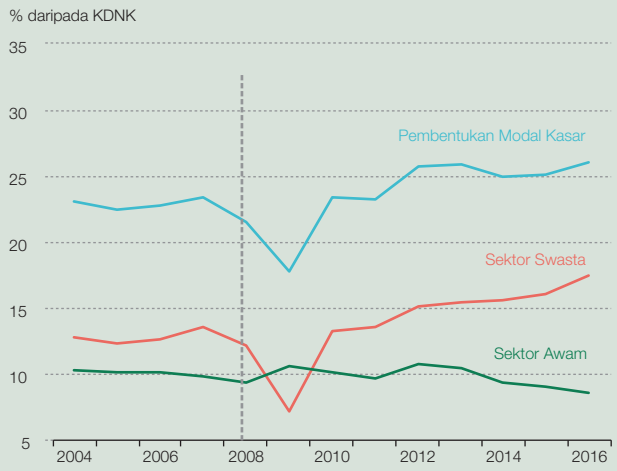
Secara keseluruhan, pelaburan sektor swasta dan awam memainkan peranan penting untuk merangsang keupayaan produktif Malaysia, meningkatkan kecekapan dan saling hubungan, serta memacu pertumbuhan eksport bernilai tambah tinggi pada masa hadapan (Jadual 1). Namun demikian, terdapat risiko bagi pelaburan yang dibuat secara berlebihan dalam sektor yang kurang produktif, seperti yang ditunjukkan oleh lebihan bekalan harta tanah komersial. Oleh itu, pelaburan sedemikian perlu dipantau dan diurus dengan teliti.

Tabungan kasar negara yang lebih sederhana juga telah menyumbang kepada jurang S-I yang lebih kecil (Rajah 7). Trend tabungan yang lebih sederhana ini disebabkan terutamanya oleh tabungan sektor swasta yang lebih rendah meskipun tabungan sektor awam mampan. Tabungan swasta yang lebih rendah berpunca daripada kenaikan yang sederhana dalam lebihan operasi syarikat dan peningkatan berterusan penggunaan isi rumah. Sebagai penunjuk, syarikat dalam sektor pertanian mengalami penguncupan dalam lebihan operasi (purata 2012-2015: -2.4%; 2011: 28.2%), berikutan kejatuhan ketara harga komoditi pertanian. Dalam tempoh ini, harga minyak sawit mentah (MSM) dan getah masing-masing merosot 34% dan 62% daripada paras tertinggi RM3,279 setan dan RM13.70 sekilo pada tahun 2011. Pertumbuhan lebihan operasi syarikat perkilangan (purata 2012-2015: 3.3%; 2011: 16.0%) yang ketara lebih rendah juga memberikan kesan kepada tabungan sektor swasta. Namun begitu, syarikat dalam sektor pembinaan, borong dan runcit, serta subsektor perkhidmatan kewangan dan perniagaan mencatat peningkatan keuntungan yang berterusan (purata 2012-2015: 7.3%; 2011: 7.4%), memandangkan permintaan dalam negeri terus berdaya tahan. Perbelanjaan isi rumah disokong oleh pertumbuhan yang berterusan dalam pampasan kepada pekerja (purata 2012-2015: 8.3%; 2011: 12.2%) dan kestabilan keadaan pasaran pekerja. Selain itu, peningkatan kos sara hidup yang berlaku serentak turut menyumbang kepada penurunan tabungan isi rumah.

[4] Rujuk rencana 'Menyangkal Mitos Mengenai Pelaburan di Malaysia', Laporan Tahunan Bank Negara Malaysia 2014.

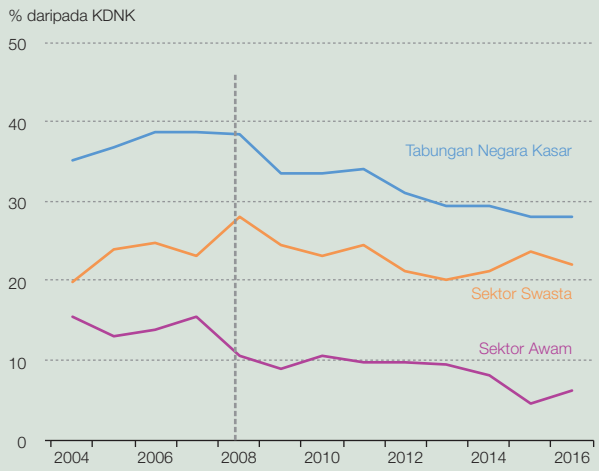
Rajah 6

Pelaburan Lebih Tinggi Dipacu Sektor Swasta

Rajah 7

Tabungan Sederhana dalam Keadaan Tabungan Sektor Swasta yang Lebih Rendah

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Jadual 1

Pelaburan yang Produktif untuk Meningkatkan Kapasiti Pengeluaran Domestik dan Eksport Daya Saing

Sektor	Beberapa contoh pelaburan utama sejak 2008
Pengangkutan dan Penyimpanan	Transit Laju Massa (MRT), Sambungan Transit Laju Ringan (LRT)
Perkilangan	Pengenalan barisan pengeluaran baru oleh Hewlett-Packard, Intel dan OSRAM (E&E)
Minyak dan gas & Utiliti	Pengerang Integrated Petroleum Complex (PIPC), Refinery and Petrochemical Integrated Complex (RAPID), Medan Minyak dan Gas Laut Dalam Gumusut-Kakap dan Malikai (huluan dan hiliran), Terminal Minyak dan Gas Sabah, Stesen Janakuasa Tanjung Bin, Stesen Janakuasa Janamanjung
Penerbangan	Pembelian pesawat oleh syarikat penerbangan utama
Pelancongan & Runcit	Genting 20th Century Fox Themepark, Meru Animation Studio, LEGOLAND, Johor dan Mitsui Premium Outlets

Sumber: Aliran Berita

Tabungan sektor awam pada amnya stabil. Syarikat dalam sektor perlombongan, termasuk perbadanan awam, mencatat peningkatan yang kecil dalam lebihan operasi (purata 2012-2015: 1.8%; 2011: 7.0%). Namun, perbadanan awam dalam subsektor perkhidmatan pengangkutan, penyimpanan dan komunikasi menjana keuntungan yang secara relatif lebih tinggi, lantas menyumbang kepada tabungan awam (purata 2012-2015: 5.9%; 2011: 12.3%). Defisit semasa Kerajaan Am[5] yang lebih kecil juga mengurangkan tekanan ke atas tabungan awam memandangkan usaha-usaha untuk memperluas asas cukai dan mengurangkan subsidi. Antara usaha penting yang dilaksanakan ialah pengenalan Cukai Barangan dan Perkhidmatan (Goods and Services Tax, GST) dan pemansuhan atau pengurangan subsidi ke atas bahan api kenderaan, gula dan gas memasak. Meskipun begitu, tabungan kasar negara kekal tinggi pada 28.1% daripada KDNK pada tahun 2016 (2015: 28.1% daripada KDNK), berbanding dengan kadar tabungan purata 22.9% daripada KDNK dalam ekonomi sedang pesat membangun, tidak termasuk RR China[6]. Kadar tabungan yang tinggi ini membolehkan Malaysia membiayai pertumbuhan ekonominya terutamanya dengan menggunakan sumber dalam negeri.

[5] Kerajaan Am merangkumi Kerajaan Persekutuan, Negeri dan Tempatan, serta badan berkanun.
[6] Kadar tabungan kasar negara bagi ekonomi sedang pesat membangun, termasuk RR China, ialah 32.5% daripada KDNK pada tahun 2015.

Prospek Akaun Semasa

Melangkah ke hadapan, imbangan akaun semasa Malaysia dijangka kekal dalam kedudukan lebihan tetapi dalam jumlah yang lebih kecil. Dalam jangka masa terdekat, perkembangan global dan dalam negeri akan terus mempengaruhi prestasi akaun semasa. Prestasi eksport Malaysia diunjurkan bertambah baik, selaras dengan permintaan global dan harga komoditi yang lebih kukuh. Perkembangan ini juga akan menyokong peningkatan pendapatan yang lebih tinggi bagi syarikat berorientasikan eksport dan pelaburan langsung Malaysia ke luar negeri, khususnya syarikat dalam sektor berkaitan komoditi. Pelaburan dijangka terus disalurkan kepada sektor yang produktif. Sungguhpun aktiviti pelaburan berskala besar dan lebih kompleks akan menyumbang kepada peningkatan permintaan untuk barangan dan perkhidmatan asing, pelaburan-pelaburan ini dijangka meningkatkan keupayaan produktif dan kecekapan. Keseimbangan jangka pendek ini adalah perlu untuk mengukuhkan asas-asas ekonomi Malaysia bagi memanfaatkan peluang yang wujud dalam persekitaran global yang pesat berubah.

Daya tahan sektor luar negeri Malaysia jelas kelihatan semasa kejatuhan ketara harga komoditi baru-baru ini. Meskipun lebih kecil, imbangan perdagangan Malaysia kekal dalam kedudukan lebihan, disokong oleh struktur eksport yang pelbagai – dari segi produk dan pasaran. Dalam keadaan ini, perlu ditekankan mengenai pentingnya usaha untuk mempercepat langkah-langkah pembaharuan struktur bagi menggalakkan kepelbagaian dan daya saing perdagangan dan pelaburan. Lebih penting lagi adalah untuk meningkatkan kedudukan dalam rantaian nilai. Di bawah strategi menyeluruh ETP, Rancangan Malaysia Ke-11, Blueprint Sektor Perkhidmatan, Pelan Induk Logistik dan Fasilitasi Perdagangan, dan penubuhan Majlis Eksport Negara, beberapa langkah telah diperkenalkan dalam beberapa tahun ini. Ini termasuk pembaharuan pasaran pekerja dan produk, pemansuhan subsidi secara beransur-ansur, membenarkan penyertaan asing yang lebih banyak dalam sektor perkhidmatan, meningkatkan kecekapan pentadbiran, membantu pelaburan swasta dalam infrastruktur, melonggarkan peraturan visa pelancong dan mendalamkan akses pasaran. Pelaksanaan pembaharuan secara berterusan adalah penting untuk memperkukuh sektor luaran Malaysia dan membentuk hala tuju bagi imbangan akaun semasa negara pada masa hadapan.

Manfaat Pelaburan ke Luar Negeri: Menilai Pulangan Pelaburan Langsung Malaysia di Luar Negeri

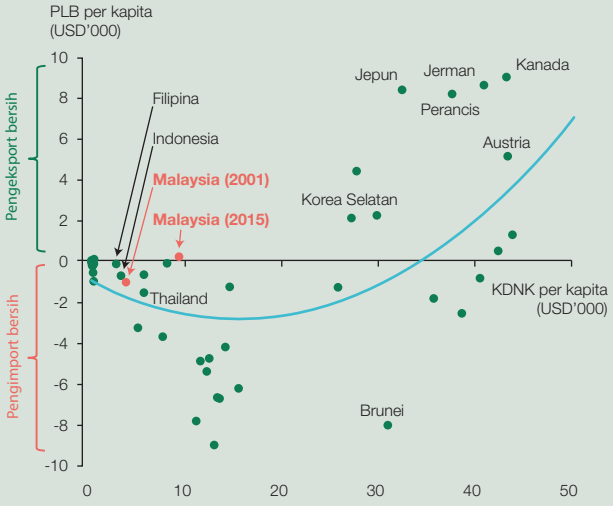
Oleh Mohd Shazwan Shuhaimen dan Lim Ming Han

Pengenalan

Malaysia dengan ciri ekonomi yang sangat terbuka sekian lama telah menerima pelaburan langsung asing (foreign direct investment, FDI). FDI merupakan sumber penting pembentukan modal untuk pertumbuhan ekonomi Malaysia. Walau bagaimanapun, berbanding dengan beberapa negara seangkatan dengannya, Malaysia telah beralih daripada pengimport bersih modal jangka panjang kepada pengeksport bersih modal dalam sedekad ini berikutan perkembangan pesat pelaburan langsung luar negeri (direct investment abroad, DIA)[1] oleh syarikat Malaysia (Rajah 1). Evolusi ini menunjukkan syarikat tempatan yang semakin matang dan berkeupayaan untuk bersaing pada peringkat global dan serantau, di samping berlakunya perubahan struktur ekonomi Malaysia ke arah menjadi negara berpendapatan tinggi. Yang jelas, DIA Malaysia merupakan antara DIA yang terbesar di rantau ini jika diukur mengikut perkadaran saiz ekonomi dan berada di tempat kedua selepas Singapura (Rajah 2). Memandangkan aliran keluar modal sedemikian sebahagiannya mencerminkan penggunaan semula simpanan domestik di luar negara, kajian ini menilai pulangan DIA Malaysia dari perspektif keberuntungan[2].

Rajah 1

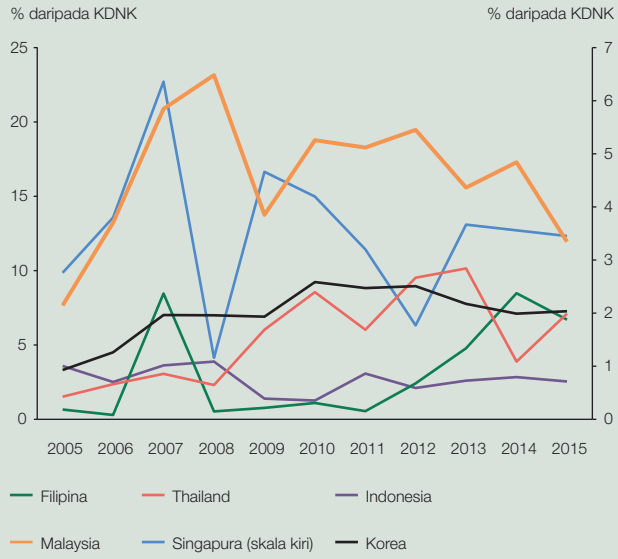
Pelaburan Langsung Bersih (PLB) dan KDNK per kapita, 2015

Sumber: United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD), Tabung Kewangan Antarabangsa (IMF) dan Jabatan Perangkaan Malaysia

Rajah 2

Aliran DIA: Negara-negara Serantau Terpilih, 2005 – 2015

Sumber: UNCTAD, IMF dan Jabatan Perangkaan Malaysia

Tinjauan Pelaburan Langsung Malaysia di Luar Negeri

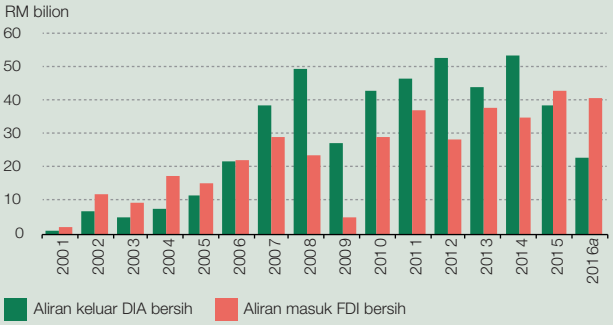
Perkembangan pesat DIA telah disokong oleh perluasan pengawalseliaan dan dasar utama. Peraturan pentadbiran pertukaran asing telah dinyahkawal selia secara berperingkat dengan tujuan untuk meningkatkan daya saing syarikat pemastautin dengan memberikan fleksibiliti yang lebih besar kepada mereka untuk melabur di luar negara, mendapatkan pembiayaan luar, menguruskan pergerakan dana merentas sempadan dan melindung nilai

[1] Pelaburan langsung ke luar negeri, seperti ditakrifkan mengikut Edisi Kelima Manual Imbangan Pembayaran (BPM5) oleh Tabung Kewangan Antarabangsa (IMF) merujuk pelaburan merentas sempadan oleh pemastautin di Malaysia yang mempunyai kawalan atau pengaruh yang besar dalam pengurusan sesebuah perusahaan yang berada di negara lain. Kawalan atau pengaruh ini dicapai apabila pelabur langsung memiliki sekurang-kurangnya 10 peratus kuasa pengundian dalam perusahaan pelaburan langsung.

[2] Prestasi pelaburan DIA juga boleh dinilai dari dimensi lain, contohnya, dari segi kos pembiayaan, perspektif dasar dividen, hasil jualan aset atau kecekapan operasi.

Rajah 3

Aliran DIA dan FDI

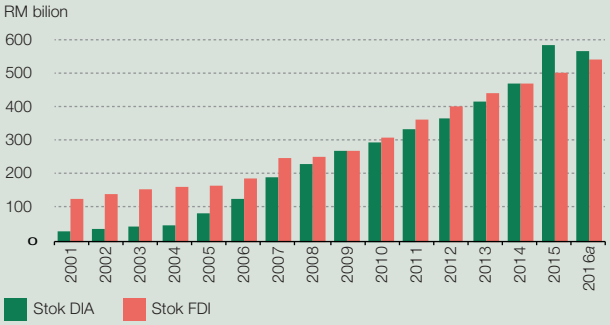

a Awalan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Rajah 4

Stok DIA dan FDI (pada akhir tahun)

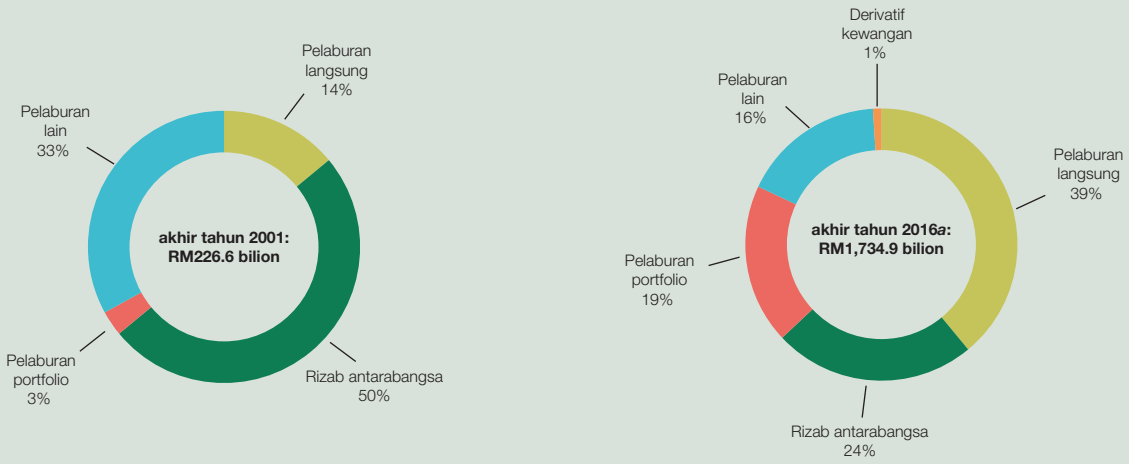

a Awalan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Rajah 5

Komposisi Aset Luaran Malaysia

a Awalan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan Bank Negara Malaysia

dedahan mata wang asing mereka. Tidak kurang pentingnya juga ialah kerjasama dan integrasi ekonomi serantau yang semakin kukuh melalui inisiatif seperti perjanjian perdagangan dua hala dan serantau. Inisiatif-inisiatif ini telah mengurangkan sekatan pengawalseliaan, mengurangkan kos menjalankan perniagaan dan membuka pasaran baharu bagi perdagangan dan pelaburan. Akhir sekali, sistem kewangan domestik telah menjadi lebih pelbagai, berdaya saing dan berdaya tahan. Perkembangan ini menyokong usaha mengantarabangsakan firma Malaysia melalui pengantaraan aliran kewangan merentas sempadan yang lebih berkesan serta akses lebih luas kepada pembiayaan.

Perkembangan ini memperlengkap aspirasi firma Malaysia untuk meluaskan kehadiran mereka pada peringkat global. Oleh itu, aliran keluar DIA meningkat dengan ketara dalam tahun-tahun kebelakangan ini dan secara konsisten telah mengatasi aliran masuk FDI sejak tahun 2007. Walau bagaimanapun, sejak tahun 2015, DIA menjadi sederhana berikutan persekitaran pertumbuhan global yang lembap dan harga komoditi yang berterusan lemah (Rajah 3). Namun begitu, dari perspektif kedudukan pelaburan antarabangsa (international investment position, IIP), Malaysia menjadi pemiutang bersih pelaburan langsung sejak tahun 2015. Stok DIA telah melebihi stok FDI, sebahagiannya mencerminkan keuntungan modal yang diperoleh daripada penilaian semula kadar pertukaran (Rajah 4). Pada akhir tahun 2016, DIA mencakupi bahagian sebanyak 39% daripada keseluruhan aset luaran Malaysia, malah jumlah ini lebih besar daripada paras rizab antarabangsa dengan bahagian sebanyak 24% (Rajah 5).

Rajah 6

Kedudukan Pelaburan Langsung Luar Negeri Mengikut Sektor

a Awalan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Rajah 7

Kedudukan Pelaburan Langsung Asing Mengikut Sektor

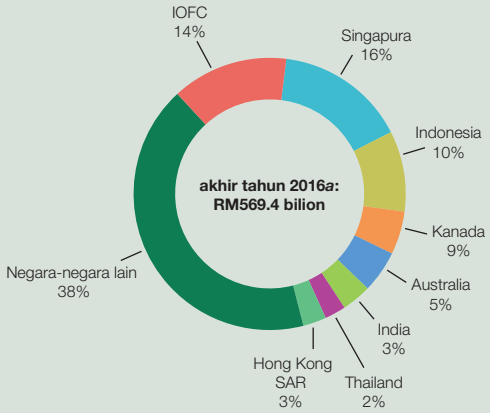

a Awalan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Rajah 8

Kedudukan Pelaburan Langsung Luar Negara Mengikut Negeri

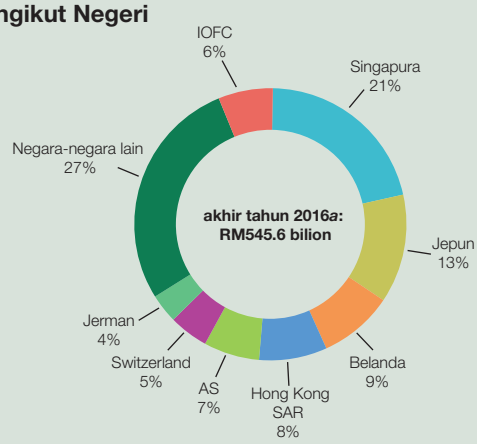

a Awalan

Nota: IOFC merujuk Pusat-pusat Kewangan Luar Pesisir Antarabangsa

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Rajah 9

Kedudukan Pelaburan Langsung Asing Mengikut Negeri

a Awalan

Nota: IOFC merujuk Pusat-pusat Kewangan Luar Pesisir Antarabangsa

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Bagi memahami ciri-ciri relatif pulangan dan pendapatan yang dijana oleh DIA dan FDI Malaysia, perlu bagi kita membandingkan struktur yang menyokong kedua-dua jenis modal jangka panjang tersebut. Dari segi komposisi sektor, DIA tertumpu dalam sektor perkhidmatan, menonjolkan pengembangan syarikat Malaysia pada peringkat serantau dalam subsektor perkhidmatan kewangan, insurans, harta tanah dan perniagaan; maklumat dan komunikasi; serta utiliti. Ini diikuti oleh pelaburan yang agak besar dalam sektor perlombongan dan pertanian (Rajah 6). Sebaliknya, sejumlah besar FDI di Malaysia disalurkan ke dalam sektor perkilangan dan perkhidmatan (Rajah 7).

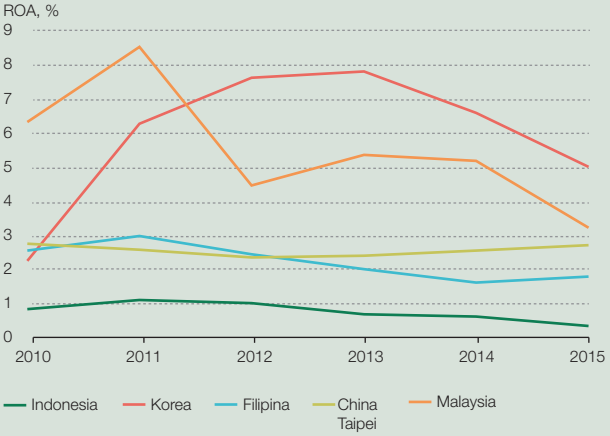
Dari segi taburan geografi, sejumlah besar DIA disalurkan kepada ekonomi serantau iaitu Singapura, Indonesia, India dan Thailand, dan juga ekonomi maju seperti Kanada dan Australia. Bahagian yang agak besar turut disalurkan kepada Pusat-pusat Kewangan Luar Pesisir Antarabangsa (International Offshore Financial Centres, IOFC) dengan dana boleh labur dikumpulkan di sini sebelum disalurkan semula kepada sektor ekonomi di pelbagai lokasi lain (Rajah 8). Sebaliknya, bahagian FDI yang lebih besar diperoleh secara langsung daripada ekonomi maju seperti Jepun, Belanda, Amerika Syarikat dan Switzerland, diikuti oleh negara serantau seperti Singapura dan Hong Kong SAR (Rajah 9).

Menilai Pulangan Pelaburan Langsung Malaysia di Luar Negeri

Ketika menilai pulangan DIA kepada ekonomi negara, manfaat langsung dan tidak langsung perlu diambil kira. Secara amnya, negara-negara yang mempunyai bilangan syarikat multinasional yang besar menikmati manfaat limpahan yang positif dari segi pertumbuhan produktiviti yang lebih tinggi. Semua ini hasil daripada peningkatan daya saing firma, gaji dan kiriman wang masuk yang lebih tinggi daripada peluang pekerjaan di luar negara; serta pembentukan rantaian ke belakang dari segi sumber input yang diperoleh daripada operasi domestik dan daripada firma tempatan lain. Walau bagaimanapun, kajian yang dibuat ke atas Malaysia[3] baru-baru ini menunjukkan bahawa bukti tentang manfaat ini belum muktamad. Manfaatnya hanya akan menjadi kenyataan dalam jangka masa lebih panjang. Kajian ini menunjukkan bahawa DIA Malaysia mempunyai skop yang terhad bagi rantaian ke belakang kerana sebahagian besar daripada DIA adalah dalam sektor perkhidmatan dan bukannya sektor perkilangan. Ketidakupayaan pembekal tempatan dan perusahaan kecil dan sederhana (PKS) untuk memenuhi pelbagai keperluan pemerolehan firma Malaysia yang melabur ke luar negeri dikatakan sebagai satu lagi kekangan yang menghalang rantaian ke belakang yang lebih meluas. Kajian ini juga menunjukkan bahawa penyaluran simpanan domestik untuk pelaburan ke luar negeri berlaku kerana pertumbuhan pembentukan modal dalam negeri yang secara relatifnya rendah, terutamanya antara tahun 2005-2009. Meskipun begitu, aliran masuk FDI yang berterusan dan pemulihan perbelanjaan modal domestik sejak tahun 2010, khususnya oleh sektor swasta[4], adalah lebih daripada mencukupi untuk mengimbangi kenaikan trend DIA.

Rajah 10

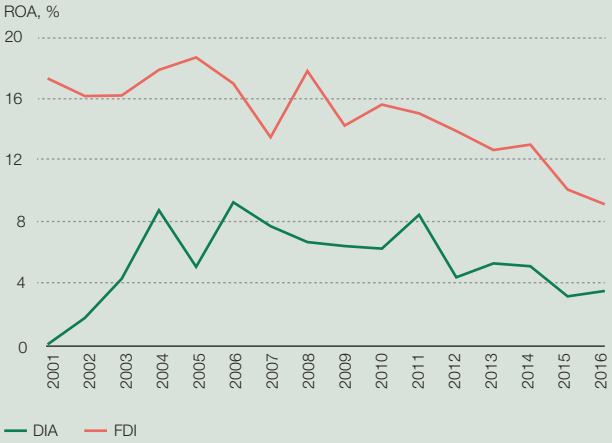
Pulangan DIA bagi Negara-negara Asia Terpilih, 2010-2015

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan anggaran Bank Negara Malaysia

Rajah 11

Pulangan DIA dan FDI bagi Malaysia, 2001- 2016

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan anggaran Bank Negara Malaysia

Manfaat langsung DIA boleh diukur secara yang lebih mudah. Dari perspektif keberuntungan, prestasi DIA sesebuah firma boleh dinilai daripada jumlah pendapatan yang dijana atau pulangan atas aset (return on assets, ROA) yang terhasil daripada pelaburan di luar negara. Dari segi peratusan stok DIA terkumpul, pendapatan pelaburan langsung[5] syarikat Malaysia menunjukkan prestasi yang lebih baik berbanding dengan beberapa syarikat seangkatan dengannya di rantau ini (Rajah 10), lantas menyerlahkan daya saing syarikat Malaysia berbanding dengan negara lain. Pada tahun 2016, ROA DIA Malaysia ialah 3.5%. Ini bermakna pendapatan sebanyak RM3.50 dijana bagi setiap RM100 yang dilaburkan di luar negara.

[3] Kajian empirik tentang kesan DIA terhadap ekonomi oleh Goh dan Wong (2014), Goh et al (2013), Wong (2013) dan Chen et al (2012).
[4] Untuk keterangan lebih terperinci, sila rujuk rencana 'Menyangkal Mitos Mengenai Pelaburan di Malaysia', dalam Laporan Tahunan Bank Negara Malaysia 2014 dan rencana 'Pelaburan Swasta di Malaysia: Pemacu dan Kemampanan', dalam Laporan Tahunan Bank Negara Malaysia 2012.
[5] Penerimaan pendapatan pelaburan langsung mengukur pulangan terakru kepada syarikat Malaysia daripada pelaburan mereka di luar negara. Pulangan ini terdiri daripada pendapatan daripada aktiviti produktif syarikat dalam tempoh semasa yang boleh diagihkan dalam bentuk dividen atau dilaburkan semula ke dalam operasi syarikat, ditambah faedah atas hutang antara syarikat.

Namun, dalam tahun-tahun kebelakangan ini, trend pulangan ini semakin menurun sama seperti trend dalam negara seangkatan di rantau ini. Hal yang sedemikian mencerminkan persekitaran ekonomi global yang kian mencabar.

Pendekatan lain untuk menilai pulangan DIA adalah dengan membuat tanda aras kepada prestasi FDI di Malaysia. Rajah 11 menunjukkan DIA menjana pulangan yang lebih rendah berbanding dengan pulangan FDI, walaupun FDI juga menunjukkan trend menurun. Dari segi tahap, jumlah pendapatan yang dijana daripada DIA juga lebih rendah berbanding dengan FDI, dengan perbezaan paling ketara dalam subsektor perkilangan serta perkhidmatan kewangan dan bukan kewangan. Syarikat DIA juga telah menghantar balik bahagian pendapatan yang lebih kecil kepada syarikat induk mereka, berbanding dengan syarikat FDI (Rajah 12). Defisit dalam akaun pendapatan pelaburan langsung ini, bersama-sama defisit

Rajah 12

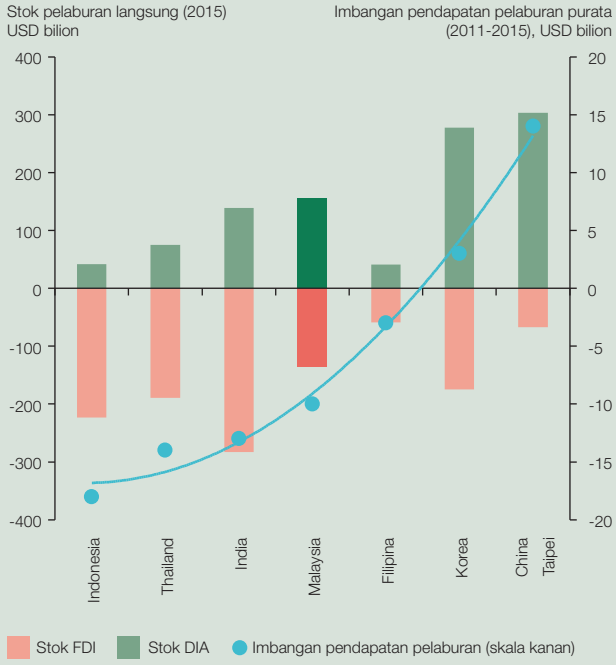
Purata Pendapatan Pelaburan FDI dan DIA yang Dihasilkan dan yang Dihantar Balik Mengikut Sektor, 2010-2016

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan anggaran Bank Negara Malaysia

Rajah 13

Stok Pelaburan Langsung dan Imbangan Pendapatan Pelaburan Purata Negara-negara Serantau Terpilih, 2011-2015

Sumber: UNCTAD, Haver

struktur dalam akaun perkhidmatan dan pendapatan sekunder, menyebabkan lebihan akaun semasa Malaysia menjadi lebih kecil. Harus diketahui bahawa bukan Malaysia sahaja yang mengalami defisit pendapatan pelaburan malah beberapa buah negara serantau lain yang mempunyai FDI yang besar turut mengalami keadaan yang sama (Rajah 13). Hal ini disebabkan sebahagiannya oleh rantaian nilai global yang meningkat sejak beberapa dekad yang lalu berikutan tindakan syarikat-syarikat multinasional (multinational corporations, MNC) yang mempelbagaikan aktiviti mereka dengan melabur dan beroperasi dalam pelbagai peringkat pengeluaran merentas negara di rantau ini. Ini sekali gus meraih manfaat daripada pengoptimuman kos dan keuntungan yang bertambah baik melalui pengkhususan dan peluasan ekonomi ikut bidangan.

Perbezaan kadar pulangan antara DIA dengan FDI disebabkan oleh beberapa faktor[6]. Faktor pertama ialah masa (timing) dan tahap kematangan firma domestik dengan firma asing pada peringkat global[7]. Walaupun syarikat Malaysia merupakan peneraju dalam pasaran domestik, kebanyakan mereka secara relatifnya masih baru dalam penerokaan ke luar negara dari

[6] Diadaptasi daripada 'On Returns Differentials' (Curcuru et al, 2013).
[7] Jumlah tahun pengalaman firma dalam pasaran asing dijadikan ukuran utama bagi daya saing antarabangsa, di samping kepelbagaian geografi dan produk, dan bahagian operasi luar negara (Clarke et al, 2013).

segi keupayaan organisasi dan pengalaman pengurusan. DIA, mula berkembang pesat hanya pada tahun 1980-an dan 1990-an[8], ketika itu pelaburan dibuat terutamanya oleh syarikat awam dalam sektor perlombongan dan pertanian. Sejak pertengahan tahun 2000-an, penyertaan sektor swasta meningkat dengan ketara, dengan pengembangan tertumpu pada sektor perkhidmatan. Sebaliknya, FDI pula dipacu oleh MNC yang besar, yang telah lama bertapak di Malaysia. Perlu diketahui bahawa beberapa institusi kewangan asing yang terkemuka telah lama beroperasi di Malaysia, iaitu seawal tahun 1880-an, manakala pembangunan industri yang pesat pada 1970-an menyaksikan limpahan masuk pelaburan dari Jepun dan Amerika Syarikat ke dalam sektor perkilangan. Memandangkan MNC mempunyai jenama yang lebih dikenali, selain aset harta intelek, pengurusan rantaian bekalan yang lebih baik dan asas pelanggan yang lebih luas, mereka mampu mendapatkan aliran pendapatan yang lebih stabil dan tinggi.

Faktor kedua ialah pencapahan (divergence) yang mendasari motivasi pelaburan. Terdapat pelbagai sebab yang boleh mempengaruhi sesebuah firma untuk melangkaui pasaran setempat bagi mengembangkan perniagaannya. Berdasarkan penyelidikan[9], kebanyakan firma selalunya didorong oleh tujuan mencari sumber asli, pasaran, kecekapan pengeluaran, aset strategik, atau kombinasi beberapa tujuan ini. Dalam hal yang sedemikian, DIA Malaysia didorong terutamanya oleh tujuan meneroka pasaran dan mencari sumber, manakala FDI pula dipengaruhi terutamanya oleh tujuan mencari kecekapan. Sebagai peserta baharu yang memasuki negara tuan rumah, syarikat Malaysia dalam subsektor kewangan dan insurans, maklumat dan komunikasi, dan utiliti (yang mencakupi 47% daripada DIA) biasanya menanggung kos permulaan yang tinggi, memberi tumpuan pada strategi membina jenama berbanding mendapatkan margin lebih besar untuk menarik pelanggan dan berusaha mendapatkan bahagian pasaran. Mereka juga membuat pengambilalihan strategik peserta yang telah lama bertapak di negara tuan rumah untuk mempercepat proses pengukuhan kedudukan mereka. Demikian juga DIA dalam sektor perlombongan dan pertanian (masing-masing dengan bahagian DIA sebanyak 24% dan 8%) sering melibatkan perbelanjaan yang besar untuk memperoleh medan minyak dan ladang, mendapatkan hak cari gali dan tanah serta membangunkan infrastruktur yang diperlukan. Disebabkan oleh turun naik harga komoditi dunia, tempoh gestasi yang lebih panjang diperlukan untuk mendapatkan balik perbelanjaan modal permulaan sebelum pulangan yang stabil dapat dijana. Sebaliknya, FDI dalam sektor perkilangan (bahagian sebanyak 43% daripada FDI) memerlukan masa yang lebih pendek untuk matang. Prestasi MNC yang cemerlang dalam industri berorientasikan eksport disokong sebahagiannya oleh strategi mengoptimumkan rangkaian rantaian bekalan mereka dengan kawalan kos secara efektif, penggunaan teknologi yang lebih baik dan penyesuaian dalam segmen yang pesat berkembang dan segmen nilai ditambah yang lebih tinggi.

Ketiga, keadaan makroekonomi dan perniagaan negara tuan rumah juga boleh mempengaruhi tahap pulangan. Memandangkan DIA disalurkan ke pelbagai negara, khususnya ekonomi membangun dan sedang pesat membangun, DIA juga tertakluk pada pelbagai risiko yang berkaitan dengan kegiatan menjalankan perniagaan dalam pasaran tersebut. Ini termasuk prospek pertumbuhan, tahap pembangunan ekonomi dan sektor kewangan, pengawalan perniagaan, dasar kerajaan mengenai perlindungan dan liberalisasi industri serta perkembangan geopolitik. Sementara itu, Malaysia telah lama menjadi pilihan sebagai destinasi yang berdaya saing dan pusat keuntungan bagi pelaburan asing, ditunjangi oleh dasar yang menyokong perniagaan, peraturan perlindungan pelabur asing yang kukuh, tenaga kerja yang berpendidikan, kelas berpendapatan sederhana tinggi yang agak besar, infrastruktur yang dibangunkan dengan baik serta insentif yang menarik. Ini boleh dibuktikan oleh pencapaian Malaysia yang berada pada kedudukan yang baik dalam kaji selidik daya saing antarabangsa seperti Kaji Selidik Menjalankan Perniagaan Bank Dunia (2017: tempat ke-23), Indeks Daya Saing Forum Ekonomi Dunia (2016-2017: tempat ke-25) dan Indeks Lokasi Perkhidmatan Global AT Kearney (2016: lokasi ke-3 paling menarik untuk operasi luar pesisir). Dengan itu, MNC dapat melaksanakan pelan pelaburan mereka dengan tahap kepastian dan kebolehramalan yang tinggi dan memendekkan jangka masa antara tempoh masa suntikan modal awal dengan masa pendapatan dapat dijanakan.

---

[8] Untuk keterangan lebih terperinci, sila rujuk rencana 'Malaysia: Trend Pelaburan Langsung di Luar Negeri' dalam Buletin Ekonomi Suku Tahunan Ketiga Bank Negara Malaysia 2006.

[9] Penyelidikan telah mengenal pasti empat motivasi utama pelaburan langsung (USAID, 2005 dan Dunning, 1980). Motivasi ini ialah: 1) Mencari sumber asli (Natural resource-seeking) – untuk mendapatkan akses kepada sumber asli yang tidak terdapat di pasaran tempatan bagi syarikat; 2) Meneroka pasaran (Market-seeking) – untuk mendapat akses kepada pelanggan dan pasaran eksport baharu; 3) Mencari kecekapan (Efficiency-seeking) – untuk mengurangkan kos pengeluaran dengan mendapatkan akses kepada input dan pekerja pada harga yang kompetitif; dan 4) Mencari aset strategik (Strategic asset-seeking) – untuk mendapatkan aset strategik dalam ekonomi lain, seperti jenama atau teknologi baharu.

Strategi untuk Mendapatkan Manfaat yang Lebih Besar daripada DIA

Walaupun terdapatnya faktor-faktor dari segi struktur yang dapat menerangkan perbezaan kadar pulangan antara DIA dan FDI, tetapi penting untuk diketahui bahawa jurang ini akan mengecil dalam jangka panjang apabila pelaburan luar negeri oleh syarikat-syarikat Malaysia mula mencapai kematangan. Malah terdapatnya juga skop untuk menjana pulangan yang lebih besar pada peringkat firma dan juga bagi mengoptimumkan manfaat limpahan yang dikehendaki untuk ekonomi tempatan yang lebih luas. Bagi mencapai matlamat ini, firma Malaysia yang melabur ke luar negeri perlu meningkatkan sinergi mereka dengan operasi domestik dan pembekal tempatan sekali gus memperkukuh pembangunan rantaian ke belakang. Sebagai contoh, penglibatan syarikat Malaysia yang semakin meningkat dalam projek-projek infrastruktur dan harta tanah yang bukan sahaja untuk menjadi saluran bagi pemerolehan yang lebih besar bagi bahan dan input keluaran tempatan, bahkan untuk menjadi pembekal perkhidmatan sampingan seperti seni bina dan reka bentuk, pengurusan dan perundingan projek, serta perkhidmatan perundangan dan kewangan. Sementara itu, PKS domestik juga perlu terus mengukuhkan daya saing mereka dengan memanfaatkan rantaian nilai dan meneroka peluang di luar negara. Sebagai contoh, industri yang banyak bergantung pada pekerja asing seperti produk pakaian, kayu dan plastik boleh memindahkan lokasi pengeluaran mereka ke negara lain yang mempunyai kos pekerja yang lebih rendah, tetapi terus mengekalkan ibu pejabat operasi di Malaysia. Dalam hal ini, kejayaan negara seperti Korea yang menggalakkan PKS mereka untuk melabur di luar negara boleh dijadikan contoh melalui pemudahcaraan dan khidmat nasihat, penyebaran maklumat serta pengubahsuaian insentif. Akhir sekali, subsidiari syarikat Malaysia di luar negara perlu berusaha dengan gigih untuk meningkatkan kecekapan operasi, mengenal pasti pasaran khusus dan membuat inovasi secara berterusan.

Kesimpulan

Trend DIA yang kian meningkat dijangka berterusan selaras dengan perkembangan ekonomi Malaysia yang lebih meluas dan integrasi yang semakin kukuh dengan ekonomi dan sistem kewangan global. Meskipun semakin banyak syarikat Malaysia telah melabur ke luar negara, pulangan yang setimpal masih belum diperoleh sepenuhnya. Walaupun DIA Malaysia telah menjana pulangan yang lebih baik berbanding dengan negara seangkatan dengannya di rantau ini, prestasinya dari segi struktur masih lagi rendah berbanding dengan FDI. Oleh itu, keupayaan untuk menjana pulangan yang lebih besar daripada pelaburan mereka di luar negara pada masa hadapan adalah penting dari sudut pandangan makroekonomi dan juga untuk mencapai kadar pulangan yang lebih mampan dalam jangka panjang. Dalam hal ini, perlu bagi syarikat Malaysia yang melabur ke luar negara untuk terus memanfaatkan rantaian nilai serta mengukuhkan kedudukan mereka dalam landskap perniagaan global yang sentiasa berubah. Ini dapat membantu mempersiapkan syarikat Malaysia untuk bersaing dan berkembang maju dalam pasaran antarabangsa, seterusnya menghasilkan manfaat limpahan yang dikehendaki untuk ekonomi negara.

Rujukan

Chen, J., E., and Zulkifli, S., A. (2012). 'Malaysian Outward FDI and Economic Growth', Procedia - Social and Behavioural Sciences, Jilid 65, 17-722.

Clarke, R., T., and Peter W., L. (2013). 'International Experience in International Business Research: A Conceptualization and Exploration of Key Themes', International Journal of Management Reviews, Jilid 15, 265-279.

Curcuru, S., E., Thomas, C., P., and Warnock F., E. (2013). 'On Returns Differentials', Journal of International Money and Finance, Jilid 36, September 2013, 1-25.

Dunning, J.H. (1980). 'Toward an Eclectic Theory of International Production: Some Empirical Tests', Journal of International Business Studies 11(1): 9–31.

Goh, S. K., and Wong, K. N. (2014). 'Could Inward FDI Offset The Substitution Effect of Outward Fdi: Evidence from Malaysia', Prague Economic Papers 2014, 413-425.

Goh, S. K., Wong, K. N., and Tham S., Y. (2013). 'Trade Linkages of Inward and Outward FDI: Evidence from Malaysia', Economic Modelling, Jilid 35, 224-230.

Wong, K. N., (2013). 'Outward FDI and Economic Growth in Malaysia: An Empirical Study', International Journal of Business and Society, Jilid 14 No. 163-172.

USAID (U.S. Agency for International Development). (2005). Foreign Direct Investment: Putting It to Work in Developing Countries. Washington, DC: USA.

Keadaan Monetari dan Kewangan pada Tahun 2016

51 Keadaan Monetari dan Kewangan Antarabangsa
54 Keadaan Monetari dan Kewangan Domestik
63 *Rencana: Turun Naik dan Terputusnya Perkaitan Kadar Pertukaran dengan Asas-asas Ekonomi: Struktur atau Kitaran?*

Keadaan Monetari dan Kewangan pada Tahun 2016

KEADAAN MONETARI DAN KEWANGAN ANTARABANGSA

Pasaran kewangan global kekal tidak menentu pada tahun 2016

Keadaan tidak menentu pasaran kewangan global berterusan pada tahun 2016. Keadaan ini disebabkan oleh pertumbuhan global yang lembap dan inflasi yang rendah, dasar monetari ekonomi maju yang berbeza-beza, pengukuhan dolar Amerika Syarikat (AS) dan harga komoditi global yang rendah. Peserta pasaran menjadi lebih sensitif terhadap perkembangan "pengambilan risiko" ("risk-on") dan "penghindaran risiko" ("risk-off"). Sentimen pelabur dipengaruhi oleh beberapa faktor risiko utama yang berlaku pada tahun 2016. Walaupun faktor kebimbangan terhadap pertumbuhan dan turun naik pasaran kewangan Republik Rakyat China (RR China), serta hala tuju dasar monetari AS dan perkembangan harga komoditi terus menjadi penyebab utama turun naik pasaran, perkembangan politik di UK dan AS adalah di luar jangkaan pasaran. Ketidakpastian berhubung dengan perkembangan ini telah menyebabkan pelarasan yang nyata terhadap kadar pertukaran asing global serta harga ekuiti dan bon.

Pada dua bulan pertama 2016, pasaran kewangan global mengalami tempoh turun naik yang ketara akibat sentimen pelabur yang semakin merosot. Ini berikutan risiko makroekonomi yang meningkat dan harga komoditi dunia yang terus menurun. Kebimbangan pasaran tertumpu pada momentum pertumbuhan global yang semakin perlahan, khususnya di RR China, berikutan pengumuman data ekonomi yang semakin lemah pada awal tahun 2016[1]. Pasaran ekuiti China juga menjadi tumpuan apabila Indeks Komposit Shanghai jatuh sekitar 10% pada minggu dagangan pertama tahun 2016 dan seterusnya mencetuskan pemutus litar (circuit breaker) yang menghentikan dagangan untuk dua hari dan menyebabkan kebimbangan pasaran[2]. Keadaan ini menular ke pasaran saham global yang mendorong penjualan yang ketara dan mengakibatkan indeks pasaran saham utama jatuh pada purata kira-kira 5%. Trend harga minyak mentah dunia juga terus menurun dan mencatat paras paling rendah pada USD28 setong pada pertengahan bulan Januari - paras terendah dalam tempoh 12 tahun kebelakangan, di tengah-tengah prospek permintaan global yang lebih lemah dan lebihan bekalan akibat peningkatan inventori global dan penarikan balik sekatan antarabangsa. Akibatnya, arus penjualan dalam pasaran kewangan global telah meningkat, terutamanya dari negara-negara pengeksport komoditi.

Meskipun tahun 2016 bermula dengan keadaan yang tidak menentu, persekitaran penghindaran risiko beransur-ansur pulih berikutan jangkaan sokongan monetari seterusnya dalam ekonomi maju utama dan pemulihan harga minyak mentah dunia. Bank pusat dalam ekonomi maju utama meneruskan dasar monetari yang lebih akomodatif. Ini dilaksanakan melalui penurunan kadar faedah dasar dan juga program pembelian aset yang lebih pesat bagi menyediakan mudah tunai tambahan kepada pasaran[3]. Langkah tambahan yang telah diambil oleh beberapa bank pusat dalam ekonomi maju untuk melaksanakan dasar monetari yang

[1] Pada bulan Januari, pertumbuhan KDNK RR China pada tahun 2015 dilaporkan menjadi perlahan kepada 6.9%, kadar pertumbuhan terendah dalam tempoh 25 tahun. Data perkilangan juga dilaporkan lebih lemah, dengan Indeks Pengurus Pembelian *(*Purchasing Managers Index - PMI*)* rasmi menunjukkan sektor perkilangan RR China terus menguncup.

[2] Pemutus litar pasaran saham RR China dilaksanakan pada 1 Januari dan dicetuskan pada dua peringkat. Jika indeks ekuiti meningkat atau menurun 5%, dagangan ditangguhkan selama 15 minit. Jika indeks berubah 7%, dagangan bagi baki waktu dagangan hari itu akan dihentikan.

[3] Contohnya, European Central Bank (ECB) menambah program pembelian asetnya pada bulan Mac dan mula membeli bon korporat pada bulan Jun; manakala Bank of England (BOE) menurunkan kadar faedah ke paras paling rendah dalam sejarah, iaitu 0.25% dan menambah program pembelian asetnya pada bulan Ogos.

lebih akomodatif. Bank of Japan (BOJ) mula melaksanakan kadar faedah negatif, manakala European Central Bank (ECB) terus menurunkan kadar dasarnya kepada paras yang lebih negatif. Kadar faedah jangka pendek yang rendah atau negatif, bersama-sama penurunan premium terma (term premium)[4], telah mengakibatkan banyak kadar hasil bon kerajaan dalam ekonomi maju didagangkan pada kadar negatif. Hal ini sekali lagi menyebabkan bertambahnya aktiviti pada peringkat global untuk mencari pulangan. Kesanggupan mengambil risiko oleh pelabur global, terutamanya dalam pasaran sedang pesat membangun, bertambah baik apabila harga minyak pulih dalam tempoh yang singkat, mencecah paras melebihi USD50 setong pada bulan Jun. Ini berikutan gangguan terhadap pengeluaran minyak mentah global dan meningkatnya jangkaan pengurangan pengeluaran minyak mentah pada masa hadapan[5]. Berikutan itu, aliran modal kembali masuk ke pasaran ekonomi sedang pesat membangun menyebabkan penilaian yang lebih tinggi terhadap aset kewangan. Indeks Morgan Stanley Capital International (MSCI) Pasaran Sedang Pesat Membangun meningkat 22%, manakala kadar hasil bon kerajaan dalam pasaran sedang pesat membangun menurun pada purata kira-kira 70 mata asas[6].

Meskipun sentimen risiko pada amnya bertambah baik dalam tempoh tersebut, pasaran kewangan global tetap terdedah kepada perubahan sentimen yang mendadak. Berikutan itu, trend positif dalam pasaran bon dan ekuiti global dalam tempoh tersebut terganggu oleh jangkaan yang berubah-ubah terhadap hala tuju dasar monetari AS dan peristiwa geopolitik. Yang nyata, dua kejadian risiko hujung atau *tail-risk* yang jarang-jarang berlaku telah menyebabkan sentimen pelabur merosot secara mendadak. Pertama, keputusan referendum EU oleh UK (Brexit) pada bulan Jun menyebabkan kenaikan mendadak untuk tempoh sementara dan penentuan semula harga aset kewangan global yang ketara. Walau bagaimanapun, kesan *Brexit* hanya sementara kerana pasaran kembali tenang berikutan respons pantas bank pusat dan keadaan pasaran yang kembali ke paras wajar selepas reaksi awal tersebut[7].

Kedua, keputusan pilihan raya presiden AS sekali lagi menyebabkan ketidaktentuan yang ketara sejak bulan November. Pengimbangan semula pelaburan portfolio global berlaku secara besar-besaran ke arah aset dolar AS, khususnya pasaran ekuiti. Ini disebabkan oleh jangkaan bahawa kadar faedah AS akan kembali semula ke paras yang wajar dalam masa yang lebih pantas berikutan kemungkinan pelaksanaan dasar ekonomi yang menyokong pertumbuhan dan meningkatkan inflasi. Permintaan yang lebih kukuh terhadap aset dalam dolar AS menyebabkan nilai dolar AS meningkat. Selepas pilihan raya presiden AS, indeks dolar AS meningkat sebanyak 3.8% dari November hingga Disember 2016. Kesan pengimbangan semula portfolio global ternyata amat ketara dalam pasaran sedang pesat membangun. Pelupusan pelaburan portfolio ini menyebabkan susut nilai yang mendadak di antara 1.8% hingga 12.2% berbanding dolar AS dalam tempoh dua bulan. Aliran keluar modal daripada pasaran sedang pesat membangun juga menyebabkan peningkatan ketara dalam kadar hasil bon dan kemerosotan ketara dalam harga ekuiti. Langkah Federal Reserve (Fed) AS yang akhirnya menaikkan kadar faedah pada bulan Disember memperkukuh trend ini. Pada dua bulan terakhir 2016, aliran keluar modal daripada pasaran sedang pesat membangun berjumlah USD 26.8 bilion, Indeks MSCI jatuh 5% dan kadar hasil bon kerajaan dalam pasaran sedang pesat membangun meningkat pada purata kira-kira 30 mata asas.

Tahun 2016 juga menyaksikan pelonggaran dasar monetari yang berterusan oleh kebanyakan bank pusat. Salah satu kesan utama daripada keadaan kadar faedah yang rendah dan negatif dalam tempoh yang berpanjangan ialah peningkatan aktiviti untuk mencari pulangan dan kegiatan pelaburan spekulatif. Dengan kadar faedah kekal rendah untuk suatu tempoh yang agak panjang, penentuan harga risiko yang tidak setimpal (under-pricing of risk) oleh pasaran menjadi bertambah nyata. Pada tahun 2016, tanda-tanda penentuan harga risiko yang tidak setimpal telah dilihat dalam pasaran bon global seperti

[4] Premium terma ialah pampasan yang dituntut pelabur untuk risiko yang diambil untuk memegang bon jangka lebih panjang, khususnya risiko kadar faedah yang lebih tinggi pada masa hadapan. Premium terma yang menurun menunjukkan persepsi pelabur mengenai risiko kadar faedah yang lebih rendah.

[5] Brent pulih daripada paras harga terendahnya pada USD28 setong pada pertengahan bulan Januari, dan harga meningkat kira-kira 80% melebihi USD50 setong pada bulan Jun.

[6] Bagi tempoh Mac – Oktober 2016.

[7] Sebaik selepas *Brexit*, kenyataan dikeluarkan oleh BOE, ECB dan Fed yang memberi jaminan sokongan mudah tunai dan keadaan pasaran yang terkawal.

Rajah 2.1

Indeks Pasaran Sedang Pesat Membangun MSCI

Sumber: Bloomberg

Rajah 2.2

Indeks Dolar AS

Sumber: Bloomberg

diperlihatkan oleh premium terma global yang jatuh ke paras terendah dalam sejarah dan menjadi sangat negatif. Bersama-sama jangkaan bahawa kadar faedah jangka pendek akan menjadi lebih rendah, kadar hasil bon kerajaan dalam ekonomi maju menjadi semakin negatif lantas mendorong pelabur mencari aset yang dapat menjana pulangan positif dalam pasaran sedang pesat membangun. Menjelang bulan Julai 2016, jumlah bon terkumpul dalam ekonomi maju yang didagangkan pada kadar faedah negatif dilaporkan melebihi USD10 trilion[8]. Oleh itu, pelabur meneroka pelaburan aset alternatif, termasuk harta tanah, infrastruktur, ekuiti persendirian dan dana lindung nilai dalam usaha mencari pulangan yang lebih tinggi. Dedahan pelabur institusi yang lebih tinggi kepada pelaburan aset alternatif boleh meningkatkan risiko kesolvenan sekiranya berlaku kejutan kewangan dalam pasaran[9]. Tahap amalan penentuan harga risiko yang tidak setimpal dan pengambilan risiko boleh menyumbang kepada pelarasan lebih besar dan lebih pantas dalam premium terma dan kadar hasil bon global. Ini boleh berlaku apabila arah aliran pengambilan risiko bertukar dan meninggalkan implikasi kepada pasaran sedang pesat membangun. Tanda-tanda perkara ini berlaku dapat dilihat semasa dua bulan terakhir 2016 apabila premium terma bertukar positif secara mendadak apabila pasaran menjangkakan kadar faedah AS akan naik. Ini merupakan antara faktor utama yang mencetuskan turun naik pasaran kewangan dalam ekonomi sedang pesat membangun. Penentuan semula harga risiko yang begitu ketara bermula sejak bulan November dan berlaku serentak dengan aliran keluar modal yang besar dan susut nilai kadar pertukaran pasaran-pasaran sedang pesat membangun. Memandangkan premium terma masih pada paras yang rendah, penentuan semula harga selanjutnya boleh mengakibatkan turun naik yang lebih ketara pada masa akan datang.

Rajah 2.3

Premium Terma Perbendaharaan AS 10 tahun

Sumber: Federal Reserve Bank of New York

Melangkah ke hadapan, persekitaran yang tidak pasti dan tidak menentu dijangka akan berterusan lantas mewujudkan cabaran kepada pasaran kewangan global. Cabaran itu dijangka lebih nyata bagi pasaran sedang pesat membangun. Kesemua faktor yang mempengaruhi pasaran kewangan global pada tahun 2016 akan berterusan hingga tahun 2017. Ini boleh menyumbang kepada perubahan berselang-seli antara kitaran pelaburan pengambilan risiko dengan penghindaran risiko. Sehingga kini, pasaran sedang pesat membangun masih menunjukkan daya tahan terhadap ketidaktentuan yang semakin meningkat. Namun begitu, pasaran ini akan terus terdedah kepada faktor luaran yang mempengaruhi keadaan monetari dan kewangan global.

[8] Sumber: BIS Quarterly Review, September 2016.
[9] Sumber: Annual Survey of Large Pension Funds and Public Pension Reserve Funds 2015 (OECD).

KEADAAN MONETARI DAN KEWANGAN DOMESTIK

Turun naik ringgit masih ketara disebabkan perkembangan luaran

Pada tahun 2016, prestasi ringgit serta kebanyakan mata wang utama dan serantau terus menerima kesan berikutan aliran dana portfolio yang berubah-ubah. Sebahagian besar daripada prestasi ringgit dan mata wang pasaran sedang pesat membangun dipengaruhi oleh ketidakpastian yang berterusan dalam persekitaran ekonomi dan dasar global, serta perkembangan geopolitik yang menyebabkan perubahan tindakan "pengambilan risiko" dan "penghindaran risiko" dalam pasaran kewangan global. Sentimen yang berubah-ubah ini ditunjukkan dalam dua fasa perkembangan ringgit yang ketara. Pada empat bulan pertama 2016, ringgit pada amnya menunjukkan trend pengukuhan berbanding dengan dolar AS disebabkan oleh aliran masuk portfolio yang berterusan. Aliran masuk ini dipacu terutamanya oleh jangkaan penangguhan penyelarasan kadar faedah AS ke paras yang wajar dan lanjutan pelonggaran dasar monetari oleh ekonomi maju utama. Walau bagaimanapun, sejak 1 Mei hingga akhir tahun, ringgit dan kebanyakan mata wang serantau menghadapi tekanan susut nilai yang ketara disebabkan tindakan pelabur yang melupuskan pemegangan aset kewangan mereka di rantau ini berikutan pengukuhan dolar AS dan perubahan landskap geopolitik.

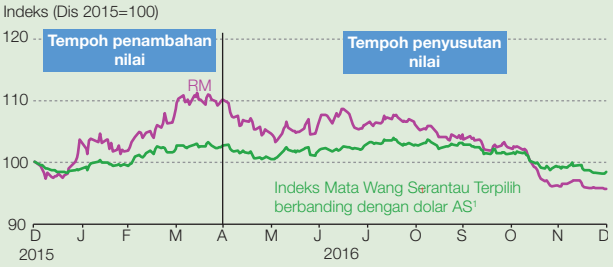
Walaupun pasaran kewangan global turun naik pada awal bulan Januari, tempoh antara 1 Januari hingga 30 April menyaksikan aliran portfolio ke dalam kebanyakan ekonomi serantau, termasuk ke pasaran kewangan Malaysia. Kadar faedah yang rendah atau negatif dalam kebanyakan ekonomi utama dan jangkaan bahawa penyelarasan kadar faedah AS ke paras yang wajar pada awal tahun 2016 akan berlaku secara lebih perlahan telah menyebabkan kegiatan mencari pulangan di seluruh dunia oleh pelabur global muncul kembali. Penyiaran data ekonomi yang lebih baik daripada jangkaan oleh RR China pada bulan April juga mengukuhkan sentimen pelabur global. Di dalam negeri, minat yang lebih mendalam terhadap aset kewangan Malaysia sebahagiannya juga mencerminkan prospek yang bertambah baik bagi negara pengeksport komoditi berikutan pemulihan ketara dalam harga minyak mentah dunia antara pertengahan Januari hingga Jun. Tambahan lagi, sentimen dalam negeri menjadi positif berikutan komitmen Kerajaan untuk terus mengekalkan sasaran defisit fiskal semasa pengubahsuaian Bajet tahun 2016. Penyiaran data ekonomi yang positif bagi suku keempat 2015 juga telah meningkatkan permintaan terhadap aset kewangan Malaysia kukuh. Berlatarkan perkembangan ini, Malaysia mencatat aliran masuk portfolio dan ringgit menambah nilai berbanding dengan dolar AS sebanyak 9.9% antara 1 Januari hingga 30 April. Ringgit mencapai nilai tertinggi tahun 2016 pada kadar RM3.865 berbanding dengan dolar AS pada bulan April. Untuk jangka masa tempoh ini, kenaikan nilai ringgit berbanding dengan dolar AS adalah yang terkukuh dalam kalangan mata wang serantau.

Walau bagaimanapun, sentimen mula berubah selepas itu dan ringgit, serta beberapa mata wang serantau menyusut nilai berbanding dengan dolar AS. Semenjak bulan Mei, nilai mata wang serantau telah dipengaruhi terutamanya oleh perkembangan ekonomi negara maju, dan bukannya oleh faktor khusus serantau atau sesebuah negara. Perkembangan ini berterusan berikutan pengukuhan ketara dolar AS disebabkan jangkaan bahawa kadar faedah AS akan terus meningkat. Dalam tempoh ini, penyiaran data ekonomi AS yang menggalakkan dan penyebaran kenyataan positif yang dikeluarkan oleh Federal Open Market Committee (FOMC) menyumbang kepada jangkaan yang kadar faedah akan terus meningkat sebelum akhir tahun 2016. Perkembangan ini telah menjejaskan sentimen pelabur dan mengurangkan permintaan terhadap aset pasaran sedang pesat membangun lantas memberikan kesan kepada prestasi nilai mata wang pasaran sedang pesat membangun. Pada masa yang sama, mata wang kebanyakan negara pengeksport komoditi, termasuk Malaysia, juga terjejas akibat turun naik berterusan dalam harga minyak mentah dunia sepanjang tempoh ini. Peningkatan ketidakpastian yang berpunca daripada perkembangan geopolitik susulan keputusan *Brexit* juga telah memburukkan lagi keadaan turun naik dan tekanan susut nilai terhadap kebanyakan mata wang pasaran sedang pesat membangun. Kekuatan dolar AS terus diperkukuh oleh jangkaan bahawa usaha penyelarasan kadar faedah AS ke paras yang wajar pada tahun 2017 akan dilaksanakan dengan lebih cepat berikutan jangkaan bahawa dasar pengembangan akan dilaksanakan selepas keputusan pilihan raya presiden AS. Bagi Malaysia, ketidakpastian ini telah menyebabkan aliran modal bertukar arah dalam tempoh itu, dengan aliran keluar modal menjadi lebih pesat pada bulan November hingga awal Disember. Perkembangan ini telah

mengimbangi keuntungan daripada pengukuhan nilai ringgit yang berlaku pada empat bulan pertama tahun ini.

Rajah 2.4

Kadar Pertukaran Ringgit Malaysia (RM) dan Mata Wang Serantau Terpilih Berbanding dengan Dolar AS (USD)

[1] Mata wang serantau: renminbi China, rupiah Indonesia, won Korea, peso Filipina, dolar Singapura, dolar Taiwan Baharu dan baht Thailand. Setiap mata wang bewajaran seimbang.

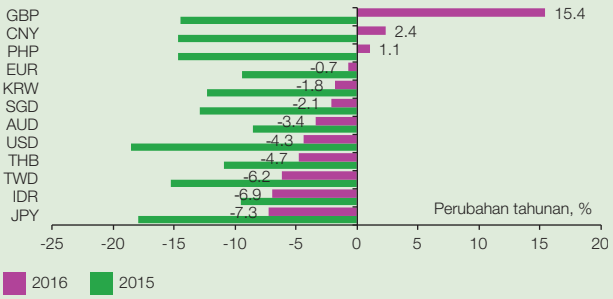
Nota: Peningkatan indeks menunjukkan penambahan nilai ringgit atau mata wang serantau terpilih berbanding dengan dolar AS.

Sumber: Bank Negara Malaysia

Pada tahun 2016, ringgit menyusut nilai sebanyak 4.3% dan mencatat kadar RM4.486 berbanding dengan dolar AS pada akhir tahun. Ringgit juga menyusut nilai berbanding dengan euro (-0.7%), dolar Australia (-3.4%) dan yen Jepun (-7.3%), tetapi meningkat berbanding dengan paun British (15.4%). Berbanding dengan mata wang serantau, ringgit pada amnya lebih lemah. Walau bagaimanapun, kadar pertukaran efektif nominal (nominal effective exchange rate, NEER) ringgit, yang mengukur prestasi ringgit berbanding dengan mata wang rakan perdagangan utama Malaysia, secara relatif kekal stabil dengan susut nilai sebanyak 1.9%.

Rajah 2.5

Ringkasan Prestasi Ringgit Malaysia (RM) Berbanding dengan Mata Wang Utama dan Serantau

Nota: (+) menunjukkan penambahan nilai ringgit berbanding dengan mata wang asing.

Sumber: Bank Negara Malaysia

Meskipun ringgit terjejas oleh kejutan luaran yang turut sama memberikan kesan kepada mata wang serantau pada tahun 2016, turun naik kadar pertukaran ringgit diburukkan lagi oleh kegiatan spekulasi dalam pasaran kontrak hadapan tanpa serahan (non-deliverable forward, NDF) luar pesisir. Ini terjadi khususnya pada bulan November selepas keputusan pilihan raya presiden AS. Memandangkan ketidakpastian berhubung pilihan raya itu meningkat, spekulasi dalam pasaran NDF menyebabkan terputusnya perkaitan (disconnect) yang nyata antara penentuan harga kadar pertukaran ringgit di luar pesisir dengan penentuan harga di dalam negeri. Dalam tempoh ini, kesamaran mengenai mekanisme penentuan harga dalam pasaran NDF menular ke dalam pasaran pertukaran asing domestik, lantas mengganggu proses penentuan harga dalam negeri. Ciri spekulatif pasaran NDF luar pesisir yang menyebabkan terputusnya perkaitan antara kadar pertukaran dengan asas-asas ekonomi dalam negeri merupakan faktor utama di sebalik ketidakjajaran dan turun naik kadar pertukaran (Lihat rencana 'Turun Naik dan Terputusnya Perkaitan Kadar Pertukaran dengan Asas-asas Ekonomi: Struktur atau Kitaran?').

Ringgit juga terdedah kepada turun naik yang lebih ketara disebabkan oleh penawaran dan permintaan yang tidak seimbang dalam pasaran pertukaran asing domestik. Sebagai negara pengeksport bersih, akaun semasa Malaysia mencatat lebihan sejak tahun 1998. Namun, apabila hasil eksport tersebut tidak ditukarkan kepada ringgit, ia melemahkan permintaan terhadap ringgit. Pada masa yang sama, apabila syarikat Malaysia melabur dengan lebih banyak di luar negeri, permintaan terhadap mata wang asing meningkat. Hal ini menyebabkan pasaran pertukaran asing menjadi lebih tidak seimbang. Ketidakseimbangan asas ini menjadikan ringgit mudah terjejas oleh perkembangan yang mendadak dalam aliran pelaburan portfolio pelabur bukan pemastautin lantas menyebabkan penyusutan nilai ringgit berlaku lebih kerap daripada biasa dan melebihi paras lazimnya sebagai tindak balas kepada perkembangan global. Campur tangan dasar diperlukan untuk membetulkan ketidakseimbangan ini. Jawatankuasa Pasaran Kewangan (Financial Markets Committee, FMC) bersama-sama Bank Negara Malaysia telah memperkenalkan beberapa langkah untuk memperdalam dan memperluas pasaran pertukaran asing domestik. Ini termasuk menggalakkan lindung nilai pertukaran asing dalam pasaran pertukaran asing domestik. Satu lagi langkah yang diambil ialah menetapkan syarat supaya hasil eksport dalam mata wang asing ditukarkan kepada ringgit.

Langkah ini akan menangani isu ketidakseimbangan sekiranya hasil eksport dimasukkan dalam jumlah yang banyak ke dalam akaun mata wang asing di pasaran luar pesisir. Aliran masuk kembali hasil eksport dalam mata wang asing ke pasaran domestik seterusnya akan menambahkan mudah tunai mata wang asing di pasaran dalam negeri. Langkah-langkah ini merupakan sebahagian daripada satu siri inisiatif pembangunan pasaran untuk mencapai matlamat pasaran pertukaran asing Malaysia yang lebih canggih, cair, mendalam, telus dan berfungsi dengan baik.

Melangkah ke hadapan, keadaan tidak menentu ini dijangka berlanjutan memandangkan ketidakpastian yang berterusan terhadap pertumbuhan global, dasar monetari global dan harga komoditi dunia. Dengan ekonomi dunia berdepan kenyataan bahawa peralihan geopolitik global akan berlaku, pasaran kewangan global juga akan terus melalui episod pelarasan yang ketara. Dalam hal ini, adalah penting bagi pembuat dasar untuk mempunyai akses kepada pelbagai jenis alat dasar untuk menguruskan risiko yang akan dihadapi. Bagi Malaysia, pembuat dasar akan terus memberikan tumpuan pada usaha memastikan pasaran kewangan dan pertukaran asing domestik adalah sejajar dengan perkembangan ekonomi Malaysia.

Kadar faedah menurun pada tahun 2016, mencerminkan keputusan dasar utama oleh Bank

Kadar faedah domestik lebih rendah pada tahun 2016, dengan kadar antara bank, kadar pinjaman runcit dan kadar deposit tetap menunjukkan trend menurun sepanjang tahun 2016. Trend penurunan ini berlaku dalam suasana persaingan yang stabil untuk mendapatkan pendanaan secara berterusan di samping mencerminkan langkah-langkah dasar utama oleh Bank. Ini termasuk pengurangan Keperluan Rizab Berkanun (Statutory Reserve Requirement, SRR) pada bulan Februari 2016 dan penurunan Kadar Dasar Semalaman (Overnight Policy Rate, OPR) pada bulan Julai 2016.

Pada awal tahun 2016, kadar antara bank bagi tempoh lebih daripada sebulan, mencerminkan kenaikan kos dana berikutan persaingan untuk memperoleh pendanaan yang stabil dan pengagihan mudah tunai yang tidak sekata antarabank. Sebagai sebahagian daripada usaha menyeluruh Bank untuk memastikan mudah tunai sistem kewangan domestik mencukupi dan pasaran kewangan domestik berfungsi dengan teratur, SRR dikurangkan daripada 4.00% kepada 3.50% berkuat kuasa 1 Februari 2016. Pengurangan SRR ini menyebabkan suntikan mudah tunai yang besar ke dalam sistem perbankan, yang telah membantu melegakan keadaan pasaran antara bank. Sehubungan dengan itu, kadar antara bank bagi tempoh 1 bulan dan lebih menjadi sederhana pada separuh pertama tahun 2016. Pada bulan Jun 2016, kadar purata antara bank untuk tempoh 3 bulan turun 21 mata asas, manakala KLIBOR 3 bulan merosot 19 mata asas.

Kadar pinjaman runcit dan kadar deposit tetap secara relatif stabil pada separuh pertama tahun 2016. Kadar asas (base rate, BR) purata berwajaran bagi bank perdagangan stabil dalam julat 3.78% - 3.83% dan pada masa yang sama, kadar pinjaman purata (average lending rate, ALR) berwajaran bagi pinjaman terkumpul juga kekal stabil dalam tempoh ini. Kadar deposit tetap disebut purata bagi bank perdagangan untuk tempoh 1 hingga 12 bulan juga stabil, dalam julat 3.08% - 3.31% pada separuh pertama tahun 2016.

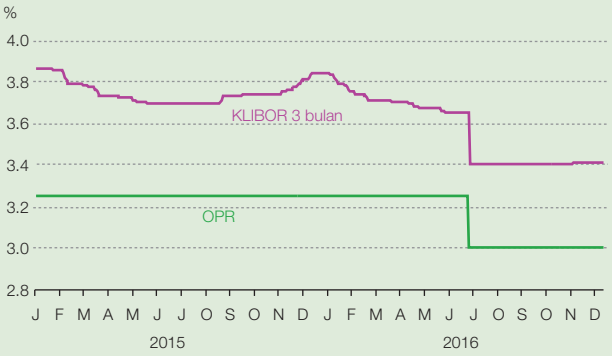
Pada separuh kedua tahun 2016, perkembangan dalam kadar faedah domestik sebahagian besarnya didorong oleh penurunan OPR pada 13 Julai 2016. Dari 1 hingga 12 Julai, kadar antara bank semalaman purata (average overnight interbank rate, AOIR) diniagakan dalam julat 3.05% - 3.19%. Ekoran penurunan OPR, AOIR lebih rendah dan menjadi stabil dalam julat lebih kecil antara 2.81% - 3.00%. Kadar antara bank bagi tempoh yang lebih panjang juga menurun selaras dengan penurunan OPR. KLIBOR 3 bulan jatuh 25 mata asas sehari selepas penurunan OPR. Pada tahun 2016, KLIBOR 3 bulan menurun 43 mata asas.

Perubahan OPR juga memberikan kesan kepada kadar pinjaman runcit dan kadar deposit tetap. BR purata berwajaran bagi bank perdagangan menurun 22 mata asas pada bulan Ogos 2016, dengan semakan ke bawah terhadap BR oleh kebanyakan bank sebanyak antara 20 - 25 mata asas, sebagai tindakbalas kepada penurunan OPR. Menjelang akhir tahun 2016, BR purata berwajaran mencatat paras paling rendah sejak diperkenalkan pada bulan Januari 2015 (Disember 2016: 3.61%; Januari 2016: 3.78%; Januari 2015: 3.81%). Pada masa yang sama, ALR berwajaran bagi pinjaman terkumpul menurun 21 mata asas pada separuh kedua tahun 2016, daripada 5.42% pada bulan Jun 2016 kepada 5.21% pada bulan Disember 2016.

Selain itu, kadar deposit tetap disebut bagi 1 hingga 12 bulan bagi bank perdagangan jatuh 18 mata asas secara purata pada bulan Julai 2016 berikutan penurunan OPR. Menjelang akhir tahun 2016, kadar ini berada dalam julat yang lebih rendah, iaitu antara 2.86% - 3.06%. Selaras dengan penurunan kadar deposit tetap, kos dana bank secara beransur-ansur menunjukkan trend menurun pada separuh kedua tahun 2016.

Rajah 2.6

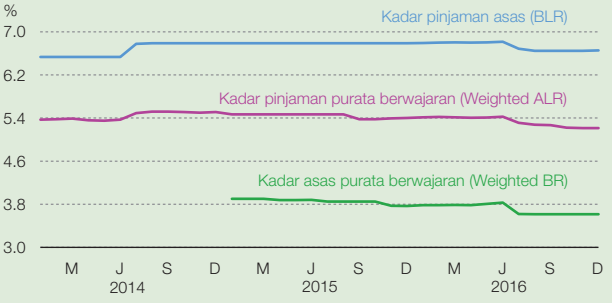
Kadar Polisi dan Kadar Pasaran Antara Bank

Sumber: Bank Negara Malaysia dan Bloomberg

Rajah 2.7

Kadar Pinjaman Bank Perdagangan (pada akhir tempoh)

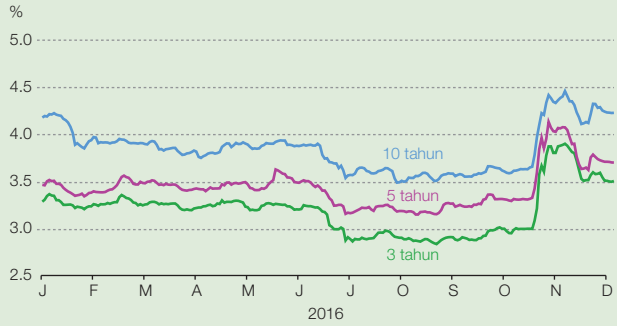

Sumber: Bank Negara Malaysia

Kadar hasil MGS meningkat menjelang akhir tahun 2016, selaras dengan perkembangan pasaran bon global

Pada tahun 2016, kadar hasil Sekuriti Kerajaan Malaysia (Malaysian Government Securities, MGS) banyak didorong oleh faktor luaran. Kadar hasil MGS 3 tahun, 5 tahun dan 10 tahun, masing-masing meningkat 24, 23 dan 4 mata asas.

Rajah 2.8

Kadar Hasil Sekuriti Kerajaan Malaysia

Sumber: Bank Negara Malaysia

Pada sepuluh bulan pertama 2016, kadar hasil disokong oleh gabungan beberapa faktor yang menyumbang kepada permintaan yang lebih tinggi terhadap bon domestik. Ini termasuk jangkaan pertumbuhan global dan juga inflasi yang rendah, rangsangan monetari yang berterusan dan kadar hasil bon kerajaan yang negatif dalam ekonomi maju. Kemasukan Terbitan Pelaburan Kerajaan Malaysia (MGII) ke dalam Indeks Bon Kerajaan JP Morgan – Pasaran Sedang Pesat Membangun (GBI-EM), yang diumumkan pada bulan Ogos, juga menyumbang kepada peningkatan permintaan terhadap bon Kerajaan Malaysia, lantas menambah tekanan menurun ke atas kadar hasil bon Kerajaan. Dalam tempoh ini, pemegangan bon Kerajaan[10] oleh bukan pemastautin meningkat RM41.1 bilion kepada RM214.8 bilion pada akhir bulan Oktober 2016. Bahagian pemegangan bukan pemastautin adalah sebanyak 34% daripada jumlah bon Kerajaan terkumpul (2015: 30%). Berikutan itu, kadar hasil MGS 3 tahun, 5 tahun dan 10 tahun, masing-masing jatuh 27, 16 dan 57 mata asas. Penurunan kadar hasil juga sebahagiannya dicerminkan oleh penurunan OPR pada bulan Julai 2016.

Trend menurun dalam kadar hasil MGS bertukar arah bermula bulan November, berikutan keputusan pilihan raya presiden AS yang telah menyebabkan turun naik dalam pasaran bon global. Jangkaan bahawa dasar menyokong pertumbuhan akan dilaksanakan di AS, yang mungkin meningkatkan pendapatan korporat AS, telah menyebabkan pengimbangan semula pelaburan portfolio oleh pelabur bukan pemastautin ke arah pasaran ekuiti AS. Hal ini mendorong penjualan yang agak besar dalam pasaran bon kerajaan global, termasuk di Malaysia.

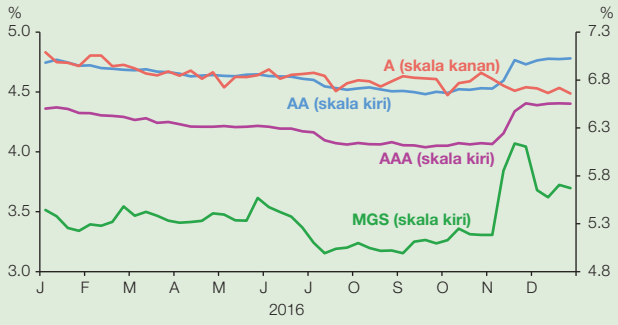
[10] Merujuk Sekuriti Kerajaan Malaysia (MGS), Terbitan Pelaburan Kerajaan Malaysia (MGII) dan Sukuk Perumahan Kerajaan (SPK).

Kadar hasil MGS 3 tahun, 5 tahun dan 10 tahun masing-masing meningkat 50, 39 dan 61 mata asas dalam tempoh yang sama. Walaupun terdapat jumlah aliran keluar bukan pemastautin yang agak besar daripada pasaran bon domestik, aliran keluar ini tidak mengimbangi sepenuhnya aliran masuk pada sepuluh bulan pertama tahun 2016. Pada tahun 2016, aliran masuk portfolio bukan pemastautin untuk pembelian bon Kerajaan Malaysia berjumlah RM16.2 bilion.

Dalam pasaran bon korporat, kadar hasil pada amnya lebih rendah, mencerminkan persekitaran kadar hasil yang lebih rendah dalam pasaran bon Kerajaan serta penurunan OPR. Meskipun terdapat pelarasan menaik terhadap kadar hasil bon Kerajaan pada bulan November, kesannya ke atas kadar hasil bon korporat[11] secara relatif terkawal disebabkan oleh pemegangan bon korporat yang rendah dan stabil oleh bukan pemastautin serta permintaan yang berterusan daripada pelabur domestik. Bagi tahun 2016, kadar hasil bon korporat dengan penarafan AAA dan AA dengan tempoh matang 5 tahun meningkat sedikit, masing-masing sebanyak 3.4 dan 4.8 mata asas. Kadar hasil bon korporat yang secara relatif stabil telah memastikan aktiviti pemerolehan dana dalam pasaran bon korporat terus menyokong keperluan pembiayaan ekonomi. Terbitan bon korporat baharu berjumlah RM137.3 bilion pada tahun 2016 (2015: RM128.8 bilion)[12] dengan sejumlah besar terbitan yang diperoleh adalah untuk membiayai projek infrastruktur dan aktiviti pembiayaan semula. Keadaan mudah tunai dan kredit dalam pasaran bon korporat juga terus kukuh pada tahun 2016, seperti ditunjukkan oleh jumlah urus niaga yang lebih tinggi sebanyak RM159.5 bilion (2015: RM114.5 bilion).

Rajah 2.9

Kadar Hasil Sekuriti Kerajaan Malaysia 5 tahun dan Kadar Hasil Bon Korporat 5 tahun

Sumber: Bank Negara Malaysia

[11] Bahagian pemegangan pelabur bukan pemastautin dalam bon korporat kekal dalam julat 2 - 3% sepanjang tiga tahun yang lepas.

[12] Merujuk sekuriti yang dikeluarkan di Malaysia oleh syarikat tempatan dan syarikat asing, sama ada sekuriti jangka pendek, jangka sederhana atau jangka panjang dalam prinsip Konvensional atau Islam.

Pasaran ekuiti domestik merosot dalam keadaan ketidakpastian pasaran yang lebih ketara

Pada tahun 2016, Indeks Komposit Kuala Lumpur FTSE Bursa Malaysia (FBM KLCI) merosot 3.0% (2015: -3.9%) dan ditutup pada 1641.73 mata, dalam keadaan ketidakpastian pasaran yang lebih ketara dan sentimen pelabur yang lembap.

Pada awal tahun 2016, pasaran ekuiti domestik terjejas oleh sentimen negatif yang timbul akibat kemerosotan harga minyak mentah dunia dan kesan limpahan daripada pergolakan pasaran saham RR China yang mengherotkan pasaran ekuiti global. Indeks FBM KLCI mencatat paras terendah pada tahun 2016, pada 1,600.92 mata pada 21 Januari 2016. Walau bagaimanapun, pasaran ekuiti global meningkat kemudian, disokong oleh sentimen positif berikutan pemulihan harga minyak mentah dunia hasil daripada jangkaan bahawa pengeluaran minyak akan dikurangkan pada masa hadapan. Peningkatan berterusan dalam FBM KLCI disokong oleh aliran masuk semula dana portfolio pelabur bukan pemastautin dalam keadaan sentimen yang bertambah baik yang didorong terutamanya oleh jangkaan penangguhan penyelarasan kadar faedah AS ke paras yang wajar. Indeks tersebut melonjak ke paras tertingginya pada tahun 2016 kepada 1727.99 mata pada 15 April 2016.

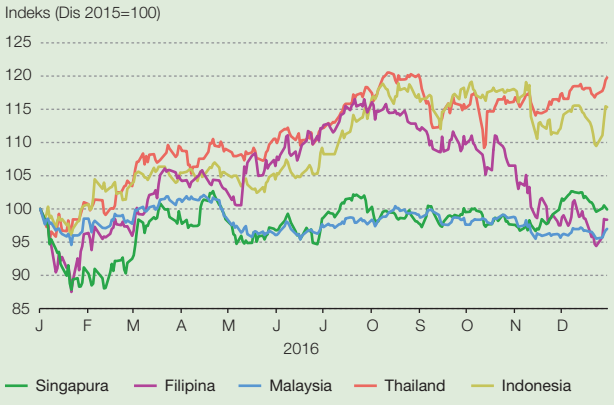
Dalam tempoh selanjutnya, prestasi pasaran terjejas dicerminkan oleh beberapa tempoh turun naik yang berselang-seli, berpunca daripada perkembangan luaran. Jangkaan pasaran yang berubah-ubah sepanjang tahun terhadap penyelarasan kadar faedah AS ke paras yang wajar, menjadi faktor penting yang mempengaruhi permintaan terhadap ekuiti serantau. Dua kejadian risiko hujung, iaitu keputusan *Brexit* pada bulan Jun dan pilihan raya presiden AS pada bulan November, menyebabkan pelabur global menyeimbangkan semula portfolio mereka, yang seterusnya mengurangkan pemegangan ekuiti dalam pasaran sedang pesat membangun. Walaupun kesan *Brexit* terhadap

pasaran ekuiti domestik hanya sementara, namun ketidakpastian yang telah meningkat berikutan keputusan pilihan raya presiden AS berterusan sehingga akhir tahun. Bagi seluruh tahun 2016, pelabur bukan pemastautin mengurangkan pemegangan ekuiti domestik mereka sebanyak RM3.2 bilion (2015: -RM19.7 bilion).

Selain cabaran-cabaran luaran tersebut, FBM KLCI juga terjejas sebahagiannya oleh pendapatan korporat yang lebih rendah, khususnya dalam sektor *minyak dan gas* serta *harta tanah*. Selain itu, pengimbangan semula Indeks MSCI yang mengurangkan wajaran Malaysia daripada 3.25% kepada 2.92% berkuat kuasa 1 Jun 2016, turut menambah tekanan menurun terhadap indeks ini.

Rajah 2.10

Indeks Ekuiti Serantau

Sumber: Bloomberg

Rajah 2.11

FBM KLCI dan Turun Naik Pulangan KLCI[1]

[1]Merujuk kepada pusingan sisihan piawai 90 hari bagi pulangan harian.

Sumber: Pengiraan Bank Negara Malaysia

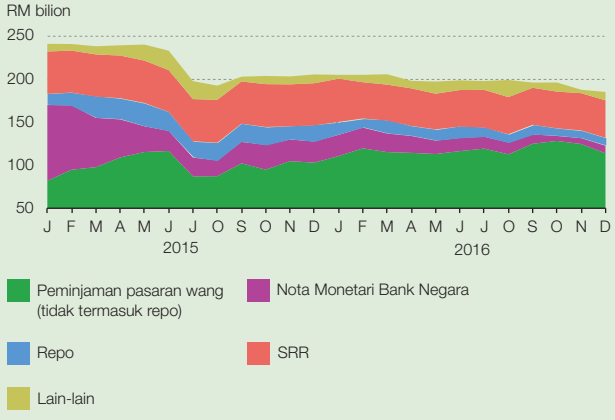
Keadaan mudah tunai keseluruhan kekal stabil dengan pertumbuhan M3 naik sedikit

Pada tahun 2016, mudah tunai sistem perbankan lebih daripada mencukupi meskipun terdapat turun naik pasaran kewangan dan pasaran pertukaran asing domestik. Pada peringkat sistem, agregat mudah tunai terkumpul di Bank Negara Malaysia adalah lebih daripada mencukupi dan stabil sepanjang tahun. Pada peringkat institusi, kebanyakan institusi perbankan terus mengekalkan kedudukan lebihan mudah tunai.

Operasi Bank pada tahun 2016 tertumpu pada usaha untuk mengekalkan kestabilan pasaran wang antara bank. Sebagai sebahagian daripada usaha menyeluruh untuk memastikan mudah tunai sistem kewangan domestik adalah mencukupi, Bank telah mengurangkan nisbah SRR daripada 4.00% kepada 3.50%, berkuat kuasa 1 Februari 2016. Berikutan itu, mudah tunai dalam seluruh sistem perbankan bertambah lalu menyebabkan aktiviti pemberian pinjaman antara bank meningkat. Hal ini membolehkan Bank mengurangkan penggunaan operasi monetari, termasuk kemudahan repo berbalik, untuk menyediakan mudah tunai kepada sistem perbankan. Menjelang akhir tahun 2016, komposisi instrumen monetari yang digunakan untuk menyerap lebihan mudah tunai juga diselaraskan untuk memberikan fleksibiliti yang lebih kepada bank dalam menguruskan kedudukan mudah tunai mereka. Tempoh bagi instrumen yang digunakan untuk menyerap lebihan mudah tunai telah beralih ke arah tempoh matang yang lebih pendek. Ini lantas membolehkan dana yang dipinjamkan kepada Bank akan matang secara lebih

Rajah 2.12

Mudah Tunai Ringgit Terkumpul di Bank Negara Malaysia (pada akhir tempoh)

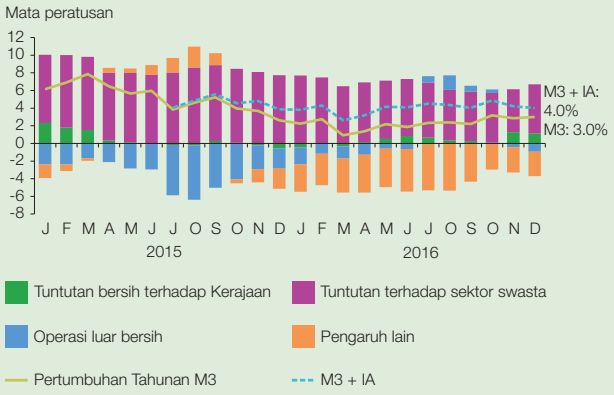

Sumber: Bank Negara Malaysia

kerap hingga membolehkan bank-bank bersedia untuk menghadapi pengeluaran dana secara tiba-tiba yang berpunca daripada aliran keluar.

Mudah tunai sektor swasta, seperti yang diukur oleh wang secara luas (M3), mencatat kadar pertumbuhan tahunan 3.0% pada tahun 2016 (2015: 2.6%). Kadar perkembangan M3 disokong oleh pengeluaran kredit yang berterusan oleh bank untuk perniagaan dan isi rumah. Namun, perkembangan M3 diimbangi oleh aliran keluar asing bersih. Pertumbuhan M3 juga diimbangi kesan pengelasan semula dan peningkatan dalam Akaun Pelaburan Islam, seperti ditunjukkan oleh penguncupan dalam 'pengaruh lain'. Jika mengambil kira kesan pengelasan semula, pertumbuhan M3 lebih tinggi pada 4.0% tahun ini. Sementara itu, jumlah deposit dalam sistem perbankan[13] mencatat kadar pertumbuhan tahunan 2.0% pada tahun 2016, berbanding dengan 2.3% pada tahun 2015. Ini disebabkan terutamanya oleh pengurangan jumlah deposit yang disimpan oleh perniagaan (2016: -2.3%, 2015: 0.9%). Sementara itu, jumlah deposit isi rumah terus meningkat 5.1% (2015: 5.3%).

Rajah 2.13

Sumbangan kepada Pertumbuhan M3

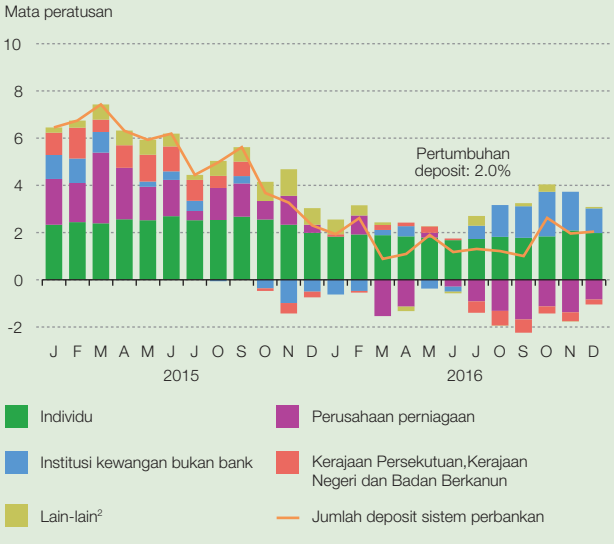

Nota: Mulai bulan Julai 2015, penyusunan M3 telah diselaraskan untuk tidak mengambil kira Akaun Pelaburan Islam (Islamic Investment Account, IA) disebabkan oleh pengelasan semula data. Ini dicerminkan sebagai sumbangan negatif melalui pengaruh lain. Garis titik mewakili pertumbuhan M3 sekiranya pengelasan semula ini tidak dilaksanakan.

Sumber: Bank Negara Malaysia

Rajah 2.14

Sumbangan kepada Deposit Sistem Perbankan[1] Pertumbuhan Mengikut Penyimpan

[1] Tidak termasuk deposit antara bank domestik.
[2] Termasuk entiti domestik lain dan entiti asing.

Sumber: Bank Negara Malaysia

Pembiayaan kepada sektor swasta adalah sejajar dengan kegiatan ekonomi

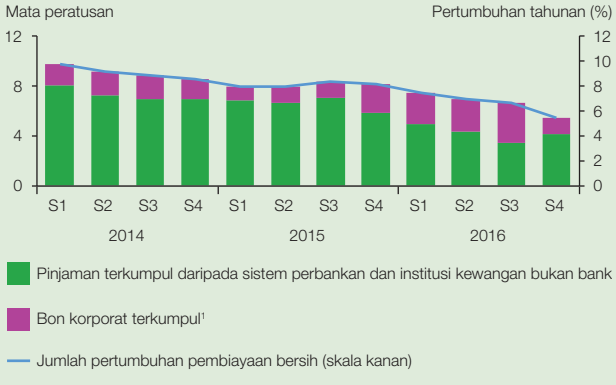
Meskipun berlatarkan persekitaran yang masih tidak menentu, pengantaraan kewangan domestik terus berfungsi tanpa gangguan sepanjang tahun. Pembiayaan bersih melalui sistem perbankan, institusi kewangan bukan bank[14] dan pasaran bon korporat meningkat 5.5% pada tahun 2016 (2015: 8.2%). Kadar pertumbuhan pembiayaan bersih yang lebih sederhana pada tahun ini adalah sejajar dengan kegiatan ekonomi, mencerminkan terutamanya kadar pertumbuhan pinjaman terkumpul[15] yang lebih rendah (2016: 5.3%; 2015: 7.5%). Pembiayaan melalui pasaran bon korporat kekal kukuh, namun dari segi pertumbuhan tahunan, jumlah nilai bon korporat terkumpul pada akhir Disember lebih rendah pada 6.1% tahun ini (2015: 10.7%). Hal ini disebabkan terutamanya oleh asas lebih tinggi pada bulan Disember 2015 berikutan terbitan besar sekali sahaja oleh beberapa syarikat.

Pinjaman perniagaan terkumpul[16] meningkat dengan lebih perlahan pada kadar 4.8% (2015: 7.7%), didorong jumlah pinjaman yang sederhana dalam sektor *perlombongan dan kuari*; *perdagangan borong dan*

[13] Tidak termasuk deposit oleh bank.
[14] Institusi kewangan bukan bank terdiri daripada institusi kewangan pembangunan (IKP), Lembaga Pembiayaan Perumahan Sektor Awam (dahulunya Bahagian Pinjaman Perumahan Perbendaharaan), syarikat insurans dan syarikat broker saham, dan lain-lain.
[15] Termasuk pinjaman terkumpul yang diberikan oleh sistem perbankan dan institusi kewangan bukan bank.
[16] Termasuk pinjaman terkumpul perusahaan awam (PE), tetapi tidak termasuk pinjaman terkumpul institusi kewangan domestik, institusi kewangan bukan bank domestik, Kerajaan, entiti domestik lain, dan entiti asing dengan sistem perbankan dan IKP.

Rajah 2.15

Jumlah Pembiayaan Bersih kepada Sektor Swasta Melalui Bank, Institusi Kewangan Bukan Bank dan Bon Korporat

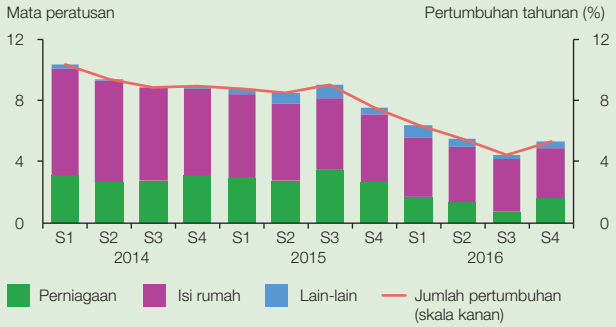

[1] Tidak termasuk terbitan oleh Cagamas dan bukan pemastautin.

Sumber: Bank Negara Malaysia

runcit, *restoran dan hotel; elektrik, gas dan bekalan air* dan *pertanian*. Pertumbuhan kredit yang sederhana kepada perniagaan mencerminkan aktiviti ekonomi yang lebih perlahan walaupun tiada bukti jelas bahawa akses kepada pembiayaan telah diketatkan secara meluas. Semua segmen perniagaan mencatat kadar kelulusan pinjaman yang stabil. Pertumbuhan pinjaman perniagaan terkumpul yang lebih perlahan sebahagiannya turut disebabkan oleh jumlah pembayaran balik sekali sahaja yang besar oleh beberapa syarikat. Jika ditolak pembayaran balik ini, pertumbuhan tahunan pinjaman perniagaan terkumpul akan menjadi lebih tinggi. Pertumbuhan pembiayaan kepada PKS kekal kukuh pada 9.0% pada akhir Disember 2016. Paras pengeluaran pinjaman kepada perniagaan, termasuk PKS, juga

Rajah 2.16

Pinjaman Terkumpul Mengikut Peminjam[1]

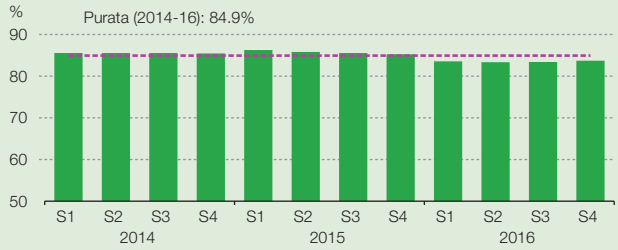

[1] Terdiri daripada pinjaman terkumpul sistem perbankan dan institusi kewangan bukan bank.

Sumber: Bank Negara Malaysia

Rajah 2.17

Kadar Kelulusan Pinjaman Sistem Perbankan kepada Perniagaan[1]

[1] Sistem perbankan sahaja

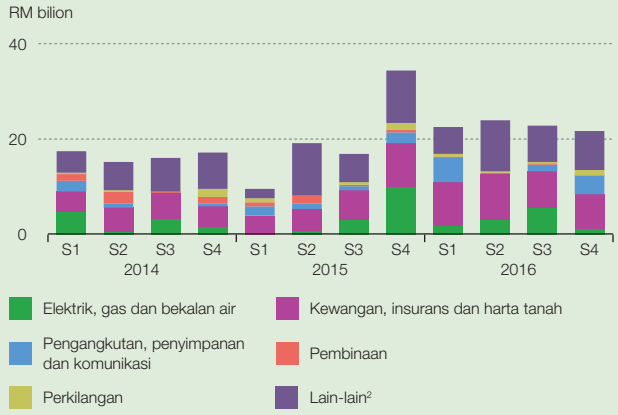
Sumber: Bank Negara Malaysia

mampan (purata bulanan 2016: RM58.7 bilion; 2015: RM59.0 bilion) dengan jumlah pinjaman yang lebih besar diberikan kepada sektor *pengangkutan, penyimpanan dan komunikasi; pertanian; pembinaan* dan *harta tanah.*

Permintaan perniagaan terhadap pendanaan daripada pasaran modal terus kukuh dengan pasaran bon menjadi sumber utama pembiayaan sektor swasta. Terbitan bon korporat baharu[17] berjumlah RM91.1 bilion pada tahun 2016 (2015: RM79.9 bilion) dengan terbitan terutamanya oleh sektor *kewangan, insurans dan harta tanah; infrastruktur* dan *elektrik, gas dan bekalan air.* Sejumlah besar terbitan yang diperoleh adalah untuk membiayai projek infrastruktur dan

Rajah 2.18

Terbitan Kasar Bon Korporat Mengikut Sektor[1]

[1] Tidak termasuk terbitan dari institusi kewangan, Cagamas dan bukan pemastautin.
[2] Termasuk sektor *infrastruktur, perdagangan borong dan runcit, restoran dan hotel* dan *perlombongan dan kuari.*

Sumber: Bank Negara Malaysia

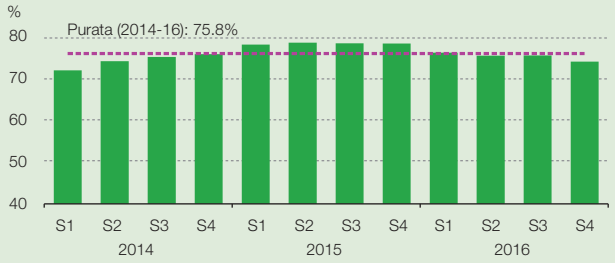
[17] Tidak termasuk dana yang diperoleh institusi kewangan, Cagamas dan bukan pemastautin.

aktiviti pembiayaan semula. Pembiayaan melalui pasaran ekuiti[18], bagaimanapun, lebih rendah sebanyak RM7.0 bilion pada tahun 2016 (2015: RM11.3 bilion) berikutan ketidakpastian dalam persekitaran pasaran global yang telah menjejaskan sentimen pasaran dalam negeri.

Hutang isi rumah[19] terus meningkat walaupun lebih sederhana pada kadar 5.4% pada tahun 2016 (2015: 7.3%). Hal ini disebabkan oleh pertumbuhan permintaan dalam negeri yang sederhana, dan sebahagiannya oleh langkah awalan kehematan makro dan mikro yang dilaksanakan oleh Bank untuk memastikan paras hutang isi rumah kekal pada tahap yang berhemat. Pertumbuhan kebanyakan jenis pinjaman lebih sederhana, khususnya pinjaman untuk *pembelian harta bukan kediaman; pembelian sekuriti* dan *pembelian kereta penumpang*. Pertumbuhan *pinjaman harta kediaman* yang mencakupi 50.0% daripada jumlah hutang isi rumah, juga meningkat secara sederhana pada kadar 9.1% pada tahun 2016 (2015: 11.0%). Walau bagaimanapun, peminjam yang mampu membayar balik hutang terus mendapat akses kepada pembiayaan harta kediaman, disokong oleh kadar kelulusan yang stabil meliputi semua segmen harga rumah.

Rajah 2.19

Kadar Kelulusan Pinjaman Sistem Perbankan kepada Isi Rumah untuk Pembelian Harta Kediaman[1]

[1] Sistem Perbankan sahaja.

Sumber: Bank Negara Malaysia

[18] Tidak termasuk terbitan institusi kewangan dan bukan pemastautin.

[19] Terdiri daripada pinjaman isi rumah terkumpul yang diberikan oleh bank dan institusi kewangan bukan bank. Institusi kewangan bukan bank terdiri daripada dua institusi kewangan pembangunan, Lembaga Pembiayaan Perumahan Sektor Awam, syarikat insurans dan broker saham, dan lain-lain.

Turun Naik dan Terputusnya Perkaitan Kadar Pertukaran dengan Asas-asas Ekonomi: Struktur atau Kitaran?

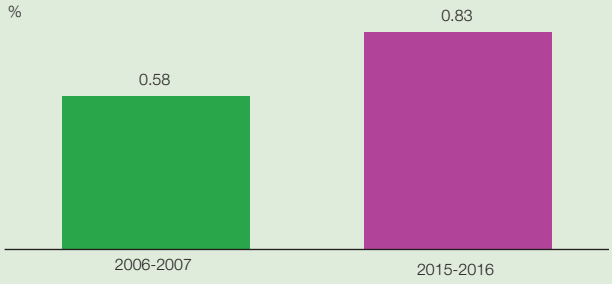
Oleh Ng Jiale, Syed Akmal Shafiq Syed Haris dan Sim Wee Haw

Pengenalan

Dalam beberapa tahun kebelakangan ini, mata wang pasaran sedang pesat membangun mengalami turun naik yang ketara dalam keadaan kadar pertukaran yang tidak menentu, terutamanya selepas krisis kewangan di negara-negara maju (Rajah 1). Turun naik ini semakin berterusan dan ketara, sehingga tahap yang menyebabkan beberapa episod terputusnya perkaitan kadar pertukaran, iaitu situasi yang menggambarkan penyimpangan yang berpanjangan antara pergerakan kadar pertukaran dengan asas-asas ekonomi (exchange rate disconnect). Keadaan terputusnya perkaitan kadar pertukaran ini mencerminkan interaksi antara pertembungan faktor-faktor yang telah membentuk landskap monetari global dalam beberapa tahun kebelakangan ini. Beberapa pendorong turun naik yang besar dalam kadar pertukaran adalah bersifat kitaran. Ini sebahagiannya disebabkan oleh kitaran sentimen pengambilan risiko ("risk-on") dan penghindaran risiko ("risk-off") akibat perubahan jangkaan pelabur terhadap prospek pertumbuhan global, hala tuju dasar dan perkembangan geopolitik. Walau bagaimanapun, anggapan bahawa semua turun naik ini berpunca daripada perkembangan dan ketidakpastian kitaran global seolah-olah menunjukkan gelombang dan bukannya arus yang menjadi asas perkembangan itu kerana pasaran pertukaran asing global telah berkembang dari segi struktur sejak beberapa tahun yang lalu. Rencana ini melihat perubahan struktur dalam pasaran pertukaran asing global dan kesan daripada perubahan dalam landskap ini terhadap turun naik kadar pertukaran, serta implikasi penting terhadap ekonomi sedang pesat membangun terbuka yang kecil.

Rajah 1

Purata Turun Naik Intrahari Mata Wang Pasaran Sedang Pesat Membangun Berbanding dengan Dolar AS

Nota: Turun naik intrahari diukur menggunakan jurang antara nilai kadar pertukaran mata wang yang tinggi dengan yang rendah ketika hari tersebut. Pasaran sedang pesat membangun termasuk Malaysia, Indonesia, Korea, Singapura, Thailand, China Taipei, India, Filipina, RR China, Mexico, Brazil, Colombia dan Afrika Selatan.

Sumber: Bloomberg

Perubahan struktur pasaran kewangan global telah mengakibatkan turun naik kadar pertukaran yang lebih ketara dan terputusnya perkaitan kadar pertukaran dengan asas-asas ekonomi dalam tempoh yang berpanjangan

Sebahagian besar daripada punca peningkatan turun naik kadar pertukaran dalam beberapa tahun kebelakangan ini boleh dikaitkan dengan faktor kitaran seperti pengenalan dasar monetari bukan konvensional yang belum pernah dilaksanakan sebelum ini oleh negara maju utama dalam tahun-tahun selepas krisis. Selain itu, turun naik kadar pertukaran juga dikaitkan dengan perkembangan global yang telah menyebabkan perubahan sentimen pasaran kewangan global. Evolusi struktur

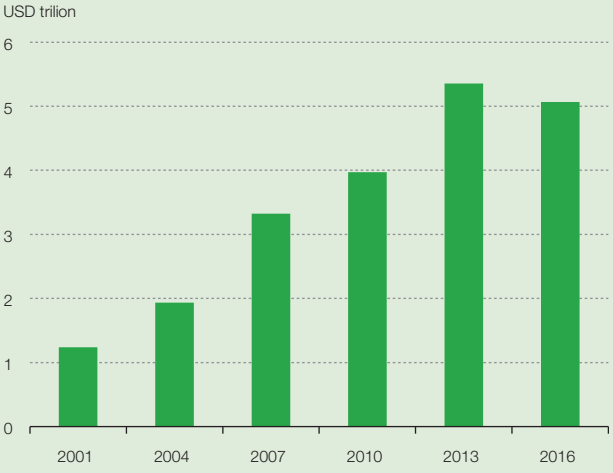
pasaran pertukaran asing global mungkin telah memburukkan lagi tahap dan keadaan turun naik kadar pertukaran yang berterusan. Pasaran semakin berkembang dari segi saiz dan melangkaui pertumbuhan aktiviti ekonomi asas. Pada masa yang sama, peserta pasaran dan tingkah laku mereka juga menunjukkan perubahan yang sejajar dengan pasaran yang semakin kompleks. Perkembangan struktur ini, bersama-sama ketegaran struktur seperti pergantungan yang berterusan kepada dolar Amerika Syarikat (AS), berkemungkinan menyumbang kepada turun naik yang lebih ketara dalam kadar pertukaran.

A. Pasaran pertukaran asing global yang lebih besar dan kompleks

Meskipun terdapat pengawalseliaan kewangan yang lebih ketat dan kelembapan ekonomi dan perdagangan dunia yang berpanjangan (secular slowdown), pasaran pertukaran asing global secara keseluruhan masih merupakan pasaran kewangan terbesar di dunia. Ekoran daripada aktiviti globalisasi selama beberapa tahun, serta pemansuhan pengawalseliaan (deregulation) dan pertumbuhan perkhidmatan kewangan, saiz pasaran pertukaran asing global tidak mungkin mengecil dalam tempoh terdekat. Walaupun laporan terkini daripada BIS Triennial Central Bank Survey of Foreign Exchange and Over-The-Counter (OTC) Derivatives Market Activity menunjukkan sedikit pengurangan dalam jumlah perdagangan pertukaran asing global, pasaran tersebut terus berkembang lebih daripada empat kali dalam tempoh 15 tahun yang lalu (Rajah 2). Sebahagian besar daripada kenaikan dalam hasil jualan (turnover) pertukaran asing ini dipacu oleh aktiviti perdagangan 'institusi kewangan lain' yang bertambah giat. 'Institusi' ini termasuk bank yang lebih kecil, dana bersama, dana pasaran wang, syarikat insurans, dana pencen, dana lindung nilai, dana mata wang, bank pusat, dan lain-lain (Rajah 3). Hasil jualan yang meningkat didorong oleh aktiviti yang lebih giat oleh pedagang yang aktif dan kerap menjalankan urus niaga (high-frequency traders) dan bank lebih kecil serta kemunculan pelabur runcit (individu dan institusi lebih kecil).

Rajah 2

Jumlah Hasil Jualan Pertukaran Asing

Nota: Diselaraskan bagi pengiraan dua kali antara peniaga tempatan dengan peniaga merentas sempadan, pada asas 'bersih-bersih'.

Sumber: Bank for International Settlements (BIS)

Rajah 3

Jumlah Hasil Jualan Pertukaran Asing Global oleh Pihak Lain yang Berkenaan

Nota: Diselaraskan bagi pengiraan dua kali antara peniaga tempatan dengan peniaga merentas sempadan, pada asas 'bersih-bersih'.

Sumber: Bank for International Settlements (BIS)

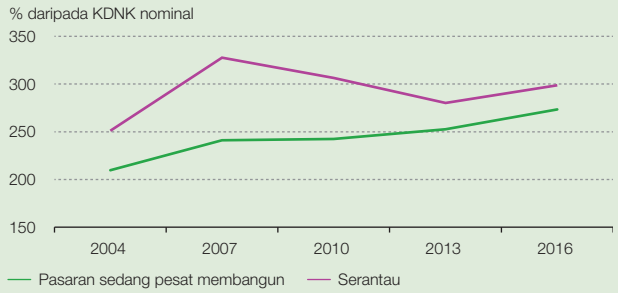
Satu perubahan struktur penting yang menyebabkan peningkatan perdagangan pertukaran asing ialah bertambahnya dagangan secara elektronik dan algoritma, yang mengurangkan kos urus niaga dengan ketara dan meningkatkan mudah tunai pasaran. Walaupun perubahan ini telah memperdalam pasaran pertukaran asing, perubahan ini secara tidak langsung juga telah mendedahkan pasaran kepada tingkah laku yang lebih bersifat spekulatif dan turun naik yang lebih besar. Hal ini jelas berlaku khususnya semasa episod ketidakpastian yang nyata, apabila pedagang cenderung menunjukkan tingkah laku berkelompok (herd behaviour), lantas membawa kepada pengurangan mudah tunai yang boleh mengakibatkan perubahan harga yang mendadak dan seterusnya mengakibatkan keadaan turun naik kadar pertukaran yang tinggi.

B. Perdagangan pertukaran asing global melangkaui aliran ekonomi benar

Dalam beberapa tahun yang lalu, apabila aliran kewangan global melangkaui aliran perdagangan, hasil jualan pertukaran asing mata wang serantau juga telah meningkat jauh melebihi aktiviti ekonomi benar[1] (Rajah 4 dan 5). Ini menunjukkan bahawa peranan permintaan asas terhadap mata wang yang dipacu oleh perdagangan global menjadi kurang penting dalam menentukan kadar pertukaran. Kini, pergerakan kadar pertukaran lebih terdedah kepada aliran kewangan, yang sebahagian besarnya dipacu oleh pelabur portfolio dan pedagang mata wang, yang lazimnya mudah berubah fikiran. Oleh itu, sebahagian besar daripada perdagangan pertukaran asing telah bertindak balas kepada perubahan sentimen pelabur dan faktor luaran, lalu menyebabkan turun naik kadar pertukaran menjadi lebih ketara.

Rajah 4

Hasil Jualan Pertukaran Asing/KDNK

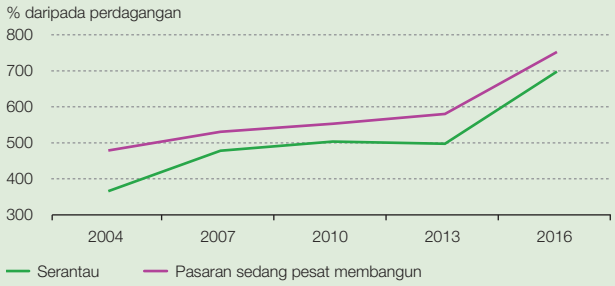

Nota: Negara serantau termasuk Malaysia, Indonesia, Korea, Singapura, Thailand, China Taipei, India, Filipina dan RR China manakala pasaran sedang pesat membangun termasuk Mexico, Brazil, Colombia, Afrika Selatan dan negara serantau. Data 2016 hanya sehingga suku ketiga.

Sumber: Bank for International Settlements (BIS) dan Bloomberg

Rajah 5

Hasil Jualan Pertukaran Asing/Perdagangan

Nota: Negara serantau termasuk Malaysia, Indonesia, Korea, Singapura, Thailand, China Taipei, India, Filipina dan RR China manakala pasaran sedang pesat membangun termasuk Mexico, Brazil, Colombia, Afrika Selatan dan negara serantau. Data 2016 hanya sehingga suku ketiga.

Sumber: Bank for International Settlements (BIS) dan Bloomberg

C. Persekitaran kadar faedah rendah yang berpanjangan dan tahap mudah tunai yang tinggi dalam sistem kewangan global

Sembilan tahun selepas krisis kewangan di negara maju, kadar dasar di bank pusat utama kekal menghampiri sifar, dengan langkah pelonggaran kuantitatif masih diteruskan. Malah, kadar dasar bagi sesetengah bank pusat telah menjadi negatif. Walaupun kadar faedah yang rendah dan persekitaran mudah tunai yang tinggi pada mulanya dianggap bersifat sementara dan dilihat sebagai suatu kitaran, terdapat pandangan yang menyatakan bahawa selepas sembilan tahun berlalu, keadaan ini pada dasarnya telah mengubah tingkah laku pasaran. Tingkah laku global untuk mendapatkan hasil menjadi semakin mendasar (entrenched) dan struktural. Apabila Federal Reserve AS mula mengembalikan kadar faedah AS ke paras yang wajar, tingkah laku tersebut mula berubah arah. Namun, kadar faedah akan kekal rendah. Haluan dasar monetari yang mencapah (diverging) antara AS dengan ekonomi maju lain juga akan terus menyebabkan aliran modal berubah dan turun naik yang ketara dalam mata wang pasaran sedang pesat membangun. Hakikatnya ialah kejutan ekonomi, kewangan dan geopolitik pada masa hadapan akan menjadi perkara lazim dalam keadaan insentif berterusan untuk mendapatkan aset yang menjana pulangan yang lebih tinggi. Ini akan menyebabkan perubahan yang berterusan antara aliran masuk modal untuk mendapatkan hasil yang besar disusuli dengan kebalikan yang mendadak lantas mengakibatkan mata wang pasaran sedang pesat membangun lebih mudah terjejas kepada turun naik dan susut nilai yang melebihi paras lazim (overshooting).

[1] Ini juga berlaku pada peringkat global. Hasil jualan pertukaran asing telah meningkat lebih daripada aktiviti ekonomi benar, sama ada dari segi ukuran KDNK, hasil jualan ekuiti atau aliran perdagangan kasar (The USD4 trillion question: What explains FX growth since the 2007 survey, BIS 2010).

D. Kebergantungan yang berterusan kepada dolar AS

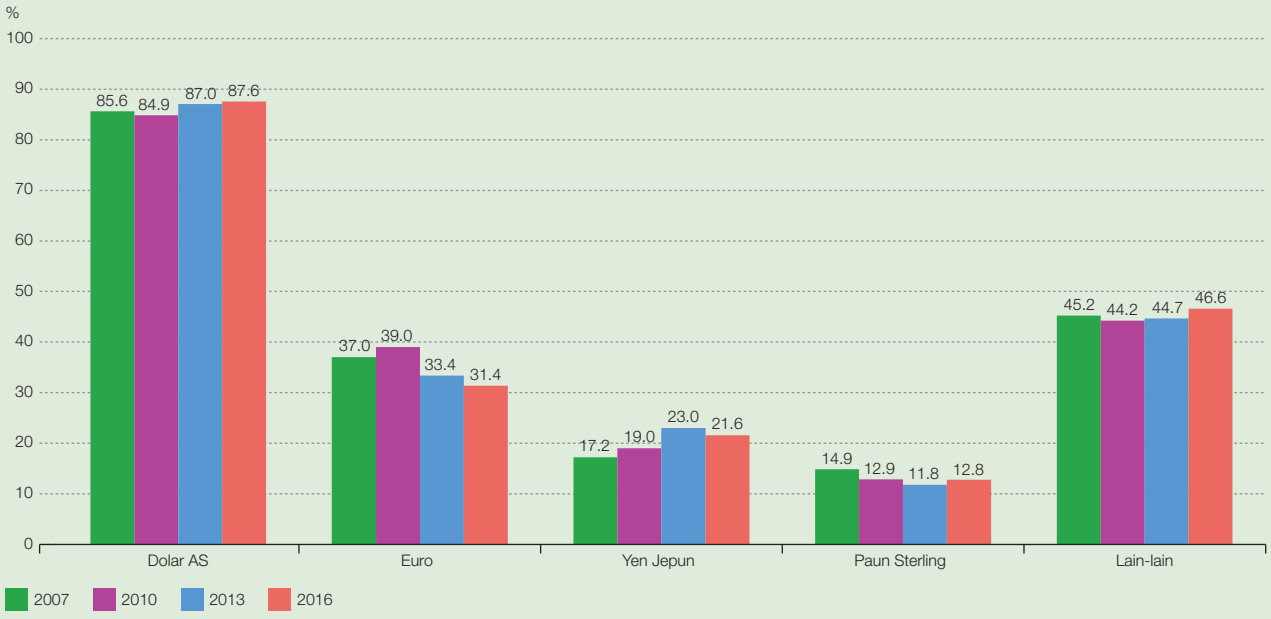
Walaupun terdapat usaha yang gigih pada peringkat global untuk menggalakkan peralihan daripada dolar AS sebagai mata wang rizab global yang utama, kenyataannya ialah dolar AS terus menambah bahagian pasarannya dari segi hasil jualan pada tahun 2016 (Rajah 6). Apabila dolar AS terus mendominasi pasaran kewangan global, kelemahan atau kekuatan dolar AS secara relatif terus memacu aliran kewangan antarabangsa. Disebabkan pentingnya dolar AS, pelabur cenderung untuk bertindak balas terhadap perkembangan yang boleh mempengaruhi mata wang itu dan bukannya atas kekukuhan ekonomi domestik masing-masing. Hasilnya, pergerakan kadar pertukaran mencerminkan perkembangan ekonomi dan dasar di AS dan bukannya asas-asas ekonomi negara tempat pelabur global melabur.

E. Tingkah laku pelabur yang berubah-ubah dalam keadaan pengurus aset yang bertambah

Tahun-tahun kebelakangan ini turut menyaksikan pertambahan bilangan pengurus aset dalam pasaran kewangan global. Syarikat pengurusan aset (asset management companies, AMC) sehingga kini tidak tertakluk pada rejim pengawalseliaan yang sama yang dikenakan terhadap bank berikutan krisis kewangan global[2,3]. Didorong oleh tekanan kedudukan kewangan pelabur asal (dana pencen dan syarikat insurans), tingkah laku AMC boleh menyebabkan turun naik yang ketara dalam pasaran kewangan dan pertukaran asing global. Model perniagaan AMC yang besar boleh menambahkan turun naik dan meningkatkan korelasi pasaran aset memandangkan pandangan mereka boleh mempengaruhi keputusan perniagaan pelabur lain yang lebih kecil. Selain itu, alat pengurusan risiko yang lazim digunakan dalam kalangan AMC juga boleh menjana hasil perdagangan yang serupa.

Rajah 6

Bahagian Jualan Harian Purata Mata Wang Utama Terpilih dalam Pasaran Pertukaran Asing Global

Nota: Memandangkan dua mata wang terlibat dalam setiap transaksi, jumlah bahagian setiap mata wang ialah 200%.

Sumber: Bank for International Settlements (BIS)

[2] Aset di bawah Pengurusan (Assets under Management, AUM) oleh 500 AMC terbesar telah meningkat dengan pantas sebanyak sekali ganda daripada USD35 trilion pada tahun 2002 kepada USD70 trilion pada tahun 2012. Industri ini didominasi terutamanya oleh beberapa peserta besar, dengan bahagian 20 AMC terbesar mencakupi kira-kira 40% daripada jumlah AUM 500 AMC terbesar pada tahun 2012.

[3] Industri pengurusan aset termasuk pelbagai instrumen pelaburan (seperti dana bersama, dana dagangan bursa, dana pasaran wang, dana ekuiti swasta, dan dana lindung nilai) dan syarikat pengurusan masing-masing (IMF Global Financial Stability Report, April 2015).

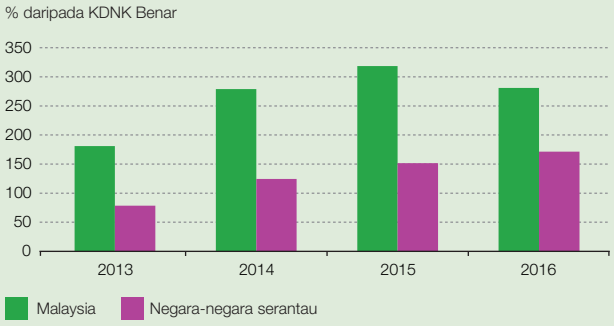
Pelaburan AMC dalam aset pasaran sedang pesat membangun melalui indeks penanda aras juga menampakkan kemungkinan kelemahan yang akan berlaku. Strategi pengimbangan semula yang sederhana (misalnya komposisi negara dan wajaran) boleh menyebabkan pelarasan portfolio yang besar, yang boleh meningkatkan turun naik pasaran ekonomi sedang pesat membangun dengan nyata. Tingkah laku berkelompok AMC ini biasanya boleh menyebabkan pengurus dana tidak menumpukan perhatian terhadap asas-asas aset dan menyebabkan turun naik yang ketara dalam pasaran pertukaran asing, khususnya apabila mudah tunai pasaran adalah rendah.

F. Peningkatan spekulasi dalam pasaran kontrak hadapan tanpa serahan (non-deliverable forward, NDF)

Pasaran NDF, khususnya bagi mata wang yang tidak boleh didagangkan pada peringkat antarabangsa, telah lama wujud. Pasaran NDF muncul dan menjadi semakin penting dalam rejim dasar yang bercirikan sekatan terhadap penyertaan asing dalam pasaran pertukaran asing domestik dan serahan luar pesisir. Lazimnya, pelabur akan menggunakan pasaran NDF untuk memintas dagangan pasaran dalam negeri bagi tujuan perlindungan nilai dan spekulasi. Walaupun pasaran NDF adalah kabur, tidak menentu dan tidak dikawal selia, saiznya terus berkembang[4]. Hasil jualan dalam kalangan enam mata wang yang mempunyai pasaran NDF terbesar di dunia[5] meningkat pada kadar lebih cepat sebanyak 8.7% antara tahun 2013 hingga 2016. Enam mata wang ini mencakupi dua pertiga daripada jumlah keseluruhan NDF. Ekonomi sedang pesat membangun yang kecil dan terbuka menghadapi risiko besar kerana saiz jumlah dagangan NDF boleh melangkaui dan menguasai faktor-faktor lain dengan mudah dalam menentukan kadar pertukaran (Rajah 7). Walaupun pasaran NDF ini menyediakan suatu ruang kepada sebilangan peserta untuk melindung nilai dedahan mata wang, namun pasaran terdedah kepada tingkah laku spekulatif, terutamanya semasa tempoh ketidakpastian pasaran. Malah, kajian menunjukkan bahawa 60-80% daripada dagangan NDF bersifat spekulatif[6]. Kegiatan spekulasi dalam pasaran NDF boleh menyebabkan herotan besar dalam proses penentuan harga pasaran pertukaran asing domestik dalam ekonomi sedang pesat membangun. Ini seterusnya boleh menyebabkan terputusnya perkaitan yang ketara antara pergerakan kadar pertukaran dengan aktiviti ekonomi benar di pasaran dalam negeri. Bagi Malaysia, hal ini paling jelas kelihatan apabila kadar NDF ringgit luar pesisir menyimpang dengan ketara daripada kadar dalam negeri selepas pilihan raya presiden AS (Rajah 8). Hal ini juga menyokong usaha Bank Negara Malaysia untuk memperkukuh dasar melarang ringgit didagangkan pada peringkat antarabangsa dan menumpukan pada usaha memindahkan urus niaga yang berkaitan dengan ringgit kembali ke pasaran dalam negeri.

Rajah 7

Jumlah Urus Niaga Kontrak Hadapan Tanpa Serahan (NDF)/KDNK

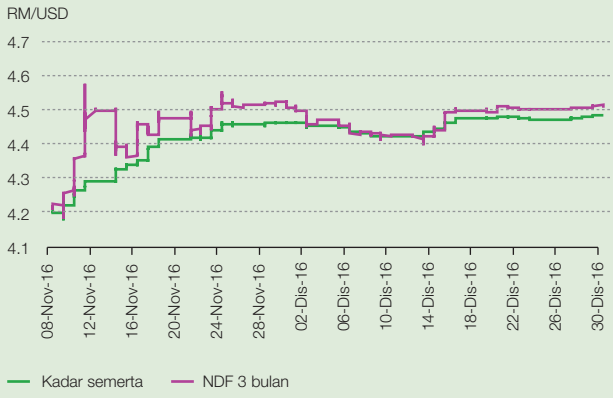

Nota: Negara-negara serantau termasuk Indonesia, Korea, China Taipei, India dan Filipina. Jumlah NDF hanya merujuk mata wang serantau berbanding dengan dolar AS.

Sumber: Bloomberg dan Haver Analytics

Rajah 8

Harga Intrahari Ringgit dalam Pasaran Luar Pesisir dan Pasaran Dalam Negeri

Sumber: Bloomberg

[4] Laporan BIS Triennial Central Bank Survey of Foreign Exchange and OTC Derivatives Market Activity menunjukkan bahawa hasil jualan NDF dalam dolar berkembang 5.3% antara April 2013 hingga April 2016.

[5] BIS mendedahkan bahawa enam mata wang terutama yang didagangkan dalam pasaran NDF dari segi hasil jualan ialah renminbi China, won Korea, rupee India, dolar Taiwan Baharu, real Brazil, dan ruble Rusia.

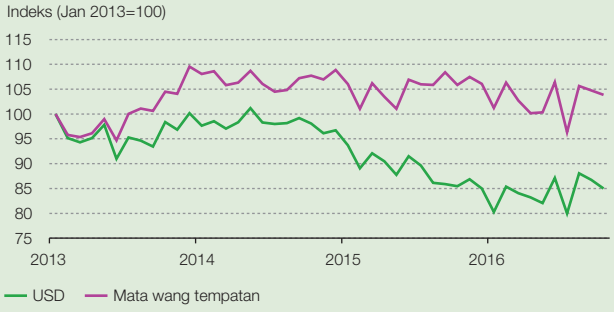
[6] Federal Reserve Bank of New York 'An Overview of Non-Deliverable Foreign Exchange Forward Markets' (Mei 2005).

Kesan limpahan negatif terhadap ekonomi benar berikutan ketidakstabilan pasaran pertukaran asing

Teori daripada buku teks biasanya menyatakan bahawa susut nilai kadar pertukaran seharusnya menyokong eksport dan seterusnya perdagangan kerana kadar pertukaran yang lebih lemah meningkatkan daya saing eksport. Walau bagaimanapun, pengalaman negara serantau baru-baru ini menunjukkan bahawa sokongan kadar pertukaran yang lebih lemah dalam merangsang daya saing eksport agak terhad. Meskipun terdapat susut nilai yang besar dalam beberapa tahun kebelakangan ini, eksport ekonomi serantau tidak mencatat peningkatan yang ketara. Di Asia, walaupun susut nilai berbanding dengan dolar AS secara purata ialah 13% antara September 2014 hingga Oktober 2016, manfaatnya hanya dapat dirasai dalam bentuk keuntungan pertukaran. Dalam tempoh yang sama, eksport serantau dalam nilai dolar AS menguncup 13.2%, tetapi hanya merosot 1% dalam nilai mata wang tempatan. Hal ini disokong oleh kadar pertukaran yang menguntungkan dan bukannya permintaan yang lebih kukuh (Rajah 9). Selain permintaan global yang rendah dan tidak sekata berikutan perdagangan global yang lemah, dolar AS yang lebih kukuh berbanding dengan kebanyakan mata wang juga menunjukkan bahawa susut nilai efektif bagi mana-mana mata wang adalah terhad. Pada masa yang sama, rantaian bekalan global menunjukkan bahawa kebanyakan eksport mengandungi komponen import dan oleh itu kosnya meningkat apabila mata wang domestik menjadi lebih lemah.

Rajah 9

Eksport Nominal Ekonomi Serantau dalam Dolar AS dan Mata Wang Tempatan

Nota: Pelarasan bermusim eksport nominal negara serantau (Malaysia, Indonesia, Thailand, Korea dan Filipina) dalam USD dan mata wang tempatan. Data sehingga Oktober 2016 sahaja.

Sumber: CEIC

Walaupun kebanyakan ekonomi Asia berada dalam kedudukan yang lebih baik untuk menangani susut nilai dan turun naik kadar pertukaran yang melampau, terputusnya perkaitan kadar pertukaran yang berpanjangan lambat laun boleh melimpah kepada ekonomi benar. Kesan limpahan ini boleh dilihat dalam pelbagai bentuk. Ini termasuk inflasi yang lebih tinggi kerana kelemahan mata wang yang berlarutan mendesak pengeluar untuk memindahkan kos yang lebih tinggi kepada pengguna, di samping kemungkinan tekanan hutang luar dan pertukaran asing, sentimen yang lemah dalam kalangan isi rumah dan perniagaan, dan juga kitaran ganas daripada jangkaan sendiri yang menjadi kenyataan (self-fulfilling expectations).

Cabaran semakin meningkat kepada pembuat dasar untuk menyeimbangkan kos dengan manfaat kadar pertukaran yang fleksibel

Apabila turun naik kadar pertukaran menjadi semakin ketara dan berpanjangan, pembuat dasar perlu menyeimbangkan antara manfaat membenarkan kadar pertukaran yang fleksibel untuk bertindak sebagai penyerap kejutan ekonomi, dengan kos yang mungkin ditanggung kerana membenarkan pelarasan ketara dalam kadar pertukaran. Walaupun kadar pertukaran yang fleksibel bermanfaat dalam keadaan yang normal, pembuat dasar hendaklah kekal pragmatik,

terutamanya semasa tempoh ketidakpastian yang tinggi. Bank pusat sebagai pengawal selia, berperanan untuk menangani ketidakseimbangan struktur[7] yang boleh membawa kepada herotan yang tidak wajar dalam pasaran pertukaran asing domestik. Pembetulan ketidakseimbangan ini akan memastikan pergerakan kadar pertukaran kekal teratur untuk menyokong perdagangan, perniagaan dan pelabur sebenar. Hal ini penting khususnya bagi ekonomi yang kecil dan terbuka, yang kadar pertukarannya amat penting sebagai penentu harga. Bagi Malaysia, falsafah yang dipegang bagi perkembangan pasaran kewangan dan dasar kadar pertukaran tetap tidak berubah, yakni kesemuanya perlu mencerminkan realiti sebenar ekonomi Malaysia.

[7] Salah satu daripada ketidakseimbangan ini ialah permintaan dan penawaran yang tidak sekata bagi mata wang asing dalam pasaran pertukaran asing domestik. Ini disebabkan oleh jumlah hasil eksport yang sangat banyak diletakkan di pasaran luar pesisir. Pengumuman langkah-langkah baru-baru ini yang menghendaki hasil eksport dalam mata wang asing ditukarkan kepada ringgit akan membantu menangani ketidakseimbangan ini.

Dasar Monetari pada Tahun 2016

73 Dasar Monetari
75 Operasi Monetari

Dasar Monetari pada Tahun 2016

DASAR MONETARI

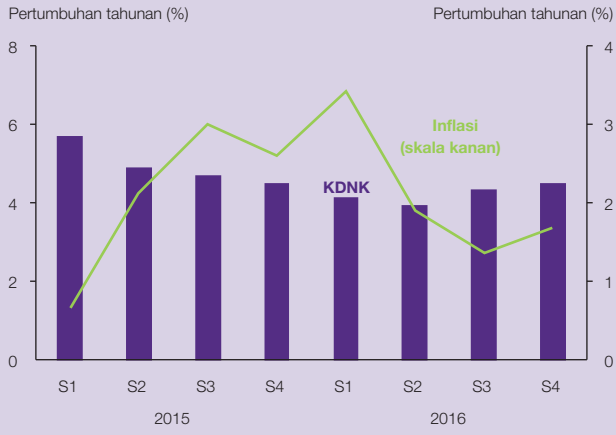
Dasar monetari pada tahun 2016 tertumpu pada usaha memastikan prospek pertumbuhan Malaysia mampan dalam persekitaran ekonomi dan kewangan yang mencabar

Selain dari mengekalkan kestabilan harga, dasar monetari juga tertumpu pada usaha untuk memastikan keadaan monetari terus menyokong pertumbuhan ekonomi dalam negeri yang mampan. Ini dilaksanakan dalam persekitaran dasar yang mencabar bercirikan anjakan besar dalam imbangan risiko terhadap prospek ekonomi dalam negeri dan turun naik yang ketara dalam pasaran kewangan. Khususnya, risiko terhadap pertumbuhan dalam negeri semakin menjurus ke arah pertumbuhan yang lebih perlahan menjelang pertengahan tahun. Ini berpunca daripada beberapa perkembangan di luar negeri, termasuk momentum pertumbuhan global yang bertambah lemah daripada jangkaan dan ketidakpastian dasar di Amerika Syarikat (AS) dan Republik Rakyat China (RR China). Persekitaran luar negeri yang mencabar ini menjadi semakin buruk ekoran ketidakpastian yang menyelubungi keputusan referendum EU oleh UK (Brexit) dan risiko geopolitik dunia yang makin meningkat. Berdepan dengan risiko pertumbuhan yang lebih perlahan mendorong Jawatankuasa Dasar Monetari (Monetary Policy Committee, MPC) Bank Negara Malaysia menyelaraskan tahap akomodatif dasar monetari. Ini dilakukan dengan mengurangkan Kadar Dasar Semalaman (Overnight Policy Rate, OPR) sebanyak 25 mata asas kepada 3.00% pada 13 Julai 2016. Penyelarasan ini merupakan langkah awalan yang bertujuan memastikan pertumbuhan ekonomi negara terus berada pada landasan pertumbuhan yang stabil. Pada paras 3.00%, OPR adalah sejajar dengan pendirian dasar yang bertujuan untuk menyokong prospek pertumbuhan dan inflasi, lantas paras OPR dikekalkan dalam tempoh seterusnya pada tahun 2016.

Pada permulaan tahun 2016, ekonomi Malaysia diunjurkan berkembang pada kadar yang lebih sederhana, antara 4.0% - 4.5% (2015: 5.0%). Prospek pertumbuhan dijangka terus dipacu oleh permintaan dalam negeri, sejajar dengan jangkaan permintaan luaran yang terus lemah. Walau bagaimanapun, penggunaan dan pelaburan swasta dijangka menjadi sederhana dalam keadaan pelarasan berterusan dalam ekonomi. Namun, pertumbuhan penggunaan swasta dijangka disokong oleh pertumbuhan yang mampan dalam pendapatan dan guna tenaga, serta langkah-langkah untuk meningkatkan pendapatan boleh guna[1]. Aktiviti pelaburan dijangka diperkukuh oleh pelaburan infrastruktur yang sedang dilaksanakan dan perbelanjaan modal dalam sektor perkilangan dan perkhidmatan. Sektor luaran dijangka dikekang oleh permintaan global yang terus lemah dan harga eksport komoditi yang rendah.

Rajah 3.1

KDNK dan Inflasi

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan Bank Negara Malaysia

Pada awal tahun 2016, inflasi keseluruhan diunjurkan dalam julat 2.5% - 3.5% untuk seluruh tahun (2015: 2.1%). Inflasi yang dijangka lebih tinggi

[1] Langkah ini merujuk langkah fiskal dan bukan fiskal yang diumumkan Kerajaan.

ini adalah berdasarkan jangkaan pelarasan menaik terhadap harga ditadbir dan kadar pertukaran ringgit yang kian lemah. Dari segi trajektori, inflasi dijangka mencapai kadar paling tinggi pada suku pertama 2016, sebahagiannya disebabkan oleh kesan asas harga minyak yang rendah pada suku pertama 2015. Bagi tempoh selanjutnya pada tahun itu, inflasi diunjurkan menurun disebabkan luputnya kesan pelaksanaan Cukai Barangan dan Perkhidmatan (Goods and Services Tax, GST), dalam persekitaran harga tenaga dan komoditi global yang terus rendah serta inflasi global yang pada amnya turut rendah. Inflasi asas diunjurkan secara relatif kekal sederhana dalam keadaan pengembangan permintaan dalam negeri yang lebih perlahan.

Prospek pertumbuhan dalam negeri dan inflasi ini berdepan dengan risiko yang nyata yang berpunca daripada persekitaran luaran. Ini termasuk kesan limpahan daripada pertumbuhan global yang lemah dan ketidakpastian mengenai dasar dalam ekonomi utama, terutamanya yang berkaitan dengan dasar monetari AS dan dasar ekonomi RR China. Risiko daripada turun naik dalam pasaran kewangan dan komoditi antarabangsa yang berterusan serta limpahannya kepada pasaran kewangan domestik dan kadar pertukaran ringgit juga telah mempengaruhi sentimen dan prospek sepanjang tahun 2016.

Menjelang pertengahan tahun 2016, MPC membuat penilaian bahawa imbangan risiko terhadap pertumbuhan cenderung kepada risiko pertumbuhan yang lebih rendah. Terdapat lebih banyak tanda bahawa momentum pertumbuhan global akan menjadi semakin sederhana berikutan kelemahan kitaran dan struktur ekonomi. Kelemahan ini terus memberikan kesan kepada pertumbuhan dalam ekonomi utama, lantas mengakibatkan pertumbuhan menjadi lebih sederhana di Asia ekoran kelemahan sektor luaran yang berterusan. MPC juga menzahirkan kebimbangan mengenai prospek pertumbuhan global yang semakin mudah terjejas akibat peningkatan risiko terhadap pertumbuhan berikutan kemungkinan kesan Brexit, berulangnya episod turun naik harga minyak mentah dunia, dan meningkatnya risiko geopolitik. Di dalam negeri pula, walaupun jangkaan pertumbuhan bagi tahun 2016 kekal seperti unjuran awal sebanyak 4.0% - 4.5%, namun MPC menyedari keperluan untuk memastikan momentum pertumbuhan mampan pada masa hadapan. Khususnya, terdapat kebimbangan bahawa sentimen ekonomi perniagaan dan isi rumah yang merosot mungkin menjejaskan keteguhan penggunaan dan pelaburan swasta. Pada masa yang sama dan sejajar dengan apa yang dijangkakan, trajektori inflasi menyaksikan trend lebih sederhana selepas mencapai kemuncaknya pada suku pertama. Berikutan harga tenaga dan komoditi dunia yang terus rendah dan dengan tiadanya pelarasan ke atas harga ditadbir seperti dalam jangkaan awal, dan persekitaran inflasi dalam negeri yang rendah, prospek inflasi kemudiannya disemak pada bulan Julai dengan unjuran lebih rendah pada 2.0% - 3.0% bagi tahun 2016.

Penelitian ini telah menyebabkan MPC memutuskan untuk mengurangkan OPR dalam mesyuaratnya pada bulan Julai. Keputusan ini adalah sejajar dengan pelarasan awalan terhadap tahap akomodatif dasar monetari. Pelarasan ini seiring dengan pendirian dasar untuk memastikan ekonomi dalam negeri terus berada pada landasan pertumbuhan yang stabil. Selain itu, masa pelarasan dibuat juga didapati sesuai memandangkan inflasi telah menurun dan risiko ketidakseimbangan kewangan telah berkurang. Dari segi ketidakseimbangan kewangan, MPC mendapati bahawa langkah-langkah kehematan makro dan mikro serta pengawasan penyeliaan telah menghasilkan piawaian pemberian pinjaman yang lebih berhemat dan membendung kegiatan spekulasi dalam pasaran harta tanah. Apabila ditinjau kembali, MPC menyedari bahawa persekitaran dasar monetari telah menjadi semakin mencabar berikutan turun naik pasaran kewangan global yang lebih ketara menjelang hujung tahun. Perkembangan ini menekankan pentingnya keputusan dibuat tepat pada masanya dan mempunyai dasar yang fleksibel supaya dapat mengambil kesempatan daripada peluang yang ada.

Susulan pengurangan OPR pada bulan Julai, terdapat kesan pindahan serta-merta dan menyeluruh terhadap kadar antara bank, dengan KLIBOR 3 bulan jatuh 25 mata asas pada keesokan harinya. Seterusnya, ini menyebabkan kadar berian pinjaman menjadi lebih rendah. Kadar Asas (base rate, BR) purata berwajaran bank perdagangan merosot 22 mata asas menjelang akhir bulan Ogos. Ekoran itu, kadar pinjaman purata (average lending rate, ALR) berwajaran bagi pinjaman terkumpul berkurang 15 mata asas dalam tempoh yang sama.

Sejak pelarasan OPR pada bulan Julai, MPC membuat penilaian bahawa pendirian dasar monetari adalah konsisten dengan prospek makroekonomi, dan seterusnya kadar dasar dikekalkan pada tahun itu. Ekonomi dalam negeri dijangka terus berkembang

seperti yang diunjurkan untuk tahun 2016 dan 2017. Walaupun unjuran asas pada awalnya menjangkakan sedikit peningkatan pertumbuhan global pada tahun 2017, namun risiko pertumbuhan menjadi lebih perlahan kekal tinggi. Ini berikutan ketidakpastian mengenai momentum pertumbuhan, anjakan dasar dalam ekonomi utama, isu-isu yang masih tidak selesai selepas Brexit dan ketidaktentuan dasar yang mungkin berlaku ekoran keputusan pilihan raya presiden AS pada bulan November. Pasaran kewangan global masih mudah terdedah kepada ketidaktentuan yang ketara berikutan halangan dan perubahan dalam sentimen pelabur. MPC menyedari wujudnya tanda-tanda perkembangan yang positif, terutamanya prospek anjakan ke arah sokongan fiskal untuk pertumbuhan dalam ekonomi maju.

Sepanjang tahun 2016, MPC juga mengawasi tahap turun naik yang ketara dalam pasaran kewangan domestik dan kadar pertukaran ringgit berikutan perubahan dalam mudah tunai global dan juga sentimen pelabur. Dalam kenyataannya melalui Pernyataan Dasar Monetari (Monetary Policy Statement, MPS), MPC menegaskan bahawa Bank Negara Malaysia akan terus menyediakan mudah tunai bagi memastikan pasaran kewangan domestik terus berfungsi dengan teratur, supaya mudah tunai domestik secara keseluruhan adalah mencukupi untuk pengantaraan kewangan yang kukuh.

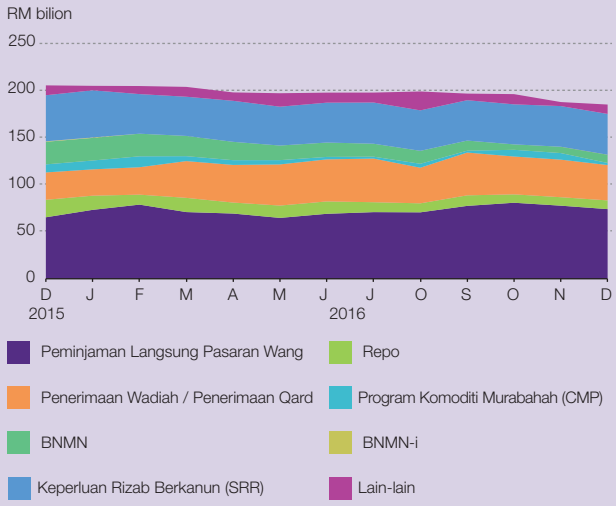
OPERASI MONETARI

Operasi monetari memastikan pelarasan mudah tunai yang teratur dalam sistem perbankan

Fokus operasi monetari pada tahun 2016 adalah pada usaha untuk memastikan pasaran wang domestik terus menjadi pengantara dana jangka pendek dengan berkesan dalam persekitaran operasi yang lebih mencabar akibat ketidakpastian pasaran kewangan global yang meningkat. Beberapa peristiwa luar negeri yang penting, iaitu keputusan Brexit dan pilihan raya presiden AS, serta pengembalian kadar faedah AS ke paras yang wajar (iaitu peningkatan kadar faedah) pada bulan Disember telah mengakibatkan aliran keluar modal dan turun naik dalam kadar pasaran wang. Bank terus memastikan mudah tunai sistem perbankan diselaraskan dengan teratur, lebih-lebih lagi menjelang suku keempat 2016. Ini dilakukan menerusi operasi monetarinya. Pada akhir tahun 2016, agregat mudah tunai lebihan yang ditempatkan di Bank adalah sebanyak RM185 bilion (2015: RM205 bilion). Jumlah ini adalah lebih daripada mencukupi dan mampu menjadi penampan yang diperlukan apabila terdapat aliran keluar modal.

Rajah 3.2

Agregat Mudah Tunai Lebihan yang Ditempatkan di Bank Negara Malaysia

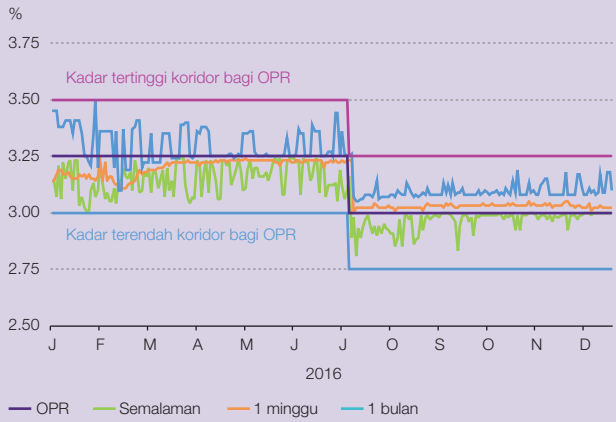

Nota: Penerimaan Wadiah merangkumi penerimaan Qard yang diperkenalkan pada 15 Jun 2015

Sumber: Bank Negara Malaysia

Sepanjang tahun 2016, pengendalian operasi monetari oleh Bank telah menghasilkan kadar pasaran wang yang stabil, seperti ditunjukkan oleh kadar antara bank semalaman purata (average overnight interbank rate, AOIR) yang mengikuti OPR dengan rapat. Kadar pasaran wang jangka panjang dengan tempoh matang

Rajah 3.3

OPR dan Kadar Antara Bank

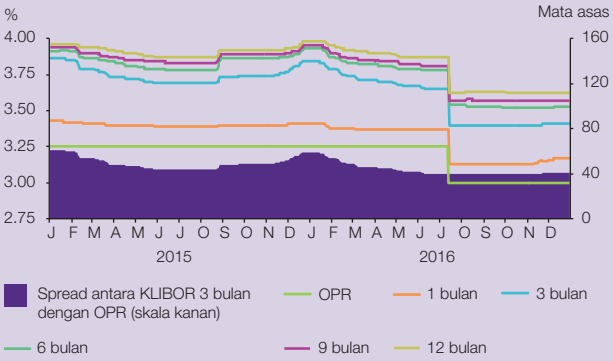

Sumber: Bank Negara Malaysia

satu bulan dan lebih, meningkat sedikit pada bulan Januari dan Februari disebabkan oleh turun naik pasaran kewangan global yang lebih ketara. Walau bagaimanapun, kadar-kadar ini beransur-ansur menurun memandangkan ketidaktentuan dalam pasaran kewangan global semakin reda dan berikutan pengurangan nisbah Keperluan Rizab Berkanun (Statutory Reserve Requirement, SRR) daripada 4.00% kepada 3.50%, yang berkuat kuasa pada bulan Februari. Pengurangan SRR menyuntik mudah tunai tambahan sebanyak RM6.5 bilion ke dalam sistem perbankan, lantas mengurangkan tekanan ke atas kos peminjaman antara bank. Ekoran itu, KLIBOR 3 bulan menurun sebanyak 5 mata asas. Pada bulan Julai, kadar antara bank menjadi lebih rendah berikutan penurunan OPR sebanyak 25 mata asas daripada 3.25% kepada 3.00%. Kadar antara bank terus stabil sehingga ketidaktentuan tercetus selepas keputusan pilihan raya presiden AS pada bulan November, yang menyebabkan kadar antara bank jangka panjang naik sedikit. Berikutan ketidaktentuan aliran modal yang semakin meningkat, kecenderungan institusi perbankan untuk menguruskan profil mudah tunai telah beralih kepada tempoh matang yang lebih singkat bagi menguruskan ketidakpastian dalam keperluan mudah tunai. Susulan itu, Bank mengurangkan lagi tempoh matang operasi mudah tunainya menerusi pelbagai instrumen. Ini seterusnya menyebabkan

Rajah 3.4

Kadar KLIBOR

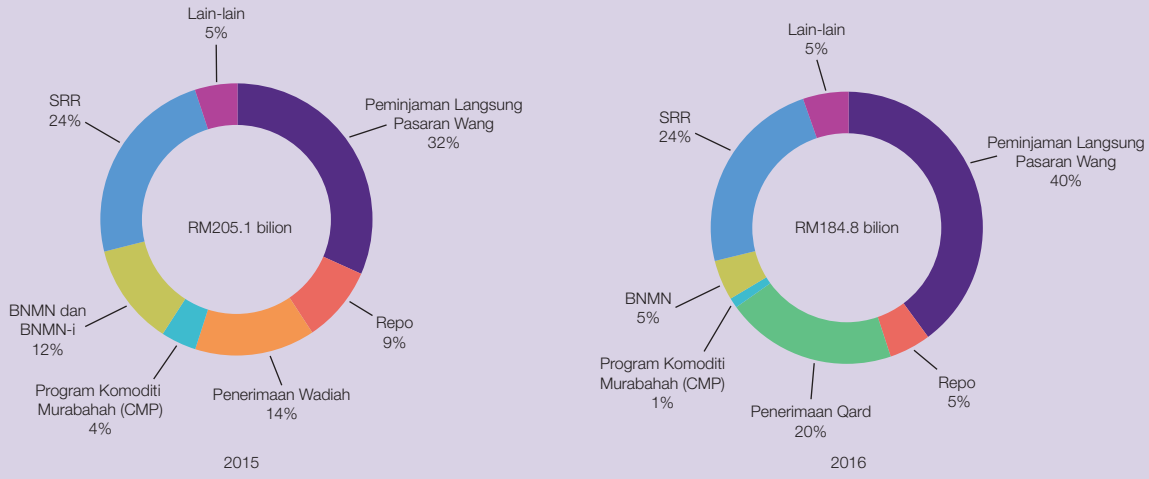

Sumber: Bloomberg dan Bank Negara Malaysia

tempoh serapan mudah tunai purata Bank berkurang kepada 26 hari pada akhir tahun 2016 daripada 34 hari pada akhir tahun 2015.

Pelbagai instrumen mudah tunai tersedia untuk operasi monetari Bank dan instrumen ini turut tersedia untuk institusi kewangan konvensional dan kewangan Islam. Walau pun peminjaman pasaran wang kekal sebagai instrumen utama institusi kewangan konvensional, penerimaan Qard mencatat peningkatan penggunaan kepada 20% (2015: 14%[2]) daripada seluruh instrumen mudah tunai yang digunakan oleh institusi kewangan Islam. Penggunaan kemudahan repo berbalik menjadi

Rajah 3.5

Komposisi Instrumen Mudah Tunai

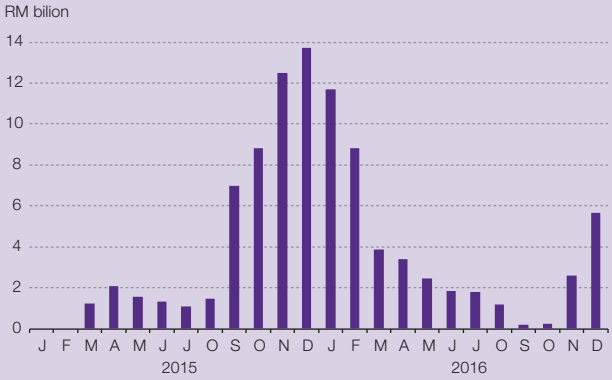

Sumber: Bank Negara Malaysia

[2] Merujuk jumlah bahagian penerimaan Wadiah dan penerimaan Qard yang ditempatkan di Bank, memandangkan penerimaan Qard hanya diperkenalkan pada 15 Jun 2015.

Rajah 3.6

Repo Berbalik Terkumpul

Sumber: Bank Negara Malaysia

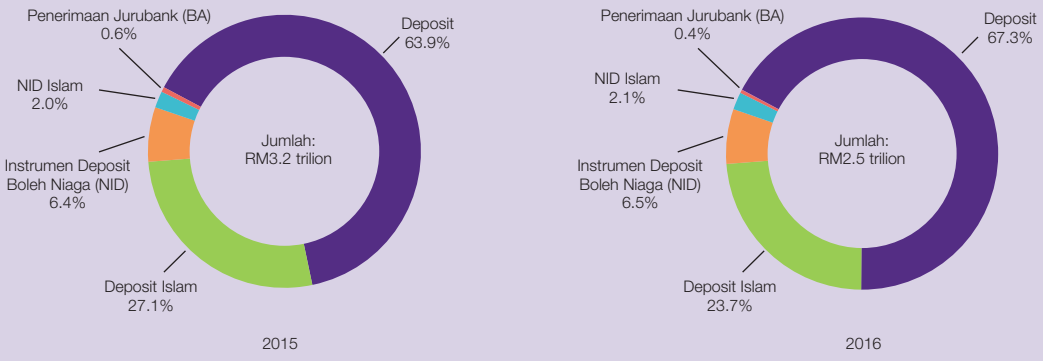
sederhana pada awal tahun 2016, dengan jumlah terkumpul merosot daripada RM13.7 bilion pada bulan Disember 2015 kepada jumlah serendah RM196 juta pada bulan September 2016. Permintaan terhadap repo berbalik meningkat kepada RM5.7 bilion pada bulan Disember akibat aliran keluar modal menjelang akhir tahun.

Jumlah urus niaga pasaran wang antara bank, yang merangkumi deposit, penerimaan jurubank (banker's acceptance, BA) dan instrumen deposit boleh niaga (negotiable instrument of deposit, NID) dalam pasaran wang konvensional dan pasaran wang Islam, adalah sebanyak RM2.5 trilion pada tahun 2016 (2015: RM3.2 trilion). Deposit dalam pasaran wang konvensional kekal sebagai instrumen utama mudah tunai dan merupakan 67% daripada jumlah yang didagangkan, diikuti oleh deposit Islam dan NID (konvensional dan Islam).

Pada tahun 2016, Bank melaksanakan beberapa inisiatif untuk terus mengembangkan operasi pengurusan mudah tunainya. Memandangkan Institusi Kewangan Pembangunan (IKP) memainkan peranan yang semakin penting sebagai pengantara kewangan, Bank telah memberikan Kemudahan Tersedia (Standing Facility) kepada IKP yang berada di bawah bidang kuasanya. Kemudahan ini membolehkan IKP mendapatkan mudah tunai ringgit dengan mencagarkan sekuriti yang layak kepada Bank. Selain itu, Bank juga mewujudkan Kemudahan Mudah Tunai Keterikatan Terhad (Restricted Committed Liquidity Facility, RCLF), iaitu kemudahan yang membolehkan institusi perbankan mencagarkan sekuriti yang layak. Sekuriti yang dicagarkan di bawah RCLF akan disifatkan sebagai aset mudah tunai berkualiti tinggi (high quality liquid asset, HQLA) Tahap 2B bagi tujuan pematuhan Nisbah Perlindungan Mudah Tunai (Liquidity Coverage Ratio, LCR). Untuk menyertai RCLF, institusi perbankan dikenakan Kadar Kemudahan bulanan. Kadar pada masa ini ialah 75 mata asas setahun.

Rajah 3.7

Komposisi Urus Niaga Pasaran Wang Antara Bank

Sumber: Bank Negara Malaysia

Prospek dan Dasar pada Tahun 2017

81 Prospek Ekonomi Antarabangsa
82 Ekonomi Malaysia
86 Sektor Luaran
87 Prospek Inflasi
88 Dasar Monetari
89 Dasar Fiskal
92 *Rencana: Pembaharuan Struktur Ekonomi di ASEAN-5: Kejayaan Masa Lalu dan Cabaran Akan Datang*
99 *Rencana: Pencerahan Terhadap Isu Rumah Mampu Milik di Malaysia*
109 *Rencana: Pengangguran Belia di Malaysia: Perkembangan dan Pertimbangan Dasar*

Prospek dan Dasar pada Tahun 2017

PROSPEK EKONOMI ANTARABANGSA

Aktiviti ekonomi global diramalkan berkembang pada kadar yang lebih cepat pada tahun 2017, disokong oleh pertumbuhan permintaan dalam negeri di beberapa ekonomi maju dan ekonomi sedang pesat membangun, serta jangkaan bahawa aktiviti perdagangan di rantau sedang pesat membangun akan pulih. Prospek ini disokong oleh rancangan pengembangan fiskal di beberapa ekonomi utama tertentu dan pemulihan harga komoditi. Walaupun terdapat tanda-tanda positif, prospek ekonomi global secara keseluruhan belum lagi kukuh memandangkan prospek ini boleh terjejas oleh kejutan buruk.

Ekonomi dunia dijangka bertambah baik pada tahun 2017 walaupun wujud risiko sedia ada dan baharu

Permintaan dalam negeri bagi ekonomi maju dan ekonomi sedang pesat membangun dijangka menerima rangsangan daripada rancangan pengembangan fiskal beberapa ekonomi utama, iaitu Amerika Syarikat (AS), United Kingdom (UK) dan Republik Rakyat China (RR China). Di AS, pentadbiran baharu negara itu dijangka mengurangkan kadar cukai dan meningkatkan perbelanjaan infrastruktur yang boleh merangsang perdagangan global. Kerajaan UK juga mengumumkan rancangan pengembangannya yang meliputi perbelanjaan yang lebih tinggi untuk infrastruktur dan perumahan, serta penambahan dana untuk inovasi, penyelidikan dan pembangunan. Langkah-langkah dasar sebegini yang menyokong pertumbuhan boleh merangsang semula permintaan daripada ekonomi maju, lantas memberi sokongan kepada permintaan global. Di samping itu, usaha berterusan di RR China untuk mengimbangi semula pertumbuhan ekonominya yang kelihatan seiring dengan penambahbaikan dasar demi mencapai pertumbuhan sederhana secara beransur-ansur.

Selain itu, pemulihan harga komoditi utama seperti arang batu, keluli dan minyak mentah akan memberikan manfaat kepada pengeksport komoditi. Dalam pasaran arang batu dan keluli, RR China telah menyatakan kesediaannya untuk mengurangkan lebihan kapasiti sebagai sebahagian daripada pembaharuan struktur yang sedang dilaksanakan. Anggota Pertubuhan Negara-negara Pengeksport Petroleum (OPEC) pula telah mengurangkan pengeluaran minyak mentah mereka. Langkah ini melibatkan penggunaan inventori secara beransur-ansur dan mengurangkan lebihan minyak mentah dunia.

Walaupun kesan positif daripada dasar pengembangan ekonomi utama akan meningkatkan pertumbuhan, namun wujud risiko sedia ada dan baharu yang akan menyebabkan pertumbuhan lebih perlahan lantas terus mempengaruhi ekonomi global. Pertama, potensi ekonomi maju tidak lagi menyokong kuat globalisasi dan kemungkinan pengenalan dasar perlindungan perdagangan di AS boleh menjejaskan pemulihan perdagangan global yang sangat penting untuk mengekalkan persekitaran ekonomi global yang dinamik. Kedua, ketidakpastian mengenai tempoh serta hasil rundingan UK dan EU boleh menjejaskan sentimen perniagaan, sekali gus memberikan kesan kepada aktiviti perdagangan dan pelaburan antarabangsa. Ketiga, pencapahan (divergence) dasar monetari antara AS dengan ekonomi maju lain akan lebih nyata pada 2017. Jangkaan ini akan mengubah tingkah laku pelabur. Khususnya, perubahan tersebut akan menyebabkan pelarasan yang berlebihan dalam pasaran mata wang dan menjejaskan kestabilan aliran modal. Walaupun kadar faedah dijangka tidak akan meningkat dengan ketara, kerajaan dan syarikat yang mempunyai hutang yang tinggi akan menghadapi kesukaran membayar balik hutang. Hal ini boleh memberikan implikasi susulan terhadap kestabilan kewangan. Akhir sekali, risiko geopolitik berhubung dengan konflik dalam negeri, serangan pengganas dan pertikaian wilayah akan terus berlarutan. Keadaan ini boleh menjejaskan sentimen pasaran kewangan global dan melembapkan aktiviti ekonomi.

EKONOMI MALAYSIA

Prospek pertumbuhan ekonomi Malaysia yang positif pada tahun 2017 adalah berasaskan jangkaan bahawa ekonomi global akan bertambah baik dan pertumbuhan permintaan dalam negeri akan berterusan. Ekonomi Malaysia dijangka berkembang 4.3% - 4.8% pada tahun 2017 (2016: 4.2%).

Ekonomi Malaysia dijangka berkembang 4.3% - 4.8% pada tahun 2017

Pertumbuhan global yang bertambah baik dijangka memberi kesan limpahan positif kepada ekonomi dalam negeri melalui saluran perdagangan, pelaburan dan pendapatan. Prestasi eksport Malaysia akan mendapat manfaat daripada pertumbuhan ekonomi yang lebih tinggi dalam kalangan rakan perdagangan utama negara dan juga daripada pemulihan harga komoditi. Di dalam negeri, aktiviti pelaburan akan disokong oleh perbelanjaan modal dalam industri berorientasikan eksport, terutamanya sektor perkilangan. Faktor ini, bersama-sama dengan pelaksanaan projek infrastruktur berskala besar yang berterusan, akan menyokong aktiviti pelaburan pada masa hadapan. Sementara itu, penggunaan swasta dijangka terus mampan disebabkan oleh pertumbuhan upah yang berterusan dan langkah-langkah sokongan pertumbuhan oleh Kerajaan baru-baru ini. Bagi sektor awam, Kerajaan akan terus komited terhadap konsolidasi fiskal, yang akan dicapai melalui penyusunan semula perbelanjaan awam mengikut keutamaan dan pengurangan perbelanjaan untuk barangan yang tidak kritikal. Sektor awam dijangka terus memberikan sumbangan positif kepada pertumbuhan melalui pelaburan awam yang berterusan dalam sektor tertentu.

Perubahan serentak mengenai pendirian dasar dijangka berlaku dalam landskap global. Perubahan ini timbul berikutan pentadbiran AS yang baharu dan perubahan dasar selepas referendum EU di UK. Dalam persekitaran ini, terdapat pelbagai akibat, dengan implikasi yang berbeza-beza kepada ekonomi Malaysia. Khususnya, pendirian tentang perlindungan perdagangan dalam ekonomi utama akan memberi kesan dan melembapkan prestasi perdagangan global. Kemungkinan terdapat perbezaan dasar monetari antara Amerika Syarikat dengan ekonomi utama lain yang boleh membawa kepada keadaan pasaran kewangan yang lebih ketat dan tidak menentu, dengan turun naik yang ketara dalam aliran modal dan kadar pertukaran. Risiko luaran sedemikian, jika menjadi kenyataan, boleh menjejaskan ekonomi dan sistem kewangan Malaysia dengan nyata dan seterusnya memberikan kesan negatif kepada sentimen dan keadaan pasaran pekerja. Di samping itu, rintangan sedia ada dalam negeri yang terus dihadapi seperti kos sara hidup yang lebih tinggi dan sentimen yang lemah juga boleh menjadikan pertumbuhan permintaan dalam negeri lebih sederhana.

Malaysia berada pada kedudukan yang kukuh untuk berhadapan dengan semua cabaran ini. Kekuatan ekonomi Malaysia adalah hasil daripada struktur ekonomi yang pelbagai, kedudukan luaran yang kukuh dan dasar yang fleksibel. Pengantaraan kewangan akan terus menyokong pertumbuhan, dibantu oleh kedudukan kewangan institusi perbankan yang kukuh dan pasaran kewangan yang maju. Bagi menghadapi persekitaran global yang mencabar pada masa hadapan, tumpuan yang berterusan diperlukan untuk meningkatkan daya tahan ekonomi negara serta mempelbagaikan sumber pertumbuhan. Usaha sedang dipergiat untuk membina semula ruang dasar, mengatasi potensi kelemahan secara proaktif dan meningkatkan potensi bidang pertumbuhan baharu. Pembaharuan struktur dan langkah-langkah dasar awalan akan terus menyokong prospek pertumbuhan ekonomi Malaysia pada masa hadapan.

Permintaan dalam negeri terus menjadi pemacu utama pertumbuhan

Ekonomi Malaysia dijangka berkembang 4.3% - 4.8% pada tahun 2017. Permintaan dalam negeri akan terus menjadi pemacu utama pertumbuhan, disokong terutamanya oleh aktiviti sektor swasta. Berikutan komitmen Kerajaan terhadap konsolidasi fiskal, sumbangan sektor awam kepada pertumbuhan pada masa hadapan dijangka kekal sederhana. Walau bagaimanapun, perbelanjaan sektor awam akan terus menyokong pertumbuhan. Dari sudut luaran, pertumbuhan eksport dijangka pulih secara beransur-ansur sejajar dengan pertumbuhan global yang bertambah baik.

Penggunaan swasta dijangka berkembang 6.0% pada tahun 2017. Walaupun isi rumah akan terus menyelaraskan perbelanjaan mereka sebagai tindak balas kepada tekanan inflasi yang meningkat, perbelanjaan penggunaan dijangka berterusan, disokong oleh pasaran pekerja yang stabil dan upah yang terus meningkat. Pelaksanaan langkah-langkah tertentu oleh Kerajaan juga dijangka meningkatkan pendapatan boleh guna isi rumah. Langkah-langkah ini termasuk kenaikan amaun pindahan tunai Bantuan Rakyat 1Malaysia (BR1M),

pengurangan caruman bahagian pekerja kepada KWSP sebanyak 3 mata peratusan sehingga bulan Disember 2017, serta bantuan khas kepada semua penjawat awam (RM500) dan pesara (RM250). Harga komoditi yang lebih tinggi juga dijangka meningkatkan pendapatan, khususnya isi rumah di luar bandar.

Dalam persekitaran pertumbuhan yang sederhana dan sentimen perniagaan yang berhati-hati, keadaan pasaran pekerja dijangka kekal lembap pada tahun 2017. Walaupun guna tenaga dijangka terus bertambah, pertumbuhan pekerjaan tidak akan berupaya untuk menyerap kemasukan baharu tenaga kerja, lantas menyebabkan kadar pengangguran meningkat (3.6% - 3.8%; 2016: 3.5%). Walau bagaimanapun, permintaan dalam negeri dan sektor luaran yang bertambah baik secara beransur-ansur akan menyokong pasaran pekerja manakala upah dijangka terus meningkat pada kadar yang sederhana. Kajian tahunan oleh Persekutuan Majikan Malaysia (MEF) melaporkan bahawa majikan menjangkakan purata kenaikan gaji sekitar 5.4% pada tahun 2017 (2016: 5.5%). Pertumbuhan upah akan disokong oleh sektor perkilangan yang berorientasikan eksport, manakala upah dalam sektor perkhidmatan berorientasikan dalam negeri dijangka meningkat dengan sederhana.

Jadual 1

KDNK Benar Mengikut Perbelanjaan (2010=100)

	2016*a*	2017*r*	2016*a*	2017*r*
	Perubahan tahunan (%)		Sumbangan kepada pertumbuhan (mata peratusan)	
Permintaan Dalam Negeri[1]	**4.4**	**4.4**	**4.0**	**4.0**
Perbelanjaan sektor swasta	5.7	5.6	3.9	3.9
Penggunaan	*6.1*	*6.0*	*3.2*	*3.2*
Pelaburan	*4.4*	*4.1*	*0.7*	*0.7*
Perbelanjaan sektor awam	0.4	0.5	0.1	0.1
Penggunaan	*1.0*	*-0.2*	*0.1*	*0.0*
Pelaburan	*-0.5*	*1.5*	*0.0*	*0.1*
Perubahan dalam stok			**0.4**	**0.1**
Eksport Bersih Barangan dan Perkhidmatan	**-1.8**	**5.3**	**-0.2**	**0.4**
Eksport	0.1	2.2	0.1	1.5
Import	0.4	1.8	0.2	1.1
Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK) Benar	**4.2**	**4.3 ~ 4.8**	**4.2**	**4.3 ~ 4.8**

[1] Tidak termasuk stok
a Awalan
r Ramalan

Nota: Angka-angka tidak semestinya terjumlah disebabkan oleh penggenapan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan Bank Negara Malaysia

Pelaburan swasta dijangka mencatat pertumbuhan sederhana 4.1% pada tahun 2017 kerana firma-firma akan terus berhati-hati dalam persekitaran ekonomi yang terus tidak menentu. Namun, pelaburan swasta akan terus disokong oleh projek yang sedang dilaksanakan dan projek baharu, khususnya dalam sektor perkhidmatan dan perkilangan. Dalam sektor perkhidmatan, aktiviti pelaburan akan disokong terutamanya oleh pengembangan kapasiti yang berterusan dalam industri berorientasikan dalam negeri, khususnya subsektor telekomunikasi dan harta tanah. Pelaburan dalam kemudahan penyimpanan (storage facilities) juga akan menyumbang kepada pertumbuhan pelaburan sektor perkhidmatan. Seiring dengan pertumbuhan global yang beransur-ansur pulih, pelaburan dalam sektor perkilangan akan didorong terutamanya oleh industri berorientasikan eksport, khususnya subsektor E&E dan subsektor berasaskan sumber. Secara khusus, perbelanjaan modal dalam E&E akan disokong oleh pengeluaran produk dalam segmen nilai ditambah yang lebih tinggi. Pelaburan dalam sektor perlombongan dijangka mencatat penguncupan yang lebih kecil pada tahun 2017 berikutan pemulihan harga minyak mentah dunia.

Pertumbuhan penggunaan awam dijangka menguncup sedikit iaitu sebanyak 0.2% pada tahun 2017. Penguncupan ini berkait rapat dengan tindakan Kerajaan yang akan terus menyusun semula keutamaan perbelanjaan dan mengurangkan perbelanjaan yang tidak kritikal. Perbelanjaan yang lebih berhemat untuk bekalan dan perkhidmatan dijangka menjejaskan pertumbuhan keseluruhan walaupun emolumen akan terus berkembang.

Pelaburan awam dijangka berkembang 1.5%, didorong oleh perbelanjaan modal yang lebih tinggi oleh Kerajaan dan syarikat-syarikat awam. Pengembangan ini mencerminkan pelaksanaan berterusan projek infrastruktur utama dalam pelbagai sektor, termasuk subsektor utiliti dan pengangkutan serta sektor minyak dan gas hiliran.

Pertumbuhan di Semua Sektor Ekonomi

Kesemua sektor ekonomi dijangka mencatat pertumbuhan positif pada tahun 2017. Sektor perkhidmatan dan perkilangan akan menjadi penyumbang utama kepada pertumbuhan keseluruhan manakala sektor pembinaan akan berkembang pada kadar yang lebih cepat. Pertumbuhan sektor pertanian dijangka meningkat semula berikutan pemulihan kadar hasil pertanian yang sebelum ini terjejas akibat fenomena El Niño. Pertumbuhan sektor perlombongan dijangka kekal stabil disebabkan peningkatan pengeluaran gas asli dan permulaan operasi medan minyak baharu Malikai, yang mengimbangi pengurangan bekalan minyak mentah oleh PETRONAS pada separuh pertama tahun 2017. Pelarasan ini adalah sebahagian daripada perjanjian global yang dicapai pada akhir tahun 2016, yang melibatkan OPEC dan beberapa negara bukan OPEC, termasuk Malaysia, yang bertujuan mengurangkan paras inventori dan meningkatkan harga minyak mentah.

Jadual 1

KDNK Benar Mengikut Jenis Aktiviti Ekonomi (2010=100)

	2016*a*	**2016*a***	**2017*r***	**2016*a***	**2017*r***
	% daripada KDNK[1]	Perubahan tahunan (%)		Sumbangan kepada pertumbuhan (mata peratus)[1]	
Perkhidmatan	54.2	5.6	4.9	3.0	2.6
Perkilangan	23.0	4.4	4.3	1.0	1.0
Perlombongan dan pengkuarian	8.8	2.7	2.7	0.2	0.2
Pertanian	8.1	-5.1	4.0	-0.5	0.3
Pembinaan	4.5	7.4	8.0	0.3	0.4
Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK) Benar	**100.0[1]**	**4.2**	**4.3 ~ 4.8**	**4.2[1]**	**4.3 ~ 4.8**

[1] Angka-angka tidak semestinya terjumlah disebabkan oleh penggenapan dan pengecualian komponen duti import
a Awalan
r Ramalan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan Bank Negara Malaysia

Sektor perkhidmatan diramalkan terus berkembang tetapi pada kadar yang lebih sederhana. Khususnya, prestasi perkhidmatan berkaitan penggunaan seperti *perdagangan runcit, makanan dan minuman serta penginapan* akan disokong oleh keadaan pasaran pekerja yang stabil serta peningkatan upah yang berterusan. Subsektor *pengangkutan dan penyimpanan* akan mendapat manfaat daripada kenaikan trafik penumpang udara, permulaan khidmat Transit Laju Massa (Mass Rapid Transit, MRT) dan peningkatan aktiviti perdagangan. Dalam subsektor *maklumat dan komunikasi*, pertumbuhan akan disokong oleh permintaan yang kukuh untuk perkhidmatan Internet dan digital. Walau bagaimanapun, pertumbuhan dalam subsektor *kewangan dan insurans* dijangka sederhana seiring dengan pertumbuhan pinjaman yang perlahan.

Sektor perkilangan dijangka mencatat pertumbuhan yang mampan. Pertumbuhan akan didorong terutamanya oleh industri berorientasikan eksport, terutamanya dalam segmen elektronik seiring dengan pemulihan permintaan global terhadap separa konduktor. Permintaan serantau yang mampan terhadap keluaran berkaitan bahan kimia akan terus menyokong kelompok keluaran berkaitan sumber walaupun terdapat pengurangan aktiviti penapisan minyak mentah. Di dalam negeri, pertumbuhan akan disokong oleh perbelanjaan pengguna yang teguh untuk keluaran makanan dan pertumbuhan yang kukuh dalam kelompok berkaitan keluaran pembinaan. Permintaan untuk kenderaan bermotor pula dijangka kekal lemah.

Pertumbuhan sektor pembinaan dijangka lebih cepat pada tahun 2017, didorong terutamanya oleh projek kejuruteraan awam baharu dan sedia ada dalam segmen utiliti, pengangkutan dan petrokimia.

Dalam sektor komoditi, pengeluaran pertanian dijangka meningkat semula disebabkan oleh pemulihan kadar hasil minyak sawit mentah selepas mengalami kesan buruk akibat fenomena El Niño. Pertumbuhan sektor perlombongan diramalkan berterusan, disokong terutamanya oleh pengeluaran gas asli yang lebih cepat daripada kemudahan LNG Train 9 dan PETRONAS FLNG Satu, serta pengeluaran daripada medan minyak baharu Malikai. Namun, pelarasan bekalan minyak mentah secara sukarela sebanyak 20,000 tong sehari oleh PETRONAS dijangka melembapkan prestasi sektor perlombongan pada separuh pertama tahun 2017.

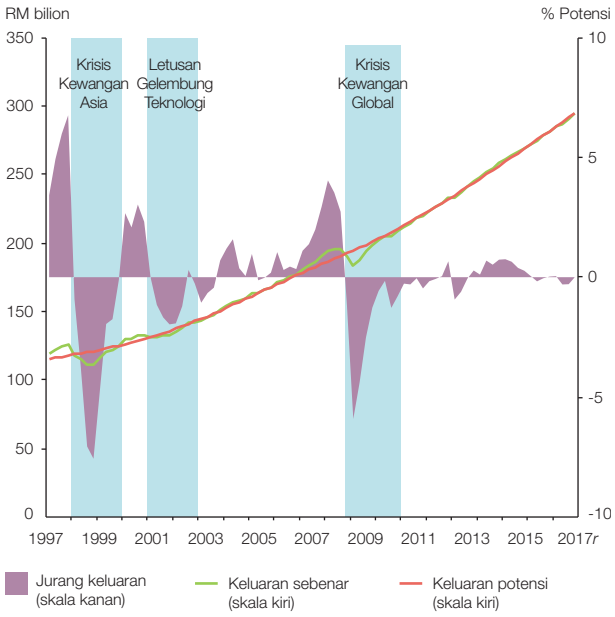
Keluaran Potensi dan Jurang Keluaran Ekonomi Malaysia

Keluaran potensi ialah paras keluaran yang boleh dihasilkan oleh sesebuah ekonomi secara mampan dengan sumber sedia ada, yang merangkumi modal, pekerja dan teknologi, tanpa memberikan tekanan yang berlebihan terhadap harga. Perbezaan antara keluaran sebenar dengan keluaran potensi, yang juga dikenali sebagai jurang keluaran, menunjukkan kedudukan ekonomi dalam kitaran perniagaan. Keadaan ini menunjukkan kemungkinan wujudnya tekanan inflasi jika jurang keluaran positif, ataupun tekanan disinflasi jika jurang keluaran adalah negatif. Sebagai contoh, jurang keluaran positif yang lebih besar biasanya dikaitkan dengan kadar guna tenaga dan upah yang lebih tinggi, seterusnya menyebabkan tekanan inflasi meningkat. Oleh yang demikian, paras keluaran potensi dan jurang keluaran ini dipantau dengan teliti oleh Bank Negara Malaysia kerana kaitannya dengan matlamat utama untuk menggalakkan "kestabilan monetari dan kestabilan kewangan yang kondusif untuk pertumbuhan ekonomi Malaysia yang mampan"[1].

Pada tahun 2016, keluaran potensi[2] Malaysia dianggarkan telah berkembang sebanyak 4.8%, iaitu sederhana sedikit berbanding dengan 5.0% pada tahun 2015 (pertumbuhan purata keluaran potensi 2010 - 2014: 4.9%). Trend ini disebabkan terutamanya oleh keadaan tenaga kerja yang berkembang dengan lebih perlahan, yang sebahagiannya diimbangi oleh peningkatan produktiviti yang mampan dan pertumbuhan stok modal. Pada tahun 2016, paras keluaran sebenar adalah hampir dengan paras keluaran potensi, seperti yang dicerminkan oleh jurang keluaran yang sangat kecil (2015: 0.5%). Jurang keluaran yang semakin mengecil ini mencerminkan pertumbuhan keluaran sebenar yang sederhana (2016: 4.2%; 2015: 5.0%). Sesungguhnya, pertumbuhan keluaran sebenar dan keluaran potensi yang sederhana sebahagiannya mencerminkan persekitaran luaran yang mencabar, berikutan pertumbuhan global yang sederhana dan episod turun naik pasaran kewangan yang ketara sepanjang tahun 2016.

Rajah 1

Keluaran Sebenar dan Potensi

Tahun	Pertumbuhan Tahunan Keluaran Potensi (%)
2015	5.0
2016*a*	4.8
2017*r*	4.5~5.0

a Awalan
r Ramalan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan anggaran Bank Negara Malaysia

Walaupun dalam keadaan harga komoditi yang rendah dan sentimen perniagaan yang lemah, jumlah aktiviti pelaburan terus berkembang pada tahun 2016. Peningkatan ini disebabkan terutamanya oleh perbelanjaan modal yang berterusan oleh sektor swasta. Keadaan pasaran pekerja di Malaysia lebih perlahan pada tahun 2016. Walaupun pemberhentian pekerja terhad kepada industri tertentu, peluang pekerjaan secara agregat tidak mencukupi untuk menyerap sepenuhnya penyertaan tenaga kerja yang baharu. Keadaan ini mengakibatkan kadar pengangguran meningkat kepada 3.5% pada tahun 2016 (2015: 3.1%; purata 2010 - 2014: 3.1%).

Jurang keluaran yang sangat kecil pada tahun 2016 menandakan bahawa ekonomi tidak mengalami tekanan harga yang ketara dan situasi ini selaras dengan kadar inflasi yang stabil pada 2.1% yang dicatat pada tahun itu.

Melangkah ke hadapan, keluaran sebenar ekonomi Malaysia diunjurkan kekal hampir kepada paras potensi. Jurang keluaran yang kecil menunjukkan bahawa tekanan ke atas harga daripada permintaan dijangka kekal sederhana. Pertumbuhan keluaran potensi dijangka didorong oleh peningkatan tenaga kerja dan pertumbuhan berterusan dalam pelaburan swasta dan awam, yang seterusnya menyebabkan pengembangan stok modal. Usaha meningkatkan produktiviti adalah penting bagi pertumbuhan keluaran potensi yang lebih tinggi dan memastikan pertumbuhan itu terus mampan.

[1] Akta Bank Negara Malaysia 2009
[2] Keluaran potensi dianggarkan menggunakan kaedah fungsi pengeluaran

SEKTOR LUARAN

Sektor luaran Malaysia dijangka kekal berdaya tahan walaupun persekitaran global terus tidak menentu. Secara keseluruhan, eksport barangan dan perkhidmatan bersih dijangka dapat menyokong pertumbuhan KDNK benar pada tahun 2017 berikutan pemulihan eksport secara beransur-ansur. Akaun semasa dijangka mencatat lebihan 1% - 2% daripada Pendapatan Negara Kasar (PNK) pada tahun 2017. Eksport dan import dijangka terus kukuh pada tahun 2017, disokong oleh unjuran pertumbuhan global dan harga komoditi yang bertambah baik, serta permintaan dalam negeri yang mampan. Memandangkan permintaan dalam negeri yang kukuh, pertumbuhan import dijangka terus mengatasi pertumbuhan eksport. Hal ini akan mengurangkan lebihan perdagangan. Sebagai komponen terbesar dalam akaun semasa, perkembangan dalam sektor perdagangan akan jelas mempengaruhi kedudukan akaun semasa. Prospek bagi perdagangan dan akaun semasa akan ditentukan oleh tiga faktor utama, iaitu keadaan permintaan global, harga komoditi dan kekukuhan permintaan dalam negeri[1].

Akaun semasa imbangan pembayaran akan terus mencatat lebihan pada tahun 2017

Jadual 4.1

Perdagangan Luar Negeri

	2016*a*	2017*r*
	Perubahan tahunan (%)	
Eksport kasar	**1.1**	**5.5**
antaranya:		
Perkilangan	3.2	3.7
Pertanian	4.7	8.9
Mineral	-19.8	21.1
Import kasar	**1.9**	**6.4**
antaranya:		
Barangan modal	4.9	7.9
Barangan pengantara	-0.1	5.4
Barangan penggunaan	7.3	9.9
Imbangan perdagangan (RM bilion)	**87.3**	**86.4**

a Awalan
r Ramalan
Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan Bank Negara Malaysia

[1] Untuk penjelasan lanjut, rujuk Rencana dalam Bab 1 Laporan Tahunan ini bertajuk 'Memahami Dinamik Perubahan dalam Akaun Semasa Imbangan Pembayaran'.

Permintaan global meningkat secara beransur-ansur

Ekonomi dunia diramalkan bertambah baik pada tahun 2017, disokong oleh perkembangan permintaan dalam negeri di negara maju dan negara sedang pesat membangun. Sebagai ekonomi yang sangat terbuka dengan produk dan pasaran eksport yang pelbagai, Malaysia akan meraih manfaat daripada prospek pertumbuhan global yang lebih baik. Eksport kasar dijangka meningkat 5.5% pada tahun 2017 (2016: 1.1%), manakala import kasar dijangka naik 6.4% (2016: 1.9%).

Eksport barangan perkilangan dijangka lebih kukuh, disokong oleh pertumbuhan menyeluruh dalam eksport E&E dan bukan E&E. Eksport E&E akan didorong oleh pemulihan permintaan terhadap separa konduktor pada tahun 2017, terutamanya dalam segmen baharu seperti pasaran automotif, perindustrian dan penyimpanan di samping permintaan yang stabil untuk peranti tradisional seperti telefon pintar. Eksport bukan E&E akan terus berkembang, disokong oleh permintaan terhadap keluaran berasaskan sumber seperti oleokimia dan petrokimia dari rantau ini. Seiring dengan kenaikan eksport perkilangan, import barangan pengantara, yang merupakan bahagian yang terbesar daripada import Malaysia, dijangka terus meningkat.

Walaupun pertumbuhan global bertambah baik, masih terdapat risiko pertumbuhan menjadi lebih perlahan. Unjuran peningkatan eksport mungkin terjejas jika prestasi pertumbuhan rakan perdagangan utama Malaysia menjadi lebih lemah daripada jangkaan. Selain itu, pendirian dasar ekonomi maju utama

Jadual 4.2

Akaun Semasa dalam Imbangan Pembayaran[1]

Butiran (Bersih)	2016*a*	2017*r*
	RM bilion	
Barangan	101.2	98.4
Perkhidmatan	-22.6	-24.0
Pendapatan primer	-34.7	-36.3
Pendapatan sekunder	-18.7	-20.7
Imbangan akaun semasa	**25.2**	**17.4**
% daripada PNK	*2.1*	*1~2*

[1] Data disusun mengikut Manual Imbangan Pembayaran dan Kedudukan Pelaburan Antarabangsa Edisi Keenam (BPM6) oleh Tabung Kewangan Antarabangsa (IMF)
a Awalan
r Ramalan

Nota: Angka-angka tidak semestinya terjumlah disebabkan oleh penggenapan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan Bank Negara Malaysia

yang lebih menitikberatkan ekonomi domestik serta ketidakpastian keadaan politik dan dasar, boleh mengakibatkan kesan limpahan terhadap pertumbuhan dan perdagangan global.

Harga komoditi lebih tinggi

Harga komoditi pulih dengan stabil daripada paras rendah yang dicatat pada awal tahun 2016. Harga minyak mentah meningkat berikutan perjanjian oleh negara anggota OPEC dan beberapa pengeluar bukan OPEC lain, termasuk Malaysia, untuk mengehadkan bekalan. Selaras dengan perjanjian untuk mengurangkan pengeluaran, eksport minyak mentah Malaysia juga dijangka menurun dari segi jumlah, terutamanya pada separuh pertama tahun 2017. Hal ini dijangka berlaku meskipun terdapat tambahan pengeluaran daripada medan minyak baharu Malikai. Walau bagaimanapun, eksport kasar minyak mentah dijangka meningkat memandangkan kenaikan harga minyak mentah dijangka lebih daripada mengimbangi pertumbuhan lebih perlahan dalam jumlah yang dieksport. Eksport gas asli cecair (LNG) dijangka pulih untuk mencatat pertumbuhan positif disebabkan oleh pengeluaran yang lebih cepat daripada kapal gas terapung baharu. Eksport minyak sawit mentah (MSM) juga dijangka meningkat berikutan kenaikan harga dan jumlah pengeluaran MSM, mencerminkan pemulihan daripada kesan cuaca buruk akibat El Niño.

Permintaan dalam negeri berterusan

Import modal dijangka meningkat lebih kukuh, mencerminkan aktiviti pelaburan dalam negeri yang berterusan, terutamanya dalam sektor perkilangan dan perkhidmatan. Kenaikan harga minyak mentah juga akan menyebabkan peningkatan import barangan pengantara seperti bahan api dan pelincir. Import barangan penggunaan juga dijangka meningkat disebabkan terutamanya oleh peningkatan import makanan dan minuman.

Defisit akaun perkhidmatan diramalkan lebih besar, selaras dengan aktiviti perdagangan yang meningkat dan aktiviti pelaburan yang bertambah baik. Import perkhidmatan akan terus disokong oleh import perkhidmatan pengangkutan dan perkhidmatan lain, termasuk perkhidmatan perniagaan dan profesional. Eksport perkhidmatan juga dijangka bertambah baik, disokong oleh lebihan akaun perjalanan yang lebih tinggi berikutan jangkaan ketibaan dan perbelanjaan pelancong yang meningkat. Pertambahan liputan negara yang melayakkan pelancong dari RR China dan India untuk memohon e-Visa, serta usaha promosi besar-besaran yang menyasarkan industri pelancongan khusus seperti pelancongan perubatan dan sukan, dijangka menarik lebih ramai pelancong ke Malaysia.

Dalam akaun pendapatan, keuntungan daripada syarikat-syarikat Malaysia yang melabur di luar negeri dijangka bertambah baik, kebanyakannya hasil daripada pendapatan syarikat-syarikat minyak dan gas yang lebih tinggi, yang menyumbang lebih satu pertiga kepada pendapatan pelaburan Malaysia di luar negeri. Walau bagaimanapun, kenaikan ini mungkin diimbangi sebahagiannya oleh peningkatan keuntungan pelabur langsung asing yang lebih tinggi di Malaysia. Pendapatan pelaburan syarikat-syarikat multinasional yang beroperasi di Malaysia dijangka meningkat disebabkan oleh pertumbuhan yang berterusan dalam eksport perkilangan. Semua faktor ini akan menyebabkan defisit dalam akaun pendapatan primer lebih tinggi pada tahun 2017. Akaun pendapatan sekunder dijangka terus berada dalam defisit, disebabkan terutamanya oleh peningkatan pengiriman wang ke luar negeri yang lebih daripada mengimbangi jangkaan pengiriman wang yang lebih tinggi dari luar negara ke Malaysia.

PROSPEK INFLASI

Inflasi lebih tinggi didorong terutamanya oleh faktor kos, dan dijangka tidak akan mengubah dengan ketara prospek inflasi jangka sederhana

Inflasi keseluruhan diunjurkan meningkat pada tahun 2017, kepada purata antara 3.0% - 4.0% (2016: 2.1%), mencerminkan terutamanya kesan pindahan kenaikan harga minyak global ke atas harga runcit bahan api dalam negeri. Walau bagaimanapun, inflasi yang didorong oleh faktor kos ini dijangka tidak menyebabkan kesan limpahan yang besar kepada trend harga yang lebih meluas, memandangkan keadaan permintaan dalam negeri adalah stabil. Oleh itu, inflasi asas dijangka hanya meningkat dengan sederhana.

Harga minyak dunia dijangka meningkat pada tahun 2017 berikutan keputusan negara anggota OPEC dan juga beberapa negara pengeluar minyak yang lain, untuk mengurangkan pengeluaran minyak

mentah mereka bagi mengurangkan lebihan bekalan minyak global[2]. Harga minyak dunia yang lebih tinggi bersama-sama dengan susut nilai dalam kadar pertukaran ringgit, akan menyebabkan kenaikan dalam harga runcit bahan api dalam negeri. Pada suku pertama 2017, harga pam petrol RON95 meningkat kepada purata RM2.23 seliter, nyata lebih tinggi daripada harga purata RM1.76 seliter pada tahun 2016. Kenaikan harga bahan api daripada asas yang rendah, bersama-sama dengan bahagian perbelanjaan yang besar untuk bahan api dalam bakul penggunaan isi rumah Malaysia, akan memberikan kesan yang nyata terhadap inflasi keseluruhan pada tahun 2017.

Selain faktor minyak, faktor kos global yang lain juga dijangka memberikan sedikit tekanan menaik kepada inflasi dalam negeri. Walaupun harga makanan dunia dijangka kekal rendah[3] berikutan keadaan cuaca dan bekalan yang bertambah baik, prospek harga komoditi keseluruhan diunjurkan meningkat dengan sederhana pada tahun 2017, disokong oleh harga keluaran pertanian dan produk berasaskan logam yang lebih tinggi. Kadar inflasi rakan perdagangan utama Malaysia juga dijangka meningkat sedikit. Walau bagaimanapun, kesan pindahan daripada faktor harga luaran ini kepada harga dalam negeri akan sedikit sebanyak dikurangkan kerana pengeluaran dan penggunaan dalam negeri yang mempunyai kandungan import yang agak kecil. Kesan limpahan kepada harga dalam negeri juga dijangka sedikit, terutamanya kerana permintaan dalam negeri diunjurkan kekal stabil. Memandangkan keadaan permintaan dalam negeri adalah stabil, kesanggupan dan keupayaan firma untuk memindahkan kenaikan kos kepada pengguna dijangka agak terhad. Sumber tekanan inflasi dalam negeri juga dijangka dapat dibendung. Oleh itu, inflasi asas dijangka hanya meningkat dengan sederhana pada tahun 2017.

Prospek inflasi, bagaimanapun, tertakluk pada tiga risiko utama. Pertama, inflasi keseluruhan mungkin mencatat purata lebih tinggi sekiranya harga minyak dunia meningkat melebihi jangkaan. Trajektori yang dijangkakan bagi inflasi keseluruhan dalam negeri akan bergantung pada trend harga minyak dunia yang sangat tidak menentu. Kedua, susut nilai dalam kadar pertukaran ringgit juga boleh menimbulkan kesan pindahan yang lebih besar terhadap harga dalam negeri lantas menyebabkan kadar inflasi keseluruhan menjadi lebih tinggi daripada unjuran awal. Faktor ketiga ialah kekukuhan pertumbuhan dalam negeri dan juga ekonomi rakan perdagangan utama Malaysia, yang boleh mewujudkan tekanan menaik atau menurun terhadap inflasi dalam negeri.

DASAR MONETARI

Dasar monetari pada tahun 2017 akan tertumpu pada usaha menyokong pertumbuhan ekonomi Malaysia yang mampan selain mengekalkan kestabilan harga

Dasar monetari pada tahun 2017 akan terus memastikan pendirian dasar monetari konsisten dengan usaha mengekalkan ekonomi pada landasan pertumbuhan yang mantap dalam keadaan harga yang stabil. Persekitaran dasar dijangka kekal mencabar. Pertumbuhan dijangka meningkat disebabkan oleh prestasi sektor luaran yang lebih baik. Namun, ekonomi akan berhadapan dengan cabaran inflasi yang lebih tinggi, aliran modal yang tidak menentu dan kekangan yang berlarutan dalam persekitaran ekonomi dan kewangan global.

Ekonomi global dijangka bertambah baik secara beransur-ansur pada tahun 2017. Namun, ekonomi global akan terus berdepan dengan risiko pertumbuhan perlahan yang ketara. Pertumbuhan global akan terus terdedah kepada kejutan teruk dalam perdagangan antarabangsa, akibat kesan negatif daripada perlindungan perdagangan, perkembangan geopolitik dan perkembangan lain yang tidak menggalakkan dalam ekonomi-ekonomi utama. Tambah memburukkan ialah peralihan yang dijangkakan dalam mudah tunai dan aliran modal global akan memberikan kesan limpahan terhadap pasaran kewangan domestik dan kadar pertukaran ringgit. Inilah implikasi yang bakal berlaku apabila dasar monetari dikembalikan ke paras yang wajar di AS. Kesan perkembangan ini terhadap imbangan risiko bagi prospek pertumbuhan dan inflasi dalam negeri akan dinilai dengan saksama pada tahun 2017.

Ekonomi Malaysia diunjurkan berkembang pada kadar sederhana 4.3% - 4.8% pada tahun 2017 setelah mengambil kira ketidakpastian dalam persekitaran

[2] IMF mengunjurkan harga minyak dunia pada purata USD55 setong pada tahun 2017 dalam Unjuran Harga Komoditi Utama IMF pada bulan Januari 2017. Ini merupakan harga purata bagi minyak mentah Dated Brent, West Texas Intermediate (WTI) dan Dubai Fateh, dengan wajaran yang sama.

[3] Berdasarkan laporan Prospek Makanan (Food Outlook) Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), Oktober 2016.

ekonomi dan kewangan global. Pertumbuhan ini didorong terutamanya oleh permintaan dalam negeri daripada sektor swasta. Perkembangan ekonomi yang dijangka lebih kukuh berbanding dengan tahun 2016 adalah disokong oleh jangkaan bahawa permintaan luaran akan bertambah baik dan harga komoditi akan pulih. Walau bagaimanapun, terdapat rintangan dalam negeri yang boleh mempengaruhi prospek pertumbuhan Malaysia seperti pelarasan berterusan terhadap kos sara hidup yang semakin meningkat dan sentimen ekonomi yang berhati-hati.

Inflasi keseluruhan dijangka berada pada paras purata yang lebih tinggi dalam julat 3.0% – 4.0% pada tahun 2017. Namun, inflasi yang lebih tinggi berbanding dengan tahun lalu ini sebahagian besarnya didorong oleh kos. Walau bagaimanapun, limpahannya ke atas trend harga yang lebih meluas dijangka terus terkawal. Inflasi asas dijangka meningkat sederhana, memandangkan keadaan permintaan dalam negeri adalah stabil. Namun begitu, prospek inflasi tertakluk pada ketidakpastian utama yang menyelubungi harga minyak dunia dan hala tuju kadar pertukaran ringgit serta kesan pindahan terhadap harga dalam negeri.

Ketidakpastian yang berterusan dalam prospek pertumbuhan dan inflasi dalam negeri menimbulkan isu yang besar dalam menilai hala tuju pertumbuhan asas dan inflasi pada masa hadapan. Dalam hal ini, dasar monetari tidak terkecuali. Risiko ketidakseimbangan kewangan terus diambil kira, meskipun sebahagian besar daripada risiko ini boleh dibendung. Operasi monetari Bank beriltizam untuk terus memastikan mudah tunai dalam sistem kewangan domestik adalah mencukupi untuk menyokong pasaran kewangan domestik agar dapat berfungsi dengan teratur, meskipun terdapat jangkaan bahawa ekonomi akan mengalami beberapa tempoh ketidaktentuan aliran modal. Oleh itu, fokus Jawatankuasa Dasar Monetari adalah terhadap usaha untuk memastikan pendirian dasar monetari terus konsisten dengan matlamat pertumbuhan yang mampan dan inflasi yang stabil dengan sokongan pengantaraan kewangan domestik yang kukuh.

DASAR FISKAL

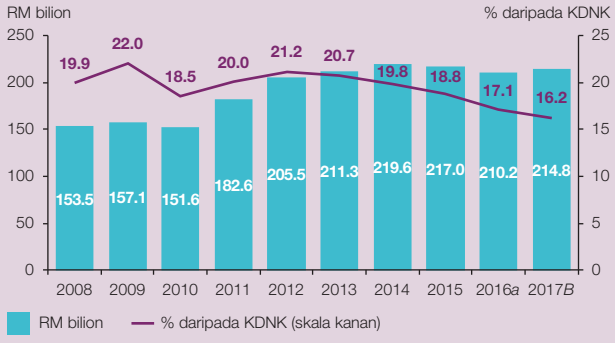
Defisit fiskal terus berkurang

Dasar fiskal pada tahun 2017 akan terus tertumpu pada usaha untuk memperkukuh kedudukan fiskal Kerajaan, di samping memastikan sokongan yang berterusan terhadap pertumbuhan dalam negeri serta menggalakkan ekonomi yang inklusif. Defisit fiskal Kerajaan Persekutuan dijangka terus mengecil kepada 3.0% daripada KDNK pada tahun 2017 (2016: -3.1%), disokong oleh pertumbuhan hasil yang mampan dan peningkatan yang sedikit dalam perbelanjaan mengurus. Usaha memperkukuh kedudukan fiskal akan berterusan meskipun persekitaran ekonomi di dalam dan luar negeri terus mencabar. Ini merupakan komitmen Kerajaan terhadap pembaharuan fiskal dan pada masa yang sama memastikan wujudnya persekitaran yang menyokong pertumbuhan ekonomi.

Susulan daripada langkah pembaharuan fiskal, Kerajaan berjaya mengawal peningkatan dalam perbelanjaan mengurus. Bahagian perbelanjaan mengurus daripada KDNK menurun kepada 16.8% pada tahun 2016 berbanding dengan 18.8% pada tahun 2015. Kadar ini dijangka terus menurun kepada 16.2%, hasil daripada langkah pengurangan perbelanjaan yang tidak kritikal untuk geran dan pindahan kepada badan berkanun, serta rasionalisasi subsidi yang selanjutnya. Kerajaan juga terus mempelbagaikan sumber hasil untuk memastikan daya tahan negara terus kekal dalam keadaan ketidakpastian pasaran komoditi global. Walaupun harga minyak dijangka lebih tinggi, sumbangan hasil yang berkaitan dengan minyak dijangka merosot kepada 13.8% pada tahun 2017 berbanding dengan 14.6% pada tahun 2016. Selain itu, penubuhan unit cukai khas, iaitu Pengaturan Perisikan Kutipan (Collection Intelligence Arrangement, CIA), mencerminkan usaha Kerajaan untuk meningkatkan pematuhan cukai.

Rajah 4.1

Perbelanjaan Mengurus Kerajaan Persekutuan

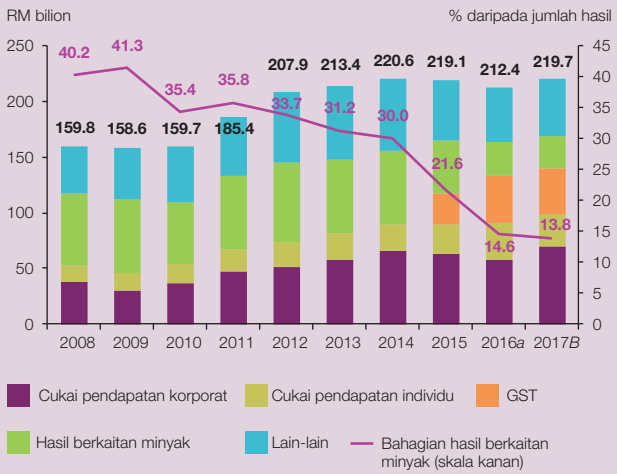

a Awalan
B Bajet

Sumber: Kementerian Kewangan Malaysia

Rajah 4.2

Hasil Kerajaan Persekutuan

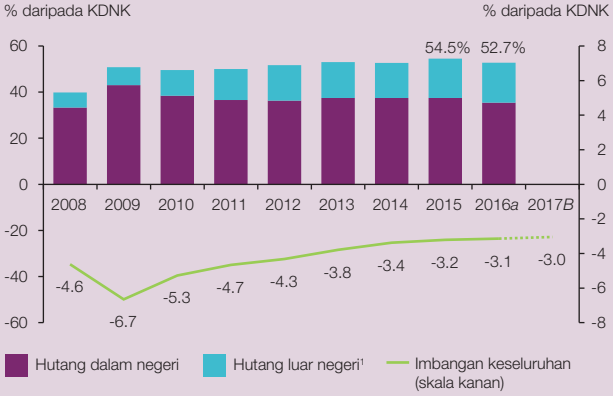

a Awalan

B Bajet

Sumber: Kementerian Kewangan Malaysia

Rajah 4.3

Imbangan Fiskal dan Hutang Kerajaan Persekutuan

1 Hutang luar negeri terdiri daripada hutang matawang asing (peminjaman luar pesisir) dan pemegangan hutang Kerajaan Persekutuan dalam denominasi ringgit oleh bukan pemastautin (Sekuriti Kerajaan Malaysia, Terbitan Pelaburan Kerajaan, Bil-bil Perbendaharaan dan Sukuk Perumahan Kerajaan)

a Awalan
B Bajet

Sumber: Kementerian Kewangan Malaysia

Dalam Bajet 2017, sumber fiskal telah diberikan keutamaan strategik dengan tumpuan pada projek infrastruktur yang mempunyai impak yang tinggi dan program bina upaya. Ini termasuk infrastruktur awam[4] seperti lebuh raya dan landasan kereta api yang memperluas laluan penghubung antara kawasan bandar dengan kawasan luar bandar. Pembangunan modal insan[5] akan diperkukuh melalui

Jadual 4.3

Kewangan Kerajaan Persekutuan

	RM bilion		Perubahan tahunan (%)	
	2016*a*	2017*B*	2016*a*	2017*B*
Harga minyak	44	45		
Hasil	212.4	219.7	-3.0	3.4
Jumlah perbelanjaan	252.2	260.8	-2.2	3.4
Perbelanjaan mengurus	*210.2*	*214.8*	*-3.1*	*2.2*
Perbelanjaan pembangunan kasar	*42.0*	*46.0*	*3.0*	*9.5*
Terimaan balik pinjaman	1.3	0.7		
Imbangan keseluruhan	**-38.4**	**-40.3**		
% daripada KDNK	**-3.1**	**-3.0**		
Sumber pembiayaan:				
Peminjaman dalam negeri bersih	37.9	-		
Peminjaman luar negeri bersih	0.8	-		
Harta boleh jual[1] dan pelarasan	-0.3	-		

1 Tanda negatif (-) menunjukkan pertambahan dalam aset
a Awalan
B Bajet
Nota: Angka-angka tidak semestinya terjumlah disebabkan oleh penggenapan

Sumber: Kementerian Kewangan Malaysia

4 Ini termasuk pelaksanaan projek Landasan Kereta Api Pantai Timur (ECRL), dan mempercepat projek Lebuhraya Pan Borneo.

5 Contohnya, termasuklah penambahbaikan program Pendidikan Teknikal dan Latihan Vokasional (Technical and Vocational Education and Training, TVET) dan pelanjutan Skim Latihan 1Malaysia (SL1M) untuk 20,000 graduan.

penambahbaikan program peningkatan kemahiran dan latihan industri. Tenaga mahir yang lebih berkualiti bagi memenuhi keperluan industri adalah amat penting untuk mempercepat kemajuan Malaysia bagi mencapai status negara berpendapatan tinggi.

Bajet ini juga selaras dengan usaha untuk memastikan pertumbuhan yang inklusif dan mampan. Melalui program kebajikan yang lebih baik, Kerajaan akan terus memberi tumpuan pada usaha mengekalkan kemampuan segmen berpendapatan rendah dan sederhana untuk menguruskan kos sara hidup yang semakin meningkat. Sokongan sosioekonomi kepada golongan ini disalurkan dalam pelbagai bentuk bantuan[6], termasuk skim perumahan mampu milik dan bantuan fiskal. Langkah-langkah ini juga akan menyokong pertumbuhan penggunaan swasta.

Pada bulan Mei 2016, Jawatankuasa Dasar Fiskal (Fiscal Policy Committee, FPC) memberikan tugasan kepada Jawatankuasa Teknikal Risiko Fiskal dan Liabiliti Luar Jangka yang baru ditubuhkan untuk menilai dan menambah baik langkah-langkah untuk membendung risiko fiskal dan liabiliti luar jangka Kerajaan Persekutuan. Penubuhan jawatankuasa baharu ini dijangka terus memperkukuh kewangan awam di samping memastikan fleksibiliti dan kemampanan fiskal pada masa akan datang.

[6] Skim perumahan mampu milik termasuk *My Beautiful New Home*, Projek Perumahan Rakyat dan Rumah Mesra Rakyat SPNB, manakala bantuan fiskal, antara lain termasuk Bantuan Rakyat 1Malaysia (BR1M) dan program jaring keselamatan sosial seperti bantuan kepada keluarga miskin, warga emas dan golongan kurang upaya.

Pembaharuan Struktur Ekonomi di ASEAN-5: Kejayaan Masa Lalu dan Cabaran Akan Datang

Oleh Gloria Tsan Ern Hui dan Ooi Kiesha

Pengenalan

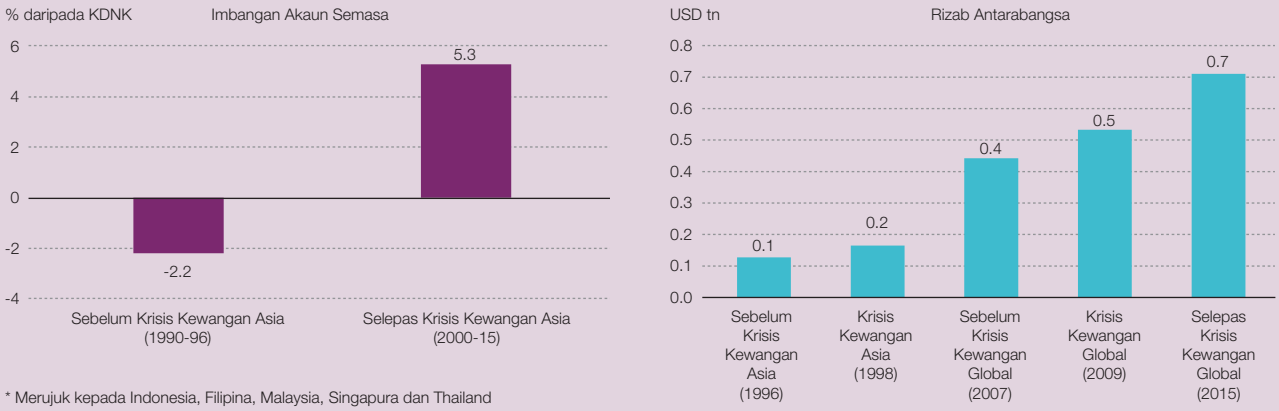
Krisis Kewangan Asia (Asian Financial Crisis, AFC) yang melanda pada tahun 1997 - 1998 menandakan satu detik perubahan yang penting bagi beberapa ekonomi Asia. Dari sudut ekonomi ASEAN-5[1], pengalaman AFC telah mendedahkan betapa pentingnya pembaharuan yang menyeluruh untuk mengatasi asas-asas kelemahan dan kekangan struktur sesebuah ekonomi (Park et. al., 2013). Pembaharuan struktur ini[2] meliputi pelaksanaan pelbagai dasar untuk menyokong sistem perbankan, menangani limpahan ke dalam ekonomi benar dan memperkukuh dinamisme serta daya tahan ekonomi-ekonomi yang terjejas oleh krisis. Walaupun daya tahan makroekonomi dalam ekonomi serantau mampan selama hampir dua dekad, namun persekitaran ekonomi dan kewangan global semasa, khususnya selepas Krisis Kewangan Global (Global Financial Crisis, GFC), semakin menimbulkan banyak cabaran besar dan risiko pertumbuhan yang lebih perlahan dalam ekonomi ASEAN-5 pada masa hadapan. Tambahan pula, kebangkitan Industri 4.0[3], pembandaran yang pesat serta kesan daripada perubahan keadaan cuaca, menyebabkan perlunya pelaksanaan pembaharuan struktur yang proaktif agar dapat bertindak balas terhadap isu dan trend global. Rencana ini bertujuan menjelaskan kepentingan pembaharuan struktur di Malaysia dan negara-negara jirannya di ASEAN dalam keadaan ini.

Pembaharuan yang kritikal dalam tempoh selepas AFC

AFC mendedahkan kelemahan rantau ASEAN-5 yang banyak dikaitkan dengan kerapuhan kewangan dan ekonomi. Dari segi kewangan, pergantungan yang berlebihan terhadap sektor perbankan, faktor sistem kewangan yang tidak dikawal selia secukupnya dan ketidakpadanan yang ketara antara liabiliti asing dengan aset asing, merupakan kelemahan utama. Krisis ini juga mendedahkan beberapa cabaran struktur seperti peningkatan mendadak pelaburan yang berasaskan hutang, rejim kadar pertukaran yang ketat dan defisit akaun semasa dalam tahun 1990-an. Selepas krisis, ekonomi yang terjejas telah membuat transformasi besar-besaran sebelum kembali pulih dan berkembang pesat melalui pelaksanaan pembaharuan struktur yang berkaitan. Dalam sektor kewangan, langkah-langkah dasar berjaya

Rajah 1

Imbangan Akaun Semasa dan Rizab Antarabangsa di ASEAN-5*

* Merujuk kepada Indonesia, Filipina, Malaysia, Singapura dan Thailand

Sumber: Prospek Ekonomi Dunia (WEO) Oktober 2016 Tabung Kewangan Antarabangsa (IMF), Haver, Bloomberg

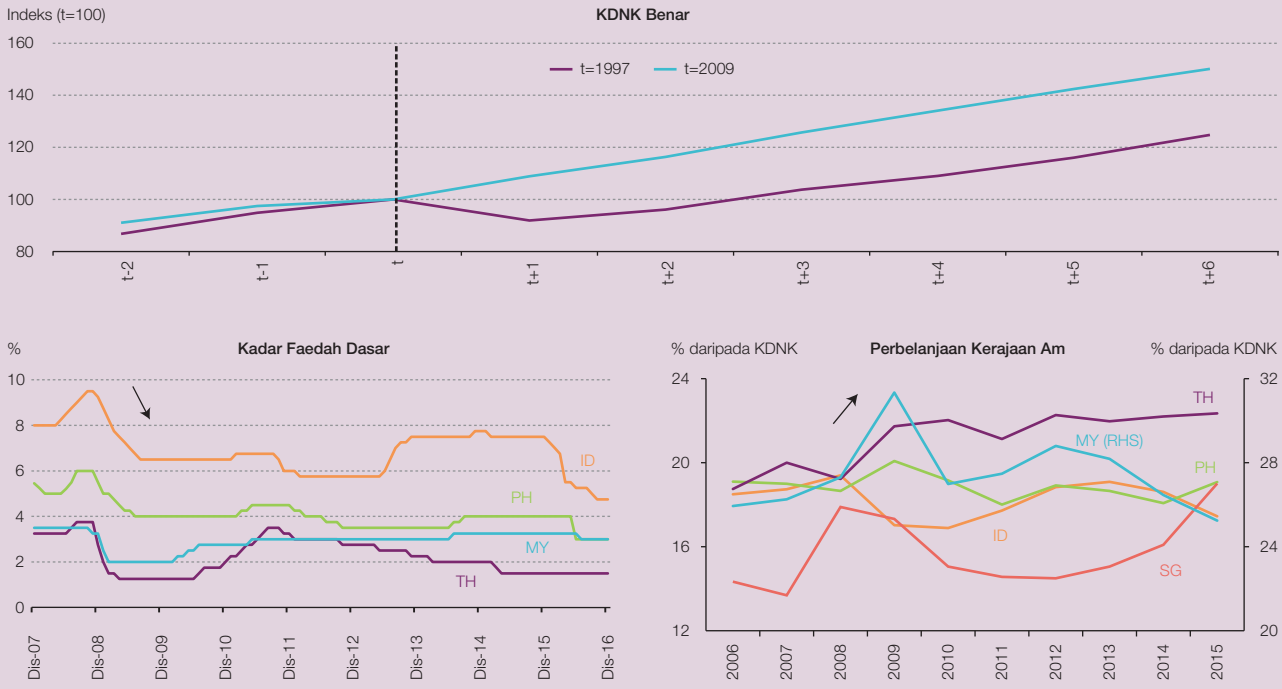
[1] ASEAN-5 merujuk Indonesia, Malaysia, Filipina, Singapura dan Thailand.
[2] Merujuk dasar yang meningkatkan keupayaan produktif ekonomi dengan menghapuskan halangan kecekapan fungsi pasaran.
[3] Merujuk gabungan beberapa inovasi utama dalam teknologi digital, termasuk peranti pintar (Internet of Things), pengkomputeran awan, digital pasang siap, robotik canggih dan kecerdasan buatan.

mengukuhkan penyeliaan dan pengawalan terhadap sistem perbankan, menghasilkan sumber pembiayaan yang pelbagai dan menambah baik infrastruktur kewangan domestik. Langkah-langkah dalam sektor ekonomi benar pula sebahagian besarnya dijuruskan ke arah usaha menjadikan pengurusan makroekonomi lebih baik, memperkukuh institusi awam dan membina penampan untuk menghadapi kejutan luaran. Hasilnya ekonomi ASEAN-5 hari ini mempunyai sumber pertumbuhan yang pelbagai, sektor kewangan yang maju, kadar pertukaran yang fleksibel dan kedudukan luaran yang lebih baik (Rajah 1).

ASEAN-5 menunjukkan daya tahan yang tinggi pada tahun 2009 semasa GFC. Ini sebahagian besarnya terhasil daripada kekuatan asas-asas ekonomi rantau ini. Walaupun pertumbuhan KDNK dan eksport merosot dengan ketara pada tahun 2009, sistem kewangan rantau ini rata-ratanya tidak terjejas apabila pengantaraan kewangan terus dapat berfungsi dengan teratur. Isi rumah dan syarikat korporat juga melalui tempoh krisis dalam keadaan kedudukan kewangan yang pada amnya lebih kukuh. Yang penting, kadar pertukaran yang lebih fleksibel dan perumusan dasar monetari yang lebih teratur (institutionalised) serta lebih telus membolehkan negara-negara di rantau ini untuk melaksanakan dasar kewangan yang lebih berkesan lantas dapat menampan impak krisis yang buruk. Bank-bank pusat di ASEAN-5 menurunkan kadar dasar utama mereka sebanyak purata 290 mata asas, daripada paras tertinggi kepada paras terendah dalam tempoh tahun 2007 hingga 2009. Selain itu, sokongan fiskal di beberapa ekonomi telah dilaksanakan bersama-sama dengan pakej rangsangan, yang meliputi potongan cukai dan subsidi. Hasilnya, pertumbuhan meningkat semula dengan pantas, daripada 2.6% pada tahun 2009 kepada 8.9% pada tahun 2010.

Rajah 2

KDNK Benar, Kadar Faedah Dasar dan Perbelanjaan Kerajaan Am di ASEAN-5

Sumber: Prospek Ekonomi Dunia (WEO) Oktober 2016 Tabung Kewangan Antarabangsa (IMF), Haver

Pembaharuan struktur terus relevan bagi ASEAN-5 dalam tempoh pasca-GFC

Walaupun ekonomi ASEAN-5 berjaya melaksanakan pembaharuan struktur selepas AFC, GFC telah membawa bersama-samanya cabaran baharu kepada rantau ini. Ini lantas memerlukan pembaharuan struktur yang selanjutnya, yang kritikal untuk dilaksanakan dalam tempoh semasa. Cabaran tersebut termasuk, tetapi bukan terhad kepada yang berikut sahaja:

a) Tempoh kelemahan yang berpanjangan dalam perdagangan global

Berlatarkan kelemahan berterusan dalam beberapa ekonomi maju utama, perdagangan global kekal lembap selepas GFC. Yang nyata, pemulihan yang kecil dalam pertumbuhan pelaburan, yang pada amnya mempunyai kandungan import yang lebih tinggi, menyebabkan pertumbuhan perdagangan menjadi lebih perlahan berbanding dengan pertumbuhan KDNK keseluruhan. Selain kelemahan kitaran ini, tekanan struktur yang lain juga menjejaskan aktiviti perdagangan. Ini termasuk kesan daripada rangsangan perdagangan terdahulu yang semakin luput, seperti percambahan rantaian nilai global pada tahun 1990-an dan awal tahun 2000-an, serta transformasi berterusan oleh RR China ke arah model pertumbuhan yang lebih berasaskan penggunaan[4]. Oleh itu, permintaan luaran yang sekian lama menjadi sumber pertumbuhan utama ekonomi serantau sebelum GFC kini menjadi punca momentum pertumbuhan yang semakin perlahan (decelerating momentum) di ASEAN-5 lebih-lebih lagi kerana ciri perdagangan rantau ini yang agak terbuka. Trend pertumbuhan perdagangan global yang menurun dijangka berterusan memandangkan kurangnya rangsangan pertumbuhan baharu dalam ekonomi utama di tengah-tengah sentimen antiglobalisasi yang semakin ketara. Pihak IMF mengunjurkan perdagangan dunia akan mencatat pertumbuhan purata 4.1% dalam tempoh lima tahun akan datang, berbanding dengan 8.4% dalam tempoh tahun 2003 - 2007[5]. Oleh itu, rantau ini perlu memberikan tumpuan pada daya saingnya dalam persekitaran global yang lebih mencabar jika rantau ini ingin mencatat pertumbuhan yang secara relatifnya kukuh pada masa hadapan.

b) Ruang bagi dasar fiskal yang terhad

Walaupun ekonomi ASEAN-5 pada amnya mempunyai ruang bagi dasar makroekonomi yang lebih besar untuk mengubah strategi pada peringkat domestik berbanding dengan kebanyakan ekonomi maju utama, kedudukan fiskal keseluruhan beberapa ekonomi masih belum kembali ke paras sebelum berlakunya krisis (2003-2007). Hutang kasar Kerajaan am dalam beberapa ekonomi juga meningkat dalam persekitaran kadar faedah yang rendah dan akomodatif. Hal ini mencetuskan kebimbangan tentang perlunya pemulihan ruang dasar fiskal bagi membolehkan tindak balas kitaran timbal balas (counter-cyclical) terhadap kejutan yang akan datang. Di samping itu, ruang dasar fiskal perlu diperbesar untuk mengambil kira cabaran pembangunan, termasuk pelaburan yang lebih besar dalam infrastruktur bagi mengurangkan kekangan bekalan dan juga pembangunan modal insan. Dalam hal ini, usaha menggalakkan penyertaan sektor swasta yang lebih giat dalam pembangunan infrastruktur fizikal dan penyediaan perkhidmatan kewangan serta pendidikan dan penjagaan kesihatan, boleh membantu mengurangkan beban fiskal yang ditanggung kerajaan. Ini sekali gus meningkatkan hasil daripada produktiviti dan menambah baik kualiti perkhidmatan.

c) Landskap kewangan global baharu

Berikutan GFC, landskap kewangan global telah dibentuk berdasarkan piawaian pengawalseliaan baharu seperti Basel III, yang diperkenalkan untuk mengukuhkan piawaian kehematan dan pengawalseliaan sektor perbankan. Dalam hal ini, pembuat dasar di rantau ini mengekalkan kedudukan kewangan yang berhemat dengan membina penampan modal dan penampan mudah tunai bagi institusi kewangan serantau selepas AFC (Yao, 2016). Langkah tersebut telah membolehkan rantau ini berada pada kedudukan yang kukuh untuk memenuhi keperluan piawaian global yang baharu ini. Namun begitu, landskap kewangan terus berkembang maju lantas menyediakan peluang dan juga cabaran kepada rantau ini. Kemajuan teknologi yang pesat telah merangsang pertumbuhan Teknologi Kewangan (Financial Technology), atau lebih dikenali sebagai FinTech, yang berpotensi membawa pembaharuan terhadap cara perkhidmatan kewangan disediakan. Pembiayaan cara baharu, produk baharu, dan juga peserta baharu kini wujud, mencabar peranan dan kewajaran penggunaan model perniagaan tradisional sekarang. Ini termasuk pembangunan FinTech yang telah memperluas ruang lingkup perbankan dalam bidang seperti pinjaman 'rakan-kepada-rakan', pembiayaan kepada peniaga dan e-dagang kewangan serta pembiayaan perdagangan dalam talian[6]. Oleh itu, penting sekali bagi pembuat dasar di rantau ini untuk menyediakan persekitaran perundangan dan pengawalseliaan yang menyokong dan terus menggalakkan

---

[4] Untuk maklumat lanjut, sila rujuk rencana bertajuk 'Kelembapan Perdagangan Global Dewasa Ini: Masalah Kitaran atau Perubahan Struktur?' dalam Laporan Tahunan Bank Negara Malaysia 2015.

[5] Sumber: IMF October 2016 World Economic Outlook.

[6] Sumber: World Economic Forum (2015).

inovasi, sambil pada masa yang sama memastikan perlindungan pengguna terus terpelihara dan pasaran kewangan dapat terus berfungsi dengan lancar.

Fokus dasar ASEAN-5 terhadap pembaharuan struktur

Menyedari bahawa tindakan segera perlu diambil untuk melaksanakan pembaharuan menyeluruh dalam persekitaran yang mencabar ini, para pembuat dasar di rantau ini terus mengambil langkah-langkah yang proaktif. Ini bukan sahaja bertujuan untuk menangani risiko yang mungkin timbul daripada limpahan persekitaran luar dalam jangka pendek, bahkan untuk memperkukuh prospek pertumbuhan dan daya saing rantau ini dalam jangka sederhana. Walaupun gabungan beberapa pembaharuan tertentu untuk menangani cabaran yang timbul selepas GFC mungkin berbeza antara satu negara dengan negara yang lain, keutamaan pembaharuan ASEAN-5 pada amnya merangkumi perkara berikut:

a) Meningkatkan produktiviti ekonomi

Pertumbuhan di rantau ini telah berjaya dicapai melalui sektor luaran dan domestik yang memberangsangkan. Dalam keadaan perdagangan global yang terus lemah, penting bagi rantau ini untuk membuat pembaharuan bagi memastikan pembangunan yang seimbang pada masa akan datang. Ini boleh dilaksanakan melalui peningkatan keupayaan produktif ekonomi melalui penambahbaikan saling hubungan, daya saing dan kecekapan modal insan. Sehubungan dengan itu, ekonomi ASEAN-5 telah menjadi pencetus pembaharuan yang berpandangan jauh, yang mengutamakan pelaburan dalam infrastruktur 'fizikal' (hard infrastructure) dengan menaik taraf rangkaian pengangkutan dan meningkatkan penembusan jalur lebar, dan juga infrastruktur 'bukan fizikal' (soft infrastructure) dengan menambah baik mekanisme tadbir urus dan pembangunan modal insan. Menyedari akan perlunya penglibatan sektor swasta yang lebih besar untuk membiayai perbelanjaan pembangunan infrastruktur yang semakin meningkat, ekonomi serantau juga telah mengambil langkah-langkah proaktif untuk mempertingkatkan rangka kerja perkongsian awam-swasta (public-private partnership, PPP) sedia ada. Ini bertujuan untuk mengurangkan pergantungan kepada sumber fiskal kerajaan. Usaha untuk meningkatkan produktiviti melalui pembangunan infrastruktur turut diperlengkap dengan pembangunan tenaga kerja yang cekap, bagi menggalakkan pertumbuhan yang mampan dalam jangka panjang dan memastikan agihan keuntungan ekonomi adalah saksama. Sebagai contoh, beberapa negara di rantau ini, terutamanya Malaysia dan Singapura, gigih membuat pembaharuan pasaran pekerja seperti pelaksanaan gaji minimum, penambahbaikan akses kepada pendidikan tinggi, dan usaha mempertingkatkan kemahiran pekerja untuk menghasilkan tahap daya saing yang lebih tinggi.

b) Mengekalkan kestabilan makroekonomi

Untuk terus memperkukuh asas-asas ekonomi, pembuat dasar di negara ASEAN-5, seperti Filipina, Indonesia dan Malaysia, telah memulakan pembaharuan untuk meningkatkan ruang fiskal dan rangka kerja institusi awam. Pengenalan pembaharuan terhadap cukai dan rasionalisasi subsidi serta sumber pendapatan awam yang lebih pelbagai telah memainkan peranan penting dalam pembinaan semula ruang dasar sejak tempoh GFC. Singapura dan Malaysia telah melaksanakan dasar awalan seperti langkah-langkah kehematan makro untuk menguruskan ketidakseimbangan dalam pasaran harta tanah serta membendung kebimbangan mengenai hutang isi rumah yang tinggi. Kedudukan fiskal yang berhemat dan dasar berpandangan jauh untuk mengurangkan kelemahan ini menjadi asas kestabilan makroekonomi yang lebih utuh.

c) Meningkatkan fleksibiliti dan kecekapan sistem kewangan

Dengan perkembangan pesat landskap kewangan global, pihak berkuasa negara di rantau ini menyedari bahawa peraturan yang ada tidak seharusnya membendung inovasi dan pendekatan baharu bagi pembangunan kewangan (Arner dan Park, 2010). Sebaliknya, seiring dengan perkembangan FinTech, usaha berterusan telah diambil untuk menggalakkan eksperimen penggunaan hasil inovasi secara lebih meluas. Ekonomi ASEAN-5 seperti Singapura dan Malaysia, mula menerima pakai FinTech dengan memperkenalkan pendekatan pengawalseliaan (regulatory sandbox). Langkah ini bukan sahaja membolehkan institusi kewangan dan peserta FinTech menguji hasil inovasi mereka di pasaran, malah juga dapat menggalakkan

persaingan dan inovasi di samping memastikan agar kestabilan kewangan terus terpelihara melalui perlindungan kewangan yang bersesuaian.

Bergerak seiring dengan trend global

Selain menangani cabaran yang timbul selepas GFC, rantau ini juga perlu lebih proaktif dalam melaksanakan pembaharuan untuk meraih manfaat dan juga mengurangkan risiko yang timbul akibat trend global yang berubah-ubah. Antara dasar penting ialah pembangunan yang sejajar dengan Industri 4.0 dan usaha untuk menggalakkan ekonomi yang inklusif dan menitikberatkan alam sekitar. Industri 4.0 telah mewujudkan bidang pertumbuhan baharu seperti ekonomi perkongsian dan e-dagang. Walaupun banyak yang telah dilaksanakan oleh ASEAN-5 untuk meraih manfaat daripada Industri 4.0, penerapan e-dagang masih agak baru dan oleh itu terdapat banyak ruang untuk penambahbaikan[7].

Di tengah-tengah pembangunan dan pembandaran yang pesat, perlindungan daripada peningkatan kos sosial yang negatif perlu disegerakan. Sehubungan dengan itu, ekonomi serantau telah melaksanakan pembaharuan untuk menggalakkan pertumbuhan inklusif dengan meningkatkan akses peluang kepada semua lapisan masyarakat. Ini termasuk memperkenalkan mekanisme perlindungan sosial yang lebih menyeluruh seperti menyediakan perkhidmatan kewangan kepada segmen masyarakat yang tiada, dan yang kurang mendapat perkhidmatan kewangan pada peringkat individu dan perniagaan. Di Malaysia, pelbagai usaha telah diambil untuk meningkatkan akses dan penggunaan perkhidmatan kewangan berkualiti yang mampu dibayar melalui saluran, produk dan infrastruktur yang inovatif.

Dalam menghasilkan pembangunan alam sekitar yang mampan, usaha untuk mengembangkan dan memperluas penggunaan teknologi cekap tenaga juga beransur-ansur mendapat tempat di rantau ini. Sebagai contoh, pada tahun 2015, pelaburan dalam projek suria di rantau Asia Tenggara, terutamanya di Thailand, Indonesia dan Filipina, meningkat ke paras rekod tertinggi USD1.7 bilion (purata 2010-2014: USD0.9 bilion)[8]. Beberapa ekonomi serantau juga semakin giat menyokong penerapan konsep bangunan hijau, dengan menggunakan bahan binaan mesra ekologi dan pemuliharaan tenaga dan ruang. Singapura, khususnya, menerajui rantau Asia apabila menduduki tempat pertama dalam Indeks Bandar Hijau Asia (Asian Green City Index) Economist Intelligence Unit[9].

Kerjasama serantau melangkaui inisiatif negara

Ekonomi serantau menyedari bahawa strategi-strategi dasar perlu bercirikan dua peringkat memandangkan pendalaman pembaharuan struktur pada peringkat kebangsaan perlu juga diperlengkap dengan inisiatif untuk meningkatkan kerjasama serantau. Rangka Tindakan Komuniti Ekonomi ASEAN (ASEAN Economic Community, AEC) 2025 menyerlahkan hakikat bahawa integrasi yang lebih meluas membolehkan ekonomi serantau meraih manfaat daripada ciri kepelbagaian dan saling melengkapi merentas ekonomi[10]. Oleh yang demikian, inisiatif perkongsian maklumat dan bina upaya ASEAN memainkan peranan penting untuk meningkatkan keupayaan teknikal pembuat dasar semasa melaksanakan pembaharuan. Dengan mengambil kira tahap pembangunan dan keperluan negara-negara anggotanya yang berbeza, ASEAN juga terus mencapai kemajuan dalam usaha memperkukuh integrasi kewangan serantau, menggalakkan rangkuman kewangan dan memastikan kestabilan kewangan terpelihara. Yang nyata, Rangka Kerja Integrasi Perbankan ASEAN (ABIF) membuktikan komitmen ASEAN untuk memperkukuh perdagangan dan pelaburan antara rantau sambil memelihara kestabilan kewangan serantau.

Rumusan

Transformasi ASEAN-5 yang dilaksanakan melalui pembaharuan ekonomi dan kewangan memberi rantau ini asas-asas yang lebih kukuh dan dasar yang fleksibel untuk menghadapi kejutan luaran, seperti ditunjukkan oleh pemulihan

[7] Sumber: A. T. Kearney (2015)
[8] Sumber: Clean Energy Pipeline (2016)
[9] Sumber: Economist Intelligence Unit (2011)
[10] Sumber: Sekretariat ASEAN (2015)

pantas rantau ini semasa GFC. Kini, rintangan dalam persekitaran ekonomi global, termasuk aktiviti perdagangan antarabangsa yang terus lemah, ketidakpastian yang berpanjangan dari segi makroekonomi, serta turun naik kadar pertukaran dan aliran modal dan dasar yang ketara, menyebabkan ekonomi-ekonomi ini perlu terus mengutamakan pembaharuan. Selain itu trend mega yang berubah-ubah seperti gangguan teknologi, pembandaran yang pesat dan perubahan keadaan cuaca bukan sahaja telah menimbulkan cabaran bahkan membuka peluang kepada rantau ini. Dengan menggalakkan pertumbuhan yang mampan dan ekonomi yang dinamik, rantau ini boleh meningkatkan daya tahan dalam keadaan kitaran dan kejutan struktur ini. Usaha meningkatkan kerjasama dalam kalangan ekonomi rantau ASEAN juga membolehkan negara di rantau ini menggunakan kekuatan negara masing-masing bagi mendapatkan manfaat yang lebih besar melalui langkah-langkah pembaharuan ekonomi dan sosial.

Rujukan

Arner, D. W. and Park, C. Y. (2010), 'Global Financial Regulatory Reforms: Implications for Developing Asia,' Asian Development Bank.

A.T. Kearney (2015), 'The ASEAN Digital Revolution,' India.

Clean Energy Pipeline (2016), 'South East Asian Clean Energy Project Finance,' Mac.

Economist Intelligence Unit (2011), 'Asian Green City Index: Assessing the Environmental Performance of Asia's Major Cities,' Siemens AG, Munich.

International Financial Corporation (2011), 'International Finance Institutions and Development Through the Private Sector,' Washington, D.C, September.

International Monetary Fund (2016), 'A Guiding Framework for Structural Reforms,' Washington, D.C, April.

Park, D., Park, D., Ramayandi, A., Shin, K. (2013), 'Why Did Asian Countries Fare Better during the Global Financial Crisis than during the Asian Financial Crisis?' Peterson Institute for International Economics.

Sekretariat ASEAN (2015), 'Rangka Tindakan Komuniti Ekonomi ASEAN (ASEAN Economic Community, AEC) 2025' Jakarta, November.

World Economic Forum (2015), 'The Future of FinTech: A Paradigm Shift in Small Business Finance', Geneva, October.

Yao, W. (2016), 'Why Asian Banks are Well Positioned for Basel III,' Federal Reserve Bank of San Francisco, November.

Pencerahan Terhadap Isu Rumah Mampu Milik di Malaysia

Oleh Cheah Su Ling dan Stefanie Joan Almeida

Pengenalan

Sejak tahun 2012 lagi, harga rumah di Malaysia meningkat lebih cepat daripada pendapatan isi rumah. Berdasarkan harga rumah median semasa, kebanyakan rakyat Malaysia tidak mampu membeli rumah. Keadaan ini disebabkan terutamanya oleh bekalan rumah yang tidak memenuhi permintaan berikutan jangkaan yang berbeza antara isi rumah dengan pemaju perumahan. Isu ini bertambah buruk apabila bekalan rumah baharu lebih banyak tertumpu pada jenis rumah berharga tinggi. Isu kurangnya bekalan rumah agak meruncing, terutamanya bagi segmen rumah mampu milik. Penyediaan rumah mampu milik telah menjadi satu cabaran kepada pembuat dasar di seluruh dunia, termasuk juga Malaysia. Isu yang sama dihadapi di Amerika Syarikat (AS), United Kingdom (UK), Australia dan New Zealand (Demographia International, 2015). Rencana ini[1] memberikan definisi rumah mampu milik dalam konteks Malaysia, berdasarkan tahap pendapatan dan faktor demografi negara. Berdasarkan maklumat ini, anggaran jumlah bekalan rumah mampu milik yang diperlukan pada masa ini dan akan datang dapat dibuat. Rencana ini seterusnya mengenal pasti beberapa dasar yang dilaksanakan di negara lain untuk mengatasi masalah kekurangan rumah mampu milik, yang boleh dijadikan contoh pengajaran bagi Malaysia dalam menangani isu yang sama.

Definisi Kemampuan Memiliki Rumah

Rumah mampu milik secara umumnya didefinisikan sebagai rumah yang memenuhi keperluan dari segi kualiti dan lokasi, mampu dibeli dan pembeli rumah berkenaan masih berupaya membeli keperluan asas yang lain[2]. Memandangkan skop rumah mampu milik adalah luas[3], rencana ini menumpukan pada aspek kemampuan membeli rumah dari segi kewangan untuk mengenal pasti setakat mana harga rumah di pasaran berada di luar kemampuan isi rumah di Malaysia.

Menurut UN-HABITAT, kemampuan membeli rumah dari segi kewangan bergantung pada dua komponen utama: (i) kos membeli rumah, dan (ii) kos menyelenggara rumah (Gambar Rajah 1), yang dipengaruhi oleh harga harta

Gambar Rajah 1

Komponen Asas Kemampuan Kewangan Perumahan

Sumber: Disesuaikan daripada UN-HABITAT (2011)

[1] Rencana ini merupakan lanjutan kepada rencana 'Menilai Keadaan Permintaan-Penawaran dalam Pasaran Harta Tanah di Malaysia', yang terkandung dalam Laporan Tahunan Bank Negara Malaysia 2015.

[2] Menurut United Nations Human Settlements Programme (UN-HABITAT, 2011).

[3] Satu definisi yang lebih luas untuk rumah mampu milik merujuk bukan sahaja kepada kemampuan dari segi harga, tetapi meliputi rumah yang memenuhi piawaian minimum taraf kehidupan yang memuaskan (kemudahan asas, saiz binaan, kebersihan, tiada kecacatan struktur bangunan) dan lokasi yang terletak tidak terlalu jauh dari pusat pekerjaan, biasanya satu jam perjalanan (McKinsey Global Institute, 2014).

tanah, jumlah bayaran muka yang diperlukan, jumlah pembiayaan yang diperoleh serta keupayaan untuk membiayai penyelenggaraan harta tanah dan pembayaran balik pinjaman gadai janji setiap bulan. Memandangkan dimensi rumah mampu milik agak luas, beberapa ukuran kemampuan memiliki rumah telah dikenal pasti. Walaupun tidak terdapat piawaian universal dalam mentafsirkan kemampuan membeli rumah, terdapat tiga pendekatan yang lazim digunakan, iaitu *Median Multiple, Housing Cost Burden* dan *Residual Income*.

Jadual 1

Perbandingan Metrik Rumah Mampu Milik

Kaedah tahap	Pendekatan	Definisi Perumahan Mampu Milik	Kelebihan	Kekurangan
Makro ↓	***Median Multiple* (MM)**	Harga rumah median yang maksimum tiga kali lebih tinggi daripada pendapatan tahunan isi rumah median (cth. nisbah harga rumah kepada pendapatan 3.0 ke bawah).	Mudah dikira. Membolehkan perbandingan kemampuan memiliki rumah antara negara dan dalam sesebuah negara dari semasa ke semasa.	Tidak mengira peranan kredit.
	***Housing Cost Burden* (HCB)**	Perbelanjaan perumahan (cth. pembayaran balik gadai janji) kurang daripada 30% daripada pendapatan isi rumah.	Mengambil kira kesan leveraj/ kemampuan dan perbelanjaan tidak berkaitan dengan rumah oleh isi rumah. Membolehkan perbandingan kemampuan memiliki rumah antara negara dan dalam sesebuah negara dari semasa ke semasa.	Ambang 30% yang tidak fleksibel. Ketepatan perbandingan merentas negara mungkin dipengaruhi oleh perbezaan kos sara hidup dan struktur pembiayaan gadai janji antara pelbagai negara.
Mikro	***Residual Income* (RI)**	Pendapatan baki (selepas ditolak kos tidak berkaitan dengan rumah) yang mencukupi untuk membiayai obligasi gadai janji bulanan.	Mengambil kira kesan leveraj dan corak perbelanjaan isi rumah. Lebih mencerminkan keupayaan isi rumah untuk membeli rumah.	Perbandingan merentas negara yang terhad. Memerlukan data terperinci mengenai pendapatan isi rumah, sifat-sifat isi rumah, kos sara hidup dan kos perumahan.

Sumber: Demographia International (2015), UN-HABITAT (2011), Fannie Mae (2016)

Berdasarkan metodologi *Median Multiple* (MM)[4] yang dibangunkan oleh Demographia International untuk menilai pasaran perumahan di kawasan bandar, sebuah rumah dianggap mampu dibeli jika harga rumah itu kurang daripada tiga kali pendapatan tahunan isi rumah median. Gandaan median 3.0 kali ini dibuat berdasarkan pemerhatian di enam[5] buah negara yang mempunyai nisbah kemampuan memiliki rumah antara 2.0 hingga 3.0 kali sehingga tahun 1980-an atau 1990-an. Walaupun ketepatan metodologi MM ini mungkin berbeza antara negara, MM merupakan kaedah yang banyak digunakan untuk membanding kemampuan memiliki rumah. Pendekatan kedua, iaitu *Housing Cost Burden* (HCB) yang mengambil kira kredit yang disediakan, menganggap kemampuan memiliki rumah sebagai peratusan daripada pendapatan isi rumah yang dibelanjakan untuk membeli rumah. Pendekatan HCB ini lazim digunakan di AS, Australia dan negara-negara OECD. Pendekatan[6] ini dibuat berdasarkan peraturan biasa yang merumuskan bahawa perbelanjaan[7] untuk membeli rumah yang kurang daripada 30 peratus daripada pendapatan[8] isi rumah dianggap sebagai masih dalam tahap kemampuan isi rumah. Oleh itu, sekiranya ada isi rumah membayar

[4] Disarankan oleh Bank Dunia serta Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu (PBB). MM juga digunakan oleh the Joint Centre for Housing Studies, Harvard University, Amerika Syarikat.

[5] Australia, Kanada, Ireland, New Zealand, United Kingdom dan Amerika Syarikat.

[6] Dibangunkan oleh US Department of Housing and Urban Development.

[7] Jumlah kos perumahan termasuk bayaran pokok pinjaman gadai janji dan bayaran faedah atau sewa, insurans rumah, perkhidmatan wajib dan caj (kumbahan dan sisa buangan), penyelenggaraan berkala dan pembaikan, cukai dan kos utiliti (contoh air, elektrik, gas dan pemanasan). Bagi penyewa, kos ini diambil kira jika dibayar penyewa.

[8] Pendapatan isi rumah termasuk pendapatan daripada pekerjaan, faedah sosial, pelaburan dan pendapatan isi rumah yang lain. Pendapatan boleh guna (pendapatan isi rumah, selepas potongan cukai dan lain-lain) kadang-kadang digunakan, seperti dalam OECD (2016).

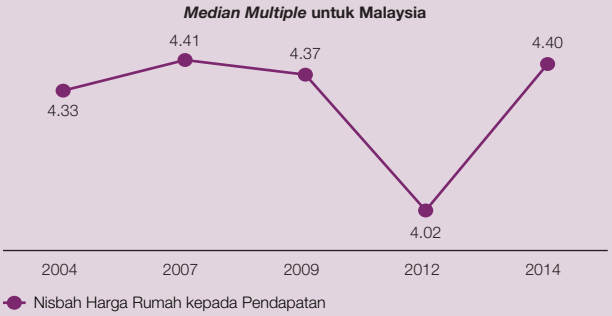
lebih daripada 30%, mereka dianggap amat dibebani oleh kos perumahan. Hal ini kerana isi rumah boleh menghadapi risiko tidak mempunyai pendapatan yang mencukupi untuk membeli keperluan asas yang lain seperti makanan, pengangkutan dan penjagaan kesihatan. Kaedah ketiga dan juga lebih terperinci ialah *Residual Income* (RI). Ciri pertama RI ialah mengambil kira keperluan asas kos isi rumah, dan menolak kos ini daripada pendapatan isi rumah. Bakinya menjadi 'lebihan' pendapatan. Ini juga akan mencerminkan keupayaan isi rumah untuk menanggung kos perbelanjaan perumahan (contohnya pembayaran balik pinjaman gadai janji). Pendekatan RI digunakan oleh beberapa bank perdagangan untuk menilai permohonan pinjaman gadai janji perumahan. Jadual 1 menunjukkan perbandingan antara ketiga-tiga metrik ini.

Mengukur Kemampuan Memiliki Rumah di Malaysia

Dengan menggunakan kaedah MM, nisbah harga rumah median kepada pendapatan median isi rumah secara konsisten melebihi 3.0 sejak tahun 2004 lagi. Pada tahun 2014, nisbah kemampuan memiliki rumah ialah 4.4[9], menunjukkan bahawa rumah di Malaysia secara keseluruhannya adalah 'sangat tidak mampu dimiliki' (Rajah 1). Di Malaysia, harga rumah meliputi rumah 'mampu dimiliki' seperti di Melaka (nisbah kemampuan 2.98 pada tahun 2014), sehingga rumah 'benar-benar tidak mampu dimiliki' seperti di Terengganu[10], Kuala Lumpur, Pulau Pinang dan Sabah (nisbah melebihi 5, Rajah 2).

Rajah 1

Harga Rumah di Malaysia Terus Melebihi 3.0 Kali Piawaian Kemampuan Memiliki Rumah

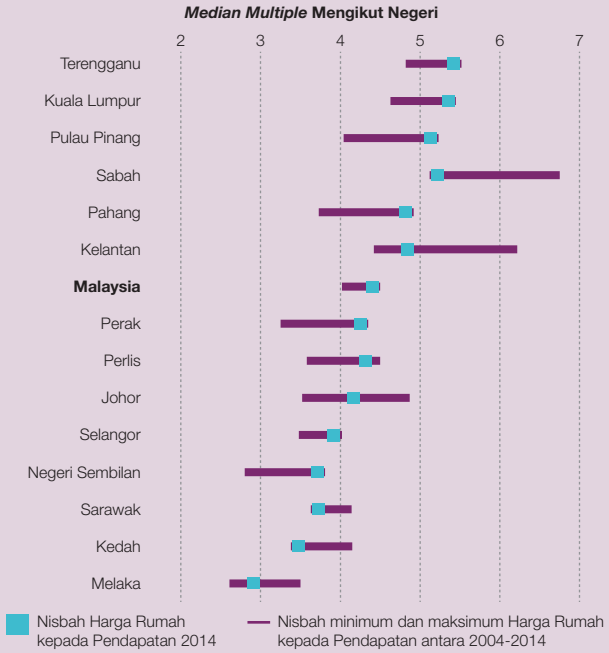

Pendekatan *Median Multiple*
Taraf Kemampuan

Taraf	Nisbah Harga Rumah kepada Pendapatan
Benar-benar Tidak Mampu Milik	5.1 & Lebih Tinggi
Sangat Tidak Mampu Milik	4.1 hingga 5.0
Agak Tidak Mampu Milik	3.1 hingga 4.0
Mampu Milik	3.0 & Lebih Rendah

Sumber: Demographia International (2015), Pusat Maklumat Harta Tanah Negara, Jabatan Perangkaan Malaysia dan anggaran Bank Negara Malaysia

Rajah 2

Rumah di Kebanyakan Negeri Tidak Mampu Dimiliki Isi Rumah Berpendapatan Median

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia, Pusat Maklumat Harta Tanah Negara dan anggaran Bank Negara Malaysia

[9] Data terkini bagi pendapatan isi rumah median hanya setakat tahun 2014 (Jabatan Perangkaan Malaysia, 2014). Dengan menggunakan pendekatan MM, rumah di Malaysia adalah kurang mampu dimiliki berbanding dengan di AS (nisbah harga rumah kepada pendapatan 3.6), Kanada dan Ireland (4.3), tetapi lebih mampu dimiliki berbanding dengan UK (4.7), Singapura (5.0), Australia (6.4), New Zealand (8.2) dan Hong Kong (17.0) (Demographia International, 2015).

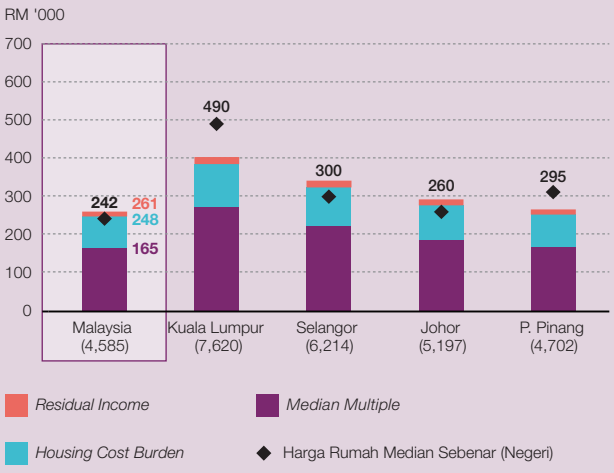
[10] Di Terengganu, kenaikan harga rumah (2012-2014: 14.1%) melebihi pendapatan isi rumah (11.6%).

Anggaran dengan menggunakan metodologi HCB dan RI pada amnya selaras dengan penemuan MM di atas. Pendekatan HCB dan RI mengambil kira pinjaman rumah sebagai faktor yang menyokong kemampuan isi rumah untuk membeli rumah. Harga rumah mampu milik di bawah kedua-dua pendekatan tersebut adalah sama dengan jumlah pinjaman[11] perumahan maksimum yang dapat diperoleh isi rumah. Ini seterusnya membolehkan isi rumah membeli rumah berharga lebih tinggi berbanding dengan pendekatan MM, yang merupakan penunjuk bagi berapa kali harga rumah median melebihi pendapatan tahunan isi rumah median tanpa bantuan pinjaman perumahan. Seterusnya, harga rumah mampu milik mengikut pendekatan RI didapati lebih tinggi berbanding dengan pendekatan HCB. Hal ini kerana pendekatan RI melegakan kekangan 30% perbelanjaan kos perumahan yang dikenakan oleh HCB, dengan mengambil kira faktor bahawa isi rumah dalam kumpulan pendapatan yang berbeza mungkin membelanjakan bahagian pendapatan mereka secara berlainan untuk perbelanjaan rumah dan bukan rumah.

Kawasan berlorek dalam Rajah 3 menunjukkan perbezaan ini, iaitu harga ideal untuk rumah mampu milik bagi isi rumah median pada tahun 2014 (pendapatan bulanan RM4,585) adalah sehingga RM165,060 dengan menggunakan pendekatan MM. Namun, harga menjadi lebih tinggi kepada RM248,000 melalui pendekatan HCB, dan RM261,000 melalui pendekatan RI. Pada tahun 2014, harga median sebenar bagi sebuah rumah di Malaysia ialah RM242,000. Ini menunjukkan bahawa rumah adalah mampu untuk dimiliki berdasarkan pendekatan HCB dan RI. Kesimpulan yang sama boleh dibuat untuk negeri Selangor dan Johor. Walau bagaimanapun, di bawah ketiga-tiga pendekatan ini, rumah di pusat-pusat bandar utama tidak mampu untuk dimiliki (Rajah 4). Di empat pusat bandar utama, harga rumah median dalam pasaran semasa jauh melebihi harga rumah mampu milik yang ideal. Keadaan ini meruncing terutamanya di Georgetown yang mencatat harga rumah median tertinggi dan pendapatan isi rumah median yang paling rendah. Memandangkan harga rumah terus meningkat pada tahun 2016, kemampuan memiliki rumah masih menjadi isu bagi golongan isi rumah.

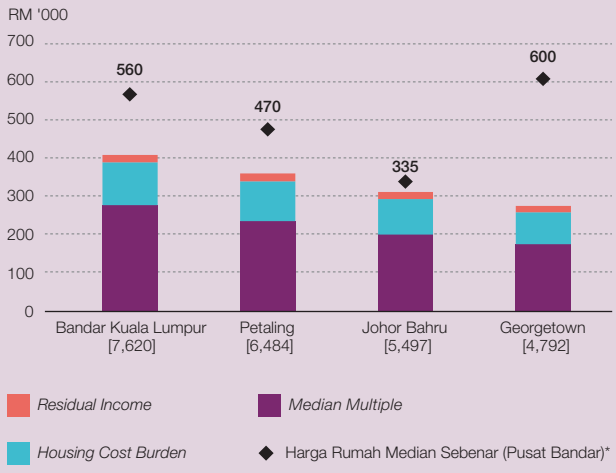
Rajah 3

Pada Tahun 2014, Rumah di Malaysia dan Beberapa Negeri Utama dianggap Mampu Milik...

Rajah 4

...tetapi Tidak Mampu Dimiliki di Pusat-pusat Bandar Utama di Empat Negeri Utama

Nota: Angka dalam kurungan ( ) merujuk pendapatan bulanan isi rumah median setiap **negeri** pada tahun 2014
Angka dalam kurungan persegi [ ] merujuk pendapatan bulanan isi rumah median **bandar** setiap negeri pada tahun 2014, yang digunakan sebagai proksi untuk pendapatan isi rumah median di setiap kota bandar

*Bandar-bandar di setiap negeri adalah berdasarkan penggarisan (i) Daerah: Petaling (Shah Alam, Subang Jaya dan Petaling Jaya) di Selangor dan Johor Bahru di Johor; (ii) Mukim: Pusat Bandar Kuala Lumpur di Kuala Lumpur dan Georgetown di Pulau Pinang

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia, Pusat Maklumat Harta Tanah Negara dan anggaran Bank Negara Malaysia

[11] Faktor-faktor lain yang diambil kira termasuk kadar faedah semasa, 90% pinjaman kepada nilai dan tempoh pinjaman 35 tahun. Pengiraan ini mengambil kira pendapatan boleh guna isi rumah (pendapatan kasar tolak KWSP, PERKESO dan cukai pendapatan).

Berdasarkan pelbagai metodologi yang digunakan, dan seperti dijangka, setiap ukuran kemampuan menunjukkan keputusan yang berbeza. Namun, kesemuanya mempunyai kesimpulan yang konsisten. Pertama, kemampuan memiliki rumah telah merosot. Ketiga-tiga kaedah ini mendapati bahawa kemampuan memiliki rumah telah merosot dengan ketara sepanjang tempoh 2012 – 2014, dan ini didapati amat berbeza antara negeri di seluruh negara. Kedua, memandangkan isi rumah biasanya membeli rumah dengan pembiayaan perumahan, wajaran yang lebih besar diberikan kepada hasil keputusan daripada kaedah HCB dan RI. Melalui kedua-dua kaedah ini, rumah di Malaysia secara keseluruhannya dianggap mampu untuk dimiliki. Walau bagaimanapun, kesimpulan ini perlu diperhalusi memandangkan perbezaan antara negeri tidak diambil kira. Akhir sekali, kesemua kaedah ini mendapati bahawa harga rumah dipusat bandar di negeri utama nyata tidak mampu untuk dimiliki, dengan tahap ketidakmampuan yang berbeza-beza di lokasi yang berlainan.

Faktor yang Menyebabkan Timbulnya Isu Kemampuan Memiliki Rumah di Malaysia

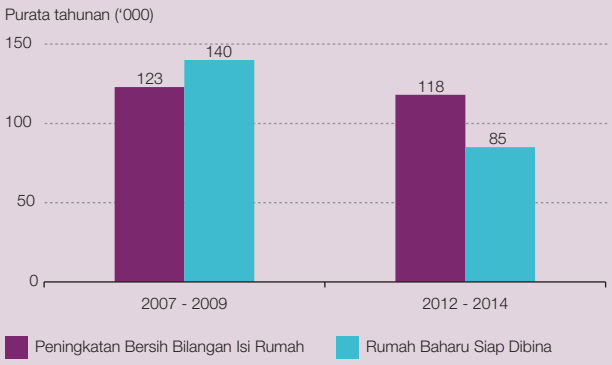
Isu rumah mampu milik lebih mencerminkan keadaan tidak seimbang antara bekalan dengan permintaan rumah di Malaysia dan keadaan ini bertambah teruk dalam tempoh tahun 2012 - 2014. Sepanjang tempoh itu, bekalan rumah baharu tidak dapat memenuhi peningkatan permintaan (purata bekalan 85,000 unit rumah baharu berbanding dengan pertambahan 118,000 isi rumah baharu). Keadaan ini berbeza dengan senario pada tahun 2007 - 2009, apabila bekalan rumah baharu melebihi permintaan (Rajah 5).

Kedua, kesan kurangnya bekalan rumah terhadap kemampuan memiliki rumah diburukkan lagi oleh kadar kenaikan pendapatan isi rumah yang lebih perlahan (12.4%) yang tidak sepadan dengan kenaikan harga rumah (17.6%) (Rajah 6). Kedua-dua trend ini lebih meruncing di negeri-negeri utama (Rajah 5a dan 6a).

Faktor ketiga yang tambah memburukkan isu kemampuan memiliki rumah ialah trend pelancaran rumah yang lebih banyak dalam kategori rumah berharga melebihi RM250,000[12] (Rajah 7). Walaupun lebih banyak pelancaran dibuat oleh pemaju antara tahun 2012-2014, bilangan unit rumah mampu milik baharu bagi isi rumah berpendapatan median (di bawah RM250,000[13]) berkurang sebanyak 16,200 unit setahun antara tahun 2008-2009. Memandangkan terdapat bekalan berlebihan bagi rumah mewah yang di luar kemampuan isi rumah, sebahagian besar rumah dalam kategori ini tidak dapat dijual (Rajah 8).

Rajah 5

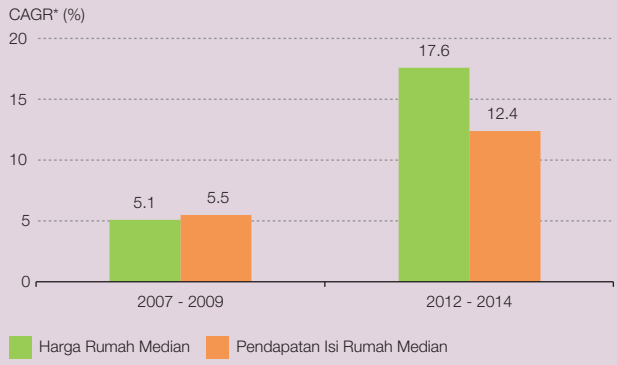
Bekalan Rumah Baharu Tidak Mencukupi Berbanding dengan Peningkatan Bilangan Isi Rumah Antara Tahun 2012-2014

Sumber: Pusat Maklumat Harta Tanah Negara dan Jabatan Perangkaan Malaysia

Rajah 6

Antara Tahun 2012-2014, Kadar Kenaikan Harga Rumah Median Melebihi Kadar Peningkatan Pendapatan Tahunan Isi Rumah Median

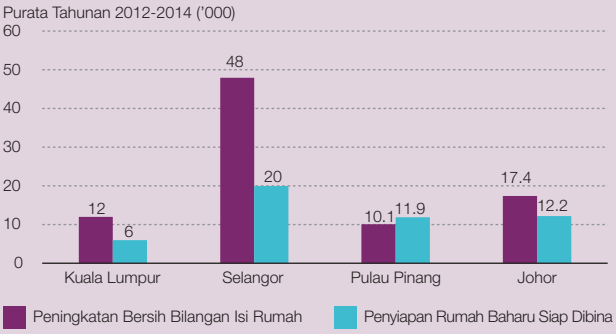

*Nota: CAGR merujuk Kadar Pertumbuhan Tahunan Terkumpul (Compound Annual Growth Rate)

[12] Pemaju perumahan menyatakan kenaikan kos tanah, bahan binaan, pekerja dan kos pematuhan sebagai antara punca harga rumah lebih tinggi.

[13] Harga rumah mampu milik pada tahun 2014 ialah RM248,000 dan RM261,000 masing-masing menggunakan pendekatan HCB dan RI.

Rajah 5a

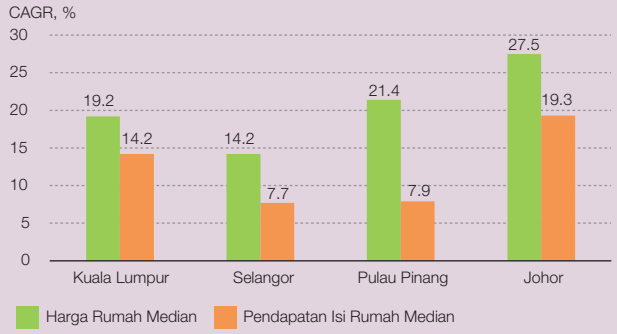
Kekurangan Bekalan Rumah Baharu Ketara di Kebanyakan Negeri Utama Antara Tahun 2012-2014

Sumber: Pusat Maklumat Harta Tanah Negara dan Jabatan Perangkaan Malaysia

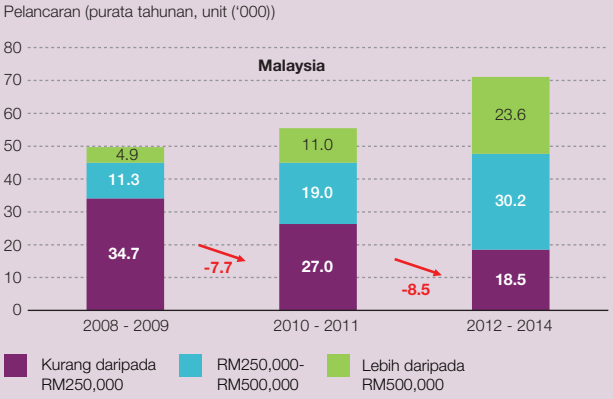
Rajah 6a

Kenaikan Harga Rumah Median Berbanding dengan Tahap Pendapatan Setiap Negeri Utama Antara Tahun 2012-2014

Rajah 7

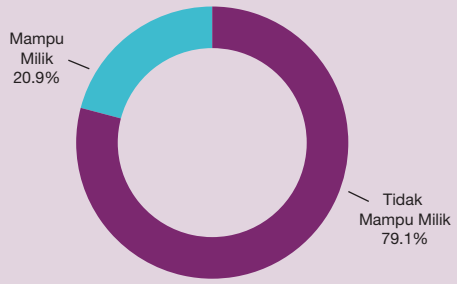
Pelancaran Perumahan Baharu Semakin Menjurus Segmen Harta Tanah Mewah

Sumber: Pusat Maklumat Harta Tanah Negara

Rajah 8

Majoriti Rumah Belum Dijual di Malaysia dalam Kategori Harga Tidak Mampu Milik

(S1 2016: 63,108 unit)

Nota: Harga rumah mampu milik dianggarkan menggunakan HCB. Jumlah harta tanah yang belum dijual termasuk yang telah siap dan masih dalam pembinaan pada S1 2016.

Sumber: Pusat Maklumat Harta Tanah Negara dan anggaran Bank Negara Malaysia

Akses kepada Pembiayaan untuk Pembeli Rumah dan Peserta Industri

Dari perspektif pembeli rumah, pembiayaan bank untuk pembelian rumah kediaman bagi peminjam yang berkelayakan terus tersedia. Pertumbuhan pinjaman terkumpul untuk pembelian rumah berpurata 13.2% dalam tempoh 2012 - 2014 (2008-2009: 9.8%). Kadar ini menurun kepada 9.2% pada tahun 2016 disebabkan oleh pasaran perumahan yang lebih lembap. Permintaan untuk rumah mampu milik telah menyokong peningkatan pembiayaan akhir oleh bank untuk pembelian rumah kediaman. Pada akhir tahun 2016, kira-kira 56% daripada pinjaman terkumpul adalah bagi rumah berharga di bawah RM250,000, manakala pinjaman untuk rumah berharga antara RM250,000 hingga RM500,000 mencakupi bahagian sebanyak 25%. Selain itu, kadar permohonan pinjaman perumahan yang ditolak, terus menurun kepada 23.6% pada tahun 2016 (2012 - 2015: 26.1%). Trend ini jelas menunjukkan bahawa pembiayaan masih disediakan untuk pembeli rumah yang layak.

Syarikat yang membina rumah juga terus mendapat akses kepada pembiayaan bank. Pinjaman untuk aktiviti harta tanah dan pembinaan harta kediaman meningkat, pada kadar kukuh 11.7% pada tahun 2016 (2012 - 2014: 18.5%), mencerminkan pelancaran harta tanah dan bekalan yang semakin berkurang.

Jumlah Rumah Mampu Milik yang Diperlukan

Dari segi bekalan, adalah jelas bahawa pasaran perumahan tidak menyediakan bekalan rumah mampu milik yang mencukupi untuk isi rumah berpendapatan rendah dan sederhana. Pada tahun 2014, kekurangan[14] rumah mampu milik dianggarkan berjumlah 960,000[15] unit. Jurang ini adalah jelas di kebanyakan negeri, dengan kekurangan paling nyata di Sabah dan Sarawak, yang mencakupi 50% daripada jumlah kekurangan rumah mampu milik di Malaysia. Antara empat buah negeri yang mempunyai tumpuan penduduk bandar yang padat, kekurangan rumah mampu milik adalah paling meruncing di Kuala Lumpur, Pulau Pinang dan Johor. Sebaliknya, Selangor didapati mempunyai lebihan rumah mampu milik. Walau bagaimanapun, hal ini mungkin disebabkan oleh terlebih anggaran memandangkan terdapat banyak rumah kos rendah di negeri Selangor yang mungkin tidak memenuhi keperluan kualiti serta lokasi[16].

Walaupun terdapat pelbagai program rumah mampu milik yang disediakan oleh sektor swasta serta Kerajaan Persekutuan dan Kerajaan Negeri, jumlah rumah yang dibina pada masa ini tidak mencukupi untuk memenuhi permintaan. Jika trend semasa yang berkaitan dengan pertambahan penduduk, proses pembandaran dan pertumbuhan pendapatan berterusan, ketidakpadanan bekalan-permintaan dalam segmen rumah mampu milik dijangka bertambah buruk pada masa hadapan. Trend demografi[17] negara menunjukkan bahawa dengan bertambahnya penduduk Malaysia, bilangan isi rumah meningkat pada kadar yang lebih cepat berbanding dengan pertumbuhan jumlah penduduk negara. Hal ini mencerminkan trend saiz isi rumah yang semakin kecil. Selain itu, perkara ini juga menunjukkan bahawa permintaan untuk rumah mampu milik dijangka meningkat pada masa hadapan. Menjelang tahun 2020, kekurangan rumah mampu milik dianggarkan melebihi 1 juta unit[18].

Pengajaran Dasar dalam Mengatasi Isu Rumah Mampu Milik

Isu kekurangan rumah mampu milik bukan hanya dihadapi oleh Malaysia, malah di negara-negara lain juga. Dalam hal ini, negara-negara tersebut telah mengenal pasti dasar berkaitan dengan bekalan dan permintaan untuk mengurangkan jurang rumah mampu milik. Cabaran ini memerlukan pelbagai pendekatan dengan tumpuan pada empat bidang utama: i) meningkatkan bekalan dan mengurangkan kos rumah mampu milik; ii) membangunkan repositori berpusat sebagai satu cara yang sistematik untuk memantau dan menguruskan permintaan dan bekalan rumah mampu milik; iii) membangunkan pasaran rumah sewa yang pesat; dan iv) mempelbagaikan sumber pembiayaan rumah mampu milik.

i) Meningkatkan Bekalan dan Mengurangkan Kos Rumah Mampu Milik

Bagi mengatasi masalah kekurangan bekalan rumah mampu milik, pendekatan yang lebih teratur diperlukan. Langkah memperkasakan pihak berkuasa tunggal[19] untuk menerajui pembinaan rumah mampu milik di seluruh negara boleh meningkatkan kecekapan dari segi skala, memudahkan pengurusan pangkalan data, dan juga menjalankan penyelidikan ke atas pilihan-pilihan dasar yang ada untuk mengatasi cabaran berkaitan dengan rumah mampu milik.

---

[14] Disebabkan kekurangan data, jurang rumah mampu milik dalam rencana ini dianggarkan berdasarkan kemampuan kewangan untuk memiliki rumah. Sebaik-baiknya, anggaran permintaan rumah mampu milik yang lebih tepat juga perlu mengambil kira keperluan isi rumah dari segi piawaian kualiti dan lokasi rumah, di samping harga rumah.

[15] Memandangkan data stok rumah mampu milik tidak tersedia ada, anggaran dibuat berdasarkan andaian isi rumah boleh membeli harta tanah yang mereka mampu. Oleh itu, bahagian transaksi rumah mampu milik (iaitu transaksi dibuat sehingga harga rumah mampu milik) digunakan sebagi proksi bagi bahagian rumah mampu milik dalam pasaran. Perbezaan antara stok rumah mampu milik (bekalan) dengan bilangan isi rumah berpendapatan rendah dan sederhana (yang akan meminta rumah mampu milik) akan menentukan kekurangan bekalan. Cara ini akan diulang bagi setiap negeri dan jumlah kekurangan bekalan dianggarkan sebanyak 960,000 unit di seluruh negara pada tahun 2014.

[16] Kekurangan perumahan awam kos rendah di Selangor, termasuk lokasi yang jauh daripada institusi pembelajaran dan kemudahan penjagaan kesihatan, serta kecacatan bangunan seperti rawatan tidak kalis air yang kurang elok dan kebocoran paip (Hashim et al, 2012).

[17] Dari tahun 2000-2010, kadar pertumbuhan penduduk tahunan purata ialah 1.9%, manakala kadar pertumbuhan tahunan purata bilangan isi rumah dalam tempoh yang sama ialah 3.2%. Selain itu, saiz purata isi rumah menurun daripada 4.6 orang setiap isi rumah pada tahun 2000 kepada 4.2 orang setiap isi rumah pada tahun 2010 (Jabatan Perangkaan Malaysia 2010).

[18] Unjuran berpandukan ramalan penduduk dalam Rancangan Malaysia Kesebelas dan mengambil kira trend rumah mampu milik yang siap dibina dalam tempoh tahun 2014 hingga separuh pertama tahun 2016.

[19] Housing Development Board (HDB) di Singapura membina dan menguruskan rumah mampu milik di negara itu. Kira-kira 80% daripada penduduk Singapura tinggal di flet HDB. Di Korea, Land and Housing Corporation membina rumah mampu milik untuk golongan yang mudah terjejas, termasuk untuk disewa.

Pendekatan industri boleh digunakan untuk menyediakan rumah dengan cepat, dalam jumlah yang banyak dan pada kos yang lebih rendah. Teknik pembinaan secara industri untuk meningkatkan produktiviti pekerja telah menjimatkan masa untuk menyiapkan pembinaan rumah mampu milik sebanyak 40% - 50% dan mengurangkan kos sebanyak 30% (McKinsey Global Institute, 2014). Selain itu, proses pemerolehan yang lebih bijak seperti penubuhan konsortium pembelian[20] telah menjimatkan kos (melalui diskaun untuk pesanan secara pukal), yang boleh memberikan manfaat kepada pembeli melalui harga rumah yang lebih rendah.

ii) Membangunkan Repositori Berpusat Sebagai Cara Sistematik untuk Memantau dan Menguruskan Permintaan dan Bekalan Rumah Mampu Milik

Di negara-negara yang telah mencapai kemajuan ketara dalam mengatasi isu kemampuan memiliki rumah, pangkalan data bersepadu yang mengumpul data permintaan dan bekalan rumah ternyata amat berguna dalam membantu penyediaan rumah mampu milik oleh sektor awam dan swasta. Pangkalan data ini perlu diurus dan dipantau oleh pihak berkuasa tunggal yang diberikan mandat untuk memantau keperluan rumah mampu milik di negara ini. Pangkalan data ini juga perlu dikemas kini dengan secara kerap untuk menunjukkan perubahan dalam pendapatan isi rumah serta perubahan dalam keperluan dan pilihan isi rumah. Kaji selidik[21] secara berkala boleh dilakukan untuk mengemas kini keperluan isi rumah dari segi harga, saiz ruang binaan, reka bentuk dan lokasi, supaya bekalan rumah pada masa akan datang boleh diselaraskan untuk memenuhi keperluan mereka.

iii) Membangunkan Pasaran Rumah Sewa yang Pesat

Sektor rumah sewa swasta juga boleh mengurangkan jurang bekalan-permintaan rumah mampu milik. Di Malaysia, hanya 24% daripada jumlah isi rumah tinggal di rumah sewa[22]. Untuk mengurangkan permintaan rumah mampu milik, rumah sewa perlu menjadi pilihan yang baik dan bukan pilihan terakhir bagi isi rumah. Inisiatif dasar di negara lain menumpukan pada usaha mengukuhkan rangka kerja perundangan dan institusi asas bagi pasaran rumah sewa.

Pada peringkat global, beberapa Kerajaan telah melindungi hak penyewa dan tuan rumah dengan menggubal undang-undang khusus seperti Akta Penyewaan (Australia dan New Zealand) atau memasukkan peruntukan perlindungan ini ke dalam undang-undang Persekutuan mereka (Jerman). Perlindungan penyewaan termasuklah mempunyai perjanjian sewaan yang boleh dikuatkuasakan dan mekanisme bayaran duit muka sewa yang melibatkan pihak ketiga yang berkecuali[23]. Ini bagi melindungi hak penyewa untuk mendapatkan semula bayaran wang muka, dan pada masa yang sama membolehkan tuan rumah menggunakan bayaran wang muka dalam kes penyewa melanggar perjanjian sewaan.

iv) Mempelbagaikan Sumber Pembiayaan untuk Penyediaan dan Pembelian Rumah Mampu Milik

Pembangunan rumah mampu milik, terutamanya di pusat-pusat ekonomi utama, melibatkan perbelanjaan yang besar kepada pemaju perumahan. Oleh itu, langkah menggunakan sumber pembiayaan swasta akan dapat membantu usaha ke arah pendekatan yang lebih berasaskan pasaran, yang mampan dalam jangka masa panjang. Di India, model usaha sama pihak awam-swasta menjadi pelengkap kepada saluran awam untuk membiayai bekalan rumah awam (UN-HABITAT, 2011).

Bagi isi rumah, kaedah pembiayaan nyata memberikan kesan kepada kemampuan memiliki rumah. Satu pilihan yang ada ialah pembiayaan bank untuk pinjaman perumahan. Berikutan Krisis Kewangan Global, inovasi dalam

---

[20] Inisiatif Kecekapan Pemerolehan UK bagi perumahan awam mencapai penjimatan kos bahan binaan sebanyak 15-30% (McKinsey Global Institute, 2014).

[21] Kaji selidik secara persampelan telah dilaksanakan oleh HDB di Singapura secara besar-besaran setiap lima tahun. Kaji selidik terkini pada tahun 2013 meliputi 7,800 isi rumah yang tinggal di kesemua perbandaran dan harta tanah milik HDB.

[22] Ini adalah rendah jika dibandingkan dengan Hong Kong (49%), Jepun (38%), New Zealand (35%) dan Australia (31%). Untuk keterangan lanjut, rujuk rencana bertajuk 'Menilai Keadaan Permintaan-Penawaran dalam Pasaran Harta Tanah di Malaysia' yang terkandung dalam Laporan Tahunan Bank Negara Malaysia 2015.

[23] Bayaran muka untuk sewa disimpan dengan pihak ketiga seperti agensi kerajaan yang khusus (New Zealand Tenancy Services, Residential Tenancies Bond of Victoria, Australia), skim bayaran muka penyewaan yang diluluskan (UK Tenancy Deposit Scheme, UK Deposit Protection Services) atau akaun bank simpanan bersama (Jerman).

pembiayaan perumahan perlu seimbang antara peningkatan akses kepada pembiayaan perumahan untuk isi rumah dengan kegiatan mengelakkan piawaian pemberian pinjaman yang longgar yang boleh mencetuskan spekulasi yang berlebihan, atau terlalu membebankan isi rumah yang tidak mampu membayar balik pinjaman perumahan mereka. Pembiayaan perumahan juga boleh disokong oleh mekanisme kreatif yang menggunakan pelbagai sumber pembiayaan[24] dan skim pembiayaan yang inovatif seperti pemilikan bersama yang membolehkan pembeli memperoleh sebahagian daripada pemilikan rumah berbanding dengan pembelian sekali gus.

Kesimpulan

Pasaran perumahan di Malaysia tidak dapat menyediakan bekalan rumah mampu milik yang mencukupi kepada orang ramai. Kekurangan bekalan rumah mampu milik mungkin menjadi bertambah buruk pada masa hadapan berikutan trend pendapatan dan faktor demografi semasa.

Melangkah ke hadapan, strategi intervensi dasar yang dirumuskan dengan teliti diperlukan. Matlamatnya adalah menentukan pasaran perumahan dapat memenuhi keperluan isi rumah daripada semua kumpulan pendapatan. Matlamat untuk memenuhi permintaan rumah mampu milik pada masa hadapan memerlukan komitmen semua; Kerajaan dan sektor swasta. Oleh itu, penubuhan sebuah agensi tunggal untuk menyelaraskan penyediaan rumah mampu milik dan juga sebuah repositori berpusat adalah penting. Selain itu, usaha untuk mengurangkan kos pembinaan rumah mampu milik melalui pelaksanaan penjimatan kos dan teknologi yang meningkatkan produktiviti, akan mempercepat masa untuk menyiapkan projek rumah mampu milik dan menambah bilangan rumah yang sedia untuk ditawarkan pada masa hadapan. Dari segi permintaan, pembangunan pasaran rumah sewa untuk mengecilkan jurang kemampuan boleh melegakan sedikit tekanan kepada Kerajaan untuk membina semua rumah mampu milik yang diperlukan. Langkah ini perlu diperlengkap oleh skim yang lebih inovatif untuk membiayai pembelian rumah mampu milik. Bagi pembiayaan akhir, Bank Negara Malaysia, seperti juga bank-bank pusat negara lain, telah memperkenalkan langkah kehematan makro untuk mengekang kegiatan spekulasi dalam pasaran perumahan dan menghindarkan seseorang itu daripada meminjam terlampau banyak hingga melangkaui kemampuannya. Penting untuk diketahui bahawa langkah-langkah ini tidak sekali-kali akan menjejaskan akses kepada pembiayaan bagi peminjam yang layak, termasuk bagi pembeli rumah kali pertama.

Sebagai kesimpulan, meskipun cabaran untuk merapatkan jurang kemampuan adalah besar, pengalaman negara-negara lain menunjukkan bahawa pelaksanaan gabungan dasar yang inovatif dan bersasaran ternyata mampu mengatasi isu rumah mampu milik ini.

[24] Mexico mempunyai kumpulan wang simpanan perumahan khusus (UN-HABITAT,2011).

Rujukan

Bank Negara Malaysia (2015). 'Menilai Keadaan Permintaan-Penawaran dalam Pasaran Harta Tanah di Malaysia'. Rencana dalam Laporan Tahunan. Kuala Lumpur

Cornelius, J. (2014). 'Tenant's Rights Brochure for Germany'. Accessed on 6 January 2017 at http://www.tenlaw.uni-bremen.de

Demographia International (2015). '11th Annual Demographia International Housing Affordability Survey 2015: Rating Middle-income Housing Affordability'.

Fannie Mae (2016). 'Housing Affordability Primer'.

Hashim, A., Samikon, S., Mat Nasir, N (2012). 'Assessing Factors Influencing Performance of Malaysian Low-Cost Public Housing in Sustainable Environment'. Journal of Social and Behavioural Sciences, 50, 920-927.

Housing Development Board (2011). 'Public Housing in Singapore'.

Jabatan Perangkaan Malaysia (2010). 'Laporan Ciri-ciri Isi Rumah Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia'.

Jabatan Perangkaan Malaysia (2014). 'Laporan Penyiasatan Pendapatan Isi Rumah dan Kemudahan Asas'.

McKinsey Global Institute (2014). 'A Blueprint for Addressing the Global Affordable Housing Challenge'.

New Zealand Tenancy Services under the Ministry of Business, Innovation and Employment (2015). 'Renting and You: A Guide for Landlords and Tenants'. Wellington, New Zealand.

Salvi del Pero, A. et al. (2016). 'Policies to Promote Access to Good-Quality Affordable Housing in OECD Countries'. OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 176, OECD Publishing, Paris.

UN-HABITAT (2011). 'Affordable Land and Housing in Asia'. UNON, Publishing Services Section, Nairobi.

Pengangguran Belia di Malaysia: Perkembangan dan Pertimbangan Dasar

Oleh Dian Hikmah Mohd Ibrahim dan Mohd Zaidi Mahyuddin

Pengenalan

Selepas Krisis Kewangan Global, penduduk dunia terutamanya dari kalangan golongan muda telah menerima kesan yang negatif akibat kemelesetan yang teruk, persekitaran ekonomi yang lembap dan pemulihan yang perlahan serta pertambahan pekerjaan yang agak rendah[1]. Kadar pengangguran belia[2] global meningkat daripada 11.7%, iaitu kadar sebelum krisis pada tahun 2007, kepada 13.1% pada tahun 2009, hingga kadar tertinggi pernah dicapai iaitu 13.2% pada tahun 2013. Kadar ini dianggarkan kekal tinggi pada 13.1% pada tahun 2016. Kadar pengangguran belia adalah kira-kira tiga kali kadar pengangguran orang dewasa, dan lebih dua kali kadar pengangguran global. Angka-angka ini merangkumi lebih 70 juta anak muda di seluruh dunia yang menghadapi masalah untuk mendapatkan pekerjaan. Pertubuhan Buruh Antarabangsa (International Labour Organisation, ILO) melaporkan bahawa trend pengangguran belia akan meningkat lagi pada tahun 2017, khususnya dalam kalangan negara sedang pesat membangun, selepas pulih sedikit antara tahun 2012 hingga 2015. ILO juga merujuk kajian-kajian yang mendapati bahawa pengangguran belia pada usia muda mempunyai kesan negatif jangka panjang yang serius ke atas pendapatan dan risiko pengangguran pada masa hadapan, terutamanya bagi belia yang menjadi pengganggur sebaik sahaja memperoleh ijazah daripada universiti[3].

Rencana ini akan menerangkan keadaan pengangguran belia di Malaysia dan memberikan gambaran secara menyeluruh langkah-langkah segera dan jangka panjang untuk menangani isu ini. Bahagian I rencana ini membincangkan perkembangan pengangguran belia di Malaysia, khususnya yang berkaitan dengan pengangguran siswazah. Bahagian II akan menerangkan trend ini, dan Bahagian III memberikan beberapa cadangan dasar dengan mengambil pengajaran daripada kisah kejayaan negara lain.

Bahagian I: Keadaan Pengangguran Belia dan Kebimbangan yang Semakin Meningkat terhadap Pengangguran dalam Kalangan Siswazah di Malaysia

Belia di Malaysia tidak terkecuali daripada trend global ini

Kadar pengangguran belia di Malaysia dianggarkan telah mencecah 10.7% pada tahun 2015, tiga kali lebih tinggi daripada kadar pengangguran negara sebanyak 3.1%. Malaysia tergolong dalam kalangan ekonomi serantau[4] yang mengalami pengangguran belia pada kadar dua angka, meskipun kadar pengangguran keseluruhan adalah rendah (Rajah 1 dan 2).

Golongan belia merupakan lebih separuh daripada jumlah pekerja yang menganggur, meskipun hanya mewakili satu pertiga daripada jumlah tenaga kerja (Rajah 3). Pada tahun 2015, kadar pengangguran belia meningkat 1.2 mata peratusan daripada 9.5% kepada 10.7%, manakala kadar pengangguran negara hanya meningkat 0.2 mata peratusan (2.9% kepada 3.1%) dalam tempoh yang sama (Rajah 4). Pengangguran belia semakin meningkat dalam tempoh kebelakangan ini kerana kadar pengambilan pekerja yang menurun sejak akhir tahun 2014. Sentimen perniagaan yang berhati-hati dan prestasi ekonomi yang makin sederhana telah menghalang sektor perniagaan daripada menambah bilangan pekerja mereka. Golongan belia merupakan golongan yang paling mudah terjejas oleh trend ini; kumpulan ini mungkin merupakan kumpulan terakhir yang diambil bekerja tetapi yang pertama akan diberhentikan[5], disebabkan

---

[1] Scarpetta et. al 2010. Rising Youth Unemployment during the Crisis: How to Prevent Negative Long-term Consequences on a Generation?

[2] Dalam rencana ini, 'belia' merujuk penduduk, tenaga kerja dan pekerja yang bekerja serta menganggur yang berumur antara 15 hingga 24 tahun

[3] ILO 2016. World Employment and Social Outlook: Youth.

[4] Bagi ekonomi ASEAN, kadar pengangguran belia adalah sekitar 12.8% pada tahun 2013, secara kasarnya sama dengan purata global.

[5] OECD 2008. OECD Employment Outlook. Off to a Good Start? Youth Labour Market Transitions in OECD Countries.

kekurangan pengalaman, asimetri maklumat yang lebih tinggi tentang pasaran pekerja, dan kurangnya kemahiran berkomunikasi dengan majikan. Walaupun tumpuan media banyak difokuskan kepada kesukaran pekerja yang diberhentikan kerja, kesan pengambilan pekerja yang semakin perlahan mempunyai impak yang lebih luas kepada ekonomi, dan menjejaskan peluang mendapatkan pekerjaan terutamanya golongan belia dan pencari kerja baharu.

Rajah 1

Kadar Pengangguran Belia Rantau ini pada tahun 2015 (% tenaga kerja belia)

Rajah 2

Nisbah Kadar Pengangguran Belia kepada Kadar Pengangguran Negara tahun 2015 (kali)

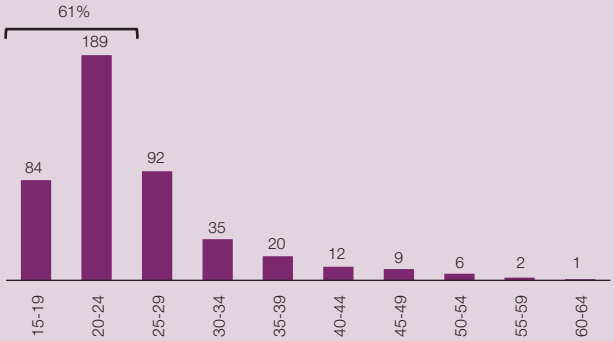

Nota: Merujuk data 2013 untuk Indonesia dan Thailand, serta data 2014 untuk Vietnam. Data pengangguran untuk Singapura termasuk golongan berumur 25-29 tahun. Data pengangguran untuk Indonesia termasuk pencari kerja tidak aktif.

Sumber: Pertubuhan Buruh Antarabangsa dan anggaran Bank Negara Malaysia

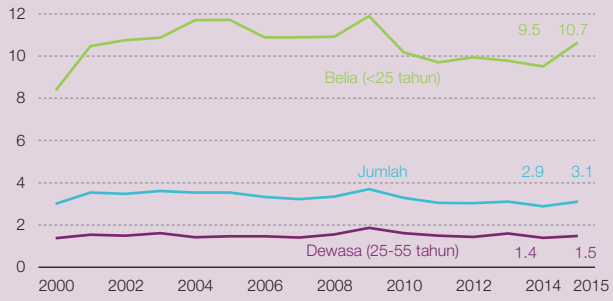
Rajah 3

Kadar Pengangguran Mengikut Kumpulan Umur, 2015 ('000 orang)

Rajah 4

Kadar Pengangguran Lalu, 2000-2015 (% tenaga kerja mengikut kumpulan umur)

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan anggaran Bank Negara Malaysia

Kebolehgajian siswazah semakin membimbangkan di Malaysia dan beberapa negara serantau

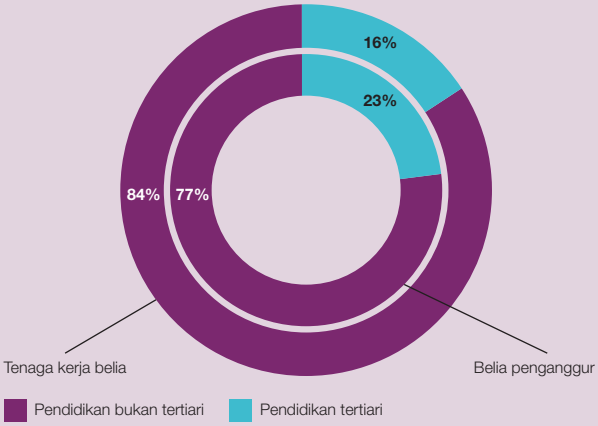
Tenaga kerja belia lebih banyak terdiri daripada mereka yang mempunyai pencapaian pendidikan yang lebih rendah[6]. Bagi belia berumur 15-24 tahun, hanya 16% mencapai pendidikan tertiari, manakala baki 84% pencapaian pendidikan paling tinggi bagi mereka ialah peringkat menengah (Profil bagi keseluruhan tenaga kerja: Pendidikan tertiari: 28%; Rendah, menengah dan tiada pendidikan formal: 72%). Yang nyata, belia yang berpendidikan tertiari merupakan kumpulan yang lebih besar dalam kelompok belia yang menganggur (23% daripada jumlah keseluruhan belia yang menganggur, Rajah 5). Apa yang membimbangkan ialah kadar pengangguran dalam kalangan belia yang berpendidikan tinggi adalah lebih tinggi, pada 15.3%, berbanding

[6] Tenaga kerja dibahagikan kepada empat kategori utama berdasarkan pencapaian pendidikan: pendidikan rendah, pendidikan menengah, pendidikan tertiari, dan tiada pendidikan rasmi. Dalam rencana ini, pekerja berpendidikan tertiari juga digelar siswazah.

belia yang tidak berpendidikan tertiari iaitu 9.8%. (Rajah 6; Sila rujuk Rencana Maklumat 'Dapatan Utama daripada Laporan Kajian Pengesanan Siswazah 2015').

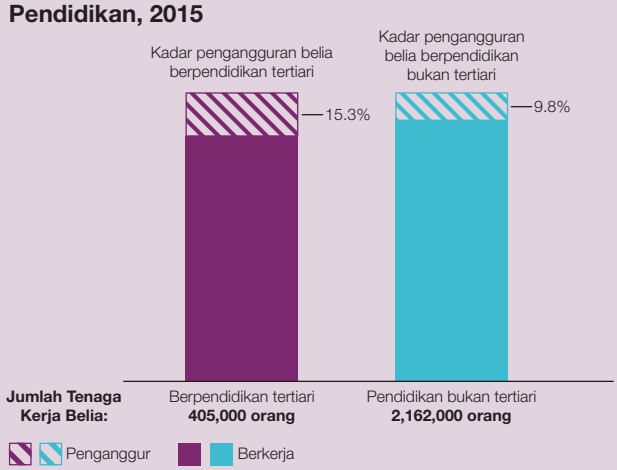
Rajah 5

Profil Tenaga Kerja Belia dan Kadar Pengangguran Belia Mengikut Tahap Pendidikan, 2015

Rajah 6

Kadar Pengangguran Mengikut Tahap Pendidikan, 2015

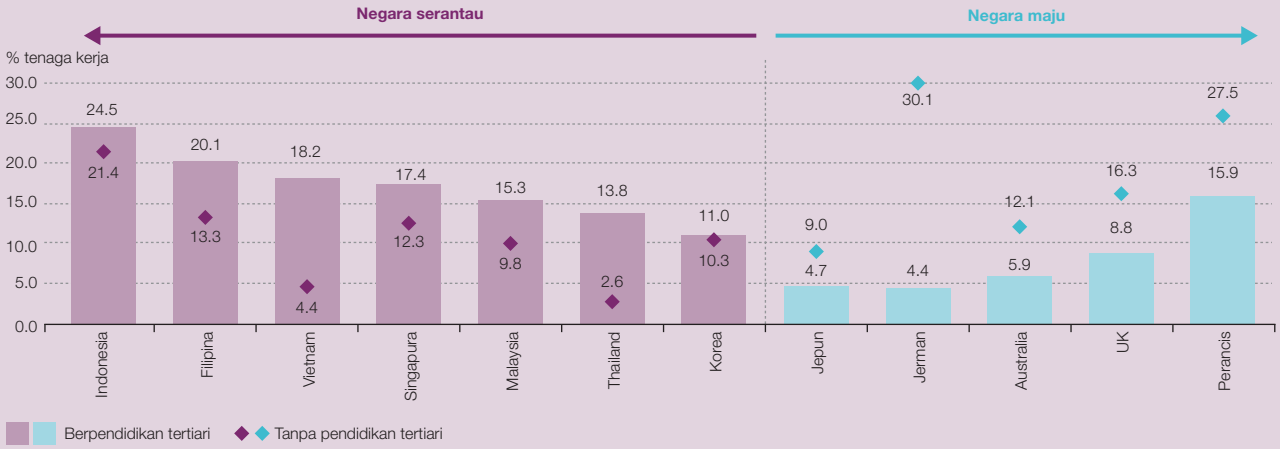

Sumber: Pertubuhan Buruh Antarabangsa, Jabatan Perangkaan Malaysia dan anggaran Bank Negara Malaysia

Yang penting, dalam kalangan ekonomi serantau, kadar pengangguran siswazah muda lebih tinggi berbanding dengan bukan siswazah (Rajah 7). Pemerhatian ini jelas berbeza daripada pemahaman ekonomi mengenai peningkatan pulangan pencapaian pendidikan, dan juga bertentangan dengan pengalaman ekonomi maju. Trend ini mungkin berkaitan dengan rantaian bekalan global dan corak pewujudan pekerjaan dalam ekonomi sedang pesat membangun, berbanding dengan ekonomi maju. Setakat ini, tidak banyak penyelidikan yang mendalam dijalankan terhadap faktor yang memacu trend perbandingan pengangguran belia siswazah dengan bukan siswazah dalam ekonomi maju berbanding ekonomi sedang pesat membangun. Perkembangan dalam pengangguran siswazah ini telah menimbulkan beberapa persoalan dasar yang utama berhubung dengan peningkatan kualiti dan kesesuaian sistem pendidikan sebagai persediaan untuk menghadapi industri yang semakin berubah, jenis pekerjaan yang diwujudkan dan kesediaan modal insan, serta langkah-langkah meningkatkan pemadanan dalam pasaran pekerja dan mengurangkan asimetri maklumat tentang keperluan kemahiran oleh industri.

Rajah 7

Perbandingan Kadar Pengangguran Belia Berdasarkan Tahap Pendidikan Mengikut Negara

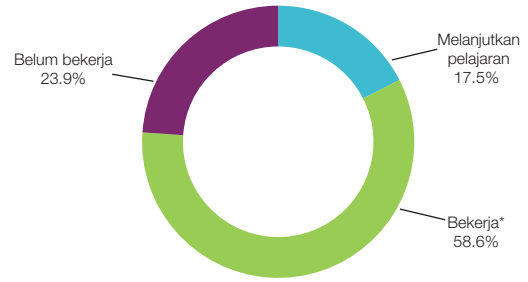

Sumber: Pertubuhan Buruh Antarabangsa dan anggaran Bank Negara Malaysia

Dapatan Utama daripada Laporan Kajian Pengesanan Siswazah 2015

Kajian Pengesanan Siswazah oleh Kementerian Pendidikan Tinggi adalah bertujuan untuk memantau status siswazah lulusan institut pengajian tinggi enam bulan selepas mereka memperoleh ijazah sama ada graduan ini telah mula bekerja, melanjutkan pengajian atau masih mencari kerja. Pemerhatian dikumpul daripada siswazah universiti awam dan swasta, kolej universiti, politeknik, dan kolej komuniti. Daripada 273,373 siswazah pada tahun 2015, sebahagian besar mempunyai Ijazah Sarjana Muda (45%) dan Diploma (43%). Dalam kalangan semua siswazah, 53% dilaporkan telah mula bekerja, 18% memilih melanjutkan pengajian manakala 24% masih menganggur (Rajah 1). Pemegang Ijazah Sarjana Muda mencatat kadar pengangguran paling tinggi sebanyak 27.9% dalam kalangan siswazah dengan pelbagai kelayakan (Rajah 2). Dari segi bidang pengajian, siswazah dalam bidang *Sains, dan Kesusasteraan dan Sains Sosial* mempunyai kadar pengangguran yang lebih tinggi (Rajah 3). Dari segi pendapatan isi rumah, siswazah daripada isi rumah berpendapatan rendah juga mempunyai kadar pengangguran yang lebih tinggi. Pemerhatian ini nyata bagi semua kelayakan (Rajah 4). Bukti empirikal daripada kajian lain menunjukkan pelbagai sebab, termasuk kesediaan graduan untuk memasuki dunia pekerjaan, peluang pekerjaan yang tidak mencukupi bagi sesetengah bidang, dan implikasi berpanjangan latar belakang sosioekonomi kepada pembelajaran dan peningkatan sosial. Dari segi pendapatan, sejumlah 54% daripada siswazah memperoleh pendapatan kurang daripada RM2,000 sebulan. Gaji permulaan siswazah pada amnya kekal tidak berubah sejak tahun 2007 (Rajah 5 dan 6), meskipun ada sektor tertentu, iaitu industri perkhidmatan kewangan serta minyak dan gas, yang menawarkan gaji yang lebih tinggi pada peringkat kemasukan. Pemerhatian-pemerhatian ini mengundang persoalan lanjut bagi ahli akademik dan pembuat dasar. Penyelidikan yang lebih mendalam adalah wajar untuk mengenal pasti punca pemerhatian ini, dan seterusnya penggubalan tindak balas dasar yang sesuai.

Rajah 1

Graduan Mengikut Status Pekerjaan

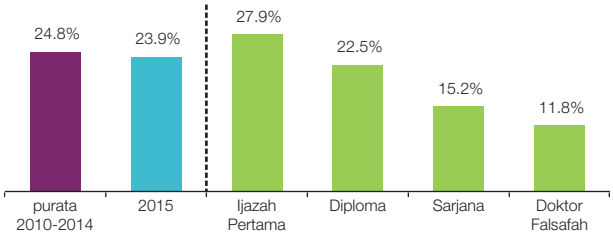

*Nota: Termasuk graduan yang menunggu penempatan kerja dan menjalani latihan peningkatan kemahiran

Sumber: Kementerian Pendidikan Tinggi dan anggaran Bank Negara Malaysia

Rajah 2

Kadar Pengangguran Graduan, Mengikut Tahap Pengajian*

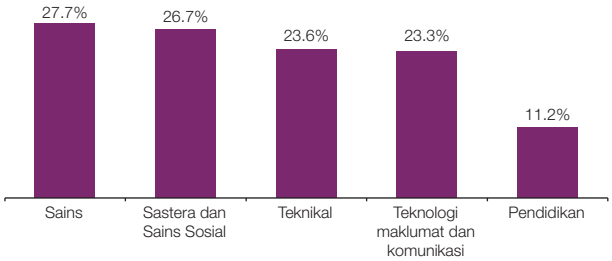

*Nota: Kadar pengangguran dinyatakan mengikut peratusan kategori kumpulan masing-masing

Sumber: Kementerian Pendidikan Tinggi dan anggaran Bank Negara Malaysia

Rajah 3

Kadar Pengangguran Mengikut Bidang Pengajian*

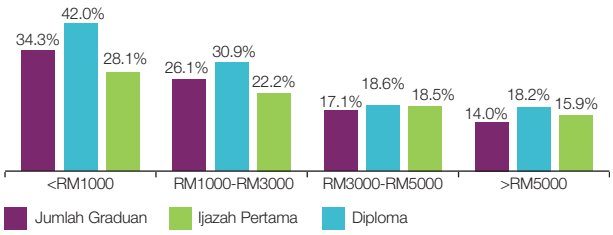

*Nota: Kadar pengangguran dinyatakan mengikut peratusan kategori kumpulan masing-masing

Sumber: Kementerian Pendidikan Tinggi dan anggaran Bank Negara Malaysia

Rajah 4

Kadar Pengangguran Graduan Mengikut Kumpulan Pendapatan Bulanan Keluarga*

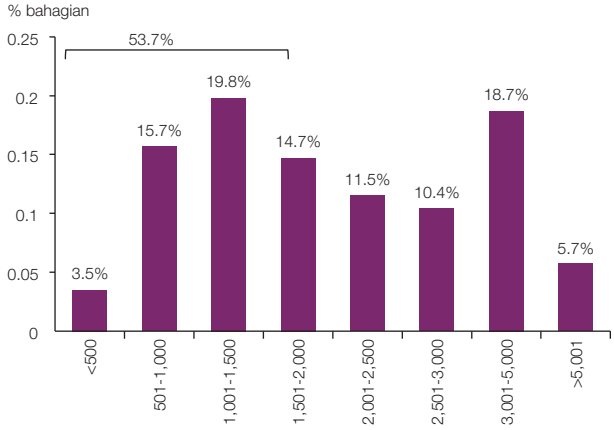

*Nota: Kadar pengangguran dinyatakan mengikut peratusan kategori kumpulan masing-masing

Sumber: Kementerian Pendidikan Tinggi dan anggaran Bank Negara Malaysia

Lebih separuh daripada jumlah graduan mendapat gaji kurang daripada RM2,000 selepas tamat pengajian

Rajah 5

Taburan Bulanan Gaji Graduan

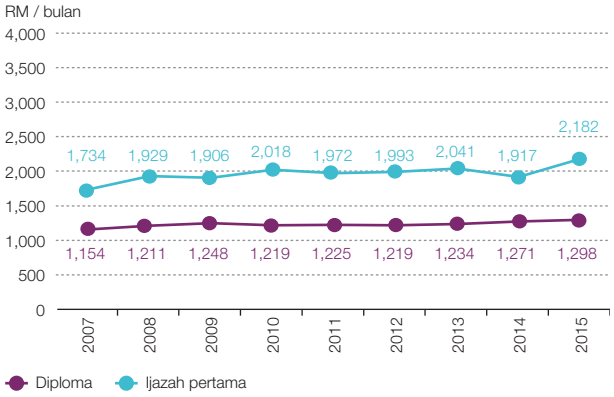

Sumber: Kementerian Pendidikan Tinggi dan anggaran Bank Negara Malaysia

Gaji permulaan graduan ijazah pertama kekal statik

Rajah 6

Pendapatan Bulanan Purata Berwajaran bagi Graduan Ijazah Pertama, 2007-2015

Sumber: Kementerian Pendidikan Tinggi dan anggaran Bank Negara Malaysia

Bahagian II: Faktor yang Menjadi Punca Pengangguran Belia dan Siswazah yang Tinggi

Ketidakpadanan dalam pasaran pekerja yang berpunca daripada pewujudan peluang pekerjaan berkemahiran tinggi yang terhad dan bekalan siswazah yang sedia bekerja yang tidak mencukupi

Walaupun tahap pendidikan tenaga kerja semakin tinggi, peluang pekerjaan yang diwujudkan dalam ekonomi Malaysia masih tertumpu pada pekerjaan berkemahiran rendah dan sederhana[7] (Rajah 8). Ini kerana industri dalam negeri masih lagi dalam aktiviti nilai ditambah yang rendah, yang menekankan kecekapan kos dan pergantungan pada tenaga kerja yang murah, dan bukannya menggalakkan aktiviti inovasi sebagai sumber pertumbuhan. Ekonomi Malaysia juga terus berdepan cabaran untuk menarik pelaburan berkualiti tinggi yang boleh mewujudkan lebih banyak pekerjaan bergaji dan berkemahiran tinggi bagi tenaga kerja tempatan[8]. Sementara itu, syarikat-syarikat menyatakan bahawa kurangnya penawaran pekerja berkemahiran tinggi sebagai faktor utama yang menghalang mereka daripada membuat pelaburan dalam aktiviti berkualiti lebih tinggi dalam rantaian nilai[9]. Ketidakpadanan antara pencapaian pendidikan tenaga kerja dengan jenis pekerjaan yang diwujudkan, telah sedikit sebanyak menyebabkan kekurangan permintaan untuk siswazah baharu, seperti ditunjukkan oleh penawaran pekerjaan secara dalam talian (online) yang kekal lembap bagi jawatan peringkat kemasukan untuk siswazah sejak tahun 2012 (Rajah 9).

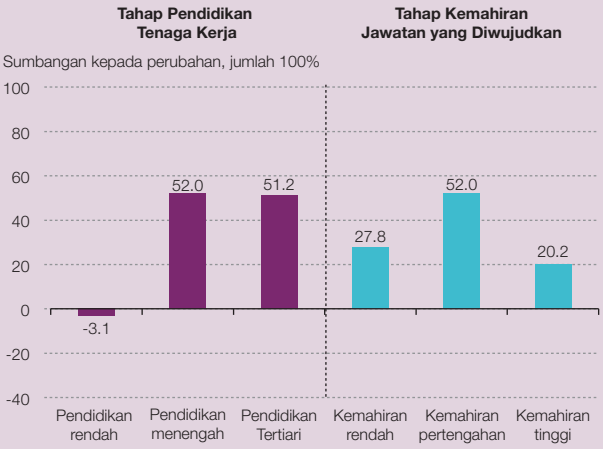
Pihak majikan terus membangkitkan isu kekurangan kemahiran yang ketara dalam kalangan pekerja baharu. Kaji selidik yang dijalankan Bank Dunia dan TalentCorp[10] mendapati bahawa 90% daripada syarikat percaya bahawa siswazah universiti sepatutnya menjalani lebih banyak latihan industri sebelum mendapat ijazah, dan 81% daripada syarikat yang dikaji menganggap kemahiran berkomunikasi sebagai kekurangan utama dalam kalangan siswazah. Kebimbangan tentang kebolehgajian dan keupayaan menyesuaikan diri siswazah sering

[7] Lim P.J. 2016. Malaysia's Labour Market and Job Creation under the Economic Transformation Plan (ETP) 2011 to 2015.
[8] Nixon et. al 2017. Fostering inclusive growth in Malaysia.
[9] OECD 2013. Investment Policy Review on Malaysia.
[10] World Bank 2014. Malaysian Economic Monitor. Boosting Trade Competitiveness.

dikaitkan dengan keadaan sistem pendidikan negara, dan sistem pendidikan dan latihan teknikal dan vokasional (*technical and vocational education and training,* TVET)[11]. Walau bagaimanapun, kurangnya penglibatan industri dalam pembangunan modal insan juga telah menyumbang kepada kekurangan program latihan yang benar-benar berkesan bagi pekerja. Kaji selidik TalentCorp yang sama mendapati 53% daripada syarikat tidak pernah menggunakan khidmat pusat kerjaya semasa mengambil pekerja. Oleh itu, walaupun golongan belia mungkin kurang mempunyai kemahiran yang diperlukan, program latihan yang berkesan dan berguna bagi mempersiapkan mereka untuk pekerjaan juga tidak disediakan (Rajah 10).

Rajah 8

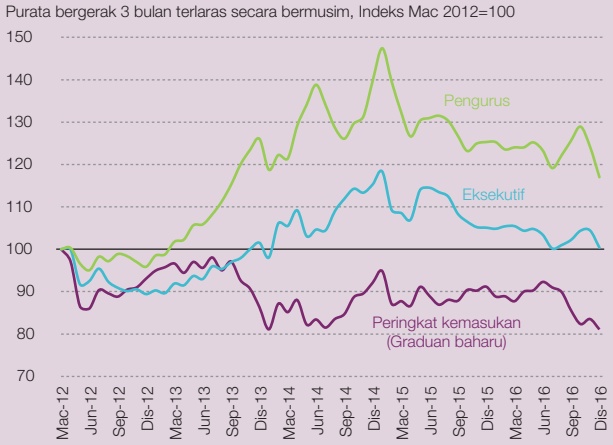
Peningkatan Bersih Pekerjaan Mengikut Tahap Pendidikan dan Tahap Kemahiran, 2001-2015

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan anggaran Bank Negara Malaysia

Rajah 9

Pekerjaan Baharu yang Diiklankan di JobStreet.com Mengikut Jawatan, 2012-2016

Sumber: JobStreet.com dan anggaran Bank Negara Malaysia

Rajah 10

Dapatan Kaji Selidik Bank Dunia dan TalentCorp

Syarikat berpendapat graduan baharu tidak bersedia untuk bekerja...	...bagaimanapun kerjasama antara syarikat dengan universiti adalah terhad
90% Syarikat berpendapat lebih banyak latihan praktikal perlu disediakan untuk graduan.	**50%** Syarikat tiada program latihan industri berstruktur
80% Syarikat berpendapat kurikulum universiti tidak mencerminkan realiti semasa.	**53%** Syarikat tidak pernah menggunakan khidmat pusat kerjaya
81% Syarikat menilai kemahiran komunikasi sebagai kekurangan utama dalam kalangan graduan.	**kurang daripada 10%** Syarikat berpengalaman membangunkan kurikulum ataupun program dengan universiti

vs.

Sumber: Kaji selidik Bank Dunia - TalentCorp mengenai Kebolehgajian Graduan

Bahagian III: Pelarasan dasar adalah perlu untuk memperlengkap generasi muda menghadapi cabaran masa hadapan

Pada peringkat global, masalah pengangguran belia bukan merupakan isu yang baharu. Walau bagaimanapun, perkembangan sosioekonomi kebelakangan ini telah memburukkan lagi keadaan tersebut. Pada masa depan, perkembangan berkembar pengangguran belia yang tinggi dan berterusan serta ketaksamaan pendapatan yang

[11] OECD 2013. Structural Policy Country Notes on Malaysia.

semakin meningkat mungkin mengekang mobiliti sosial dan membawa kepada rasa lebih tidak berpuas hati dalam kalangan masyarakat[12]. Di Malaysia, keadaan ini telah pun menyumbang kepada fenomena penghijrahan tenaga kerja mahir Malaysia ke negara maju dan negara jiran[13]. Jika keadaan ini dibiarkan, generasi belia yang tersisih dari segi ekonomi mungkin akan mendatangkan kesan rumit yang negatif dan meluas terhadap landskap ekonomi dan sosial. Dalam masa terdekat, golongan belia perlu menghadapi pengaturan ekonomi yang memerlukan mereka lebih berdikari, lebih-lebih lagi dengan penggantian pekerjaan (*job displacement*) dengan adanya kesalinghubungan yang lebih luas seiring dengan kemajuan teknologi yang pesat. Oleh itu, perumusan dasar hendaklah dijuruskan ke arah menyediakan generasi muda untuk berdepan dengan cabaran ini.

Pertama, usaha menangani punca masalah hendaklah dijadikan agenda tetap negara. Pendidikan berkualiti, termasuk sektor TVET yang berkesan, adalah penting dalam pembangunan modal insan. Matlamat ini ditekankan dalam Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (2015-2025), yang menggariskan strategi wajar untuk mentransformasi sistem pendidikan negara, memperkasa institusi pengajian tinggi dengan autonomi dan tanggungjawab untuk melahirkan siswazah yang cekap teknologi dan serba boleh, serta menambah baik kualiti sektor TVET negara. Bagi belia khususnya, hasil penyelidikan menunjukkan bahawa akses kepada latihan vokasional yang lebih banyak, berkait rapat dengan kadar pengangguran belia yang lebih rendah[14]. Di Jerman, Sistem Dwilatihan Vokasional Teknikal (*Dual Vocational Technical Training System*) memadankan perantis daripada sekolah vokasional dengan syarikat untuk menggabungkan pengalaman pembelajaran berasaskan kerja bagi menyediakan mereka untuk alam pekerjaan. Sistem ini dikatakan sebagai penyumbang utama kepada kadar pengangguran belia di negara tersebut berada pada tahap yang rendah.

Kedua, usaha menggalakkan kolaborasi industri yang bermakna dalam pendidikan dan latihan adalah penting dalam pembangunan komuniti selain memupuk tenaga kerja yang bersemangat dan bertenaga untuk memenuhi keperluan industri kini dan akan datang. Platform yang dibiayai dengan baik dan berkesan diperlukan dalam usaha ke arah menawarkan latihan berkualiti tinggi dan menggalakkan pembangunan tenaga kerja. Platform sebegini merintis jalan kepada Kerajaan, industri dan sektor pendidikan serta latihan untuk (i) berunding dan membangunkan kurikulum dan latihan bagi memenuhi keperluan kemahiran industri, dan (ii) menyokong secara aktif pelaksanaan dan usaha peningkatan yang berterusan. Di Australia, Jawatankuasa Industri dan Kemahiran menjadi platform rasmi bagi pemimpin industri memainkan peranan aktif dalam hala tuju dasar dan proses membuat keputusan bagi sektor TVET. Ini termasuk perumusan pakej latihan yang berdasarkan maklumat berkaitan dengan jurang kemahiran pasaran pekerja dengan keperluan industri.

Ketiga, infrastruktur keselamatan sosial yang komprehensif perlu dibangunkan, termasuk mereka bentuk dasar pasaran pekerja yang aktif (*active labour market policies*, ALMP) yang khususnya menyasarkan golongan belia, serta pekerja yang dipindahkan atau digantikan. Objektif serampang dua mata ALMP adalah untuk (i) menambah peluang pekerjaan dan (ii) memperbaik padanan pekerja dengan pekerjaan. Walaupun masih pada peringkat awal, Malaysia menunjukkan peningkatan positif, dengan pengumuman Skim Insurans Pekerjaan (SIP), dalam Bajet 2015. SIP dijangka menjadi program yang holistik, dengan program ALMP sebagai ciri utamanya, termasuk perkhidmatan kaunseling kerjaya dan skim latihan. Pada peringkat global, tidak banyak ALMP yang disasarkan khusus untuk menambah baik kebolehgajian belia, walaupun golongan ini mudah terjejas apabila berlakunya kemerosotan dan krisis ekonomi. Namun, beberapa negara, terutamanya Sweden dan Finland, telah memperluas infrastruktur keselamatan sosial dengan menjalankan eksperimen menggunakan langkah dasar seperti Skim Jaminan Belia. Di bawah skim-skim tersebut, Perkhidmatan Pekerjaan Awam menyediakan penilaian keperluan peribadi dan pelan pekerjaan, dan menjamin penempatan tempat kerja kepada belia dengan memadankan mereka dengan pekerjaan, pengajian akademik atau vokasional, atau program latihan untuk meningkatkan kebolehgajian dan keusahawanan. Proses pemadanan kerja boleh terus dimudahkan oleh penggunaan teknologi, seperti yang ditunjukkan oleh penawaran kerja melalui aplikasi berasaskan telefon pintar dan laman sesawang yang popular seperti Switch dan LinkedIn, yang menjadi antara

[12] OECD 2011. Social Cohesion in Southeast Asia.
[13] World Bank 2011. Malaysian Economic Monitor. Brain Drain.
[14] Banerji et. al 2014. Youth Unemployment in Europe: Searching for Solutions.

saluran utama bagi pencari kerja untuk memaklumkan tentang kemahiran mereka kepada bakal majikan dan juga bagi majikan yang mencari pekerja[15].

Keempat, pelaksanaan berhemat pelbagai rangka tindakan dan program juga penting, bersama-sama struktur tadbir urus yang berfungsi dengan baik, pengawasan yang berkesan dan penambahbaikan inisiatif secara aktif. Satu bahagian penting daripada persoalan itu ialah maklumat dan statistik yang diyakini tentang kemajuan program, skim dan bantuan latihan tertentu serta prestasi institusi pendidikan dan latihan. Pada masa ini, kurangnya statistik pasaran pekerja, terutamanya pewujudan pekerjaan, pusing ganti pekerja dan trend pengambilan pekerja merupakan cabaran yang besar kepada pembuat dasar. Untuk mencapai matlamat ini, Kerajaan sedar akan perlunya mewujudkan Biro Statistik Pasaran Pekerja Malaysia[16] yang akan banyak membantu memastikan pembangunan penunjuk yang lebih kerap dan diyakini tentang trend pasaran pekerja dan makroekonomi. Hal ini penting bagi perancangan dan pemantauan kemajuan pembangunan modal insan dan dasar pasaran pekerja bagi memudahkan proses merumuskan dasar yang responsif, berdasarkan kajian dan tepat pada masanya.

Akhirnya, dan dalam lingkungan jangka masa lebih panjang, dasar untuk menangani isu pengangguran belia perlu dikaji semula dari semasa ke semasa. Dasar berkaitan isu ini hendaklah fleksibel dan pantas serta responsif terhadap pasaran pekerja akan datang yang sedang berkembang pesat. Ini termasuk dasar dan program khusus untuk memupuk budaya keusahawanan dan inovasi, menggalakkan pembelajaran sepanjang hayat serta menambah baik kesesuaian tenaga kerja dengan perubahan arus industri. Pelan Transformasi Nasional 2050 (TN50) yang diumumkan baru-baru ini melakarkan hala tuju negara untuk 30 tahun akan datang selepas tahun 2020, dan menetapkan visi baharu buat negara, dengan tumpuan pada aspirasi belia.

[15] Thomas 2016. Huffington Post. 2016 Best Career Apps and Websites to Land Your Dream Job.
[16] Kementerian Kewangan Malaysia 2016. Touch Points bagi Bajet 2017.

Rujukan

Banerji, A., S. Saksonovs, H. Lin, and R. Blavy. 2014, 'Youth Unemployment in Advanced Economies in Europe: Searching for Solutions.' IMF Staff Discussion Note, Washington DC.

Kementerian Kewangan Malaysia 2016. Touch Points on the 2017 Budget. https://www.pmo.gov.my/bajet2017/TouchPointsBudget2017.pdf. Accessed January 2017.

Lim, P. J. 2016, 'Malaysia's Labour Market and Job Creation under the Economic Transformation Plan (ETP) 2011 to 2015.' Penang Institute Research Paper, Penang.

Nixon, S. Asada, H., and Koen, V. 2017, 'Fostering Inclusive Growth in Malaysia.' OECD Economics Department Working Papers, No. 1371, Paris: Organization for Economic Cooperation and Development.

Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) 2008. 'Off to a Good Start? Youth Labour Market Transitions in OECD Countries.' OECD Employment Outlook, Paris: Organization for Economic Cooperation and Development.

_____2011. 'Social Cohesion in Southeast Asia.' Document from Seminar co-organised by the OECD Development Centre, the Ministry of Foreign Affairs of Thailand, King Prajadhipok's Institute and the Office of the National Economic and Social Development Board of Thailand. https://www.oecd.org/dev/48923362.pdf. Accessed January 2017.

_____2013. 'Structural Policy Challenges for Southeast Asian Countries: Malaysia.' OECD Southeast Asian Economic Outlook 2013: With Perspecctives on China and India, Paris: Organization for Economic Cooperation and Development.

_____2013. Investment Policy Reviews: Malaysia. Paris: Organization for Economic Cooperation and Development.

_____ 2016. World Employment and Social Outlook: Youth. Paris: Organization for Economic Cooperation and Development.

Scarpetta, S., Sonnet A., and Manfredi T. 2010. 'Rising Youth Unemployment during the Crisis: How to Prevent Negative Long-term Consequences on a Generation?' OECD Social, Employment and Migration Papers, No. 106, Paris: Organization for Economic Cooperation and Development.

Thomas, S. '2016 Best Career Apps and Websites to Land Your Dream Job.' Huffington Post. http://www.huffingtonpost.com/sherri-thomas/2016-best-career-apps-and_b_9125474.html. Accessed February 2017.

World Bank (WB) 2011. 'Brain Drain.' Malaysian Economic Monitor, Bangkok: World Bank Office.

_____2014. 'Boosting Trade Competitiveness.' Malaysian Economic Monitor, Bangkok: World Bank Office.

Tadbir Urus, Pembangunan Organisasi dan Komunikasi

121 Tadbir Urus
127 Pembangunan Organisasi
130 Komunikasi
136 Struktur Organisasi
137 Senarai Pegawai Kanan

Tadbir Urus, Pembangunan Organisasi dan Komunikasi

Warga kerja di Bank senantiasa komited terhadap mandat untuk mengekalkan kestabilan monetari dan kewangan terutamanya dalam usaha mencapai pertumbuhan ekonomi yang mampan. Para individu di Bank dipertanggungjawabkan terhadap kemantapan rangka kerja tadbir urus dan pengawasan seperti yang digariskan oleh Lembaga Pengarah Bank Negara Malaysia (Lembaga Pengarah). Hala tuju Bank ditentukan oleh Lembaga Pengarah dan pihak Pengurusan dengan memberikan penekanan terhadap perkhidmatan berasaskan matlamat serta tahap profesionalisme dan integriti yang tertinggi. Memandangkan dasar Bank mempunyai kesan terhadap ekonomi dan negara secara amnya, banyak usaha dilakukan untuk menambah baik keberkesanan organisasi. Usaha ini bertujuan memastikan Bank sentiasa meningkatkan kemampuan untuk mencapai matlamatnya demi kebaikan negara.

Kemantapan budaya risiko dan amalan beretika Bank merupakan keutamaan bagi Lembaga Pengarah dan pihak Pengurusan. Amalan pengurusan risiko diterapkan dalam semua fungsi urusan organisasi. Sebagai sebuah institusi yang diamanahkan untuk memelihara kestabilan monetari dan kewangan, penekanan telah diberikan kepada ciri-ciri sentiasa berwaspada dan bersiap sedia. Kawalan berteraskan teknologi telah dilaksanakan untuk mengukuhkan keselamatan dan keberkesanan kesemua sistem maklumat Bank.

Bagi mengekalkan tenaga kerja yang cekap, penekanan telah diberi kepada perancangan penggantian, pengurusan tenaga mahir dan pembangunan keupayaan dan kecekapan yang berterusan. Hal ini memperkukuh lagi usaha untuk mengekalkan kakitangan berkaliber dan berkemahiran yang sesuai. Bank juga terus menitikberatkan kemajuan kakitangan untuk meningkatkan kepakaran dan pengetahuan dalam pelbagai aspek berbeza dalam bidang perbankan pusat. Dari segi pembelajaran dan pembangunan, kaedah pembelajaran yang lebih pelbagai diguna pakai untuk memenuhi gaya pembelajaran yang berbeza, termasuk melalui kursus terbuka dalam talian.

Apabila perlu, struktur organisasi baharu turut dibentuk untuk menyokong pencapaian mandat. Pada tahun 2016, tumpuan diberikan terhadap pengisian jawatan-jawatan kritikal dalam bidang-bidang yang sedang menjalani proses transformasi, seperti perkhidmatan teknologi maklumat, keselamatan fizikal dan pengurusan fasiliti. Dalam hal ini, Jabatan Pembangunan Insurans telah ditubuhkan supaya industri insurans menjalani proses transformasi pada dekad yang akan datang. Sumber-sumber untuk aktiviti penguatkuasaan juga telah diperluas, berikutan persekitaran yang semakin kompleks dan tumpuan terhadap isu pencegahan pengubahan wang haram dan pembanterasan pembiayaan keganasan.

Dalam menguruskan pelbagai cabaran pada tahun 2016, Bank memainkan peranan aktif dalam pelbagai bidang. Sebagai institusi yang memelihara kepentingan awam, inisiatif komunikasi, pendidikan dan kesedaran yang diperkenalkan telah memainkan peranan yang penting. Selaras dengan arus media global yang sentiasa berubah, saluran dan pendekatan komunikasi baharu telah dimanfaatkan. Sebaran pernyataan dan pengumuman dasar kini lebih meluas menjangkaui media arus perdana dengan merangkumi penggunaan media sosial.

TADBIR URUS

Terdapat beberapa perubahan terhadap komposisi Lembaga Pengarah. Dr. Zeti Akhtar Aziz telah menamatkan tempoh perkhidmatan beliau sebagai Gabenor pada 30 April 2016, dan Muhammad bin Ibrahim dilantik sebagai Gabenor pada 1 Mei 2016. Shaik Abdul Rasheed bin Abdul Ghaffour dilantik sebagai Timbalan Gabenor pada 16 Julai 2016, dan Nor Shamsiah binti Mohd Yunus menamatkan tempoh perkhidmatan beliau sebagai Timbalan Gabenor pada 15 November 2016.

Bilangan ahli Lembaga Pengarah telah berkurangan daripada 12 orang kepada 11 orang. Lembaga Pengarah terdiri daripada Gabenor sebagai Pengerusi, dua Timbalan Gabenor dan Ketua Setiausaha Perbendaharaan (sebagai ex-officio), serta tujuh ahli bebas bukan eksekutif. Semua ahli, kecuali Timbalan Gabenor, dilantik oleh Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong. Timbalan Gabenor pula dilantik oleh Menteri Kewangan.

Pengendalian tadbir urus yang baik dan usaha mendukung nilai-nilai murni dalam mengemudi kestabilan monetari dan kewangan terus diberi keutamaan.

Tugas-tugas Lembaga Pengarah disokong oleh tiga jawatankuasa, iaitu Jawatankuasa Tadbir Urus Lembaga (Board Governance Committee, BGC), Jawatankuasa Audit Lembaga (Board Audit Committee, BAC) dan Jawatankuasa Risiko Lembaga (Board Risk Committee, BRC). Semua ahli Jawatankuasa Lembaga terdiri daripada para pengarah bebas bukan eksekutif. Lembaga Pengarah juga berbincang mengenai pelantikan baharu dan pelantikan semula ahli-ahli pelbagai jawatankuasa tetap di Bank, iaitu Majlis Penasihat Syariah (Shariah Advisory Council, SAC), Jawatankuasa Dasar Monetari (Monetary Policy Committee, MPC), Jawatankuasa Eksekutif Kestabilan Kewangan (Financial Stability Executive

Jadual 5.1

Peranan dan Tanggungjawab Lembaga Pengarah dan Jawatankuasa Lembaga

Lembaga Pengarah dan Jawatankuasa Lembaga	Pengerusi	Mandat	Bilangan mesyuarat pada tahun 2016
Lembaga Pengarah	Gabenor	• Bertanggungjawab mengawasi dasar, pentadbiran dan urusan Bank secara am • Mengkaji semula pengurusan, operasi dan prestasi Bank dalam melaksanakan mandat Bank • Membincangkan isu yang timbul daripada perkembangan ekonomi global dan dalam negeri serta sektor kewangan, serta inisiatif dasar Bank untuk menangani risiko yang timbul	12
Jawatankuasa Tadbir Urus Lembaga	Tan Sri Dato' Sri Dr. Sulaiman bin Mahbob (Pengarah Bebas Bukan Eksekutif)	• Melapor kepada Lembaga Pengarah • Bertanggungjawab mengawasi prinsip dan amalan tadbir urus Bank • Menilai semula belanjawan dan pelan operasi Bank • Mengemukakan cadangan kepada Lembaga Pengarah berhubung dengan pelantikan dan pelantikan semula ahli-ahli Lembaga Pengarah dan jawatankuasa Bank yang lain	5
Jawatankuasa Audit Lembaga	Datuk Chin Kwai Yoong (Pengarah Bebas Bukan Eksekutif)	• Melapor kepada Lembaga Pengarah • Bertanggungjawab mengawasi integriti akaun dan penyata kewangan Bank, dan memberikan akaun jaminan tentang kecukupan kawalan dalaman, struktur tadbir urus, serta pematuhan terhadap keperluan undang-undang dan pengawalseliaan • Mengkaji semula dan meluluskan semakan terhadap rangka kerja audit Bank, piagam audit dan pelan audit dalaman Bank • Membincangkan hasil penemuan oleh juruaudit dalaman dan tindakan yang diambil untuk menangani risiko-risiko utama Bank • Menilai hasil penemuan oleh Jabatan Audit Negara, termasuk tindakan pemulihan yang perlu diambil oleh Bank	6
Jawatankuasa Risiko Lembaga	Dato' N. Sadasivan a/l N.N. Pillay (Pengarah Bebas Bukan Eksekutif)	• Melapor kepada Lembaga Pengarah • Bertanggungjawab mengawasi pengurusan risiko kewangan, operasi dan reputasi Bank • Mengkaji semula dan memantau pengurusan risiko organisasi oleh Bank	2

Sumber: Bank Negara Malaysia

Committee, FSEC) dan Jawatankuasa Semakan Penalti Monetari (Monetary Penalty Review Committee, MPRC).

Keberkesanan pengawasan oleh Lembaga Pengarah

Sepanjang tahun 2016, Lembaga Pengarah telah membincangkan isu-isu yang memberikan kesan kepada prospek ekonomi Malaysia. Perbincangan dalam mesyuarat Lembaga Pengarah meliputi perkembangan semasa isu-isu ekonomi dan pasaran kewangan domestik dan luar negeri. Faktor-faktor risiko utama jangka pendek dan jangka panjang yang dihadapi oleh ekonomi Malaysia juga dibincangkan. Perbincangan strategi pengurusan rizab Bank dirumuskan dengan teliti untuk memastikan objektif pengukuhan, mudah tunai dan pulangan dapat dicapai dalam persekitaran yang tidak menentu. Ini termasuk pemberian hasil yang rendah, pasaran kewangan yang turun naik dan tahap ketidaktentuan ekonomi yang tinggi.

Lembaga Pengarah diberikan taklimat mengenai isu-isu yang memberikan kesan kepada kestabilan sistem kewangan dan hutang isi rumah. Isu pasaran pekerja, pengangguran belia dan kebergantungan terhadap pekerja asing juga dibincangkan kerana isu-isu berkenaan memberikan kesan ke atas daya saing dan produktiviti negara secara keseluruhan. Dalam usaha membangunkan pasaran kewangan, Lembaga Pengarah juga diberikan taklimat mengenai bidang kewangan Islam dalam usaha meningkatkan kedudukan Malaysia sebagai pusat kewangan Islam antarabangsa. Lembaga Pengarah juga memberikan tumpuan kepada usaha pendigitalan sistem pembayaran untuk terus membantu proses integrasi serantau.

Dalam mengukuhkan daya tahan organisasi, Lembaga Pengarah membincangkan risiko-risiko keselamatan fizikal dan keselamatan siber yang semakin mencabar. Penekanan diberikan terhadap usaha melindungi sumber-sumber dan data milik Bank daripada ancaman siber, serta memastikan Bank terus beroperasi dalam persekitaran yang selamat dan terjamin.

Pengurusan risiko yang holistik

Bank menguruskan risiko secara bersepadu melalui Rangka Kerja Pengurusan Risiko Organisasi (Enterprise Risk Management Framework, ERM) (Jadual 5.2). Rangka kerja ini memberikan gambaran sebenar akan pendedahan risiko yang bersepadu di seluruh Bank.

Dedahan risiko ini merangkumi empat bidang: tadbir urus yang baik, dasar Bank dan proses-proses berkait, alat dan metodologi yang digunakan oleh Bank, dan keberkesanan amalan-amalan Bank. Bagi memastikan rangka kerja ini kekal relevan dan berkesan, semakan secara berkala dilakukan menerusi kajian perbandingan dengan bank-bank pusat lain yang menyertai Kumpulan Kerja Risiko Operasi Antarabangsa (International Operational Risk Working Group, IORWG), di samping kajian perbandingan dengan piawaian ISO.

Bank memberikan keutamaan kepada pengurusan risiko untuk mengekalkan tahap kewaspadaan terhadap risiko operasi dan kewangan. Lembaga Pengarah, dengan sokongan Jawatankuasa Risiko Lembaga, menentukan toleransi risiko dan piawaian pengurusan risiko bagi memastikan sumber, sistem dan proses yang secukupnya untuk melaksanakan rangka kerja pengurusan risiko dengan berkesan.

Pengurusan kesinambungan perniagaan memastikan Bank mampu mengekalkan fungsi urusan teras sekiranya berlaku sebarang kejadian yang menimbulkan gangguan, sama ada kejadian kecil atau krisis berskala penuh.

Rangka kerja tadbir urus risiko di Bank terdiri daripada Lembaga Pengarah, Jawatankuasa Risiko Lembaga (Board Risk Committe, BRC), Jawatankuasa Pengurusan Risiko (Risk Management Committee, RMC) dan Jawatankuasa Pengurusan Rizab (Reserves Management Committee, ReMC). Jawatankuasa lain seperti Jawatankuasa Pengurusan Risiko Operasi (Operational Risk Management Committee, ORMC), Jawatankuasa Pengurusan Risiko Kewangan (Financial Risk Management Committee, FRMC), Pasukan Pengurusan Krisis, serta pelbagai jawatankuasa dasar dan jawatankuasa pemandu juga memainkan peranan penting dalam usaha memastikan amalan pengurusan risiko diterapkan dalam semua fungsi urusan, amalan kesinambungan perniagaan dan pengurusan projek. Jawatankuasa ini turut dianggotai oleh para pegawai yang bertanggungjawab dalam pelbagai bidang urusan Bank. Aturan ini adalah untuk memastikan kesedaran dan pelaporan kepada pihak pengurusan mengenai perkara yang boleh mencetuskan risiko rentas lintang, kerana ini boleh menjejaskan beberapa aspek pengurusan Bank. Keahlian mereka dalam jawatankuasa ini memastikan risiko rentas lintang dipantau pada peringkat organisasi, dan bukannya secara berasingan pada peringkat jabatan.

Jadual 5.2

Rangka Kerja Pengurusan Risiko Organisasi Bank Negara Malaysia

Tadbir Urus	Prinsip 1:	Struktur tadbir urus dengan peranan dan tanggungjawab yang jelas berkenaan pengurusan risiko
	Prinsip 2:	Mekanisme pelaporan risiko untuk proses membuat keputusan yang berkesan
Dasar & Proses	Prinsip 3:	Dasar yang jelas sebagai panduan untuk proses pengurusan risiko
	Prinsip 4:	Pendekatan seragam untuk pengenalpastian risiko; penilaian dan pengukuran; keutamaan serta tindakan: pemantauan dan pelaporan
Alat & Kaedah	Prinsip 5:	Alat pengurusan risiko yang seragam untuk memudahkan proses dan pelaksanaan amalan ERM
	Prinsip 6:	Piawaian yang jelas untuk membentuk dan menilai strategi pengurusan risiko dan kawalan dalaman
Amalan Berkesan	Prinsip 7:	Pengurusan risiko yang mantap sebagai sebahagian daripada budaya korporat
	Prinsip 8:	Mekanisme dan pendekatan komunikasi dengan pihak berkepentingan dalaman dan luaran bagi memastikan tahap ketelusan yang tinggi
	Prinsip 9:	Rangka kerja dan dasar pengurusan kesinambungan perniagaan untuk memastikan kesinambungan operasi apabila berlakunya krisis
	Prinsip 10:	Pelaporan efektif dan tepat pada masanya bagi membolehkan pengurusan kanan memantau keberkesanan pengurusan risiko; serta membantu peranan pengawasan oleh Lembaga Pengarah

Sumber: Bank Negara Malaysia

Pendekatan pertahanan tiga barisan (three lines of defence) digunakan dalam amalan pengurusan risiko. Barisan pertahanan pertama terdiri daripada jabatan-jabatan yang bertanggungjawab untuk mengenal pasti, mengurangkan dan menguruskan risiko dalam bidang urusan masing-masing. Barisan pertahanan kedua melibatkan Jabatan Pengurusan Risiko, yang memperkukuh keseluruhan keupayaan pengurusan risiko menerusi penunjuk utama risiko, pelaporan insiden, kawalan risiko, penilaian kendiri, keselamatan maklumat dan amalan pengurusan kesinambungan perniagaan. Jabatan Audit Dalam (JAD) merupakan barisan pertahanan ketiga; iaitu melalui jaminan bebas terhadap keberkesanan dasar, alat dan metodologi pengurusan risiko.

Pada tahun 2016, kajian semula telah dibuat ke atas pernyataan tahap kesanggupan mengambil risiko dan toleransi risiko bagi mengukuhkan keupayaan pengurusan risiko. Pernyataan ini menunjukkan jumlah dan jenis risiko yang sanggup diambil demi memenuhi mandat Bank. Penunjuk Risiko Utama (Key Risk Indicators, KRI) telah dirangka berdasarkan pernyataan kesanggupan mengambil risiko dan toleransi risiko. Langkah membangunkan KRI telah mengukuhkan pemahaman terhadap alat dan metodologi pengurusan risiko, yang seterusnya mempertingkatkan keupayaan pengurusan risiko pada peringkat jabatan. Pembangunan keupayaan pengurusan risiko adalah satu usaha yang berterusan. Budaya korporat Bank memberikan penekanan terhadap pengurusan risiko sebagai tanggungjawab bersama. Usaha berterusan dilaksanakan untuk meningkatkan kesedaran dan kefahaman berkaitan dengan pengurusan risiko dalam kalangan kakitangan, melalui perkongsian ilmu pengetahuan dan sesi interaksi dengan kumpulan kerja sasaran selain mengundang pihak luar dengan kepakaran yang relevan.

Memperkukuh kawalan dalaman dan jaminan

JAD membentangkan laporannya kepada Jawatankuasa Audit Lembaga (BAC) pada setiap suku tahun. Laporan ini bertujuan memberi BAC penilaian yang bebas dan objektif mengenai kecukupan dan keberkesanan kawalan dalaman, langkah pengurusan risiko, tadbir urus dan proses Bank (Gambar Rajah 5.2). Penilaian semula terhadap aktiviti audit termasuk kecukupan sumber audit, serta prestasi fungsi audit dalam, turut dinilai oleh BAC. Penilaian rapi dibuat terhadap risiko yang mungkin timbul daripada aktiviti penting yang dijalankan

Rajah 5.1

Struktur Tadbir Urus Pengurusan Risiko Bank

* Dipengerusikan oleh Pengarah Bebas Bukan Eksekutif Bank
** Dipengerusikan oleh Gabenor
*** Dipengerusikan oleh Timbalan Gabenor

Sumber: Bank Negara Malaysia

Gambar Rajah 5.1

Mengukuhkan Amalan Kesinambungan Urusan Bank pada Tahun 2016

Sumber: Bank Negara Malaysia

oleh jabatan, cawangan, pejabat wilayah, serta entiti yang berkaitan dengan Bank. Berikutan penilaian ini, bidang yang dikenal pasti sebagai berisiko tinggi akan diaudit setiap tahun, manakala bidang lain akan diaudit selang setiap tiga tahun. JAD juga memegang peranan sebagai penasihat dalam pelbagai jawatankuasa pengurusan dan projek untuk memastikan pematuhan terhadap kawalan dalaman dan tadbir urus yang sewajarnya. JAD turut menyediakan laporan suku tahunan kepada Menteri Kewangan secara bebas mengenai aktiviti pengurusan rizab antarabangsa Bank. Laporan ini bertujuan untuk memperakui bahawa rizab diuruskan mengikut dasar dan garis panduan seperti yang ditetapkan oleh Lembaga Pengarah. Selaras dengan komitmen ke arah ketelusan dan kualiti jaminan audit, juruaudit dari Jabatan Audit Negara dijemput untuk menghadiri semua mesyuarat BAC.

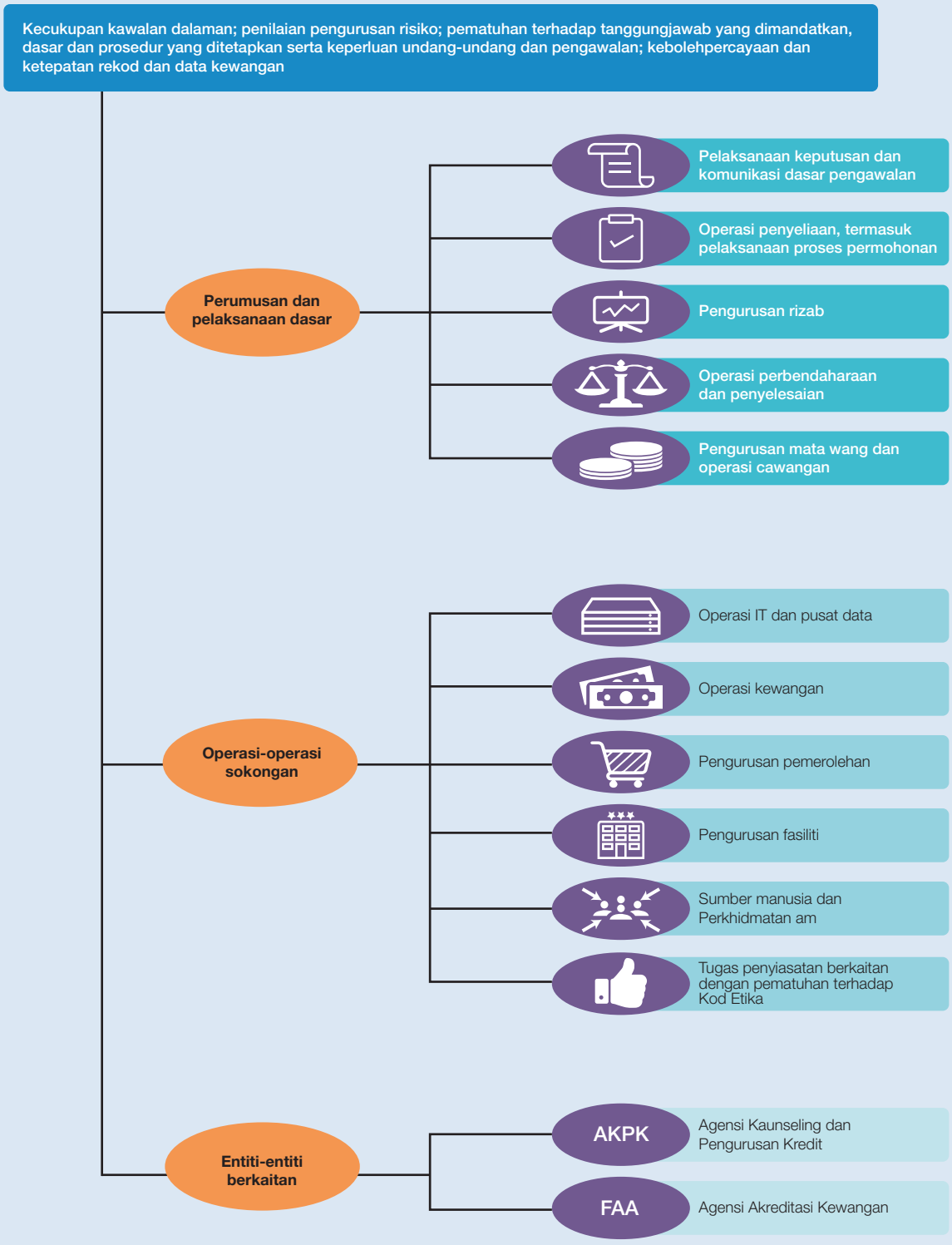
Audit dalaman dilaksanakan selaras dengan piawaian antarabangsa

Dalam mengukuhkan proses pengauditan, JAD melaksanakan kajian perbandingan dengan amalan terbaik. JAD juga telah melantik pihak luar yang bebas untuk menilai semula jaminan kualiti terhadap amalan pengauditan. Berdasarkan proses penilaian semula ini, amalan pengauditan telah diberikan penarafan kerana JAD mematuhi Piawaian Antarabangsa Profesional Pengauditan Dalam (International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing, Standards). Penarafan ini bermakna piagam, dasar dan proses audit dalam telah memenuhi taraf pematuhan tertinggi Standards tersebut.

Rangka kerja untuk menilai kecekapan dalaman telah dibangunkan bagi memastikan juruaudit dalaman memiliki kemahiran dan pengetahuan yang diperlukan untuk melaksanakan tanggungjawab mereka dengan berkesan (Gambar Rajah 5.3). Rangka kerja ini adalah berdasarkan Global Internal Audit Competency Framework oleh Institute of Internal Auditors dan dipertingkatkan dengan kecekapan khusus yang relevan.

Gambar Rajah 5.2

Liputan Audit Dalaman pada Tahun 2016

Sumber: Bank Negara Malaysia

PEMBANGUNAN ORGANISASI

Penilaian semula oleh pihak luar yang bebas telah dilaksanakan terhadap amalan audit, perkhidmatan teknologi maklumat (IT) dan pengurusan keselamatan fizikal. Pelaksanaan ini bertujuan menambah baik keberkesanan Bank dan mengesan sebarang kelemahan yang mungkin mendatangkan risiko terhadap operasi Bank.

Pelan Urusan Bank bagi tahun 2016 dilaksanakan berdasarkan strategi yang dikenal pasti untuk tujuh bidang fokus (Gambar Rajah 5.4). Beberapa inisiatif baharu juga telah diperkenalkan bagi mengambil kira keutamaan baharu, seperti memupuk persekitaran yang akan menggerakkan penyelesaian teknologi kewangan (financial technology, FinTech), mempercepat pembangunan industri insurans dan membina keupayaan baharu dalam analisis data. Pelan Urusan turut digunakan untuk mengukur prestasi. Jawatankuasa Tadbir Urus Lembaga (BGC) dan Lembaga Pengarah telah dimaklumi mengenai prestasi Bank dari semasa ke semasa. Dalam penilaian prestasi, tumpuan diberikan kepada kesan dasar kestabilan monetari dan kewangan. Metrik prestasi utama lain yang digunakan termasuk prestasi organisasi seperti tahap kelayakan tenaga mahir, penggunaan sumber kewangan yang berkesan dan kecekapan proses kerja. Pasukan Pengurusan memberikan bimbingan, terutamanya dalam bidang strategik bagi memenuhi mandat dan pelaburan yang diperlukan untuk mencapai matlamat Bank. Pelaburan ini termasuk membangunkan lebih banyak kepakaran dalam sains data, meningkatkan produktiviti melalui peningkatan inovasi, pelaburan kewangan untuk transformasi perkhidmatan teknologi maklumat serta peningkatan perkhidmatan dalaman untuk pengurusan fasiliti dan keselamatan.

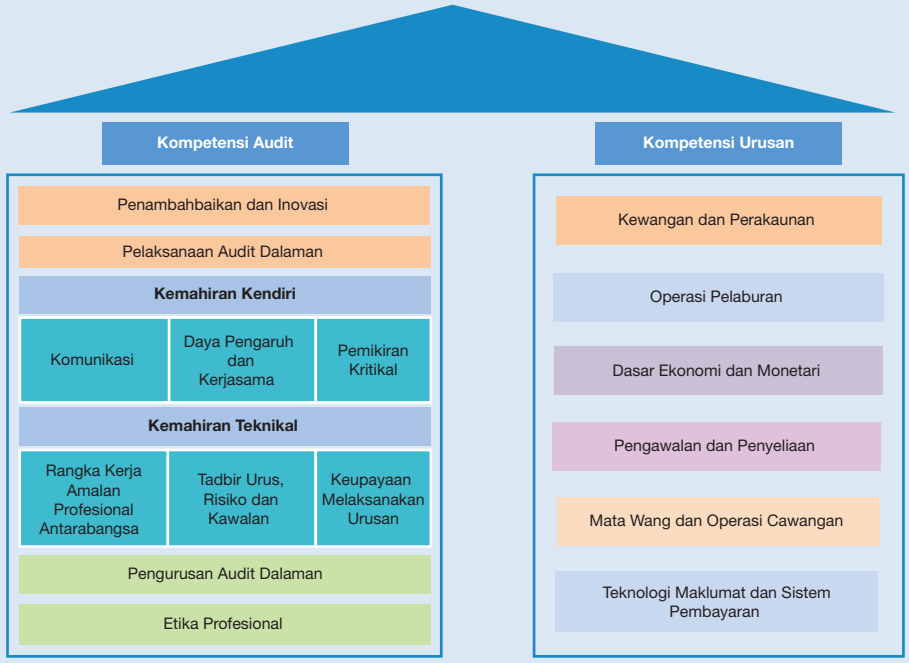
Membangunkan tenaga kerja

Pembaharuan keupayaan dan kemampuan dalaman yang berterusan adalah bertujuan memastikan Bank sentiasa bersedia menghadapi cabaran baharu

Mandat bank pusat dipacu dan dilaksanakan oleh kakitangannya. Usaha berterusan dijalankan untuk menarik minat, mengekalkan dan membangunkan kumpulan tenaga mahir berkualiti tinggi. Pada

Gambar Rajah 5.3

Rangka Kerja Kompetensi Audit Dalaman

Sumber: Institute of Internal Auditors dan Bank Negara Malaysia

Gambar Rajah 5.4

Tujuh Bidang Tumpuan Pelan Urusan

Sumber: Bank Negara Malaysia

tahun 2016, Bank telah melaksanakan lebih banyak penambahbaikan dalam mempertingkatkan tahap perancangan penggantian serta pengurusan dan pembangunan tenaga mahir.

Demografi kakitangan

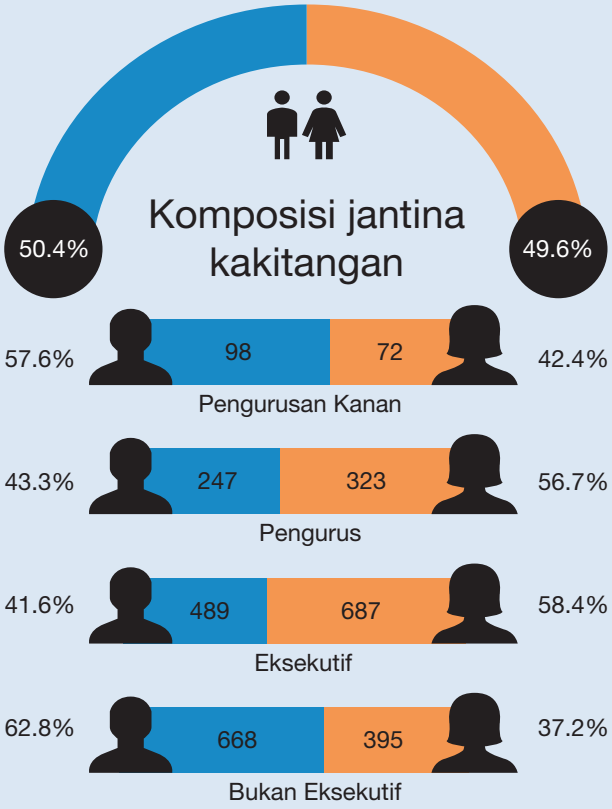
Pada akhir tahun 2016, bilangan warga kerja terdiri daripada 2,979 kakitangan, iaitu pertambahan sebanyak 1.5% daripada tahun 2015. Pertambahan ini disasarkan untuk mengukuhkan keupayaan jawatan kritikal dalam fungsi teknologi maklumat dan penguatkuasaan, serta sebagai persediaan menghadapi pengurangan tenaga kerja yang dijangka berikutan persaraan kakitangan. Pada tahun 2016, tahap pengurangan tenaga kerja kekal stabil pada 4% dan komposisi kakitangan mengikut jantina pada pelbagai peringkat jawatan kekal seimbang (Gambar Rajah 5.5).

Perancangan penggantian yang jelas lagi mantap

Tumpuan diberikan kepada kewujudan kumpulan pengganti yang berkebolehan bagi jawatan-jawatan kritikal yang berkaitan dengan misi Bank. Pada tahun 2016, penggabungan dibuat antara kumpulan penggantian (pengganti untuk jawatan kritikal) dengan kumpulan tenaga mahir korporat (tenaga mahir berpotensi tinggi) dalam satu kelompok. Dengan proses integrasi ini, terdapat lebih

Gambar Rajah 5.5

Komposisi Jantina

Sumber: Bank Negara Malaysia

banyak intervensi pembangunan bersasaran, bertujuan memberikan persediaan kepada lebih ramai tenaga mahir untuk memegang jawatan yang lebih penting. Pengenalpastian awal tenaga mahir melalui kelompok bersepadu ini memberikan masa yang mencukupi untuk membangunkan kompetensi yang diperlukan dan mengatasi risiko operasi untuk fungsi-fungsi yang kritikal. Usaha ini juga menyediakan peluang pembangunan untuk tenaga mahir Bank bagi mempercepat tempoh mereka mencapai kecekapan yang diperlukan, terutamanya dalam bidang keupayaan kepimpinan, kemahiran teknikal dan keberkesanan kendiri.

Membangunkan tenaga kerja yang cekap

Bagi membentuk tenaga kerja organisasi yang cekap, kemahiran teknikal yang diperlukan untuk setiap tahap jawatan di Bank telah dikenal pasti. Ini membolehkan pelaksanaan pengurusan dan pembangunan tenaga mahir yang lebih khusus terutamanya kecekapan teknikal. Pada tahun 2016, perbelanjaan latihan keseluruhan merupakan 4.5% daripada jumlah gaji kasar.

Keutamaan diberikan terhadap peningkatan keupayaan kepimpinan bagi memastikan pemimpin berpotensi menjalankan peranan semasa dengan berkesan dan berkemampuan mengambil alih tanggungjawab yang lebih besar pada masa hadapan. Pendekatan khusus dan berstruktur dilaksanakan menerusi Program Pembangunan Kepimpinan (Leadership Development Programme, LDP). LDP merupakan proses yang berterusan, melibatkan pembelajaran di dalam kelas, latihan semasa bekerja, pendedahan kepada pengalaman baharu, program mentor (mentoring) dan dialog dengan pihak pengurusan kanan.

Bagi mempercepat tempoh kecekapan dicapai, Bank telah membangunkan Kurikulum Teknikal Berstruktur (Structured Technical Curriculum, STC) berkaitan pengetahuan perbankan pusat dalam bidang kerja yang khusus. Selain daripada STC, program dan ceramah teknikal turut diadakan secara usaha sama dengan pakar dalaman dan luaran. Kakitangan yang memegang peranan pengawalan dan penyeliaan industri kewangan juga digalakkan mendapatkan kelayakan Chartered Banker bagi meningkatkan pemahaman mereka tentang isu industri. Untuk menggalakkan pembelajaran melalui inisiatif sendiri (self-directed learning), perpustakaan elektronik baharu telah ditubuhkan yang menawarkan pilihan e-buku, buku audio dan kursus dalam talian dengan akses terbuka dan penyertaan meluas (Massive Open Online Courses, MOOC).

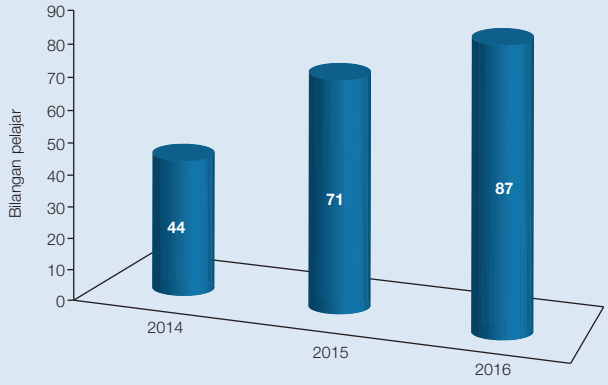
Tawaran biasiswa kepada pelajar berprestasi tinggi di seluruh negara juga diteruskan. Tawaran biasiswa ini mencerminkan komitmen yang berterusan untuk membina barisan tenaga mahir mantap yang penting demi pembangunan negara dan memastikan adanya generasi pegawai bank pusat akan datang yang berbakat dan berkemahiran.

Perkhidmatan sokongan Bank pada tahap profesional

Pembentukan Perkhidmatan Sokongan Berpusat (Centralised Shared Services, CSS) berikutan penggabungan perkhidmatan sokongan pada tahun 2012, telah meningkatkan prestasi operasi dan mengoptimumkan penggunaan sumber. Usaha akan ditingkatkan lagi bagi tahap profesionalisme perkhidmatan sokongan dengan memanfaatkan teknologi bagi menambah baik penyampaian dan tahap piawaian perkhidmatan. Bank juga telah mengoptimumkan produktiviti dan mempergiat analisis ke atas data operasi untuk membuat keputusan dengan lebih berkesan.

Rajah 5.2

Biasiswa yang telah Dianugerahkan

Sumber: Bank Negara Malaysia

Keselamatan dan kesejahteraan

Keselamatan kakitangan kekal sebagai agenda penting. Penilaian bebas terhadap pengurusan keselamatan fizikal telah dijalankan bagi memastikan Bank memiliki keupayaan untuk bertindak balas terhadap sebarang ancaman yang timbul. Skop penilaian merangkumi semua aspek pengurusan, teknologi dan proses berkaitan keselamatan. Beberapa inisiatif keselamatan telah dilaksanakan untuk mempertingkat tahap keselamatan.

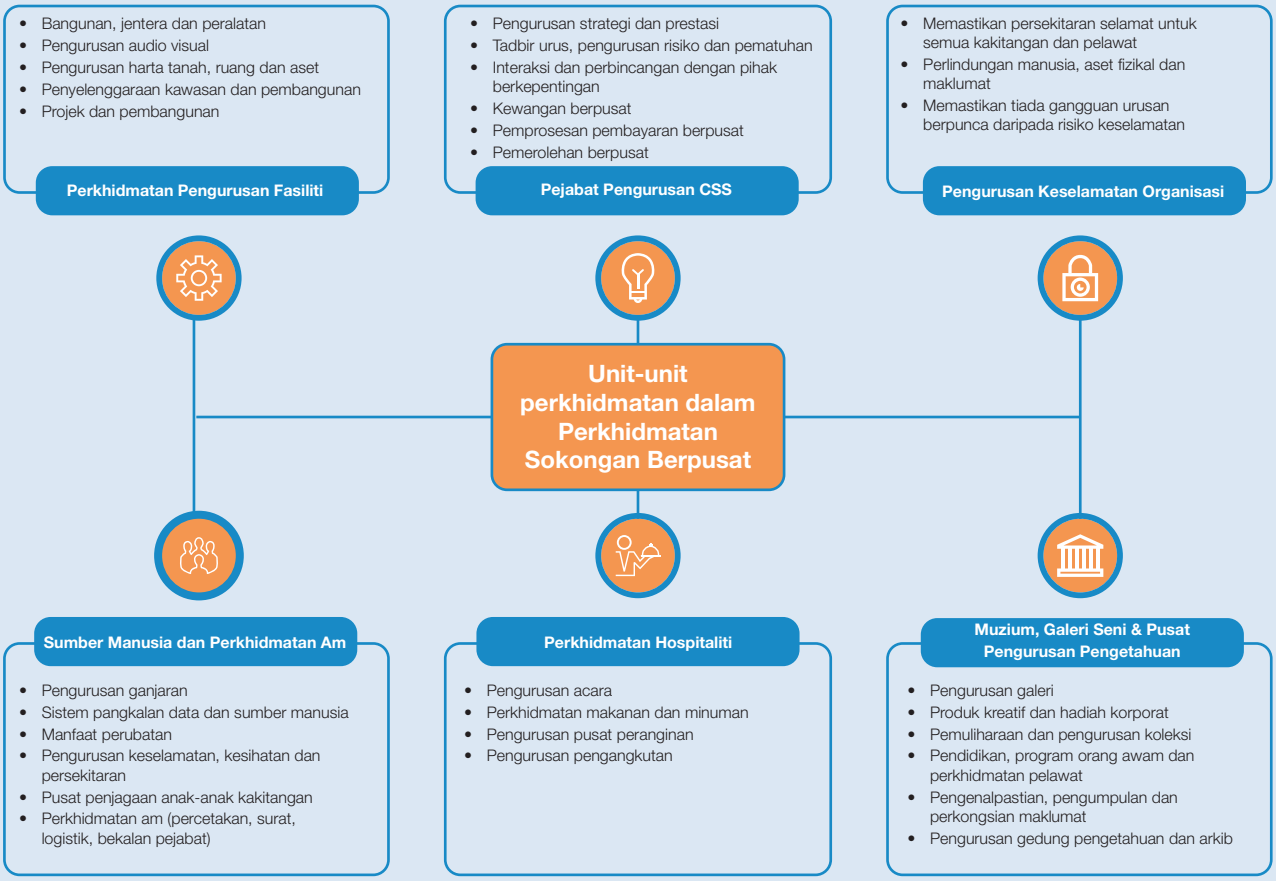
Beberapa inisiatif telah diperkenalkan untuk mewujudkan persekitaran kerja yang kondusif dan selamat, dengan tujuan meningkatkan kesejahteraan kakitangan. Selain daripada skim manfaat perubatan komprehensif yang sedia ada, kemudahan pemeriksaan kesihatan berbentuk pencegahan awal juga disediakan untuk semua kakitangan. Program kesihatan bersasaran juga ditumpukan kepada obesiti yang meliputi nasihat pemakanan untuk kakitangan yang menyertai program ini secara sukarela. Usaha juga telah ditambah baik bagi tindak balas kecemasan terhadap insiden berkaitan perubatan di premis Bank.

Mengekalkan daya tahan Teknologi Maklumat dan Komunikasi (ICT)

Keselamatan ICT diberikan keutamaan, memandangkan persekitaran ICT yang selamat, terjamin dan beroperasi penuh adalah penting bagi memastikan mandat Bank dapat dicapai. Infrastruktur ICT, termasuk laman sesawang dan rangkaian, terus terjamin dan berdaya tahan sepanjang tahun 2016. Semua sumber dan data

Gambar Rajah 5.6

Sektor Perkhidmatan Sokongan Berpusat Bank

Sumber: Bank Negara Malaysia

dilindungi menggunakan kawalan keselamatan yang ketat. Penggodam beretika (ethical hacker) dan penguji bebas tembusan antarabangsa (international penetration tester) juga dilantik untuk melakukan penilaian kelemahan (vulnerability assessment) terhadap persekitaran ICT. Tumpuan yang lebih tinggi juga telah diberikan kepada pengukuhan budaya pematuhan IT dalam kalangan warga kerja. Pemeriksaan pematuhan yang kerap dengan menggunakan piawaian yang relevan dilaksanakan bagi memastikan amalan ICT mematuhi prosedur dan kawalan yang ditetapkan. Selanjutnya, infrastruktur ICT turut dinilai oleh pihak bebas. Hasil penilaian ini digunakan untuk memperkukuh keselamatan ICT, termasuk menggunakan teknologi baharu untuk mengesan dan bertindak balas terhadap pelbagai ancaman. Satu rancangan transformasi empat tahun telah digerakkan yang menyasarkan untuk menghasilkan tahap kepakaran IT yang lebih khusus, serta platform dan binaan IT baharu yang dapat memenuhi keperluan pada masa hadapan.

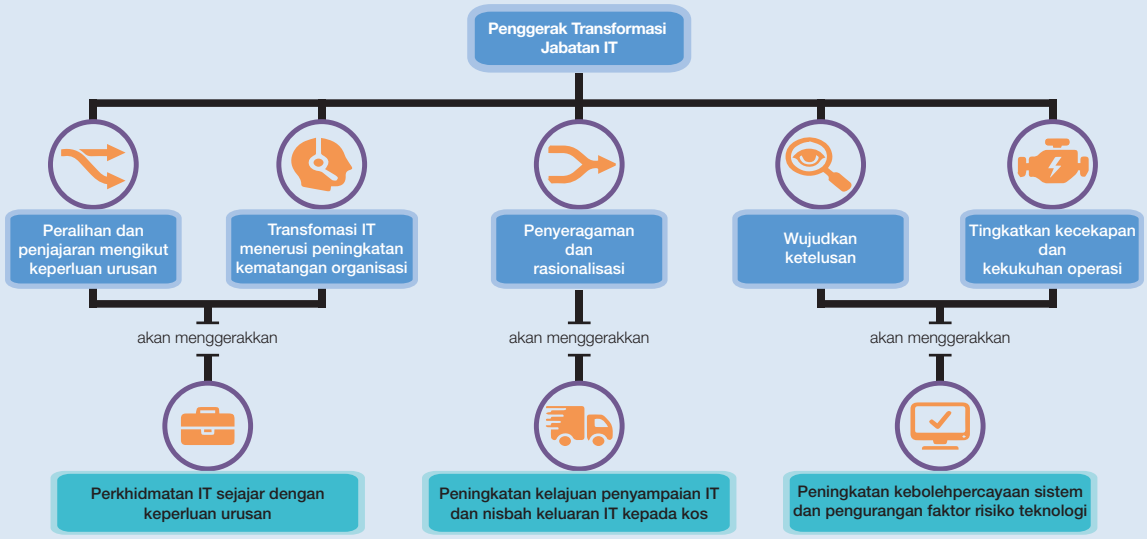
Transformasi IT untuk meningkatkan daya tahan terhadap risiko teknologi dan ancaman siber serta membolehkan cara bekerja yang lebih cekap

KOMUNIKASI

Pada tahun 2016, ketidakpastian dalam persekitaran luaran diburukkan lagi dengan kebimbangan tentang kesan kenaikan kadar faedah oleh Federal Reserve Amerika Syarikat, harga minyak yang tidak menentu, *Brexit* dan kelembapan ekonomi di RR China. Persekitaran seperti ini memerlukan penyampaian maklumat kepada orang ramai dengan lebih kerap berkaitan kesan perkembangan terhadap ekonomi dan sistem kewangan Malaysia. Pada tahun 2016, saluran dan

Gambar Rajah 5.7

Pelan Transformasi Empat Tahun Jabatan IT

Sumber: Bank Negara Malaysia

Gambar Rajah 5.8

Perkhidmatan ICT Baharu untuk Sistem yang Kritikal

1 Sistem Pemindahan Dana dan Sekuriti Secara Elektronik Masa Nyata (RENTAS)

- Menyokong operasi pasaran kewangan dan pembayaran dengan lebih baik
- Meningkatkan akses dan kesalinghubungan pasaran kewangan Malaysia
- Menerima pakai piawaian rangkaian penghantaran mesej seluruh dunia (SWIFT)

2 Automated Cash Centre (ACC)

- Meningkatkan keselamatan dan mengurangkan pengurusan wang tunai dan proses operasi secara manual
- Membolehkan pengumpulan data yang menyeluruh tentang operasi wang tunai

3 Integrated Treasury Management System (ITMS)

- Meningkatkan keberkesanan dan mengurangkan risiko dalam aktiviti pelaburan dan perbendaharaan Bank

4 Gerbang Maklumat Perusahaan - Rangkaian Institusi Kewangan

- Meningkatkan keselamatan pemindahan fail digital antara Bank dengan industri kewangan

Sumber: Bank Negara Malaysia

amalan komunikasi dipertingkatkan supaya dapat menyampaikan pengumuman dan perkembangan penting kepada orang ramai secara berkesan dan tepat pada masanya termasuk dasar-dasar Bank. Contohnya, selaras dengan peralihan arus media global, platform digital digunakan untuk memperluas jangkauan kepada pihak berkepentingan yang berbeza. Selain itu, masa embargo siaran akhbar diubah menjadi lebih awal bagi memberikan masa yang lebih kepada pasaran untuk menilai dan memahami implikasi pelbagai komunikasi yang disampaikan.

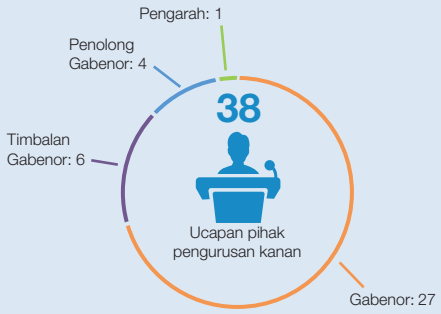
Platform terbuka memberikan Bank saluran baharu untuk berinteraksi terus dengan pihak berkepentingan

Keputusan dasar monetari

Pengumuman mengenai keputusan dasar monetari dilakukan menerusi Pernyataan Dasar Monetari (Monetary Policy Statement, MPS) selepas setiap mesyuarat Jawatankuasa Dasar Monetari. Sejumlah enam MPS telah dikeluarkan untuk memberi orang ramai penilaian tentang perkembangan ekonomi dan kewangan terkini, keputusan Kadar Dasar Semalaman (Overnight Policy Rate, OPR) dan rasional di sebalik keputusan yang dibuat.

Gambar Rajah 5.9

Komunikasi Mengenai Dasar Bank

Sumber: Bank Negara Malaysia

Interaksi dan hubungan dengan pihak berkepentingan industri dipertingkatkan

Bagi memastikan interaksi dan hubungan yang lebih meluas dan berterusan dengan peserta pasaran, Jawatankuasa Pasaran Kewangan (Financial Markets Committee, FMC) dan Kumpulan Penggerak Teknologi Kewangan (Financial Technology Enabler Group, FTEG) telah ditubuhkan. FMC bertindak sebagai forum yang lebih inklusif untuk mengesyorkan dan mengemukakan strategi yang bertujuan menggalakkan perkembangan pasaran kewangan Malaysia. Dengan keahlian yang terdiri daripada wakil daripada Bank, institusi kewangan, syarikat, dan pihak berkepentingan lain dalam pasaran kewangan, FMC berbincang tentang perkembangan pasaran kewangan Malaysia, isu yang mungkin timbul serta risiko yang berkaitan dengannya. Sementara itu, FTEG pula bertanggungjawab terhadap perumusan dan penambahbaikan dasar pengawalseliaan bagi memudahkan penerapan inovasi teknologi dalam industri kewangan Malaysia. FTEG ialah sebahagian daripada komitmen untuk menyokong inovasi yang akan meningkatkan kualiti, kecekapan dan kemudahan akses kepada perkhidmatan kewangan di Malaysia. FTEG juga bertindak sebagai platform khusus bagi pertanyaan berkaitan FinTech termasuk mengenai hal-hal berkenaan pengawalseliaan yang berhubung kait dengan penerapan FinTech dalam industri perkhidmatan kewangan.

Berinteraksi dengan pihak berkepentingan menerusi saluran dalam talian dan mudah alih

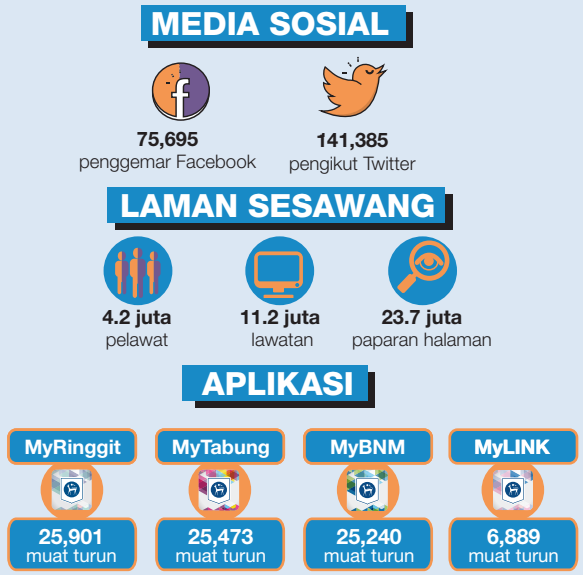
Pada tahun 2016, Bank telah mengembangkan rangkaian alat dan saluran media sosial untuk memantapkan interaksi dengan orang ramai. Laman sesawang yang telah diubah suai kini lebih mesra pengguna dengan memberikan pengalaman lebih baik semasa melayari laman dengan alat mudah alih. Infrastruktur baharu penstriman secara langsung yang dipertingkat (enhanced live streaming) telah diperkenalkan semasa penganjuran acara antarabangsa, membolehkan siaran langsung menggunakan pelbagai platform yang boleh ditonton oleh peserta acara. Warga kerja kini mendapat akses maya dan masa nyata (real-time) kepada pelbagai acara yang dianjurkan oleh Bank.

Meningkatkan kesedaran orang ramai menerusi program jangkauan

Sebagai titik perhubungan dengan orang ramai, BNMLINK telah mengendalikan dan memudahkan maklum balas terhadap lebih daripada tiga juta pertanyaan yang dikemukakan mengenai isu kewangan serta inisiatif dan dasar terbaharu. Hal ini membantu dalam pemahaman keperluan orang ramai dan membolehkan Bank merumuskan dasar dan merangka inisiatif yang akan memanfaatkan mereka. Sejak penubuhannya pada tahun 2005, BNMLINK telah memberikan tumpuan untuk memastikan aduan orang ramai dikendalikan secara berkesan, serta memastikan penyedia perkhidmatan kewangan (financial service

Gambar Rajah 5.10

Komunikasi Menerusi Saluran Mudah Alih

Sumber: Bank Negara Malaysia

provider, FSP) memberikan layanan yang adil kepada pengguna dan melaksanakan amalan perniagaan yang bertanggungjawab. Terdapat kemajuan yang baik dalam usaha mencapai semua objektif ini. Pada tahun 2016, jumlah pertanyaan yang diterima dan khidmat nasihat yang diberikan telah meningkat sebanyak 26% kepada 613,651 (tahun 2015: 488,736). Data ini menunjukkan peningkatan ketara tahap celik kewangan dan tahap kesedaran hak pengguna. Bilangan aduan terhadap FSP terus menyusut. Pada tahun 2016, jumlah aduan berkurangan sebanyak 10% kepada 6,178 (tahun 2015: 6,856). Pengurangan ini disebabkan oleh maklum balas yang diberikan secara berterusan tentang aspek yang perlu diperbaiki, serta memupuk amalan terbaik dalam kalangan FSP. Tindakan pengawalseliaan juga diambil berdasarkan aduan yang diterima.

Mempertingkat pengumpulan maklumat ekonomi menerusi pemantauan ekonomi wilayah

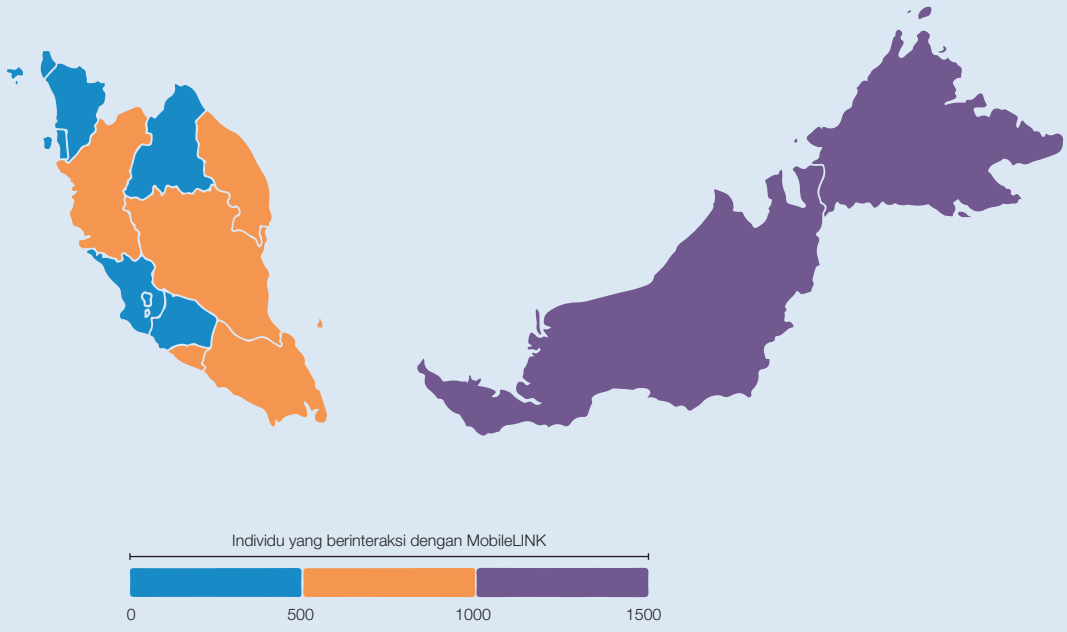
Penyebaran dan penumpuan aktiviti ekonomi Malaysia kini semakin meluas dan diserlahkan lagi menerusi penubuhan koridor pertumbuhan ekonomi wilayah. Perkembangan ini memerlukan pemantauan ekonomi lebih meluas di peringkat wilayah. Tujuannya adalah untuk memantau dengan lebih dekat dan mendalam nadi aktiviti ekonomi, mengenal pasti kemunculan trend baharu dan memberikan gambaran mengenai tahap perubahan struktur dalam ekonomi wilayah. Semenjak tahun 2011, bilangan interaksi dan hubungan dengan industri di seluruh negara telah bertambah daripada 80 pada tahun 2011 kepada 891 pada tahun 2016. Interaksi secara langsung dan kerap oleh para Pegawai Penghubung Ekonomi (Economic Liaison Officer, ELO) di peringkat wilayah telah membolehkan analisis persekitaran ekonomi dan kewangan disiapkan tepat pada masanya. Analisis tersebut digunakan untuk membuat keputusan dasar yang lebih berkesan serta memberikan ruang untuk berkomunikasi dan mendapatkan maklum balas mengenai isu-isu berkaitan dasar Bank.

Meningkatkan interaksi dan hubungan antarabangsa

Kerjasama serantau dan antarabangsa terus dipertingkatkan apabila program-program kerjasama teknikal telah ditawarkan kepada 711 pegawai dari 83 buah negara dalam pelbagai bidang perbankan pusat termasuklah dasar monetari,

Gambar Rajah 5.11

Interaksi MobileLINK pada Tahun 2016

Sumber: Bank Negara Malaysia

kestabilan kewangan dan pembangunan organisasi. Sebagai sebahagian daripada komitmen Bank menerusi integrasi kewangan ASEAN, Bank juga menitikberatkan pembinaan keupayaan rangkuman kewangan, yang melibatkan kerjasama dengan Persekutuan untuk Rangkuman Kewangan (Alliance for Financial Inclusion, AFI) dan Bank Dunia. Bagi memenuhi permintaan yang tinggi untuk latihan dalam kewangan Islam, Bank telah bekerjasama dengan agensi pengawalseliaan, institusi kewangan, ahli profesional dan institusi latihan kewangan Islam yang lain. Jalinan kerjasama dieratkan dengan beberapa Institusi Pembangunan Pelbagai Hala (Multilateral Development Institutions) seperti Bank Pembangunan Asia (Asian Development Bank, ADB) dan Pusat Latihan Statistik, Ekonomi dan Penyelidikan Sosial untuk Negara Islam (Statistical, Economic and Social Research and Training Centre for Islamic Countries, SESRIC). Kerjasama ini juga membolehkan pegawai dari negara berpendapatan rendah menyertai program pembinaan keupayaan yang dianjurkan oleh Bank.

Pusat pembelajaran dan kepimpinan berwawasan

Kerjasama antara bank pusat adalah penting untuk berkongsi pengetahuan dalam pelbagai bidang perbankan pusat, meningkatkan pemahaman menyeluruh tentang perubahan persekitaran ekonomi dan kewangan global, serta memupuk usaha bersama dalam menggalakkan kestabilan

Jadual 5.3

Inisiatif Jangkauan dan Interaksi

Sasaran komunikasi	Rakan kongsi dan saluran kerjasama	Hasil
Meningkatkan kesedaran mengenai pelbagai skim pembiayaan dan bantuan yang disediakan untuk Usahawan PKS/Mikro	• Acara yang dianjurkan oleh kementerian, agensi kerajaan utama dan institusi kewangan • Saluran media sosial	• Sebanyak 24,820 PKS mendapat manfaat • Berjaya mengedarkan 168,690 risalah maklumat mengenai pelbagai dana Bank Negara Malaysia pada kadar pembiayaan yang berpatutan
Program "Train-the Trainers" untuk memberikan khidmat nasihat mengenai pembiayaan PKS	• SME Corporation Malaysia • Persatuan Institusi Perbankan Islam Malaysia (AIBIM) • Persatuan Bank-Bank dalam Malaysia (ABM) • Persatuan Institusi Kewangan Pembangunan Malaysia (ADFIM)	• Meningkatkan pengetahuan dan keupayaan kewangan 6,000 PKS • Menyediakan 15,725 orang kakitangan pelbagai institusi kewangan domestik dan asing untuk memberikan khidmat nasihat kepada PKS
Skim Penyelesaian Hutang Kecil untuk PKS yang berdaya maju yang pembiayaannya terjejas	• Media cetak • Wawancara radio dan TV	• Meningkatkan kesedaran PKS yang menghadapi tekanan kewangan supaya mendapatkan bantuan
Meningkatkan pengetahuan dan literasi kewangan dalam kalangan komuniti luar bandar	• Perkhidmatan "coach" dan kaunter MOBILELINK • Persatuan pengguna dan agensi kerajaan	• Memberikan manfaat kepada 8,000 orang dari 82 daerah kecil dengan kadar purata penerimaan produk dan perkhidmatan kewangan yang ditawarkan sebanyak 11% • Mewujudkan kesedaran mengenai produk kewangan mampu dibeli seperti perlindungan insurans dan takaful
Program kesedaran bagi orang kurang upaya ke arah mewujudkan sistem kewangan yang lebih inklusif	• Jabatan Kebajikan Masyarakat	• Menarik 456 peserta daripada pelbagai penyedia perkhidmatan kewangan, persatuan orang kurang upaya dan persatuan pengguna • Pengenalan "cash test card" – kad plastik bersaiz kad kredit dengan tanda Braille yang menunjukkan denominasi berbeza untuk membantu orang kurang upaya penglihatan mengenal pasti wang kertas ringgit dan duit syiling
Meningkatkan kesedaran dan penerimaan penyelesaian mata wang tempatan untuk menyokong perdagangan dua hala	• Persidangan bersama dengan Bank of Thailand	• Memberikan manfaat kepada 360 entiti sektor swasta, dewan perniagaan, agensi kerajaan dan institusi kewangan

Sumber: Bank Negara Malaysia

kewangan dan monetari serantau. Sasana Kijang Bank Negara Malaysia kini menjadi pusat aktiviti berkaitan kerjasama untuk memperkembangkan pengetahuan yang relevan dalam perbankan pusat. Acara penting yang dijalankan di Sasana Kijang termasuklah pelancaran Hab Pengetahuan dan Penyelidikan Global Kumpulan Bank Dunia, Forum Global Wharton, Persidangan SEACEN untuk memperingati seorang mantan gabenor bank pusat yang memainkan peranan utama dalam mempertingkatkan kerjasama perbankan pusat serantau, Responsible Finance Summit, serta mesyuarat bersama-sama dengan Bank for International Settlement (BIS). Selain daripada menjadi ibu pejabat tetap AFI dan Hab Pengetahuan dan Penyelidikan Global Kumpulan Bank Dunia, Sasana Kijang juga berfungsi sebagai kampus sementara untuk Asia School of Business (ASB), dengan kerjasama Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, Amerika Syarikat.

Gambar Rajah 5.12

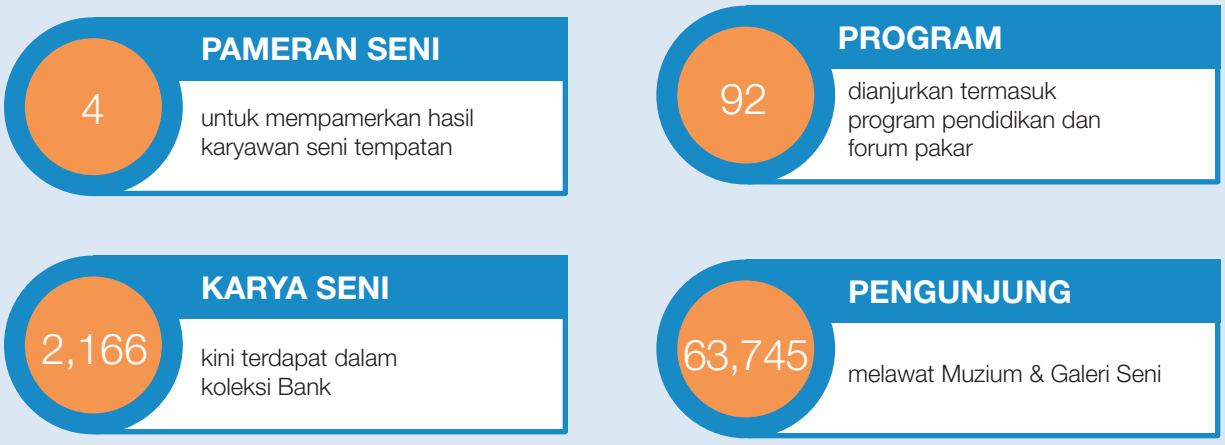

Sumber: Bank Negara Malaysia

Muzium dan Galeri Seni

Bank terus mengekalkan peranan sebagai penaung seni dengan mengadakan pameran hasil seni oleh karyawan seni dan bakat muda tempatan di Muzium dan Galeri Seni (Muzium) Bank. Pada mulanya, Muzium ditubuhkan sebagai ruang interaksi dengan orang ramai melalui seni. Peranan Muzium telah melalui perubahan dan kini menjadi ruang penyampaian maklumat kepada orang ramai tentang kepentingan ekonomi, kewangan Islam dan pendidikan kewangan. Pada tahun 2016, pameran seni telah dianjurkan yang melibatkan karyawan berprestij dari seluruh dunia. Program sampingan dijalankan untuk orang ramai, termasuk aktiviti yang menyasarkan pendidikan kanak-kanak dan pelajar. Antara pameran yang diadakan di Muzium termasuklah 'Terengganu: Selaut Kasih, Sepantai Sayang', 'Works on Paper: Art Inside the Wallet' dan 'Kembara Pelangi Menuju Janji'.

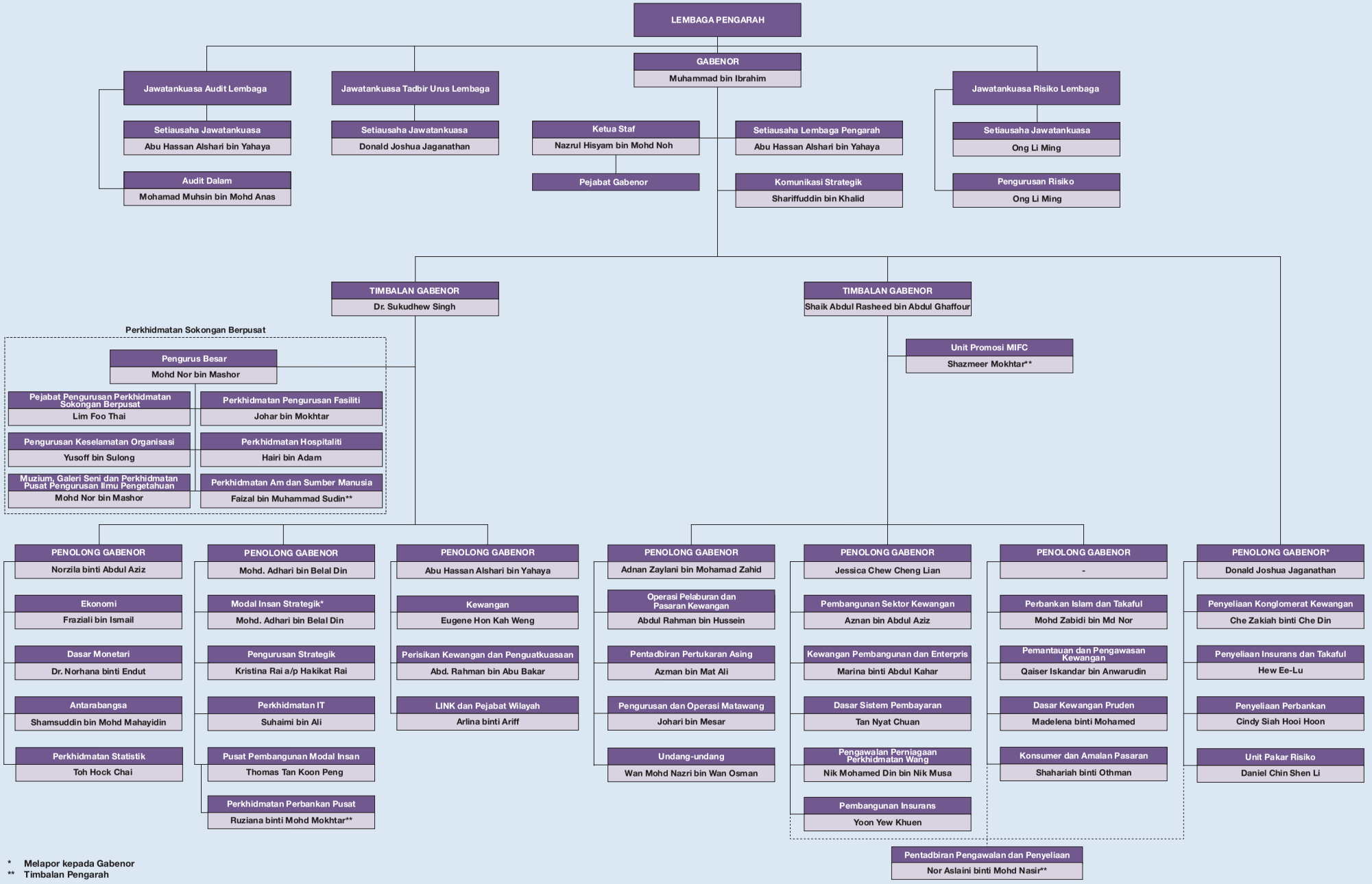
Gambar Rajah 5.13

Aktiviti dan Pengunjung Muzium pada Tahun 2016

Sumber: Bank Negara Malaysia

BANK NEGARA MALAYSIA
Struktur Organisasi

* Melapor kepada Gabenor
** Timbalan Pengarah

Gabenor	Muhammad bin Ibrahim
Timbalan Gabenor	Dr. Sukudhew Singh
Timbalan Gabenor	Shaik Abdul Rasheed bin Abdul Ghaffour
Setiausaha Lembaga Pengarah	Abu Hassan Alshari bin Yahaya
Penolong Gabenor	Norzila binti Abdul Aziz
Penolong Gabenor	Jessica Chew Cheng Lian
Penolong Gabenor	Donald Joshua Jaganathan
Penolong Gabenor	Abu Hassan Alshari bin Yahaya
Penolong Gabenor	Mohd. Adhari bin Belal Din
Penolong Gabenor	Adnan Zaylani bin Mohamad Zahid
Ketua Staf (Pejabat Gabenor)	Nazrul Hisyam bin Mohd Noh
Pengarah	
Komunikasi Strategik	Shariffuddin bin Khalid
Audit Dalam	Mohamad Muhsin bin Mohd Anas
Pengurusan Risiko	Ong Li Ming
Ekonomi	
Ekonomi	Fraziali bin Ismail
Dasar Monetari	Dr. Norhana binti Endut
Antarabangsa	Shamsuddin bin Mohd Mahayidin
Perkhidmatan Statistik	Toh Hock Chai
Pengawalan	
Pembangunan Sektor Kewangan	Aznan bin Abdul Aziz
Perbankan Islam dan Takaful	Mohd Zabidi bin Md Nor
Pemantauan dan Pengawasan Kewangan	Qaiser Iskandar bin Anwarudin
Dasar Kewangan Pruden	Madelena binti Mohamed
Kewangan Pembangunan dan Enterpris	Marina binti Abdul Kahar
Dasar Sistem Pembayaran	Tan Nyat Chuan
Konsumer dan Amalan Pasaran	Shahariah binti Othman
Pengawalan Perniagaan Perkhidmatan Wang	Nik Mohamed Din bin Nik Musa
Pembangunan Insurans	Yoon Yew Khuen
Penyeliaan	
Penyeliaan Konglomerat Kewangan	Che Zakiah binti Che Din
Penyeliaan Insurans dan Takaful	Hew Ee-Lu
Penyeliaan Perbankan	Cindy Siah Hooi Hoon
Unit Pakar Risiko	Daniel Chin Shen Li
Pentadbiran Pengawalan dan Penyeliaan	Nor Aslaini binti Mohd Nasir*
Perisikan Kewangan dan Penguatkuasaan	Abd. Rahman bin Abu Bakar
Pelaburan dan Operasi	
Operasi Pelaburan dan Pasaran Kewangan	Abdul Rahman bin Hussein
Pentadbiran Pertukaran Asing	Azman bin Mat Ali
Pengurusan dan Operasi Matawang	Johari bin Mesar
Pembangunan Organisasi	
Modal Insan Strategik	Mohd. Adhari bin Belal Din
Pengurusan Strategik	Kristina Rai a/p Hakikat Rai
Kewangan	Eugene Hon Kah Weng
Undang-undang	Wan Mohd Nazri bin Wan Osman
Perkhidmatan IT	Suhaimi bin Ali
Pusat Pembangunan Modal Insan	Thomas Tan Koon Peng
Perkhidmatan Perbankan Pusat	Ruziana binti Mohd Mokhtar*
LINK dan Pejabat Wilayah	Arlina binti Ariff
Unit Promosi MIFC	Shazmeer Mokhtar*
Perkhidmatan Sokongan Berpusat	
Pengurus Besar	Mohd Nor bin Mashor
Pejabat Pengurusan Perkhidmatan Sokongan Berpusat	Lim Foo Thai
Perkhidmatan Pengurusan Fasiliti	Johar bin Mokhtar
Perkhidmatan Hospitaliti	Hairi bin Adam
Pengurusan Keselamatan Organisasi	Yusoff bin Sulong
Muzium, Galeri Seni dan Perkhidmatan Pusat Pengurusan Ilmu Pengetahuan	Mohd Nor bin Mashor
Perkhidmatan Am dan Sumber Manusia	Faizal bin Muhammad Sudin*
Ketua Perwakilan	
Pejabat Perwakilan Beijing	Albert See Choon Kwang*
Pejabat Perwakilan London	Raja Syamsul Anwar bin Raja Mohammed Affandi*
Pejabat Perwakilan New York	Harris bin Hassan**
Ketua Pejabat Wilayah	
Johor Bahru	Raman A/L Krishnan*
Pulau Pinang	Mohd Daud bin Dahar*
Kuching	Rosnani binti Mahamad Zain*
Kota Kinabalu	Zambre bin Ismail*
Pengurus Cawangan	
Kuala Terengganu	Yusoff bin Yahaya**

* Timbalan Pengarah
** Pengurus

Ahli-ahli Lembaga Pengarah dan Jawatankuasa Bank

141 Ahli-ahli Lembaga Pengarah
143 Jawatankuasa Pengurusan
145 Jawatankuasa Dasar Monetari
147 Jawatankuasa Eksekutif Kestabilan Kewangan
149 Majlis Penasihat Shariah
151 Jawatankuasa Kestabilan Kewangan

Ahli-ahli Lembaga Pengarah

Muhammad bin Ibrahim

Gabenor dan Pengerusi

Dr. Sukudhew Singh

Timbalan Gabenor

Shaik Abdul Rasheed bin Abdul Ghaffour

Timbalan Gabenor

Tan Sri Dr. Mohd Irwan Serigar bin Abdullah

Ketua Setiausaha Perbendaharaan

Dato' N. Sadasivan a/l N.N. Pillay

Pengerusi Jawatankuasa Risiko Lembaga

Ahli Jawatankuasa Audit Lembaga

Tan Sri Dato' Sri Dr. Sulaiman bin Mahbob

Pengerusi Jawatankuasa Tadbir Urus Lembaga

Ahli Jawatankuasa Risiko Lembaga

Datuk Chin Kwai Yoong

Pengerusi Jawatankuasa Audit Lembaga

Ahli Jawatankuasa Tadbir Urus Lembaga

Tan Sri Datuk Dr. Yusof bin Basiran

Ahli Jawatankuasa Audit Lembaga

Tan Sri Dato' Seri Siti Norma binti Yaakob

Ahli Jawatankuasa Tadbir Urus Lembaga

Dato Sri Lim Haw Kuang

Ahli Jawatankuasa Risiko Lembaga

Dato' Lee Yeow Chor

Ahli Jawatankuasa Risiko Lembaga

Lembaga Pengarah ingin merakamkan penghargaan dan ucapan terima kasih kepada **Dr. Zeti Akhtar Aziz** yang tamat tempoh perkhidmatannya sebagai Gabenor pada bulan April 2016 dan **Nor Shamsiah binti Mohd Yunus** yang tamat tempoh perkhidmatannya sebagai Timbalan Gabenor pada bulan November 2016.

Jawatankuasa Pengurusan

Ahli-ahli dari kiri ke kanan

Adnan Zaylani bin Mohamad Zahid
Penolong Gabenor

Norzila binti Abdul Aziz
Penolong Gabenor

Abu Hassan Alshari bin Yahaya
Penolong Gabenor

Dr. Sukudhew Singh
Timbalan Gabenor

Muhammad bin Ibrahim
Gabenor

Shaik Abdul Rasheed bin Abdul Ghaffour
Timbalan Gabenor

Donald Joshua Jaganathan
Penolong Gabenor

Jessica Chew Cheng Lian
Penolong Gabenor

Mohd. Adhari bin Belal Din
Penolong Gabenor

Jawatankuasa Dasar Monetari

Dasar monetari dirumuskan secara bebas oleh Jawatankuasa Dasar Monetari berasaskan rangka kerja tadbir urus yang mantap

Matlamat utama dasar monetari di Malaysia adalah untuk mengekalkan kestabilan harga dengan mengambil kira perkembangan dalam ekonomi. Di bawah Akta Bank Negara Malaysia 2009 (Central Bank of Malaysia Act 2009, CBA 2009), Jawatankuasa Dasar Monetari (Monetary Policy Committee, MPC) Bank Negara Malaysia diberi tanggungjawab untuk merumuskan dasar monetari dan dasar bagi mengendalikan operasi dasar monetari[1]. Dalam hal ini, MPC menetapkan kadar faedah dasar iaitu Kadar Dasar Semalaman (Overnight Policy Rate, OPR) untuk mempengaruhi kadar faedah lain dalam ekonomi.

Dalam melaksanakan mandat ini, MPC menentukan hala tuju dasar monetari berasaskan penilaian terhadap imbangan risiko kepada prospek pertumbuhan dan inflasi domestik. MPC juga memantau risiko ketidakseimbangan kewangan berdasarkan implikasinya terhadap prospek ekonomi. Jawatankuasa ini bermesyuarat sekurang-kurangnya enam kali setahun untuk membuat keputusan mengenai OPR. Selepas setiap mesyuarat, Pernyataan Dasar Monetari (Monetary Policy Statement, MPS) diterbitkan bagi memberikan penjelasan mengenai keputusan yang telah dibuat.

Ahli-ahli MPC terdiri daripada Gabenor, Timbalan Gabenor, dan antara tiga hingga tujuh orang ahli lain, termasuk ahli dari luar Bank yang dilantik oleh Menteri Kewangan atas syor Jawatankuasa Tadbir Urus Lembaga Bank. Pada masa ini, MPC mempunyai lapan orang ahli, dua daripadanya adalah ahli dari luar Bank. Keahlian MPC bertujuan untuk menggabungkan pelbagai kepakaran dan pengalaman yang kritikal dalam membuat keputusan yang mantap mengenai dasar monetari.

Ahli-ahli dari kiri ke kanan

Abu Hassan Alshari bin Yahaya
Penolong Gabenor

Prof. Dato' Seri Dr. Noor Azlan bin Ghazali
Naib Canselor, Universiti Kebangsaan Malaysia

Dr. Sukudhew Singh
Timbalan Gabenor

Muhammad bin Ibrahim
Gabenor dan Pengerusi

Shaik Abdul Rasheed bin Abdul Ghaffour
Timbalan Gabenor

Prof. Dr. Yeah Kim Leng
Profesor Ekonomi, Sunway University Business School, Sunway University

Norzila binti Abdul Aziz
Penolong Gabenor

Adnan Zaylani bin Mohamad Zahid
Penolong Gabenor

[1] Untuk keterangan terperinci tentang evolusi MPC, dan tadbir urus serta prosesnya, sila rujuk rencana 'Evolusi Jawatankuasa Dasar Monetari Bank Negara Malaysia: Peristiwa Penting Sejak Penubuhannya' dalam Laporan Tahunan Bank Negara Malaysia 2015.

Jawatankuasa Eksekutif Kestabilan Kewangan

Muhammad bin Ibrahim

Gabenor dan Pengerusi

Shaik Abdul Rasheed bin Abdul Ghaffour

Timbalan Gabenor

Tan Sri Dr. Mohd Irwan Serigar bin Abdullah

Ketua Setiausaha Perbendaharaan

Tan Sri Dato' Seri Ranjit Ajit Singh

Pengerusi, Suruhanjaya Sekuriti Malaysia

Jean Pierre Sabourin

Ketua Pegawai Eksekutif, Perbadanan Insurans Deposit Malaysia

Datuk Johan bin Idris

Pakar Luar

Yoong Sin Min

Pakar Luar

Jawatankuasa Eksekutif Kestabilan Kewangan

Jawatankuasa Eksekutif Kestabilan Kewangan (Jawatankuasa Eksekutif) telah ditubuhkan pada tahun 2010 menurut Seksyen 37 CBA 2009. Tujuan utama jawatankuasa ini adalah untuk membantu Bank melaksanakan mandat berkanunnya bagi memelihara kestabilan kewangan melalui keputusan yang dibuat terhadap langkah-langkah dasar tertentu yang dicadangkan oleh Bank. Langkah-langkah ini dirumuskan bagi menghindari atau mengurangkan risiko terhadap kestabilan kewangan. Langkah-langkah tersebut adalah:

- Mengeluarkan arahan kepada individu atau institusi kewangan yang tidak dikawal selia oleh Bank untuk mengambil langkah-langkah tertentu;
- Memberikan bantuan mudah tunai kepada institusi kewangan yang tidak dikawal selia oleh Bank, atau kepada operasi luar negeri institusi kewangan berlesen di Malaysia; dan
- Memberikan sokongan modal kepada institusi kewangan berlesen di Malaysia yang tidak berdaya maju.

Jawatankuasa Eksekutif berperanan untuk memperkukuh rangka kerja akauntabiliti bagi pelaksanaan kuasa kestabilan kewangan yang luas yang diberikan kepada Bank di bawah CBA 2009. Jawatankuasa ini bertindak untuk memastikan langkah-langkah yang dicadangkan dalam bidang kuasanya adalah wajar, mantap dan menyeluruh untuk menangani risiko sistemik yang dikenal pasti. Jawatankuasa Eksekutif bermesyuarat sekurang-kurangnya dua kali setahun. Mesyuarat tambahan boleh diadakan pada bila-bila masa jika difikirkan perlu demi kepentingan kestabilan kewangan. Jawatankuasa Eksekutif ini terdiri daripada tujuh orang ahli, dengan majoriti daripada mereka mestilah ahli bukan eksekutif yang tidak terlibat dengan Pengurusan Bank. Ahli-ahli jawatankuasa tertakluk pada Kod Etika dan Konflik Kepentingan, yang bertujuan memelihara integriti dalam membuat keputusan dan mempertingkat keyakinan orang ramai terhadap objektiviti, kebebasan dan standard amalan yang tinggi Jawatankuasa Eksekutif.

Dalam usaha membendung pertumbuhan keberhutangan isi rumah yang berlebihan, Jawatankuasa Eksekutif pada tahun 2013 telah mempertimbangkan dan meluluskan keperluan bagi penyedia kredit isi rumah utama yang tidak dikawal selia oleh Bank untuk memperkukuh amalan pemberian pinjaman yang bertanggungjawab. Hasilnya, pertumbuhan pinjaman isi rumah daripada penyedia kredit bukan bank menjadi sederhana ke tahap yang lebih mampan, disokong oleh penambahbaikan dalam amalan pengunderaitan institusi tersebut.

Majlis Penasihat Shariah

Majlis Penasihat Shariah

Majlis Penasihat Shariah (MPS) Bank Negara Malaysia ditubuhkan pada bulan Mei 1997 sebagai badan berautoriti Shariah tertinggi dalam perbankan Islam dan takaful di Malaysia. Berdasarkan peruntukan CBA 2009, peranan dan fungsi MPS telah diperkukuh lagi sebagai badan berautoriti dalam menentukan hukum Syarak bagi aktiviti kewangan Islam yang dikawal selia oleh Bank.

MPS memegang peranan penting untuk memastikan ketekalan keputusan Shariah yang diterima pakai dalam industri perbankan Islam dan takaful. Keputusan Shariah yang dibuat oleh MPS merupakan sumber rujukan utama institusi kewangan Islam bagi memastikan pematuhan Shariah menyeluruh dalam struktur dan pelaksanaan produk dan perkhidmatan kewangan mereka. Di samping itu, CBA 2009 memperuntukkan bahawa apa-apa kemusykilan berkenaan hal ehwal Shariah di mahkamah atau prosiding timbang tara hendaklah dirujuk kepada MPS, dan keputusan MPS adalah mengikat.

MPS menyediakan asas Shariah untuk pembangunan rangka kerja pengawalseliaan berasaskan kontrak Shariah yang komprehensif untuk perbankan Islam dan takaful di Malaysia. Dalam hal ini, MPS menggariskan ciri-ciri penting kontrak dengan mengambil kira pelbagai pandangan Shariah, dapatan penyelidikan, serta adat kebiasaan dan amalan pasaran. Melangkah ke hadapan, ahli-ahli MPS, secara individu dan secara kolektif, akan memperluas lingkungan pengaruhnya untuk menyokong lebih banyak inovasi produk dan menggalakkan pengharmonian tafsiran Shariah di peringkat tempatan dan global.

Pelantikan ahli-ahli MPS dibuat setelah mendapat perkenan Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong, atas nasihat Menteri Kewangan selepas mendapat maklum balas Bank. Pada masa ini, MPS mempunyai sepuluh (10) orang ahli yang terdiri daripada pakar Shariah dan undang-undang terkemuka.

Ahli-ahli dari kiri ke kanan

Burhanuddin bin Lukman
Penyelidik, Akademi Penyelidikan Shariah Antarabangsa dalam Kewangan Islam (ISRA)

Prof. Madya Dr. Asmadi bin Mohamed Naim
Profesor Madya, Pusat Pengajian Perniagaan Islam, Universiti Utara Malaysia

Tan Sri Sheikh Ghazali bin Abdul Rahman
Penasihat Undang-undang Shariah, Jabatan Peguam Negara

Dato' A. Aziz bin A. Rahim
Mantan Hakim, Mahkamah Rayuan Malaysia

Prof. Dr. Ashraf bin Md. Hashim (Timbalan Pengerusi)
Ketua Pegawai Eksekutif, ISRA Consultancy

Datuk Dr. Mohd Daud bin Bakar (Pengerusi)
Pengasas dan Pengerusi Eksekutif, Amanie Group

Sahibus Samahah Datuk Dr. Zulkifli bin Mohamad Al-Bakri
Mufti Wilayah Persekutuan

Prof. Dr. Mohamad Akram bin Laldin
Pengarah Eksekutif, ISRA

Dr. Shamsiah binti Mohamad
Penyelidik Kanan, ISRA

Prof. Dr. Engku Rabiah Adawiah binti Engku Ali
Profesor, Institut Perbankan dan Kewangan Islam Universiti Islam Antarabangsa Malaysia (IIUM Institute of Islamic Banking and Finance, IIiBF)

Jawatankuasa Kestabilan Kewangan

Muhammad bin Ibrahim
Gabenor dan Pengerusi

Dr. Sukudhew Singh
Timbalan Gabenor

Shaik Abdul Rasheed bin Abdul Ghaffour
Timbalan Gabenor

Jessica Chew Cheng Lian
Penolong Gabenor

Donald Joshua Jaganathan
Penolong Gabenor

Adnan Zaylani bin Mohamad Zahid
Penolong Gabenor

Jawatankuasa Kestabilan Kewangan

Jawatankuasa Kestabilan Kewangan (Financial Stability Committee, FSC) merupakan forum peringkat tinggi di Bank yang bertanggungjawab membincangkan risiko kepada kestabilan kewangan negara yang timbul daripada perkembangan seluruh sistem dan institusi (seperti yang ditakrifkan mengikut Seksyen 29 CBA 2009). Apabila keadaan memerlukan, FSC akan membuat keputusan mengenai tindak balas dasar untuk menghindarkan atau mengurangkan risiko kepada kestabilan kewangan negara. FSC bermesyuarat untuk:

- Membincangkan dan membuat keputusan mengenai tindak balas yang sesuai terhadap risiko sistemik;
- Membincangkan dan membuat keputusan yang berkaitan dengan pengawasan dan tindakan secara mikro yang perlu diambil. Ini termasuk langkah-langkah penyelesaian untuk menangani risiko kepada kestabilan kewangan, serta keputusan mengenai institusi di bawah pengawalseliaan Bank yang tidak berdaya maju;
- Mengemukakan saranan kepada Jawatankuasa Eksekutif Kestabilan Kewangan berkenaan langkah penyelesaian yang sesuai bagi institusi yang bermasalah, mengikut Seksyen 38 CBA 2009; dan
- Memantau pelaksanaan tindak balas dasar yang diluluskan dan tindakan lain seperti yang diarahkan oleh FSC dan Jawatankuasa Eksekutif Kestabilan Kewangan.

FSC dipengerusikan oleh Gabenor dan keahliannya terdiri daripada semua Timbalan Gabenor dan Penolong Gabenor yang bertanggungjawab terhadap pengawalseliaan, pengawasan, operasi perbendaharaan dan sistem pembayaran. Mesyuarat ini turut dihadiri oleh pegawai kanan Bank yang terpilih.

Sejak tahun 2010, FSC telah membincangkan beberapa dasar kehematan makro (contohnya had maksimum nisbah pinjaman kepada nilai dan langkah-langkah pembiayaan yang bertanggungjawab) untuk menangani isu-isu seperti hutang isi rumah yang tinggi dan kegiatan spekulasi dalam pasaran harta tanah. Pelaksanaan langkah-langkah tersebut seiring dengan tindak balas dasar yang lain telah menyumbang kepada pertumbuhan hutang isi rumah dan harga harta tanah kediaman yang lebih sederhana.

Penyata Kewangan Tahunan

159 Penyata Kedudukan Kewangan pada 31 Disember 2016
160 Penyata Pendapatan bagi Tahun Berakhir 31 Disember 2016
161 Nota-nota bagi Penyata Kewangan

Penyata Kewangan Tahunan

LAPORAN KETUA AUDIT NEGARA
MENGENAI PENYATA KEWANGAN
BANK NEGARA MALAYSIA
BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2016

Laporan Mengenai Penyata Kewangan

Saya telah mengaudit penyata kewangan Bank Negara Malaysia yang merangkumi Penyata Kedudukan Kewangan pada 31 Disember 2016 dan Penyata Pendapatan bagi tahun berakhir pada tarikh tersebut, ringkasan dasar perakaunan yang signifikan dan nota penjelasan yang lain.

Tanggungjawab Lembaga Pengarah Terhadap Penyata Kewangan

Lembaga Pengarah bertanggungjawab terhadap penyediaan dan persembahan penyata kewangan yang saksama selaras dengan Akta Bank Negara Malaysia 2009 dan piawaian pelaporan kewangan berkaitan yang diluluskan di Malaysia setakat mana Lembaga Pengarah berpendapat wajar berbuat demikian dengan mengambil kira matlamat dan fungsinya. Lembaga Pengarah juga bertanggungjawab terhadap kawalan dalaman yang ditetapkan perlu oleh pengurusan bagi membolehkan penyediaan penyata kewangan yang bebas daripada salah nyata atau ketinggalan yang ketara sama ada disebabkan oleh fraud atau kesilapan.

Tanggungjawab Juruaudit

Tanggungjawab saya adalah memberi pendapat terhadap penyata kewangan tersebut berdasarkan pengauditan yang dijalankan. Pengauditan telah dilaksanakan mengikut Akta Audit 1957 dan piawaian pengauditan yang diluluskan di Malaysia. Piawaian tersebut menghendaki saya mematuhi keperluan etika serta merancang dan melaksanakan pengauditan untuk memperoleh jaminan yang munasabah sama ada penyata kewangan bebas daripada salah nyata atau ketinggalan yang ketara.

Pengauditan meliputi pelaksanaan prosedur untuk memperoleh bukti audit mengenai amaun dan pendedahan dalam penyata kewangan. Prosedur yang dipilih bergantung kepada pertimbangan juruaudit, termasuk penilaian risiko salah nyata atau ketinggalan yang ketara pada penyata kewangan sama ada disebabkan oleh fraud atau kesilapan. Dalam membuat penilaian risiko tersebut, juruaudit mempertimbangkan kawalan dalaman yang bersesuaian dengan Bank Negara Malaysia dalam penyediaan dan persembahan penyata

kewangan yang memberi gambaran yang benar dan saksama bagi tujuan merangka prosedur pengauditan yang bersesuaian tetapi bukan untuk menyatakan pendapat mengenai keberkesanan kawalan dalaman Bank Negara Malaysia. Pengauditan juga termasuk menilai kesesuaian polisi perakaunan yang diguna pakai dan kemunasabahan anggaran perakaunan yang dibuat oleh pengurusan serta menilai persembahan penyata kewangan secara menyeluruh.

Saya percaya bahawa bukti audit yang saya peroleh adalah mencukupi dan bersesuaian untuk dijadikan asas bagi pendapat audit saya.

Pendapat

Pada pendapat saya, penyata kewangan ini memberi gambaran yang benar dan saksama mengenai kedudukan kewangan Bank Negara Malaysia pada 31 Disember 2016 dan prestasi kewangan serta hasil operasi bagi tahun berakhir pada tarikh tersebut, dalam semua aspek yang ketara, selaras dengan Akta Bank Negara Malaysia 2009 dan piawaian pelaporan kewangan yang diluluskan di Malaysia setakat mana Lembaga Pengarah berpendapat wajar berbuat demikian dengan mengambil kira matlamat dan fungsinya. Penyediaan penyata kewangan ini adalah berbeza dalam beberapa aspek daripada piawaian perakaunan yang diluluskan di Malaysia. Selaras dengan keperluan Seksyen 9 Akta tersebut, saya turut melaporkan bahawa pada pendapat saya, rekod perakaunan dan rekod lain yang dikehendaki oleh Akta telah disimpan dengan sempurna oleh Bank Negara Malaysia.

(TAN SRI DR. MADINAH BINTI MOHAMAD)
KETUA AUDIT NEGARA
MALAYSIA

PUTRAJAYA
3 MAC 2017

PENYATA PENGERUSI DAN SEORANG AHLI LEMBAGA PENGARAH

Kami, Muhammad bin Ibrahim dan Chin Kwai Yoong, yang merupakan Pengerusi dan salah seorang Ahli Lembaga Pengarah Bank Negara Malaysia, dengan ini menyatakan bahawa pada pendapat Lembaga Pengarah, penyata kewangan ini disediakan untuk memberikan pandangan yang benar dan saksama berkenaan kedudukan Bank Negara Malaysia pada 31 Disember 2016 dan hasil operasinya bagi tahun yang berakhir pada tarikh itu, mengikut Akta Bank Negara Malaysia 2009 dan Piawaian Pelaporan Kewangan Malaysia setakat yang, pada pendapat Lembaga Pengarah, adalah wajar, dengan mengambil kira matlamat dan fungsi Bank.

Bagi pihak Lembaga Pengarah,

MUHAMMAD BIN IBRAHIM
PENGERUSI

28 FEBRUARI 2017
KUALA LUMPUR

Bagi pihak Lembaga Pengarah,

CHIN KWAI YOONG
PENGARAH

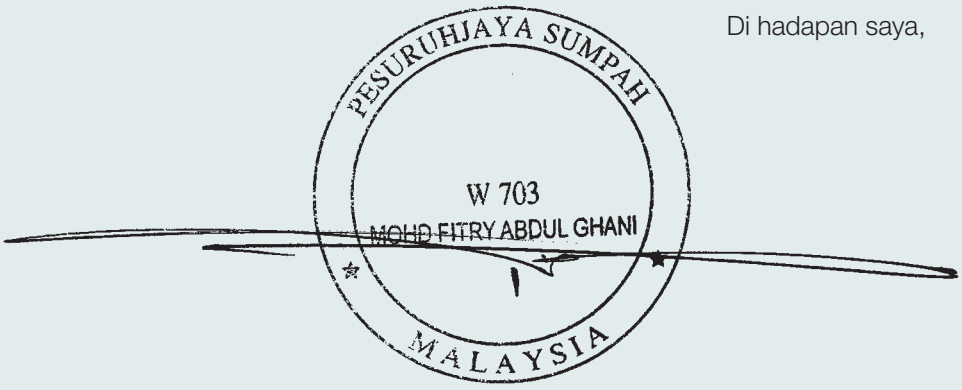
28 FEBRUARI 2017
KUALA LUMPUR

PENGAKUAN OLEH PEGAWAI UTAMA YANG BERTANGGUNGJAWAB TERHADAP PENGURUSAN KEWANGAN BANK NEGARA MALAYSIA

Saya, Eugene Hon Kah Weng, pegawai utama yang bertanggungjawab terhadap pengurusan kewangan Bank Negara Malaysia dengan sesungguhnya dan seikhlasnya mengakui bahawa penyata kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2016, mengikut sebaik-baik pengetahuan dan kepercayaan saya, adalah betul dan saya membuat ikrar ini dengan sebenarnya mempercayai bahawa ia adalah benar dan atas kehendak Akta Akuan Berkanun, 1960.

Sebenarnya dan sesungguhnya diakui)
oleh penama di atas di Kuala Lumpur)
pada 28 Februari 2017.)

Di hadapan saya,

BANK NEGARA MALAYSIA

PENYATA KEDUDUKAN KEWANGAN PADA 31 DISEMBER 2016

		2016 RM juta	2015 RM juta
ASET	**Nota**		
Emas dan Pertukaran Asing	3	415,506	398,178
Kedudukan Rizab Tabung Kewangan Antarabangsa	4	3,467	3,291
Milikan Hak Pengeluaran Khas	4	4,956	7,657
Kertas Kerajaan Malaysia	5	4,265	1,917
Deposit dengan Institusi Kewangan	6	1,528	1,290
Pinjaman dan Pendahuluan	7	7,740	6,958
Tanah dan Bangunan	8	2,114	2,114
Aset-aset Lain	9	11,403	19,163
Jumlah Aset		**450,979**	**440,568**
LIABILITI DAN MODAL			
Mata Wang dalam Edaran		97,752	88,157
Deposit oleh: Institusi Kewangan		170,249	157,170
Kerajaan Persekutuan		9,441	10,213
Lain-lain	10	534	588
Kertas Bank Negara		8,602	24,114
Peruntukan Hak Pengeluaran Khas	4	8,118	8,009
Liabiliti-liabiliti Lain	11	11,446	21,083
Jumlah Liabiliti		306,142	309,334
Modal Berbayar	12	100	100
Kumpulan Wang Rizab Am	13	14,666	14,572
Rizab Risiko	14	126,741	112,716
Rizab Penilaian Semula Tanah	15	752	752
Keuntungan Sebelum Agihan	16	2,578	3,094
Jumlah Modal		144,837	131,234
Jumlah Liabiliti dan Modal		**450,979**	**440,568**

Nota-nota pada muka surat yang berikut merupakan sebahagian daripada penyata kewangan ini.

BANK NEGARA MALAYSIA

PENYATA PENDAPATAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2016

	Nota	2016 RM juta	2015 RM juta
Jumlah Pendapatan	17	**9,024**	**11,792**
Tolak:			
Perbelanjaan Berulang	18	(1,124)	(1,206)
Perbelanjaan Pembangunan	19	(1,373)	(2,740)
Jumlah Perbelanjaan		**(2,497)**	**(3,946)**
Untung Bersih Sebelum Perbelanjaan Cukai		**6,527**	**7,846**
Tolak: Cukai	20	(49)	(52)
Untung Bersih Selepas Perbelanjaan Cukai		**6,478**	**7,794**
Tolak: Pengagihan Pindahan kepada Rizab Risiko	14	(3,900)	(4,700)
Keuntungan Sebelum Agihan tahun semasa		**2,578**	**3,094**

Nota-nota pada muka surat yang berikut merupakan sebahagian daripada penyata kewangan ini.

BANK NEGARA MALAYSIA

NOTA-NOTA BAGI PENYATA KEWANGAN BAGI TAHUN BERAKHIR 31 DISEMBER 2016

1. **Maklumat Am**

Bank Negara Malaysia (Bank) merupakan badan berkanun yang ditubuhkan di bawah Akta Bank Negara Malaysia 1958. Akta ini telah dimansuhkan oleh Akta Bank Negara Malaysia 2009. Ibu pejabat Bank terletak di Bank Negara Malaysia, Jalan Dato' Onn, 50480 Kuala Lumpur.

Matlamat utama Bank adalah untuk menggalakkan kestabilan monetari dan kestabilan kewangan yang kondusif bagi pertumbuhan ekonomi Malaysia yang mampan. Sehubungan dengan itu, fungsi utama Bank adalah seperti yang berikut:

(a) untuk merumuskan dan mengendalikan dasar monetari di Malaysia;
(b) untuk mengeluarkan mata wang di Malaysia;
(c) untuk mengawal selia dan menyelia institusi kewangan yang tertakluk kepada undang-undang yang dikuatkuasakan oleh Bank;
(d) untuk mengawasi pasaran wang dan pasaran pertukaran asing;
(e) untuk mengawasi sistem pembayaran;
(f) untuk menggalakkan sistem kewangan yang kukuh, progresif dan inklusif;
(g) untuk memegang dan menguruskan rizab asing Malaysia;
(h) untuk menggalakkan rejim kadar pertukaran yang selaras dengan asas-asas ekonomi negara; dan
(i) untuk bertindak sebagai penasihat kewangan, jurubank dan ejen kewangan Kerajaan.

Lembaga Pengarah telah meluluskan penyata kewangan tahunan ini pada 28 Februari 2017.

2. **Dasar Perakaunan**

Dasar perakaunan utama yang digunakan dalam penyediaan penyata kewangan ini dihuraikan di bawah. Dasar perakaunan ini digunakan secara konsisten untuk kedua-dua tahun kewangan yang dikemukakan, kecuali dinyatakan sebaliknya.

2.1 **Asas Penyediaan Penyata Kewangan**

(a) Penyata kewangan ini telah disediakan mengikut Akta Bank Negara Malaysia 2009 dan Piawaian Pelaporan Kewangan Malaysia (Malaysian Financial Reporting Standards, MFRS) yang berkaitan. Seksyen 10 Akta Bank Negara Malaysia 2009 memperuntukkan bahawa, dalam penyediaan penyata kewangannya, Bank hendaklah mematuhi piawaian perakaunan setakat yang, pada pendapat Lembaga Pengarah, adalah wajar, dengan mengambil kira matlamat dan fungsi Bank. Dengan mengambil kira tanggungjawabnya untuk merumuskan dan mengendalikan dasar monetari yang berkesan serta menggalakkan kestabilan pasaran kewangan, Lembaga Pengarah berpendapat bahawa penyediaan penyata kewangan ini wajar berbeza daripada MFRS dalam beberapa aspek tertentu.

(b) Penyediaan penyata kewangan mengikut dasar yang dinyatakan pada para 2.1 (a) menghendaki pihak pengurusan membuat pertimbangan, anggaran dan andaian berdasarkan maklumat yang ada yang mungkin memberikan kesan kepada penggunaan dasar perakaunan dan jumlah aset dan liabiliti yang dilaporkan, termasuk pendedahan aset dan liabiliti luar jangka pada tarikh penyata kewangan, dan jumlah pendapatan dan perbelanjaan yang dilaporkan pada tahun kewangan. Walaupun anggaran ini berasaskan pengetahuan terbaik pihak pengurusan mengenai peristiwa dan tindakan semasa, hasil sebenar mungkin berbeza daripada anggaran yang dibuat.

2.2 **Asas Pengukuran dan Perakaunan**

Penyata kewangan ini disediakan pada asas akruan, menggunakan konvensyen kos sejarah, kecuali dinyatakan sebaliknya.

2.3 **Penukaran Mata Wang Asing**

(a) Penyata kewangan disediakan mengikut nilai Ringgit Malaysia, iaitu mata wang bagi persekitaran ekonomi utama tempat Bank beroperasi.

(b) Aset dan liabiliti dalam mata wang asing telah dinilai semula dalam Ringgit Malaysia menggunakan kadar pertukaran semasa tarikh tahun kewangan berakhir. Urus niaga dalam mata wang asing pada tahun ini telah dinilai dalam Ringgit Malaysia menggunakan kadar pertukaran semasa pada tarikh urus niaga.

(c) Keuntungan atau kerugian belum realis yang disebabkan oleh penilaian semula kadar pertukaran diiktiraf dalam Rizab Risiko, manakala keuntungan atau kerugian realis semasa tarikh penjualan diiktiraf dalam Penyata Pendapatan.

2.4 **Emas**

Emas direkodkan pada nilai saksama. Keuntungan atau kerugian belum realis yang disebabkan oleh perubahan nilai saksama emas diiktiraf dalam Rizab Risiko. Keuntungan atau kerugian daripada penjualan emas diiktiraf dalam Penyata Pendapatan.

2.5 **Sekuriti Asing**

Sekuriti asing dinyatakan pada kos terlunas atau pada nilai saksama. Perubahan nilai saksama diiktiraf dalam Rizab Risiko atau dalam Penyata Pendapatan. Setelah penyahiktirafan, keuntungan atau kerugian realis diiktiraf dalam Penyata Pendapatan.

2.6 **Untung Bersih**

Untung bersih Bank diagihkan mengikut seksyen 7 Akta Bank Negara Malaysia 2009 dan hanya untung direalisasikan layak diagihkan.

2.7 **Perjanjian Belian Balik (Repo) dan Repo Berbalik**

Amaun yang dipinjam di bawah perjanjian repo dilaporkan di bawah Liabiliti-liabiliti Lain, manakala amaun yang dipinjamkan di bawah perjanjian repo berbalik dilaporkan di bawah Aset-aset Lain. Di bawah perjanjian repo, perbezaan antara harga jualan dengan harga belian balik diiktiraf sebagai perbelanjaan faedah dalam Penyata Pendapatan, manakala di bawah perjanjian repo berbalik, perbezaan antara harga belian dengan harga jualan balik diiktiraf sebagai pendapatan faedah dalam Penyata Pendapatan.

2.8 **Tanah dan Bangunan**

(a) Bank telah mempermodalkan semua tanahnya, manakala bangunan kekal dinyatakan pada nilai kos nominal RM10 setiap satu.

(b) Pada pengiktirafan awal, kos asal tanah yang dipermodalkan adalah termasuk harga belian berserta sebarang kos tambahan yang ditanggung untuk menjadikan tanah tersebut kepada keadaan semasa.

(c) Selepas pengiktirafan awal, tanah dinyatakan pada nilai penilaian semula. Penilaian profesional terhadap tanah milik Bank akan dilaksanakan sekali setiap 10 tahun dengan sebarang lebihan daripada penilaian semula diiktiraf secara terus dalam Rizab Penilaian Semula Tanah.

(d) Keuntungan atau kerugian daripada jualan tanah dikira berdasarkan perbezaan antara hasil jualan bersih dengan jumlah nilai bawaan tanah itu dan diiktiraf dalam Penyata Pendapatan pada tarikh jualan.

2.9 **Aset Tetap Lain**

Semua aset tetap lain dihapus kira sepenuhnya pada tahun pembelian.

3. **Emas dan Pertukaran Asing**

	2016 RM juta	2015 RM juta
Emas	6,411	5,620
Sekuriti Asing	345,024	311,459
Deposit Asing	6,306	8,778
Baki di Bank Pusat Lain	41,415	52,091
Lain-lain	16,350	20,230
	415,506	398,178

4. **Kedudukan Rizab Tabung Kewangan Antarabangsa (IMF), Milikan Hak Pengeluaran Khas (SDR) dan Peruntukan Hak Pengeluaran Khas**

Objektif IMF adalah untuk memupuk kerjasama kewangan global, menjamin kestabilan kewangan, memudahkan perdagangan antarabangsa, menggalakkan lebih banyak peluang pekerjaan dan pertumbuhan ekonomi yang mampan serta mengurangkan kemiskinan di seluruh dunia. IMF juga memberikan khidmat nasihat dan pembiayaan sementara kepada negara anggota sekiranya berlaku kesukaran imbangan pembayaran.

Kedudukan Rizab IMF

Ia terdiri daripada kedudukan bahagian rizab kuota Malaysia, pinjaman di bawah Rancangan Transaksi Kewangan (Financial Transaction Plan, FTP) dan Pengaturan Baharu untuk Meminjam (New Arrangements to Borrow, NAB). Kuota IMF menentukan kekuatan undian negara anggota, sumbangan kewangan kepada IMF, jumlah pembiayaan yang boleh diterima oleh negara anggota sekiranya menghadapi kesukaran imbangan pembayaran dan jumlah SDR diperuntukkan kepada negara anggota. Kedua-dua program FTP dan NAB adalah untuk memberikan pinjaman sekiranya IMF mempunyai keperluan terhadap dana yang melebihi sumber kuota.

Milikan Hak Pengeluaran Khas
Milikan Hak Pengeluaran Khas (SDR) ialah aset rizab antarabangsa yang diwujudkan oleh IMF. SDR diperuntukkan secara berkala kepada negara-negara anggota IMF berdasarkan saiz kuota negara-negara anggota. Negara anggota boleh menggunakan SDR untuk memperolehi rizab pertukaran asing dari negara anggota lain serta membuat pembayaran termasuk kepada IMF.

Peruntukan Hak Pengeluaran Khas
Peruntukan hak pengeluaran khas ialah liabiliti kepada IMF yang merupakan amaun SDR yang telah diterima sejak penubuhannya.

5. **Kertas Kerajaan Malaysia**
Kertas Kerajaan Malaysia merujuk kepada pegangan instrumen hutang Kerajaan yang merupakan sebahagian daripada instrumen yang boleh digunakan dalam operasi dasar monetari Bank.

	2016 RM juta	2015 RM juta
Sekuriti Kerajaan Malaysia	3,916	1,917
Sijil Pelaburan Kerajaan Malaysia	349	-
	4,265	1,917

6. **Deposit dengan Institusi Kewangan**
Deposit dengan institusi kewangan terdiri daripada deposit yang disimpan oleh Bank dengan institusi kewangan di bawah seksyen 75(i) dan seksyen 100 Akta Bank Negara Malaysia 2009.

7. **Pinjaman dan Pendahuluan**
Pinjaman dan pendahuluan terdiri terutamanya daripada pendahuluan yang diberikan oleh Bank kepada institusi pelaksana di bawah pelbagai skim seperti Tabung Industri Kecil dan Sederhana dan Tabung Usahawan Baharu yang bertujuan untuk menggalakkan pertumbuhan dan perkembangan pertubuhan perusahaan kecil dan sederhana. Pemberian pendahuluan ini diperuntukkan di bawah seksyen 48, seksyen 49 dan seksyen 100 Akta Bank Negara Malaysia 2009.

8. **Tanah dan Bangunan**

	2016 RM juta	2015 RM juta
Tanah pegangan bebas, pada kos	1,250	1,250
Tanah pegangan bebas, pada penilaian semula	864	864
	2,114	2,114

Tanah pegangan bebas, pada kos, dibeli pada 2014. Tanah pegangan bebas, pada penilaian semula, dinilai semula oleh penilai bebas pada 1 Ogos 2014. Bangunan yang direkodkan pada nilai nominal berjumlah RM3,540 (2015: RM3,540).

9. **Aset-aset Lain**
Aset-aset Lain termasuk sekuriti yang dibeli melalui perjanjian repo berbalik sebanyak RM5,735 juta (2015: RM13,747 juta) dan pelaburan dalam saham dan bon sebanyak RM4,602 juta (2015: RM4,614 juta) yang diperoleh di bawah seksyen 48(1) dan seksyen 100 Akta Bank Negara Malaysia 2009.

10. **Deposit oleh Lain-lain**
Sebahagian besar deposit ini terdiri daripada deposit institusi nasional, agensi kerajaan dan pihak berkuasa awam.

11. **Liabiliti-liabiliti Lain**
Sebahagian besar Liabiliti-liabiliti Lain adalah simpanan oleh institusi kewangan di bawah perjanjian repo sebanyak RM9,248 juta (2015: RM18,553 juta).

12. **Modal Berbayar**
Modal berbayar sebanyak RM100 juta dimiliki oleh Kerajaan Malaysia.

13. **Kumpulan Wang Rizab Am**

	2016 RM juta	2015 RM juta
Pada 1 Januari (seperti yang dinyatakan pada tahun sebelum ini)	14,572	14,572
Pelarasan tahun sebelum ini:		
Pindahan kepada Kumpulan Wang Rizab Am yang diklasifikasikan semula sebagai Keuntungan Sebelum Agihan	-	(35)
Seperti dinyatakan semula	14,572	14,537
Amaun yang diluluskan dan dipindahkan kepada Kumpulan Wang Rizab Am pada tahun semasa	94	35
Pada 31 Disember	14,666	14,572

Mulai tahun 2015, pengagihan keuntungan kepada Kumpulan Wang Rizab Am dan dividen kepada Kerajaan hanya akan diiktiraf setelah mendapat kelulusan daripada Menteri seperti yang diperuntukkan di bawah seksyen 7 Akta Bank Negara Malaysia 2009.

Pindahan kepada Kumpulan Wang Rizab Am bagi tahun berakhir 2015 sebanyak RM94 juta telah diluluskan oleh Menteri pada 4 Mac 2016.

14. **Rizab Risiko**
Rizab Risiko ialah penampan kewangan yang merangkumi keuntungan atau kerugian belum realis daripada penilaian semula aset dan liabiliti mata wang asing serta perubahan nilai saksama bagi sekuriti yang direkodkan pada nilai saksama.

Rangka kerja pengukuran risiko pasaran digunakan untuk menganggarkan penampan kewangan yang diperlukan bagi mengimbangi kesan kerugian luar jangka berikutan faktor yang di luar kawalan Bank. Penampan kewangan ialah hasil daripada pengagihan yang dibuat seperti yang diperuntukkan di bawah seksyen 7 Akta Bank Negara Malaysia 2009.

15. **Rizab Penilaian Semula Tanah**
Rizab Penilaian Semula Tanah adalah untuk lebihan belum realis daripada penilaian semula tanah.

16. **Keuntungan Sebelum Agihan**

	2016 RM juta	2015 RM juta
Baki 1 Januari	3,094	3,035
Tolak: Pengagihan yang diluluskan pada tahun semasa		
Pindahan kepada Kumpulan Wang Rizab Am	(94)	(35)
Dividen dibayar kepada Kerajaan	(3,000)	(3,000)
	-	-
Keuntungan Sebelum Agihan bagi tahun semasa	2,578	3,094
Baki 31 Disember	2,578	3,094

Bagi tahun berakhir 31 Disember 2016, Lembaga Pengarah mencadangkan pindahan kepada Kumpulan Wang Rizab Am sebanyak RM78 juta dan dividen sebanyak RM2.5 bilion kepada Kerajaan.

Menurut seksyen 7 Akta Bank Negara Malaysia 2009, pengagihan kepada Kumpulan Wang Rizab Am dan pengisytiharan dividen kepada Kerajaan adalah tertakluk kepada kelulusan daripada Menteri, dan jika diluluskan akan diiktiraf dalam tahun kewangan yang berikutnya yang berakhir pada 31 Disember 2017.

Dividen dibayar kepada Kerajaan bagi tahun berakhir 2015 berjumlah RM3 bilion telah diluluskan oleh Menteri pada 4 Mac 2016.

17. **Jumlah Pendapatan**
Jumlah pendapatan merangkumi hasil daripada pengurusan rizab asing termasuk faedah dan dividen, pendapatan bukan perbendaharaan, keuntungan atau kerugian modal direalisasikan, dan dinyatakan pada nilai bersih setelah ditolak pelunasan/akresi atas premium/diskaun, dan kos dasar monetari.

18. **Perbelanjaan Berulang**
Perbelanjaan berulang merupakan perbelanjaan yang ditanggung dalam pengurusan dan pentadbiran operasi harian Bank.

19. **Perbelanjaan Pembangunan**
Perbelanjaan pembangunan merupakan perbelanjaan yang ditanggung terutamanya bagi membiayai projek pembangunan dan projek jangka panjang yang dilaksanakan oleh Bank, yang selaras dengan matlamat dan fungsi utama Bank.

20. **Cukai**

Bank dikecualikan daripada membayar cukai pendapatan dan cukai pendapatan tambahan seperti yang ditetapkan dalam Perintah Cukai Pendapatan (Pengecualian) (No. 7) 1989. Perbelanjaan cukai ialah cukai pegangan tidak boleh dituntut ke atas pendapatan asing daripada dividen dan faedah serta cukai keuntungan modal ke atas penjualan pelaburan asing.

21. **Perkara Luar Jangka dan Komitmen**

21.1 **Aset Luar Jangka**

Jumlah aset luar jangka pada 31 Disember 2016 ialah RM1,400 juta. Aset ini terdiri daripada jumlah sumbangan Bank kepada Tabung Amanah Pusat Kepimpinan Kewangan Antarabangsa (International Centre for Leadership in Finance, ICLIF) berjumlah RM800 juta dan Tabung Amanah Pusat Pendidikan Kewangan Islam Antarabangsa (International Centre for Education in Islamic Finance, INCEIF) berjumlah RM600 juta untuk membiayai aktiviti berkaitan dengan latihan, penyelidikan dan pembangunan sumber manusia dalam bidang perbankan dan perkhidmatan kewangan yang dikendalikan oleh Pusat Kepimpinan dan Tadbir Urus ICLIF dan INCEIF. Surat Ikatan Amanah memperuntukkan bahawa jumlah sumbangan tersebut akan dikembalikan kepada Bank apabila Pusat-pusat tersebut mampu berdikari pada masa hadapan.

21.2 **Komitmen**

Jumlah komitmen pada 31 Disember 2016 terdiri daripada yang berikut:

(a) **Keanggotaan dengan IMF**

(i) Bank mempunyai kewajipan untuk membayar IMF sebanyak SDR2,988 juta (bersamaan dengan RM18,020 juta) (2015: SDR1,259 juta, bersamaan dengan RM7,491 juta) atau dalam mata wang boleh tukar lain yang merupakan bahagian belum bayar kuota Malaysia di IMF di bawah Artikel Persetujuan.

(ii) Bank telah menyertai Pengaturan Baharu untuk Meminjam (New Arrangements to Borrow, NAB), iaitu satu set pengaturan kredit antara IMF dengan negara anggotanya bagi menyediakan sumber pembiayaan tambahan kepada IMF yang bertujuan untuk memelihara kestabilan sistem monetari antarabangsa. Pada 31 Disember 2016, jumlah kredit yang belum digunakan di bawah NAB ialah SDR288 juta, bersamaan dengan RM1,737 juta (2015: SDR307 juta, bersamaan dengan RM1,826 juta).

(iii) Pada 23 Julai 2012, Bank telah bersetuju memberikan sumbangan dua hala kepada IMF berjumlah USD1,000 juta, bersamaan dengan RM4,486 juta (2015: USD1,000 juta, bersamaan dengan RM4,294 juta) yang diperuntukkan untuk tujuan luar jangkaan dan menangani krisis kewangan.

(b) **Pelaburan dalam Bank for International Settlements (BIS)**

Komitmen Bank sebanyak SDR12 juta, bersamaan dengan RM72 juta (2015: SDR12 juta, bersamaan dengan RM71 juta) merupakan bahagian belum dipanggil daripada 3,220 unit saham yang dipegang oleh Bank dalam BIS berdasarkan nilai nominal SDR5,000 setiap satu menggunakan kadar SDR pada tarikh Penyata Kedudukan Kewangan.

(c) **Pengaturan Swap**

(i) **Pengaturan Swap ASEAN**

Bank telah menyertai Pengaturan Swap ASEAN (ASEAN Swap Arrangement, ASA) pelbagai hala bersama-sama dengan bank pusat dan pihak berkuasa monetari ASEAN lain bagi memberikan sokongan mudah tunai mata wang asing jangka pendek kepada negara anggota yang menghadapi kesukaran imbangan pembayaran. Pada 31 Disember 2016, jumlah komitmen Bank adalah sebanyak USD300 juta, bersamaan dengan RM1,346 juta (2015: USD300 juta, bersamaan dengan RM1,288 juta) dan tiada sebarang permohonan untuk sokongan mudah tunai di bawah ASA daripada mana-mana negara anggota bagi tahun kewangan tersebut.

(ii) **Pengaturan Swap Mata Wang Dua Hala**

Pada 20 April 2015, Bank memperbaharui perjanjian Pengaturan Swap Mata Wang Dua Hala (Bilateral Currency Swap Arrangement, BCSA) dengan People's Bank of China yang bertujuan untuk menggalakkan dan memudahkan penyelesaian perdagangan dalam mata wang tempatan antara kedua-dua negara. Pada 31 Disember 2016, jumlah komitmen Bank di bawah BCSA ialah RM90 bilion (2015: RM90 bilion) dan tiada sebarang permohonan untuk mengaktifkan BCSA pada tahun kewangan tersebut.

(iii) **Pengaturan Multilateralisasi Inisiatif Chiang Mai**

Bank telah menyertai pengaturan Multilateralisasi Inisiatif Chiang Mai (Chiang Mai Initiative Multilateralisation, CMIM) yang bertujuan untuk memberikan sokongan kewangan kepada negara anggota ASEAN+3 yang menghadapi kesukaran imbangan pembayaran dan mudah tunai jangka pendek. Tarikh kuat kuasa Perjanjian CMIM adalah pada 24 Mac 2010. Di bawah pengaturan CMIM, negara anggota yang menghadapi masalah imbangan pembayaran dan mudah tunai jangka pendek boleh mendapatkan sokongan kewangan dalam dolar Amerika Syarikat melalui pengaturan swap terhadap mata wang negara masing-masing. Pada 31 Disember 2016, jumlah komitmen Bank adalah sebanyak USD9.1 bilion, bersamaan dengan RM41 bilion (2015: USD9.1 bilion, bersamaan dengan RM39 bilion) dan tiada sebarang permohonan untuk sokongan mudah tunai daripada mana-mana negara anggota.

(iv) **Perjanjian Repo dengan Bank Pusat dan Pihak Berkuasa Monetari**

Bank telah menandatangani perjanjian repo berjumlah USD5 bilion, bersamaan dengan RM22 bilion (2015: USD5 bilion, bersamaan dengan RM21 bilion) dengan beberapa bank pusat dan pihak berkuasa monetari serantau di bawah Mesyuarat Eksekutif Bank-bank Pusat Asia Timur dan Pasifik (EMEAP) untuk menyediakan bantuan mudah tunai di waktu kecemasan. Pada 31 Disember 2016, tiada permohonan untuk bantuan mudah tunai daripada mana-mana anggota.

(d) **Pengaturan Pelaburan Mudah Tunai dengan Pertubuhan International Islamic Liquidity Management (IILM)**
Pada Disember 2016, Bank sebagai ahli Pertubuhan International Islamic Liquidity Management (IILM) telah menyertai Pengaturan Pelaburan Mudah Tunai, Liquidity Investment Arrangement (LIA) bagi memantapkan lagi sokongan kepada IILM. Pada 31 Disember 2016, jumlah tanggungan komitmen secara bersama dan berasingan ahli-ahli di bawah LIA adalah sebanyak USD600 juta, bersamaan dengan RM2,692 juta. Namun, komitmen Bank terhad kepada USD100 juta, bersamaan dengan RM449 juta, memandangkan pengaturan tersebut membenarkan tuntutan balas dibuat terhadap ahli-ahli lain yang bertanggungan terhadap komitmen selebihnya berjumlah USD500 juta, bersamaan dengan RM2,243 juta.

22. **Pengurusan Risiko Kewangan**
Jawatankuasa Pengurusan Rizab memantau penilaian, pengukuran dan kawalan risiko pelaburan dalam pengurusan rizab supaya berada pada paras yang sewajarnya bagi memastikan matlamat untuk melindungi modal, mudah tunai dan pulangan tercapai. Dalam melaksanakan fungsi ini, risiko utama pelaburan merangkumi yang berikut:

(a) **Risiko Pasaran**
Risiko pasaran ialah dedahan pelaburan Bank terhadap pergerakan negatif dalam harga pasaran yang berkaitan dengan kadar pertukaran asing, kadar faedah serta harga bon dan ekuiti. Risiko pasaran dinilai dan dipantau secara harian. Dasar tanda aras yang diluluskan oleh Lembaga Pengarah mencerminkan matlamat pelaburan jangka panjang dan profil risiko-pulangan yang wajar. Pelaburan boleh dibuat dalam instrumen yang berbeza daripada tanda aras. Perbezaan dalam pelaburan ini dikawal melalui satu set had pengurusan risiko, pengaturan tadbir urus dan garis panduan pelaburan yang juga diluluskan oleh Lembaga Pengarah. Analisis kepekaan dan ujian tekanan dijalankan untuk menilai risiko yang akan dihadapi dan kemungkinan kerugian yang ditaksirkan mengikut pasaran, berikutan pergerakan negatif dan turun naik dalam pasaran serta keadaan mudah tunai.

(b) **Risiko Kredit**
Risiko kredit ialah risiko kemungkiran oleh penerbit hutang atau kegagalan rakan niaga untuk memenuhi kewajipan kontraktualnya kepada Bank yang menyebabkan Bank tidak memperoleh pulangan pokok dan/atau faedah, mengikut tempoh yang sepatutnya. Rangka kerja risiko kredit yang komprehensif mengawal selia pelaburan serta kesanggupan risiko Bank. Ini memastikan pelaburan dibuat dengan penerbit dan rakan niaga yang mempunyai kedudukan kredit yang tinggi dan kebarangkalian kerugian yang rendah. Rangka kerja yang diluluskan oleh Lembaga Pengarah ini juga mengambil kira petunjuk kredit berasaskan pasaran seperti penarafan yang terhasil daripada harga pasaran kewangan dan penilaian kredit dalaman. Ini menambah baik rangka kerja kredit dengan menyediakan penilaian kredit yang lebih dinamik dan berpandangan ke hadapan.

(c) **Risiko Operasi**
Risiko operasi ialah risiko kerugian kewangan akibat kegagalan proses dalaman, kawalan dan prosedur yang tidak mencukupi, atau perkembangan dalaman atau luaran lain yang menjejaskan operasi. Risiko operasi dapat dikurangkan melalui rangka kerja tadbir urus yang mantap dan pelaksanaan kawalan dan had risiko yang berkesan. Satu mekanisme pengawasan risiko operasi yang menyeluruh telah diwujudkan untuk membantu usaha mengenal pasti risiko yang mungkin timbul dalam operasi Bank supaya tindakan boleh diambil bagi mengurus jurang yang ada dan mengurangkan kerugian kewangan.

23. **Akaun Kebajikan Kakitangan Bank Negara Malaysia (SWA) dan Akaun Kebajikan Kakitangan Bank Negara Malaysia (Dana Perubatan) (disebut sebagai 'Akaun Dana Perubatan')**
SWA ditubuhkan pada 1 Mac 1991 di bawah seksyen 15 (5) dan (6) Akta Bank Negara Malaysia 1958 manakala Akaun Dana Perubatan ditubuhkan pada 21 Jun 2006 di bawah seksyen 15 (6) Akta Bank Negara Malaysia 1958. Kedua-dua SWA dan Akaun Dana Perubatan terus berada di bawah seksyen 83 (4) dan (5) Akta Bank Negara Malaysia 2009.

SWA ditadbir urus di bawah Arahan Amanah Akaun Kebajikan Kakitangan Bank Negara Malaysia 1991. Seperti yang ditetapkan dalam Arahan Amanah 1991, SWA hendaklah ditadbir oleh jawatankuasa yang diberikan kuasa oleh Lembaga Pengarah (Jawatankuasa Lembaga). Akaun SWA disediakan secara berasingan daripada akaun-akaun Bank yang lain dan hendaklah diaudit sama seperti Akaun Bank. Objektif SWA adalah untuk memberikan pinjaman kepada kakitangan untuk aktiviti-aktiviti yang dibenarkan, membiayai aktiviti-aktiviti persatuan-persatuan kakitangan Bank dan memberikan anugerah kecemerlangan pelajaran kepada anak-anak kakitangan. SWA juga menguruskan pampasan insurans kakitangan yang meninggal dunia, yang diterima oleh pihak waris yang belum mencapai had kelayakan umur.

Akaun Dana Perubatan ditadbir urus di bawah Arahan Amanah Akaun Kebajikan Kakitangan Bank Negara Malaysia (Dana Perubatan) 2006. Objektif Akaun Dana Perubatan ini adalah untuk membantu Bank membiayai perbelanjaan perubatan para pesara Bank dan tanggungan mereka yang layak. Seperti yang ditetapkan dalam Arahan Amanah Akaun Kebajikan Kakitangan (Dana Perubatan) 2006, Dana Perubatan hendaklah ditadbir oleh Jawatankuasa Dana Perubatan. Akaun Dana Perubatan disediakan secara berasingan di bawah Akaun Kebajikan Kakitangan dan hendaklah diaudit sama seperti Akaun Kebajikan Kakitangan.

Tambahan

Tambahan

KANDUNGAN

Statistik Ekonomi dan Kewangan Utama

Akaun Negara

A.1 Keluaran Dalam Negeri Kasar Mengikut Jenis Aktiviti Ekonomi pada Harga Malar Tahun 2010 MS 1
A.2 Pertumbuhan dalam Pengeluaran Perkilangan (2010=100) MS 2
A.3 Prestasi Sektor Perkhidmatan pada Harga Malar Tahun 2010 MS 2
A.4 PNK Mengikut Agregat Permintaan MS 3
A.5 Jurang Tabungan-Pelaburan MS 4
A.6 Pasaran Pekerja: Penunjuk Terpilih MS 5
A.7 Penunjuk Penggunaan Swasta MS 6
A.8 Penunjuk Pelaburan Swasta MS 7

Sektor Luar Negeri

A.9 Imbangan Pembayaran MS 8
A.10 Eksport Kasar MS 10
A.11 Import Kasar MS 11
A.12 Rakan Perdagangan Malaysia MS 12
A.13 Hutang Luar Negeri Terkumpul dan Khidmat Bayaran Hutang MS 13

Indeks Harga Pengguna dan Pengeluar

A.14 Indeks Harga Pengguna MS 14
A.15 Indeks Harga Pengeluar MS 14

Penunjuk Monetari dan Kewangan

A.16 Wang Secara Luas (M3) MS 15
A.17 Bekalan Wang: Perubahan Tahunan dan Kadar Pertumbuhan MS 16
A.18 Kadar Faedah (%) MS 17
A.19 Pergerakan Ringgit MS 18
A.20 Pembiayaan Ekonomi MS 19

Kewangan Awam

A.21 Kewangan Sektor Awam Disatukan MS 20

Jadual A.1

Keluaran Dalam Negeri Kasar Mengikut Jenis Aktiviti Ekonomi pada Harga Malar Tahun 2010

	2012	2013	2014	2015	2016*a*	2017*r*
	RM juta					
Pertanian	89,406	91,181	93,052	94,143	89,325	92,854
Perlombongan dan pengkuarian	86,751	87,789	90,841	95,134	97,669	100,261
Perkilangan	211,921	219,152	232,790	244,205	254,951	265,843
Pembinaan	34,880	38,590	43,115	46,634	50,091	54,073
Perkhidmatan	479,300	507,791	541,070	568,892	600,834	630,123
Campur: Duti import	10,004	10,577	11,639	13,797	14,985	15,307
KDNK pada harga pembeli[1]	**912,261**	**955,080**	**1,012,506**	**1,062,805**	**1,107,855**	**1,158,461**
	Perubahan tahunan (%)					
Pertanian	1.0	2.0	2.1	1.2	-5.1	4.0
Perlombongan dan pengkuarian	1.6	1.2	3.5	4.7	2.7	2.7
Perkilangan	4.4	3.4	6.2	4.9	4.4	4.3
Pembinaan	18.1	10.6	11.7	8.2	7.4	8.0
Perkhidmatan	6.5	5.9	6.6	5.1	5.6	4.9
Campur: Duti import	15.6	5.7	10.0	18.5	8.6	2.2
KDNK pada harga pembeli	**5.5**	**4.7**	**6.0**	**5.0**	**4.2**	**4.3 ~ 4.8**

[1] Angka-angka tidak semestinya terjumlah disebabkan oleh penggenapan
a Awalan
r Ramalan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan Bank Negara Malaysia

Jadual A.2

Pertumbuhan dalam Pengeluaran Perkilangan (2010=100)

	2013	2014	2015	2016	2014	2015	2016
	Indeks				Perubahan tahunan (%)		
Industri berorientasikan eksport	**114.5**	**120.8**	**126.7**	**132.6**	**5.6**	**4.8**	**4.7**
Kelompok elektronik dan keluaran elektrik	**117.3**	**131.1**	**143.1**	**153.1**	**11.8**	**9.2**	**7.0**
Elektronik	*128.3*	*141.8*	*142.9*	*155.6*	*10.6*	*0.7*	*8.9*
Keluaran elektrik	*96.9*	*110.0*	*145.2*	*151.9*	*13.5*	*32.0*	*4.6*
Kelompok keluaran berkaitan sumber	**113.1**	**116.0**	**118.9**	**122.8**	**2.5**	**2.5**	**3.3**
Kimia dan keluaran kimia	121.1	125.4	131.1	138.0	3.6	4.6	5.2
Keluaran petroleum	108.5	109.2	110.5	113.9	0.6	1.2	3.1
Tekstil, pakaian dan kasut	102.4	113.5	122.0	130.2	10.8	7.5	6.7
Kayu dan keluaran kayu	99.9	107.7	115.3	123.4	7.8	7.0	7.0
Keluaran getah	134.5	132.8	139.5	144.9	-1.3	5.1	3.9
Pemprosesan di luar estet	111.5	117.2	113.1	107.4	5.1	-3.5	-5.0
Keluaran kertas	115.5	114.2	117.7	123.1	-1.1	3.0	4.6
Industri berorientasikan pasaran dalam negeri	**121.2**	**130.6**	**136.7**	**140.9**	**7.7**	**4.7**	**3.0**
Kelompok keluaran berkaitan pembinaan	**120.4**	**125.5**	**131.2**	**137.0**	**4.3**	**4.5**	**4.4**
Keluaran berkaitan pembinaan	106.9	112.3	117.4	122.2	5.1	4.5	4.1
Keluaran galian bukan logam	*115.0*	*122.9*	*131.3*	*138.6*	*6.9*	*6.8*	*5.5*
Keluaran besi asas dan keluli dan logam bukan ferus	*98.6*	*101.4*	*102.9*	*105.2*	*2.8*	*1.6*	*2.2*
Keluaran logam yang direka	155.6	159.9	167.3	175.8	2.8	4.6	5.1
Kelompok keluaran berkaitan pengguna	**122.1**	**135.8**	**142.3**	**144.8**	**11.2**	**4.8**	**1.7**
Keluaran makanan	116.7	123.0	126.1	136.3	5.4	2.5	8.0
Kelengkapan pengangkutan	131.8	150.7	158.6	153.7	14.4	5.2	-3.1
Minuman	103.3	121.6	135.8	149.3	17.7	11.7	9.9
Keluaran tembakau	101.3	106.2	115.9	119.4	4.8	9.1	3.0
Lain-lain	105.5	116.6	108.8	106.4	10.6	-6.7	-2.2
Jumlah	**116.0**	**123.0**	**128.9**	**134.4**	**6.1**	**4.8**	**4.3**

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Jadual A.3

Prestasi Sektor Perkhidmatan pada Harga Malar Tahun 2010

	2012	2013	2014	2015	2016*a*	2012	2013	2014	2015	2016*a*
	Perubahan tahunan (%)					Sumbangan kepada KDNK (%)				
Perkhidmatan	**6.5**	**5.9**	**6.6**	**5.1**	**5.6**	**52.5**	**53.2**	**53.4**	**53.5**	**54.2**
Perkhidmatan pengantara	7.5	5.4	5.9	4.6	5.5	20.4	20.5	20.5	20.4	20.7
Kewangan dan insurans	*7.8*	*2.0*	*2.3*	*-0.7*	*2.5*	*7.8*	*7.6*	*7.3*	*6.9*	*6.8*
Harta tanah dan perkhidmatan perniagaan	*7.5*	*8.0*	*8.0*	*6.6*	*6.9*	*4.0*	*4.2*	*4.2*	*4.3*	*4.4*
Pengangkutan dan penyimpanan	*4.8*	*4.6*	*5.2*	*5.7*	*5.6*	*3.5*	*3.5*	*3.5*	*3.5*	*3.6*
Maklumat dan komunikasi	*8.9*	*9.1*	*9.7*	*9.4*	*8.2*	*5.1*	*5.3*	*5.5*	*5.7*	*5.9*
Perkhidmatan akhir	6.0	6.3	7.0	5.5	5.7	32.2	32.6	32.9	33.1	33.6
Perdagangan borong dan runcit	*4.6*	*6.3*	*8.9*	*6.9*	*6.2*	*13.8*	*14.0*	*14.4*	*14.7*	*14.9*
Makanan & minuman dan penginapan	*5.6*	*5.9*	*6.5*	*6.4*	*7.1*	*2.7*	*2.7*	*2.7*	*2.8*	*2.8*
Utiliti	*4.9*	*4.4*	*3.8*	*3.5*	*5.4*	*2.6*	*2.6*	*2.6*	*2.6*	*2.6*
Perkhidmatan Kerajaan	*9.6*	*7.4*	*6.2*	*4.0*	*4.9*	*8.6*	*8.8*	*8.8*	*8.7*	*8.8*
Perkhidmatan lain	*4.5*	*5.6*	*4.8*	*4.7*	*4.8*	*4.4*	*4.5*	*4.4*	*4.4*	*4.4*

a Awalan
Nota: Angka-angka tidak semestinya terjumlah disebabkan oleh penggenapan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Jadual A.4

PNK Mengikut Agregat Permintaan

	2012	2013	2014	2015	2016*a*	2017*r*
	pada Harga Semasa (RM juta)					
Penggunaan	616,680	667,456	727,370	778,228	830,337	898,544
Penggunaan swasta	*482,238*	*527,749*	*579,985*	*626,239*	*675,648*	*742,862*
Penggunaan awam	*134,442*	*139,707*	*147,385*	*151,989*	*154,689*	*155,682*
Pelaburan	246,343	269,699	287,417	302,948	317,085	334,528
Pelaburan swasta	*142,307*	*162,791*	*183,879*	*198,822*	*211,476*	*224,966*
Pelaburan awam	*104,037*	*106,908*	*103,538*	*104,126*	*105,609*	*109,562*
Perubahan dalam stok[1]	3,741	-5,500	-10,942	-12,601	3,324	3,546
Eksport barangan dan perkhidmatan	770,202	770,368	816,483	820,459	826,636	871,956
Import barangan dan perkhidmatan	665,714	683,408	713,863	731,895	747,998	797,597
KDNK pada harga pembeli	971,252	1,018,614	1,106,466	1,157,139	1,229,382	1,310,976
Imbangan pendapatan primer	-35,841	-33,975	-36,624	-32,011	-34,745	-36,308
PNK	935,410	984,639	1,069,842	1,125,128	1,194,637	1,274,668
	pada Harga Malar Tahun 2010 (RM juta)					
Penggunaan	582,015	622,410	662,306	699,807	735,173	770,366
Penggunaan swasta	*457,625*	*490,798*	*525,038*	*556,559*	*590,498*	*625,925*
Penggunaan awam	*124,390*	*131,612*	*137,268*	*143,248*	*144,675*	*144,441*
Pelaburan	233,203	252,162	264,236	274,008	281,333	290,496
Pelaburan swasta	*134,543*	*151,698*	*168,512*	*179,282*	*187,117*	*194,863*
Pelaburan awam	*98,659*	*100,464*	*95,724*	*94,725*	*94,216*	*95,633*
Perubahan dalam stok[1]	4,289	-3,140	-8,725	-2,145	1,894	3,377
Eksport barangan dan perkhidmatan	730,961	732,856	769,794	774,670	775,633	792,787
Import barangan dan perkhidmatan	638,206	649,208	675,105	683,534	686,178	698,566
KDNK pada harga pembeli	912,261	955,080	1,012,506	1,062,805	1,107,855	1,158,461
Imbangan pendapatan primer	-40,457	-38,357	-39,913	-24,278	-23,501	-22,932
PNK	871,804	916,722	972,593	1,038,527	1,084,354	1,135,529

[1] Termasuk perbezaan perangkaan
a Awalan
r Ramalan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan Bank Negara Malaysia

Jadual A.5

Jurang Tabungan-Pelaburan

	2012	2013	2014	2015	2016*a*
	RM juta				
Tabungan awam	94,383	96,131	85,823	51,134	69,606
Pembentukan modal dalam negeri kasar awam	104,037	106,908	103,538	104,126	105,609
Defisit/lebihan	-9,654	-10,777	-17,715	-52,992	-36,003
Tabungan swasta	205,879	203,553	239,206	273,871	275,971
Pembentukan modal dalam negeri kasar swasta	146,048	157,291	172,937	186,221	214,800
Defisit/lebihan	59,831	46,262	66,269	87,650	61,171
Tabungan negara kasar	300,262	299,684	325,029	325,005	345,578
(% daripada PNK)	32.1	30.4	30.4	28.9	28.9
Pembentukan modal dalam negeri kasar	250,084	264,198	276,475	290,347	320,409
(% daripada PNK)	26.7	26.8	25.8	25.8	26.8
Imbangan akaun semasa	50,177	35,485	48,554	34,658	25,169
(% daripada PNK)	5.4	3.6	4.5	3.1	2.1

a Awalan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan Kementerian Kewangan Malaysia

Table A.6

Pasaran Pekerja: Penunjuk Terpilih

	2012	2013	2014	2015	2016*a*
	(bilangan jawatan/orang)				
Kekosongan Jawatan Mengikut Industri[1]					
Pertanian, perhutanan dan perikanan	337,466	306,542	240,552	269,469	174,751
Perlombongan dan pengkuarian	2,180	1,880	2,605	9,929	1,857
Perkilangan	598,890	456,478	352,784	313,396	376,349
Pembinaan	310,954	308,783	202,878	208,912	127,985
Perkhidmatan	369,983	329,007	275,199	287,050	173,102
Elektrik, gas dan bekalan air[2]	*6,521*	*7,043*	*8,339*	*5,834*	*2,974*
Perdagangan borong dan runcit; penginapan dan perkhidmatan makanan	*109,117*	*95,966*	*87,385*	*99,310*	*31,908*
Pengangkutan dan penyimpanan; maklumat dan komunikasi	*17,921*	*14,864*	*19,375*	*39,068*	*10,762*
Kewangan dan insurans; harta tanah dan perkhidmatan perniagaan[3]	*114,099*	*96,399*	*75,936*	*70,784*	*70,865*
Pentadbiran awam dan pertahanan; keselamatan sosial wajib	*5,115*	*4,020*	*2,485*	*1,360*	*3,736*
Aktiviti perkhidmatan komuniti, sosial dan lain-lain	*117,210*	*110,715*	*81,679*	*70,694*	*52,857*
Jumlah kekosongan	**1,619,473**	**1,402,690**	**1,074,018**	**1,088,756**	**854,044**
Guna Tenaga Mengikut Industri[4] ('000 orang)					
Pertanian, perhutanan dan perikanan	1,628	1,759	1,694	1,754	1,614
Perlombongan dan pengkuarian	81	88	85	104	97
Perkilangan	2,264	2,316	2,373	2,323	2,381
Pembinaan	1,175	1,292	1,278	1,310	1,262
Perkhidmatan	7,671	8,089	8,422	8,575	8,825
Elektrik, gas dan bekalan air[2]	*143*	*145*	*147*	*134*	*155*
Perdagangan borong dan runcit; penginapan dan perkhidmatan makanan	*3,091*	*3,303*	*3,474*	*3,512*	*3,682*
Pengangkutan dan penyimpanan; maklumat dan komunikasi	*833*	*821*	*811*	*829*	*841*
Kewangan dan insurans; harta tanah dan perkhidmatan perniagaan[3]	*1,231*	*1,265*	*1,392*	*1,420*	*1,449*
Pentadbiran awam dan pertahanan; keselamatan sosial wajib	*696*	*761*	*742*	*751*	*752*
Aktiviti perkhidmatan komuniti, sosial dan lain-lain	*1,677*	*1,793*	*1,857*	*1,929*	*1,946*
Jumlah guna tenaga	**12,821**	**13,545**	**13,853**	**14,068**	**14,180**
Kadar penyertaan tenaga kerja (% daripada umur penduduk bekerja)	**65.6**	**67.3**	**67.6**	**67.9**	**67.6**
Kadar pengangguran (% daripada tenaga kerja)	**3.0**	**3.1**	**2.9**	**3.1**	**3.5**

[1] Merujuk jumlah kekosongan jawatan yang dilaporkan oleh majikan melalui portal JobsMalaysia
[2] Merujuk bekalan elektrik, gas, wap dan penyaman udara; bekalan air, pembetungan, pengurusan sisa dan aktiviti pemulihan
[3] Merujuk kewangan dan insurans/takaful, harta tanah, profesional, saintifik dan teknikal; aktiviti perkhidmatan pentadbiran dan perkhidmatan sokongan
[4] Bagi anggaran awalan tahun 2016, berdasarkan purata guna tenaga bagi tempoh Januari-Disember 2016
a Awalan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia, Kementerian Sumber Manusia dan Bank Negara Malaysia

Jadual A.7

Penunjuk Penggunaan Swasta

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Jualan kenderaan penumpang ('000 unit)	520.5	552.2	576.7	588.3	591.3	514.5
Perubahan tahunan (%)	-4.3	6.1	4.4	2.0	0.5	-13.0
Import barangan penggunaan (RM bilion)	41.0	43.7	47.6	50.3	62.4	67.0
Perubahan tahunan (%)	19.0	6.6	8.8	5.7	24.1	7.4
Wang secara kecil (M1)						
Perubahan tahunan (%)	15.4	11.9	13.0	5.7	4.1	5.7
Pinjaman yang dikeluarkan oleh sistem perbankan						
Kredit penggunaan (tidak termasuk kenderaan penumpang)						
Perubahan tahunan (%)	13.3	-3.6	5.9	-0.1	1.7	1.5
Perniagaan borong dan runcit, restoran dan hotel						
Perubahan tahunan (%)	13.8	26.0	3.4	21.5	-9.8	-0.5
Jualan runcit MRA (% perubahan tahunan)	8.1	5.5	4.5	3.4	1.4	3.0[a]
Jumlah perbelanjaan kad kredit[1] (RM bilion)	88.8	94.1	99.7	105.5	112.7	118.5
Perubahan tahunan (%)	11.3	6.0	6.0	5.8	6.8	5.2
Indeks Sentimen Pengguna MIER[2]	106.3	118.7	82.4	83.0	63.8	69.8
FBM KLCI	1,530.7	1,689.0	1,867.0	1,761.3	1,692.5	1,641.7
Harga komoditi						
Minyak sawit mentah (RM/tan)	3,278.9	2,863.5	2,374.5	2,412.4	2,165.5	2,645.4
Minyak mentah Brent (USD/tong)	110.8	111.7	108.7	99.4	53.7	45.0
Getah (sen/kg)	1,366.5	962.4	785.9	554.2	521.3	567.3

[1] Perbelanjaan pemastautin sahaja
[2] Merujuk suku keempat
[a] Anggaran

Sumber: Persatuan Automotif Malaysia; Jabatan Perangkaan Malaysia; Persatuan Peruncit Malaysia; Institut Penyelidikan Ekonomi Malaysia; Bursa Malaysia Berhad; Lembaga Minyak Sawit Malaysia; Bloomberg; Lembaga Getah Malaysia; dan Bank Negara Malaysia

Jadual A.8

Penunjuk Pelaburan Swasta

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Jualan kenderaan perdagangan ('000 unit)	65.0	75.6	79.1	78.1	75.4	65.6
Perubahan tahunan (%)	5.6	16.2	4.7	-1.3	-3.5	-13.0
Import barangan modal (RM bilion)	80.2	96.1	98.2	95.9	95.6	100.2
Perubahan tahunan (%)	8.7	19.9	2.2	-2.4	-0.3	4.9
Kelulusan oleh MIDA (Sektor perkilangan)						
Bilangan projek	846	804	787	811	680	733
Pelaburan modal (RM bilion)	56.1	41.1	52.1	71.9	74.7	58.5
Tempatan	*21.9*	*20.2*	*21.6*	*32.3*	*52.8*	31.1
Asing	*34.1*	*20.9*	*30.5*	*39.6*	*21.9*	27.4
Pelaburan baharu (% bahagian)	59.0	65.4	73.1	60.5	80.6	47.4
Pelaburan semula (% bahagian)	41.0	34.6	26.9	39.5	19.4	52.6
Pinjaman yang dikeluarkan oleh sistem perbankan						
Sektor perniagaan						
Perubahan tahunan (%)	12.5	20.7	-1.0	18.6	2.2	-1.6
Bon Korporat (tidak termasuk kertas pelaburan jangka pendek)						
Jumlah dana yang diperoleh (RM bilion)	69.6	121.1	83.9	85.5	85.6	85.3
Aktiviti baharu	8.4	19.5	7.5	13.1	20.0	7.8
Tawaran Awam Awal						
Jumlah dana yang diperoleh (RM bilion)	7.4	22.9	8.2	5.9	4.4	0.6
Kaji Selidik Keadaan Perniagaan MIER						
Indeks Keadaan Perniagaan[1]	96.6	94.1	92.0	86.4	87.1	81.2
Kadar Penggunaan Kapasiti[1]	81.2	80.9	80.0	79.5	78.0	76.5
Syarikat Berstatus MSC						
Bilangan syarikat	215	213	236	229	249	361
Pelaburan yang diluluskan (RM bilion)	2.5	2.9	3.0	2.9	4.6	8.1

[1] Merujuk suku keempat

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia; Bursa Malaysia Berhad; Lembaga Pembangunan Pelaburan Malaysia; Institut Penyelidikan Ekonomi Malaysia; Perbadanan Pembangunan Multimedia; dan Bank Negara Malaysia

Jadual A.9

Imbangan Pembayaran

	2013			2014		
	+	-	Bersih	+	-	Bersih
	RM juta					
Barangan[1]	**637,683**	**541,131**	**96,552**	**678,865**	**565,538**	**113,327**
Perkhidmatan	**132,685**	**142,277**	**-9,592**	**137,618**	**148,325**	**-10,706**
Pengangkutan	14,701	38,610	-23,909	15,617	41,666	-26,050
Perjalanan	67,733	38,566	29,167	73,951	40,718	33,233
Perkhidmatan lain	49,951	64,583	-14,632	47,774	65,315	-17,541
Urus niaga Kerajaan t.t.t.l.	300	518	-218	278	626	-349
Imbangan barangan dan perkhidmatan	**770,368**	**683,408**	**86,959**	**816,483**	**713,863**	**102,620**
Pendapatan primer	**47,656**	**81,631**	**-33,975**	**52,395**	**89,019**	**-36,624**
Pampasan pekerja	4,486	8,492	-4,007	5,170	10,071	-4,902
Pendapatan pelaburan	43,170	73,138	-29,969	47,225	78,948	-31,722
Pendapatan sekunder	**7,597**	**25,096**	**-17,498**	**10,496**	**27,939**	**-17,443**
Imbangan akaun semasa	**825,620**	**790,135**	**35,485**	**879,374**	**830,821**	**48,554**
% daripada PNK			**3.6**			**4.5**
Akaun modal			**-15**			**344**
Akaun kewangan			**-20,216**			**-79,954**
Pelaburan langsung			-6,276			-17,974
Aset			*-41,928*			*-52,623*
Liabiliti			*35,653*			*34,649*
Pelaburan portfolio			-3,012			-39,354
Aset			*-32,088*			*-28,112*
Liabiliti			*29,076*			*-11,242*
Derivatif kewangan			-253			-975
Pelaburan lain			-10,675			-21,652
Sektor awam			*-3,965*			*1,083*
Sektor swasta			*-6,710*			*-22,735*
Imbangan akaun modal dan kewangan			**-20,231**			**-79,610**
Kesilapan dan ketinggalan			**-605**			**-5,451**
antaranya:						
Penambahan (+) / pengurangan (-) nilai rizab hasil daripada penilaian semula pertukaran asing			18,611			7,573
Imbangan keseluruhan (lebihan + / defisit -)			**14,649**			**-36,507**
Rizab antarabangsa						
Bank Negara Malaysia, bersih[2]						
RM juta			441,853			405,345
USD juta			134,902			115,930
Rizab sebagai bilangan bulan import tertangguh			9.5			8.3

[1] Diselaraskan untuk penilaian dan liputan bagi asas imbangan pembayaran
[2] Semua aset dan liabiliti dalam mata wang asing telah dinilai semula kepada ringgit mengikut kadar pertukaran pada tarikh kunci kira-kira dan penambahan/pengurangan nilai juga ditunjukkan dengan sewajarnya dalam akaun Bank

a Awalan
r Ramalan
t.t.t.l. Tidak tercatat di tempat lain
Nota: Angka-angka tidak semestinya terjumlah disebabkan oleh penggenapan

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan Bank Negara Malaysia

2015			2016*a*			2017*r*		
+	-	Bersih	+	-	Bersih	+	-	Bersih
				RM juta				
685,398	**575,849**	**109,550**	**686,000**	**584,812**	**101,188**	**723,435**	**625,071**	**98,364**
135,061	**156,046**	**-20,985**	**140,636**	**163,186**	**-22,550**	**148,803**	**172,768**	**-23,966**
15,667	40,940	-25,273	15,983	39,929	-23,946	17,348	45,514	-28,166
68,468	41,255	27,213	70,138	41,547	28,590	75,835	42,449	33,386
50,558	72,880	-22,323	54,151	80,660	-26,509	55,232	83,717	-28,485
369	971	-603	364	1,050	-685	387	1,088	-701
820,459	**731,895**	**88,565**	**826,636**	**747,998**	**78,638**	**872,238**	**797,839**	**74,399**
48,733	**80,744**	**-32,011**	**46,264**	**81,010**	**-34,745**	**52,157**	**88,465**	**-36,308**
6,400	11,995	-5,595	6,506	12,190	-5,684	6,884	12,895	-6,010
42,333	68,749	-26,416	39,758	68,819	-29,061	45,272	75,570	-30,298
11,912	**33,807**	**-21,896**	**15,872**	**34,595**	**-18,724**	**16,885**	**37,590**	**-20,705**
881,104	**846,446**	**34,658**	**888,772**	**863,603**	**25,169**	**941,280**	**923,894**	**17,386**
		3.1			**2.1**			**1~2**
		-1,144			**99**			
		-50,851			**-4,225**			
		4,773			17,940			
		-37,153			*-34,281*			
		41,926			*52,221*			
		-28,190			-19,676			
		-9,078			*-14,989*			
		-19,112			*-4,687*			
		-663			-830			
		-26,770			-1,659			
		-1,878			*-2,940*			
		-24,892			*1,281*			
		-51,995			**-4,126**			
		21,087			**-6,265**			
		57,303			8,918			
		3,750			**14,779**			
		409,096			423,874			
		95,283			94,488			
		8.4			8.7			

Jadual A.10

Eksport Kasar

	2014	2015	2016*a*	2015	2016*a*	2016*a*
	RM juta			Perubahan tahunan (%)		% bahagian
Perkilangan	**587,175**	**625,429**	**645,673**	**6.5**	**3.2**	**82.2**
antaranya:						
Barangan elektrik dan elektronik	256,145	277,922	287,726	8.5	3.5	36.6
Semikonduktor	*127,366*	*137,462*	*144,625*	*7.9*	*5.2*	*18.4*
Mesin pejabat, dan kelengkapan pemprosesan data automatik	*46,214*	*51,945*	*53,529*	*12.4*	*3.1*	*6.8*
Jentera elektrik, perkakas litar dan peralatan, dan komponen	*41,518*	*47,865*	*49,192*	*15.3*	*2.8*	*6.3*
Kelengkapan telekomunikasi dan rakaman dan penghasilan semula bunyi	*41,047*	*40,650*	*40,380*	*-1.0*	*-0.7*	*5.1*
Kimia dan keluaran kimia	51,447	55,133	58,992	7.2	7.0	7.5
Keluaran petroleum	70,356	54,528	54,497	-22.5	-0.1	6.9
Jentera, kelengkapan dan alat ganti	29,998	36,159	37,677	20.5	4.2	4.8
Keluaran logam	26,444	34,904	33,391	32.0	-4.3	4.2
Kelengkapan optik dan saintifik	23,661	26,085	28,746	10.2	10.2	3.7
Keluaran getah	18,003	20,184	20,253	12.1	0.3	2.6
Makanan diproses	16,560	18,009	19,989	8.7	11.0	2.5
Keluaran kayu	14,716	15,436	15,680	4.9	1.6	2.0
Pertanian	**69,175**	**67,247**	**70,429**	**-2.8**	**4.7**	**9.0**
antaranya:						
Minyak sawit dan keluaran pertanian berasaskan minyak sawit	48,266	45,597	48,275	-5.5	5.9	6.1
Kayu siap digergaji dan acuan	3,372	4,001	4,211	18.7	5.3	0.5
Getah asli	4,574	4,025	3,615	-12.0	-10.2	0.5
Mineral	**104,051**	**80,194**	**64,324**	**-22.9**	**-19.8**	**8.2**
antaranya:						
Gas asli cecair (LNG)	63,750	44,603	32,017	-30.0	-28.2	4.1
Minyak mentah	32,723	26,075	22,272	-20.3	-14.6	2.8
Lain-lain	**5,015**	**4,485**	**5,509**	**-10.6**	**22.8**	**0.7**
Jumlah	**765,417**	**777,355**	**785,935**	**1.6**	**1.1**	**100.0**

a Awalan

Nota: Angka-angka tidak semestinya terjumlah disebabkan oleh penggenapan

Beberapa perubahan kecil telah dibuat dalam pemilihan kod bagi eksport barangan perkilangan utama dan terpilih. Ini bagi menyeragamkan klasifikasi keluaran antara pengumpul dengan pengguna utama statistik perdagangan luar

Data dalam jadual ini tidak boleh dibandingkan secara terus dengan penerbitan Laporan Tahunan 2014 disebabkan oleh perbezaan klasifikasi

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Jadual A.11

Import Kasar

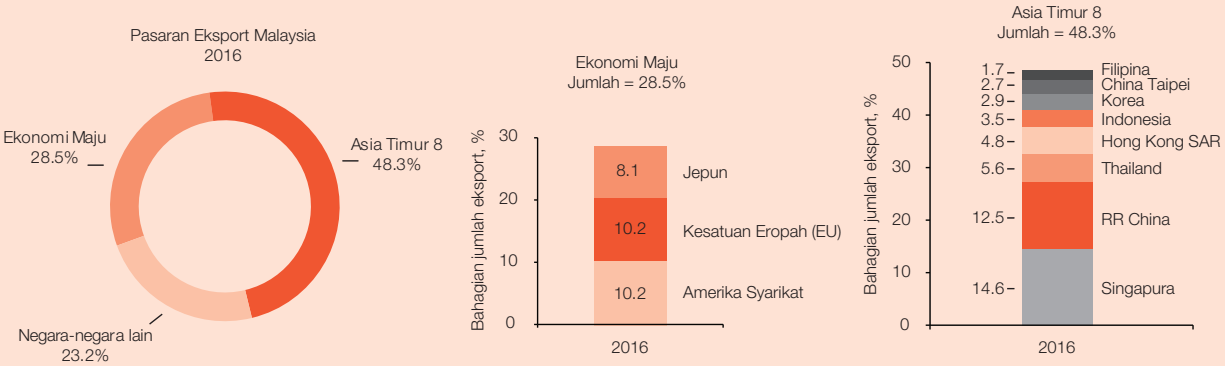
	2014	2015	2016*a*	2015	2016*a*	2016*a*
	RM juta			Perubahan tahunan (%)		% bahagian
Barangan modal	**95,882**	**95,551**	**100,266**	**-0.3**	**4.9**	**14.4**
Barangan modal (kecuali kelengkapan pengangkutan)	80,246	85,254	88,453	6.2	3.8	12.7
Kelengkapan pengangkutan perindustrian	15,636	10,296	11,813	-34.2	14.7	1.7
Barangan pengantara	**408,181**	**399,526**	**399,083**	**-2.1**	**-0.1**	**57.1**
Makanan dan minuman, khusus untuk industri	17,978	19,696	17,505	9.6	-11.1	2.5
Bekalan perindustrian	172,390	167,171	172,360	-3.0	3.1	24.7
Bahan api dan pelincir	58,108	40,277	31,155	-30.7	-22.6	4.5
Alat ganti dan aksesori barangan modal (kecuali kelengkapan pengangkutan)	138,845	147,335	151,396	6.1	2.8	21.7
Alat ganti dan aksesori untuk kelengkapan pengangkutan	20,859	25,047	26,667	20.1	6.5	3.8
Barangan penggunaan	**50,309**	**62,430**	**66,976**	**24.1**	**7.3**	**9.6**
Makanan dan minuman, khusus untuk penggunaan isi rumah	21,490	25,484	26,680	18.6	4.7	3.8
Kelengkapan pengangkutan bukan perindustrian	1,084	1,052	904	-2.9	-14.1	0.1
Barangan pengguna t.s.t.l.	27,735	35,894	39,392	29.4	9.7	5.6
Lain-lain	**128,566**	**128,272**	**132,336**	**-0.2**	**3.2**	**18.9**
antaranya:						
Barangan dua guna	26,088	22,003	15,740	-15.7	-28.5	2.3
Eksport semula	99,540	103,184	113,756	3.7	10.2	16.3
Jumlah	**682,937**	**685,778**	**698,662**	**0.4**	**1.9**	**100.0**

a Awalan
t.s.t.l. Tidak disebutkan di tempat lain
Nota: Angka-angka tidak semestinya terjumlah disebabkan oleh penggenapan

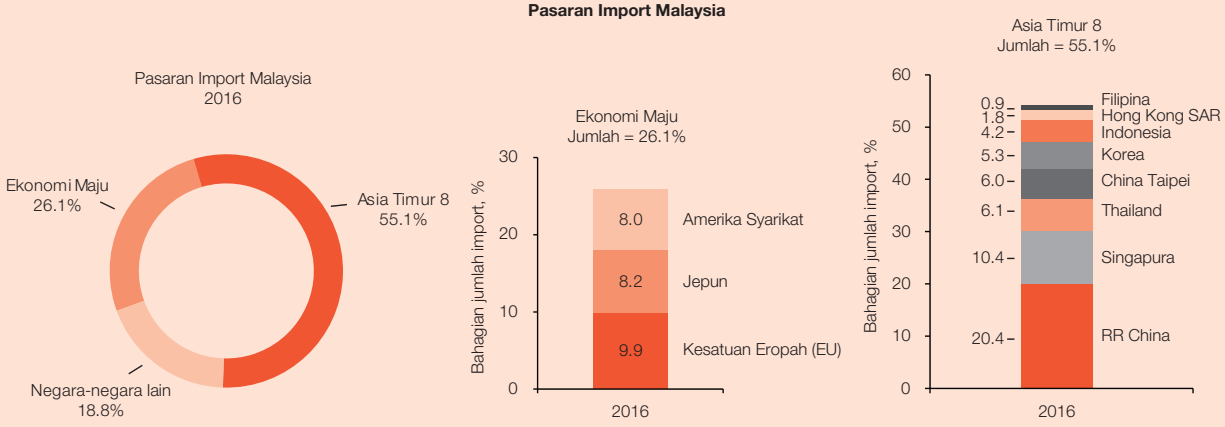
Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia dan Bank Negara Malaysia

Rakan Perdagangan Malaysia

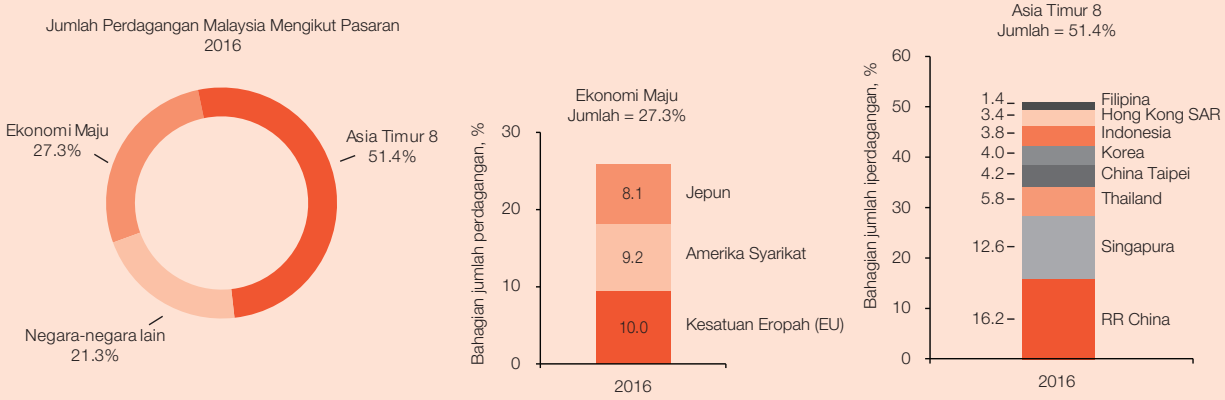
Pasaran Eksport Malaysia

Pasaran Import Malaysia

Jumlah Perdagangan Malaysia Mengikut Pasaran

Tambahan

Table A.13

Hutang Luar Negeri Terkumpul dan Khidmat Bayaran Hutang

	2012	2013	2014	2015	2016*a*
	RM juta (kecuali dinyatakan sebaliknya)				
Jumlah hutang luar negeri	**602,060**	**696,592**	**747,757**	**833,817**	**908,704**
bersamaan dengan USD juta	*194,646*	*209,792*	*211,895*	*192,261*	*200,628*
% PNK	*64.4*	*70.7*	*69.9*	*74.1*	*76.1*
Perubahan tahunan (%)	*12.0*	*15.7*	*7.3*	*11.5*	*9.0*
Mengikut instrumen					
Bon dan nota	86,687	107,811	117,146	157,658	163,513
Peminjaman antara bank	79,981	113,528	149,272	161,295	170,978
Pinjaman antara syarikat	48,362	62,516	70,072	92,065	136,088
Pinjaman	42,564	40,233	43,189	52,603	53,754
Pemegangan sekuriti hutang domestik oleh bukan pemastautin	223,606	229,655	223,289	211,347	214,204
Deposit bukan pemastautin	58,963	77,325	78,050	81,616	86,184
Lain-lain[1]	61,897	65,524	66,739	77,233	83,984
Profil tempoh matang					
Jangka sederhana dan panjang	318,551	357,745	383,697	481,921	532,140
Jangka pendek	283,509	338,847	364,061	351,896	376,564
Komposisi mata wang (% bahagian)	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**
Ringgit	*49.2*	*45.9*	*41.0*	*36.1*	*34.4*
Dolar AS	*39.2*	*43.2*	*47.5*	*51.4*	*53.4*
Yen Jepun	*3.2*	*2.6*	*2.4*	*2.6*	*2.4*
Lain-lain	*8.4*	*8.3*	*9.1*	*9.9*	*9.8*
Jumlah khidmat bayaran hutang (termasuk bayaran faedah hutang jangka pendek)	**139,988**	**141,923**	**155,685**	**185,754**	**207,011**
antaranya:					
Hutang jangka sederhana dan panjang	**138,739**	**140,716**	**154,311**	**184,254**	**204,951**
Bayaran balik[2]	**128,849**	**130,603**	**143,190**	**172,381**	**191,560**
antaranya:					
Penebusan sekuriti hutang domestik yang matang oleh bukan pemastautin	23,982	23,490	23,698	27,695	24,403
Bayaran faedah	**9,890**	**10,113**	**11,121**	**11,872**	**13,391**
antaranya bayaran faedah ke atas:					
Pemegangan sekuriti hutang domestik oleh bukan pemastautin	5,067	5,694	6,941	6,575	7,409
Nisbah khidmat bayaran hutang (% eksport barangan dan perkhidmatan)					
Jumlah hutang	**18.2**	**18.4**	**19.1**	**22.6**	**25.0**
Hutang jangka sederhana dan panjang antaranya:	18.0	18.3	18.9	22.5	24.8
Pemegangan sekuriti hutang domestik oleh bukan pemastautin	3.8	3.8	3.8	4.2	3.8

[1] Terdiri daripada kredit perdagangan, pengagihan SDR oleh Tabung Kewangan Antarabangsa (IMF) dan liabiliti hutang lain
[2] Termasuk prabayaran
a Awalan
Nota: Angka-angka tidak semestinya terjumlah disebabkan oleh penggenapan

Sumber: Kementerian Kewangan Malaysia dan Bank Negara Malaysia

Jadual A.14

Indeks Harga Pengguna

	Wajaran (%) (2010=100)	2013	2014	2015	2016
		Perubahan Tahunan (%)			
Jumlah	**100.0**	**2.1**	**3.2**	**2.1**	**2.1**
Makanan dan minuman bukan alkohol	30.2	3.6	3.3	3.6	3.9
Minuman alkohol dan tembakau	2.9	6.0	11.6	13.5	17.2
Pakaian dan kasut	3.3	-0.6	-0.2	0.5	-0.4
Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	23.8	1.7	3.4	2.5	2.4
Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah rutin	3.8	1.5	1.0	2.7	2.4
Kesihatan	1.7	1.9	2.9	4.5	2.7
Pengangkutan	13.7	2.0	4.9	-4.5	-4.6
Komunikasi	5.2	-0.7	-0.7	1.9	-1.5
Perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan	4.9	0.1	1.5	1.7	2.5
Pendidikan	1.1	2.4	2.4	2.4	2.1
Restoran dan hotel	2.9	2.5	4.7	4.1	2.8
Pelbagai barangan dan perkhidmatan	6.5	0.3	0.7	4.1	2.9

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Jadual A.15

Indeks Harga Pengeluar[1]

	Wajaran (%) (2010=100)[2]	2013	2014	2015	2016
		Perubahan Tahunan (%)			
Jumlah	**100.0**	**-2.7**	**1.5**	**-7.4**	**-1.1**
Bahan mentah untuk pemprosesan lanjut	20.3	-3.5	-2.1	-20.5	3.4
Bahan makanan dan makanan untuk binatang	4.1	2.1	4.3	1.2	1.8
Bahan bukan makanan	16.2	-4.8	-3.7	-26.5	4.0
Bahan perantaraan, bekalan dan komponen	53.6	-3.5	3.4	-6.2	-3.2
Bahan dan komponen untuk pembuatan	27.9	-7.2	2.7	-2.7	2.2
Bahan dan komponen untuk pembinaan	5.3	-0.2	0.7	0.8	0.3
Bahan api yang diproses dan pelincir	13.2	-0.2	5.6	-18.7	-16.6
Bekas	0.5	-2.1	0.5	0.3	1.5
Bekalan	6.7	1.9	2.5	5.3	0.5
Barangan siap	26.1	-0.3	0.8	1.2	0.4
Barangan pengguna siap	8.4	0.2	1.3	1.2	0.9
Kelengkapan modal	17.7	-0.4	0.6	0.9	0.3

[1] Siri Indeks Harga Pengeluar ini adalah untuk pengeluaran tempatan. Bermula Januari 2016, Indeks Harga Pengeluar domestik, import dan eksport telah dimansuhkan

[2] Mulai tahun 2015, Indeks Harga Pengeluar disemak untuk merujuk tahun asas baharu 2010=100, dari tahun asas 2005=100 sebelum ini

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Jadual A.16

Wang Secara Luas (M3)

	Perubahan tahunan					Pada akhir
	2012	2013	2014	2015	2016	2016
	RM juta					
Wang secara luas (M3)[1]	111,211	107,470	101,490	40,780	47,861	1,642,449
Mata wang dalam edaran[2]	3,971	5,913	5,319	8,613	8,817	85,460
Deposit permintaan	26,998	32,013	13,333	5,087	11,439	294,313
Separuh wang secara luas	80,242	69,545	82,838	27,079	27,605	1,262,675
Deposit tetap	*60,894*	*66,957*	*39,956*	*25,342*	*26,002*	*772,188*
Deposit tabungan	*8,070*	*8,025*	*3,166*	*659*	*9,538*	*145,129*
NID	*-1,392*	*-1,626*	*4,005*	*-8,922*	*-934*	*8,321*
Repo	*2,150*	*100*	*-1,592*	*-497*	*0*	*0*
Deposit mata wang asing	*14,090*	*4,434*	*15,397*	*42,034*	*-9,822*	*127,725*
Deposit lain	*-3,570*	*-8,345*	*21,905*	*-31,536*	*2,821*	*209,312*
Faktor Penentu M3						
Tuntutan bersih terhadap Kerajaan	-3,339	21,164	34,317	-8,858	18,079	113,552
Tuntutan terhadap Kerajaan	*868*	*15,794*	*31,336*	*-1,566*	*13,000*	*166,784*
Tolak: Deposit Kerajaan	*4,207*	*-5,370*	*-2,981*	*7,292*	*-5,080*	*53,232*
Tuntutan terhadap sektor swasta	129,747	118,033	117,955	120,267	88,674	1,648,208
Pinjaman	*106,870*	*107,934*	*111,388*	*106,122*	*83,465*	*1,479,883*
Sekuriti	*22,877*	*10,099*	*6,568*	*14,145*	*5,209*	*168,325*
Aset asing bersih	20,448	13,298	-9,952	22,003	-5,983	520,466
Bank Negara Malaysia[3]	*4,095*	*14,185*	*-35,003*	*1,027*	*14,669*	*415,756*
Sistem perbankan	*16,353*	*-888*	*25,051*	*20,976*	*-20,652*	*104,710*
Pengaruh lain	-35,645	-45,024	-40,830	-92,632	-52,909	-639,777

[1] Tidak termasuk deposit yang disimpan sesama institusi perbankan
[2] Tidak termasuk pemegangan oleh sistem perbankan
[3] Termasuk kerugian/keuntungan penilaian semula kadar pertukaran
Nota: Angka tidak semestinya terjumlah disebabkan oleh penggenapan

Jadual A.17

Bekalan Wang: Perubahan Tahunan dan Kadar Pertumbuhan

	2012		2013		2014		2015		2016	
	RM juta	%	RM juta	%	RM juta	%	RM juta	%	RM juta	%
Mata wang dalam edaran	3,907	7.3	5,449	9.5	5,189	8.2	8,699	12.8	8,794	11.4
Deposit permintaan dalam bank perdagangan dan bank-bank Islam	26,872	13.1	32,318	13.9	13,630	5.2	5,343	1.9	11,589	4.1
M1[1]	30,779	11.9	37,768	13.0	18,820	5.7	14,042	4.1	20,383	5.7
Deposit lain dalam bank perdagangan dan bank-bank Islam[2]	87,005	9.1	73,696	7.1	88,888	8.0	30,325	2.5	27,369	2.2
Deposit dalam institusi perbankan lain[3]	-6,574	-25.2	-3,993	-20.5	-6,218	-39.2	-3,588	-37.2	110	1.8
M3[4]	111,211	9.0	107,470	7.9	101,490	7.0	40,780	2.6	47,861	3.0

[1] Terdiri daripada mata wang dalam edaran dan deposit permintaan sektor swasta
[2] Terdiri daripada deposit tabungan dan tetap, instrumen deposit boleh niaga (negotiable instruments of deposits, NID), repo dan deposit mata wang asing sektor swasta dalam bank perdagangan dan bank-bank Islam
[3] Terdiri daripada deposit panggilan, deposit tetap, instrumen deposit boleh niaga (negotiable instruments of deposits, NID), repo dan deposit mata wang asing sektor swasta dalam bank saudagar/bank pelaburan. Tidak termasuk deposit yang disimpan sesama institusi perbankan
[4] Terdiri daripada M1 ditambah deposit lain sektor swasta dalam bank perdagangan dan bank-bank Islam serta deposit sektor swasta dalam institusi perbankan lain, iaitu bank saudagar/bank pelaburan

Nota: Angka tidak semestinya terjumlah disebabkan penggenapan

Jadual A.18

Kadar Faedah (%)

	Pada akhir tahun						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Antara bank semalaman	2.72	2.99	3.00	2.99	3.23	3.05	3.00
Antara bank 1 minggu	2.77	3.01	3.01	3.02	3.30	3.13	3.02
Antara bank 1 bulan	2.83	3.05	3.06	3.20	3.38	3.45	3.10
Bank perdagangan							
Deposit tetap							
3 bulan	2.74	2.99	2.97	2.97	3.13	3.13	2.92
12 bulan	2.97	3.22	3.15	3.15	3.31	3.31	3.06
Deposit tabungan	1.00	1.15	1.03	0.99	1.07	1.04	0.99
Kadar pinjaman asas (BLR)	6.27	6.53	6.53	6.53	6.79	6.79	6.65
Kadar asas purata berwajaran (Weighted BR)						3.77	3.61
Bil Perbendaharaan (91 hari)[1]	2.82	2.99	3.04	3.00	3.42	2.74	3.06
Sekuriti Kerajaan Malaysia[1]							
1 tahun	2.85	2.82	3.01	3.03	3.48	2.59	3.26
5 tahun	3.39	3.23	3.24	3.66	3.84	3.47	3.70
Bon Korporat[1]							
AAA							
3 tahun	3.63	3.65	3.53	3.71	4.00	4.13	4.25
5 tahun	4.07	3.99	3.80	3.96	4.27	4.37	4.40
AA							
3 tahun	4.34	4.29	4.04	4.16	4.33	4.49	4.61
5 tahun	4.75	4.65	4.30	4.41	4.60	4.73	4.78
A							
3 tahun	6.90	6.57	6.34	6.32	6.25	6.34	6.13
5 tahun	7.53	7.11	6.98	7.02	6.87	6.97	6.66
BBB							
3 tahun	10.40	10.21	10.06	10.02	10.16	9.90	9.17
5 tahun	11.43	11.24	11.14	11.17	11.17	11.13	10.12
BB & ke bawah							
3 tahun	12.78	12.62	12.53	12.52	13.03	12.55	11.31
5 tahun	14.51	14.13	13.76	13.70	14.60	13.89	12.69

[1] Sumber: FAST, Bank Negara Malaysia

Jadual A.19

Pergerakan Ringgit

	RM berbanding dengan satu unit mata wang asing[1]			Perubahan tahunan (%)		Perubahan (%)
	2005	2015	2016	2015	2016	21 Jul. '05 - Dis. '16
	21 Jul.[2]	Akhir Dis.				
SDR	5.5049	5.9912	6.0394	-15.1	-0.8	-8.9
Dolar AS	3.8000	4.2920	4.4860	-18.6	-4.3	-15.3
Dolar Singapura	2.2570	3.0356	3.1016	-12.9	-2.1	-27.2
100 yen Jepun	3.3745	3.5645	3.8442	-17.9	-7.3	-12.2
Paun sterling	6.6270	6.3607	5.5108	-14.5	15.4	20.3
Dolar Australia	2.8823	3.1338	3.2436	-8.5	-3.4	-11.1
Euro	4.6212	4.6918	4.7238	-9.4	-0.7	-2.2
100 baht Thailand	9.0681	11.922	12.517	-10.9	-4.7	-27.6
100 rupiah Indonesia	0.0386	0.0311	0.0334	-9.5	-6.9	15.8
100 won Korea	0.3665	0.3651	0.3720	-12.3	-1.8	-1.5
100 peso Filipina	6.8131	9.1494	9.0516	-14.7	1.1	-24.7
100 dolar Taiwan Baharu	11.890	13.056	13.915	-15.2	-6.2	-14.6
Renminbi China	0.4591	0.6610	0.6455	-14.7	2.4	-28.9

[1] Kadar dolar Amerika Syarikat ialah kadar purata belian dan jualan pada pukul 12.00 tengah hari dalam Pasaran Pertukaran Mata Wang Asing Antara Bank Kuala Lumpur
Kadar bagi mata wang asing selain dolar Amerika Syarikat ialah kadar silang yang diperoleh daripada kadar mata wang tersebut berbanding dengan dolar Amerika Syarikat dan kadar RM/dolar Amerika Syarikat

[2] Ringgit bertukar daripada kadar pertukaran tetap berbanding dengan dolar Amerika Syarikat kepada apungan terurus berbanding dengan sekumpulan mata wang

Jadual A.20

Pembiayaan Ekonomi

Mengikut pelanggan / Mengikut jenis pembiayaan/institusi	Perusahaan Perniagaan[1]		Isi rumah	Kerajaan	Jumlah Pembiayaan
	Jumlah	*antaranya: PKS*			
	RM juta				
Perubahan Bersih dalam Pembiayaan (2015)					
Pengantara Kewangan					
Institusi Perbankan	47,737	*33,782*	58,996	-1,311	105,421
Institusi Kewangan Pembangunan (IKP)[2]	2,028	*1,172*	5,088	-	7,116
Pengantara Domestik Lain[3]	-7,715	*-182*	6,873	-	-842
Pasaran Modal					
Pasaran Bon[4]	47,372	-	-	38,931	86,302
Pasaran Ekuiti	17,919	-	-	-	17,919
Pembiayaan Luar					
Pelaburan Langsung Asing	43,435	-	-	-	43,435
Pinjaman Luar Pesisir[5]	66,468	-	-	4,701	71,169
Jumlah	**217,244**	***34,773***	**70,956**	**42,320**	**330,520**
Perubahan Bersih dalam Pembiayaan (2016*a*)					
Pengantara Kewangan					
Institusi Perbankan	29,858	*23,936*	43,222	3,287	76,367
Institusi Kewangan Pembangunan (IKP)[2]	1,858	*646*	5,911	-	7,769
Pengantara Domestik Lain[3]	-8,431	*-65*	7,602	-	-829
Pasaran Modal					
Pasaran Bon[4]	29,909	-	-	37,859	67,768
Pasaran Ekuiti	7,090	-	-	-	7,090
Pembiayaan Luar					
Pelaburan Langsung Asing	41,176	-	-	-	41,176
Pinjaman Luar Pesisir[5]	51,421	-	-	-391	51,031
Jumlah	**152,881**	***24,518***	**56,735**	**40,755**	**250,371**

[1] Perusahaan perniagaan termasuk institusi perbankan domestik, institusi kewangan bukan bank, entiti bukan perusahaan perniagaan lain dan entiti asing
[2] Merujuk IKP di bawah Akta Institusi Kewangan Pembangunan, 2002
[3] Pengantara domestik lain termasuk syarikat insurans, Kumpulan Wang Simpanan Pekerja (KWSP), institusi kredit perumahan, syarikat pemajakan dan pemfaktoran, dan Lembaga Pembiayaan Perumahan Sektor Awam (dahulu Bahagian Pinjaman Perumahan Perbendaharaan)
[4] Merujuk perubahan terkumpul bond korporat (BK) dan sekuriti Kerajaan (Sekuriti Kerajaan Malaysia dan Terbitan Pelaburan Kerajaan) yang dipegang oleh pemastautin dan bukan pemastautin. Data tidak termasuk bon Cagamas, kertas pelaburan jangka pendek dan terbitan bukan pemastautin
[5] Merujuk semua pinjaman luar pesisir berdasarkan hutang luar negeri yang didefinisikan semula pada suku pertama tahun 2014, kecuali pinjaman luar pesisir jangka pendek sektor perbankan

a Awalan

Nota: Angka-angka tidak semestinya terjumlah disebabkan penggenapan

Jadual A.21

Kewangan Sektor Awam Disatukan

	2013	2014	2015	2016*a*	2017*r*
	RM bilion				
Hasil [1]	192.4	202.0	212.0	222.3	231.2
% pertumbuhan	*1.9*	*5.0*	*4.9*	*4.8*	*4.0*
Perbelanjaan mengurus	237.0	241.3	241.1	235.8	241.1
% pertumbuhan	*4.3*	*1.8*	*-0.1*	*-2.2*	*2.3*
Baki semasa SABK [2]	137.4	122.0	77.4	81.6	83.6
Jumlah baki semasa sektor awam	**92.8**	**82.7**	**48.3**	**68.1**	**73.7**
% daripada KDNK	***9.1***	***7.5***	***4.2***	***5.5***	***5.6***
Perbelanjaan pembangunan [3]	139.4	164.5	138.6	158.1	158.7
% pertumbuhan	*0.7*	*18.0*	*-15.7*	*14.1*	*0.3*
Kerajaan Am[4]	49.5	49.6	49.2	51.1	55.9
SABK	89.9	114.9	89.4	107.0	102.8
Baki keseluruhan	**-46.6**	**-81.8**	**-90.3**	**-90.0**	**-84.9**
% daripada KDNK	***-4.6***	***-7.4***	***-7.8***	***-7.3***	***-6.5***

[1] Tidak termasuk bayaran pindahan dalam Kerajaan Am
[2] Merujuk 29 SABK sejak tahun 2014 dan seterusnya
[3] Diselaraskan dengan bayaran pindahan dan pinjaman bersih dalam sektor awam
[4] Terdiri daripada Kerajaan Persekutuan, kerajaan negeri dan kerajaan tempatan, serta badan berkanun
a Awalan
r Ramalan
Nota: Angka-angka tidak semestinya terjumlah disebabkan oleh penggenapan

Sumber: Kementerian Kewangan Malaysia dan Syarikat Awam Bukan Kewangan (SABK)

Akronim dan Singkatan

ABIF	Rangka Kerja Integrasi Perbankan ASEAN
ADB	Bank Pembangunan Asia
AFC	Krisis Kewangan Asia
AFI	Persekutuan bagi Rangkuman Kewangan
ALMP	dasar pasaran pekerja yang aktif
ALR	kadar pinjaman purata
AMC	syarikat pengurusan asset
AOIR	kadar antara bank semalaman purata
AS	Amerika Syarikat
ASB	Asia School of Business
BAC	Jawatankuasa Audit Lembaga
BCSA	Pengaturan Swap Mata Wang Dua Hala
BGC	Jawatankuasa Tadbir Urus Lembaga
BIS B	ank for International Settlements
BNMN	Nota Monetari Bank Negara
BOJ	Bank of Japan
BR	kadar asas
BR1M	Bantuan Rakyat 1Malaysia
BRC	Jawatankuasa Risiko Lembaga
Brexit	referendum EU oleh United Kingdom
CBA 2009	Akta Bank Negara Malaysia 2009
CIA	Pengaturan Perisikan Kutipan
CMIM	Multilateralisasi Inisiatif Chiang Mai
CSS	Perkhidmatan Sokongan Berpusat
DIA	pelaburan langsung luar negeri
E&E	elektronik dan elektrik
E&O	Kesilapan dan Ketinggalan
ECB	European Central Bank
ELO	Pegawai Penghubung Ekonomi
EMEAP	Mesyuarat Eksekutif Bank-bank Pusat Asia Timur dan Pasifik
ERM	Rangka Kerja Pengurusan Risiko Organisasi
ETC	Program Transformasi Ekonomi
FBM KLCI	Indeks Komposit Kuala Lumpur FTSE Bursa Malaysia
FDI	pelaburan langsung asing
Fed	Federal Reserve
FMC	Jawatankuasa Pasaran Kewangan
FOMC	Federal Open Market Committee
FPC	Jawatankuasa Dasar Fiskal
FRMC	Jawatankuasa Pengurusan Risiko Kewangan
FSC	Jawatankuasa Kestabilan Kewangan
FSEC	Jawatankuasa Eksekutif Kestabilan Kewangan

FTEG	Kumpulan Penggerak Teknologi Kewangan
FTP	Rancangan Transaksi Kewangan
GFC	Krisis Kewangan Global
GII	Terbitan Pelaburan Kerajaan
GST	Cukai Barangan dan Perkhidmatan
HCB	Housing Cost Burden
HQLA	aset mudah tunai berkualiti tinggi
ICT	Teknologi Maklumat dan Komunikasi
IHP	Indeks Harga Pengguna
IILM	Pertubuhan International IslamicLiquidity Management)
IIP	kedudukan pelaburan antarabangsa
IKP	Institusi Kewangan Pembangunan
ILO	Pertubuhan Buruh Antarabangsa
IMF	Tabung Kewangan Antarabangsa
IOFC	Pusat-pusat Kewangan Luar Pesisir Antarabangsa
IORWG	Kumpulan Kerja Risiko Operasi Antarabangsa
JAD	Jabatan Audit Dalam
KDNK	Keluaran Dalam Negeri Kasar
KRI	Penunjuk Risiko Utama
KWSP	Kumpulan Wang Simpanan Pekerja
LDP	Program Pembangunan Kepimpinan
LIA	Liquidity Investment Arrangement
MEF	Persekutuan Majikan Malaysia
MFRS	Piawaian Pelaporan Kewangan Malaysia
MGS	Sekuriti Kerajaan Malaysia
MM	Median Multiple
MPC	Jawatankuasa Dasar Monetari
MPRC	Jawatankuasa Semakan Penalti Monetari
MPS	Pernyataan Dasar Monetari
NAB	Pengaturan Baharu untuk Meminjam
NDF	kontrak hadapan tanpa serahan
NEER	kadar pertukaran efektif nominal
NID	instrumen deposit boleh niaga
OPEC	Pertubuhan Negara-negara Pengeksport Petroleum
OPR	Kadar Dasar Semalaman
ORMC	Jawatankuasa Pengurusan Risiko Operasi
PKS	kecil dan sederhana
PMTK	Pembentukan modal tetap kasar
PNK	pendapatan negara kasar
RCLF	Kemudahan Mudah Tunai Keterikatan Terhad
ReMC	Jawatankuasa Pengurusan Rizab
Repo	Perjanjian Belian Balik
RMC	Jawatankuasa Pengurusan Risiko

ROA	pulangan atas asset
RR China	Republik Rakyat China
SAC	Majlis Penasihat Syariah
SDR	Hak Pengeluaran Khas
SIP	Skim Insurans Pekerjaan
SRR	Keperluan Rizab Berkanun
STC	Kurikulum Teknikal Berstruktur
SWA	Akaun Kebajikan Kakitangan Bank Negara Malaysia
TNK	tabungan negara kasar
TVET	latihan teknikal dan vokasional
UK	United Kingdom

Terjemahan Bahasa Malaysia
dikendalikan oleh:

Ismail bin Nik
Radin Nor Azam bin Radin Suhadi
Samsudin bin Jidin
Farizah binti Ahmad
Dr. Mohd Nordin bin Asudalli
Rustam bin Mohd Idris
Siti Mariam binti Mohd Yusof
Nazura binti Md Noor
Alharsikanil bin Abdul
Fatimah binti Yahya
Nik Ahmad Rozaidi bin Nik Abdul Rashid
Mazni binti Abdul Majid
Siti Sabariah binti Yaakob